

SBORNÍK HISTORICKÉHO KROUŽKU.

1918.

Účastenství Hradeckých na českém povstání
a jak je Vilém Slavata potrestal.

Napsal FRANTIŠEK TEPLÝ.

(1618—1622.)

Listem z Prahy r. 1617, 22. dubna obnovila hradecká vrchnost Vilém Slavata a Lucie Ottilie roz. z Hradce, choť jeho, městskou radu. Do rady za pány konšele posadili při slavnostním aktu renovace až 10. května zámeční úředníci tyto osoby: za primasa Jana Ssenhanzla, do rady: Matouše Kokra, Jana Žádný-ho, Kristofa Kasolara, Nikodema Straku, Ondřeje varhaníka, Ondřeje Červenku, Pavla Mautnera, Jana Unčovského, Tobiáše Klementa, Matěje Hanuše, Jana Harbače. Za rychtáře: Jiřka Pavlovskýho, za starší obecní: konváře Petra, Kristofa Longa, Davida Turka, Adama Ssirmara, Jana Holczhagena, Václava Štiku. Hejtmany se stali: na Novém městě Jiřík ze Kře alias Hupinstauden řečený, Jan Litaur, Tobias Ploczar, v Zarybniči: Michal pekař, Jakub varhaník, Václav Červenka, na Nežárce: Ambrož Pirchan, Zach Kubíčkův, Kristof Červenka. Seznam ukazuje, že Vilém Slavata volil osoby katolické, národnosti české, ač v městě převládali utraquisti respective již luterani, a Němci, z nich někteří češtiny neznali, začínali od r. 1609 po městě míti silné slovo. Při nastoupení úřadu „čtěl dopis JMti pána, který nic jiného v sobě neobsahuje toliko, kdožbykoliv za měšťánina v Hradci přijat býti chtěl, aby svolí JMti se dálo, prve nežliby přijat byl“; a poněvadž ouřad radní do veliké nevážnosti přicházel, „páni sami mezi sebou určili pokutu žádného nevyjímajíc: kdo by v určitou hodinu na rathouze se najíti nedal, aby pokaždý zaplatil 10 gr.“

Při sezení 14./6. „přehlídána městská privilegia“, což znamená, že se radě nelíbilo obmezení svobody o přijetí za měšťana. V ten den, že časové běží nejistí, k zavírání bran městských zvolení: k novoměstské soukeník Jilek a Daniel Keczl, k rybnické pasíř Lukáš a Daniel Klement, k nežárecké (či k Černé bráně) stolař Martin Šváb, Tomáš Turek a a k fortně řemenář Lorenc. Berně ať vybírají: Lorenc Svoboda a Pavel Krahulík. Než správcem obecním Toman Traumilnar, na němž se páni hlasy sročili, býti nechtěl a raději se zakázal obci půjčiti 300 kop.¹⁾ To mělo svůj háček. Ve jmění obecním pan Pavel Mautner zanechal mnoho nepořádkův. Už r. 1615 páni radní nařídili revisi na jeho počty. A tu našli vejstavky, které se mu pasírovati nemohou, neboť chová za sebou „z po-

¹⁾ III. Manual radní 99, 100, 101, 104.

hořelých“ peněz 30 kop, z půjčky v Tejně učiněné 100 kop, za 5000 cihel peněz zámeckému důchodu nedovedl etc. To „atd.“ tenkrátě písař měl za pláštík jiných mnohých nedoplatků. že o p. Pavlu, člověku poměště vlivném, ale znamenitém partikáři, pravdu napsati se neosmělil, jakž později se ukáže. Traumlilner také se bál oprav bran, zdi, věží městských, které hrozily sesutím. Dali na ně sekati doubí u Lutové, patrně v lese panském, kdež tlí a sesychá „a my kranc a všechn krov na věži . . . pro sešlost stavěti v nově musíme“, píší až 17./2. 1618 do Stráže s přátelskou prosbou, aby takové doubí na půl cesty jim pomohli přivéztí.

Zámecký hejtman Kůrka, muž až dost nezbedný, se na podzim 1617 opovážil vzítí k sobě sirotčí pozůstalost nepojmenovaného měšfana, kterou náleželo opatrovati v pokladnici konšelské, méně chovati ji v hradní věži. Trpce píší konšelé pánovi . . . tu pozůstalost vzítí chtěl, majíce my rat-houz a sklepy bezpečné, zvláště poněvadž jsou od starodávna vždy věci sirotčí, pod šos městský přináležející v opatrování ouřadu [městského] zůstávaly, tolikéž, abychom v nějaké důmnění hrozná a nedůvěru lidem neupadli a tudy ouřad dokonce zlehčen nebyl, VMti ve vsí snížené poddanosti a pokoře žádáme, že nás při starobylych obyčejích a právech milostivě zanechati ráčíte! Jakž ale měl pán magistrátu důvěřovati, když po resignaci Traumlilnarově „hnedky Pavla Mautnera páni radní opěty učinili za inspektora obecního a správce důchodů kostelních, jenž sacristie a klenotů kostelních se potom ujímal“ a sami ouřad svůj na nic sobě považovali! Tak na př. r. 1618 20./3. ve schůzi řádně ohlášené jich schází polovic. Když primas serva curiae po nich pošle, vzkazují: p. Kokr, že jiní nahoru (do radnice) nechodí a on teď chvilu nemá, p. Tobiáš Klement, že leží, p. Mautner, že nemůž pro kašel, p. varhaník, že jest přes pole, p. Strejček (přízvisko p. Žádnýho), že má jiné zaneprázdnění, p. Nikodým jel na jarmark . . . a tak lidem k posměchu jsou. I poroučí rozlobený primas takovou neochotu v ouřadě do manualu (III. 118) poznamenati, že to všechno na JMt. pána vzněsti chce.

Tehdy už nade Hradcem jako všudy jinde po Čechách leželo dusivé ovzduší blízké války. Každý cítil, že propukne, ale nikdo netušil z které strany a kde. Stavové čeští konali po krajích sjezd za sjezdem, vábili k sobě města, která stahovala do pokladen staré kapitály a dělala nové půjčky. Hradečtí 1618 25./4. upomínají polenské o dluh 1000 kop, aby hned s úrokem splatili.²⁾ Nekatolická většina měšťanstva vrchnost v lásce neměla, hlavně od jednání pražského o náboženský majestát r. 1609. Jako českým stavům té doby popředně víra slouží za pláštík k zakrytí politických cílů, jimiž jsou panská svoboda na úkor krále³⁾ tak i městům královským a poddaným. Jindřichův Hradec od konce XVI. století narostl valem stavbami zámeckými a bujnějšími řemesly (na př. cech soukenický má na 100 mistrů), že počtem obyvatelstva počítal se za třetí město české (co do velikosti) a rozlohou, bohatstvím snad i nynější stav⁴⁾ převyšoval. Od Slavaty, jakž poznali, nemohli očekávati ani svobody uáboženské tím méně propuštění z poddanství: proto úsilí hradeckých boháčů směřovalo k tomu, aby jinou cestou Hradec se stal — městem královským. V tom jim překáželi nemálo hradečtí Jesuiti. Ač se s ně-

²⁾ I. kop. m. 146.

³⁾ Č. ě. hist. 1911, 213.

⁴⁾ r. 1915.

meckými, luteránskými měšťany v uctívání propagaci německé řeči shodovali, (v čemž jim přilehčovala okolnost, že poslední ratolesti rodu pánů z Hradce zásluhou matky své Kateřiny z Montfortu, která se do smrti naučila i přes skoro šedesátiletý pobyt v Čechách správně česky mluvit, nad to psáti, Jáchym Oldřich z Hradce, sestra jeho Lucie Ottilie a choť Jáchymova Marie, roz. Hohenzollernova, češtině výhost na zámku dávali a spíše německé služebníky přibírali) při vrchnosti a císaři stáli pevně a věrně. Viléma Slavatu ovšem ctili a ve všem poslechli, třeba že viděli a cítili, že on proti své vlastní ženě a domácnosti miluje rodnou řeč a českou vlast, kteréž potom suo modo zachovává vzácnou přítulnost i na dvoře vídeňském až do smrti.

Hradečtí měšťané z bázně před vlivným Slavatou počínali si v roce 1618 docela obojetně jako domažličtí, pelhřimovští, kolínští a j. O povstání horlili, vrchnosti se kořili a — pečlivě obecní i vlastní měšec opatrovali. Kéž by tak za nás a bez nás vyhrál někdo jiný! Trnuli, když podbranný městský Kodýtek křičel: v Hradci dobře nebude, až pobijeme katolický šelma! Sám je budu dřít, císař šelma, Slavata šelma a kdo se jich ujímá, šelma jako oni — ale nikdo ho nezakřiknul! Nekatolické osoby v městě zarazilo jmenování vysloveného katolíka Jana Dráčovského písařem radním, rázné odmítnutí žádosti jejich o evangelického kazatele 6. února, při kteréžto příležitosti jim Slavata nemalé výčitky pro opovážlivé počínání osobně do očí vmetl a potom i písemně zaslal, jakož i ta okolnost, že pan Vilém manželce měšťana Jáchyma Čecha z Kozmáčova, utraquisty v téže době slavného, pohřbu do hrobky v kostele sv. Trojice nedovolil, poněvadž se katolickému knězi před smrtí nezpovídala; a tak v Kostelní Radouňi ji pohřbili.⁵⁾ Bouřily je četné letáky, od nepřátel domu rakouského po Čechách i říši tiskem, chodci a zpěváky troušené, že bude vítr, nepokoj, ale Čechové zvítězí. I zjevu komety k rozšíření bojovné mysli professoři pražští využítkovali. Páni z rady vedle prachu, luntů a olova, platí spisek Dra. Basilia o strašlivé kometě s ocasem. Také jedni hádali, že nastává záhuba lidstva i světa.⁶⁾

Dusivou atmosféru rozřálo vyhození pražských místodržících, dne 23. května 1618 — jako když pukne veliký bolák, kde kdo oddychnul. „Jsme už v kole“ řekli a napsali obojí — katolíci i jinověrci. O tom že Slavata s oken vylétěl, přišla zpráva do Hradce již druhý den: p. Turek ji přinesl z Tábora. Burian Celerin Braumhauzský z Rozštejna, advocatus loci, člověk smělý a bystrý, ale po městě „pro partiky celkem nenáviděný“⁷⁾, přesvědčený podvodník neobyčejnou výmluvností strhl na se vládu v hradecké obci, kteréžto ještě téhož dne na radnici jako z duše mluvil, žetě nyní čas odevzdání a postoupení kostela sv. Trojice s krchovem, kostela farního s collaturou se vším a všelijakým příslušenstvím, neméně dvou dvořečků na předměstí (nežáreckém) s dědinami, lukami, lesy, dvěma hájky a vším, co patres Societatis Jesu v držení a užívání mají, aby se při stavích . . . vyhledávalo, aby jim dskami zemskými potvrzeno býti mohlo . . . a také, aby (hradečtí) díl panství hradeckého koupiti a tudý k třetímu stavu v království Českém připojeni býti mohli. Item aby v ko-

⁵⁾ Claudius Geschichten 63.

⁶⁾ Č. č. M. 1898, 22.

⁷⁾ Srov. biografii téhož v histor. Sborníku roč. XXVI. a také knižně r. 1915 vydanou.

stcích . . . bez všelijaké překážky náboženství své evangelické svobodně česky i německy provozovati a k tomu z dolejší konsistoře kněze a z akademie pražské bakaláře neb magistra si vyžádali. Mluveno sem a tam, opatrnicky i divoce. Na ruinu obce poukazoval uvážlivý Pohnan, muž po kraji i v městě na slovo bráný, když proti vrchnosti a císaři půjdou, že to moc veliká a zakořenilá, že p. Slavata žije, aby předně k němu se utíkali. Konservativní podobojí přilnuli ku katolíkům, utvořivše sdružení na 100 mužů čítající. A ti stáli při ponenáhlém, mírném postupu — až Burian a jeho commilitones na opačinu opatrnosti sedli. Ze schůze té, zdá se, vyšel soustrastný dopis Slavatovi, že hradečtí bolestného casusu své milostivé vrchnosti oučastni jsou a tu při páně Pánu Bohu poroučí.

Zpronevěřilci s Burianem arangovali hojné schůze pokoutní, vidouce, že na radniční nevtěží odvaha — nejvíce v domě Bilskýho, u Čecha, Mautnera . . první pod širým nebem na krchové . . . I přes 50 jich bývalo. Měli k jednání obzvláštní knihy, v nichž jména svá podpisovali a to jejich zapisování a puntování se vztahovalo proti vrchnosti. Z Prahy kromě direktorův posiloval je p. Jakub Kozel listy obyčejně Tobiáši Klementovi adresovanými v ten smysl, že nyní čas příhodný a Hradečtí mají odevřený dveře, pokudžby co v direktci jednati chtěli, že všechno obdrží. Slovo vedl Burian Bramhauzský „přední původa a buič v té rebelii hradecké“ „a tu ti radfírarové a spletenci“ se před nezkušenými stavěli, jako kdyby vrchnost s nimi souhlasila. Ryli. 28. května Kňourem zazvonili na obec ke schůzi na rathúz, kdež se vyptávali, zdali JMt. pán ráčil koho nutiti, aby se stal katolickým a zdali nějaký kupec pro svou víru z rozkazu p. Viléma Slavaty se vystěhoval, jakž nějakí formani členu direktoria pražského p. Řičanovi vyprávěli. 6. června odešli z Hradce Jesuiti. Příkoří se jim nestalo žádné⁸⁾; i největší jich protivník Tobiáš Klement je nechal odejít v pokoji. Vyměření dí: 1618, 5. června skrze komisaře od JMtí pp. directorů p. Zikmunda Matěje Venclíka z Vrchovišt na Kamenici a Chejnově, hejtmana kraje bechyňského, p. Václava Lapáčka na Mnichu, jisté psaní do města Hradce přineseno a to do collegia Jesuitům přečteno, (tito) hned té noci a zjitra ráno totiž ve středu a ve čtvrtek všickni téměř odešli a odjeli, poněvadž do pátku prv příštího (jim bylo) vymezeno. Jiřík ze Kře tenkrát napsal: Justus es domine et rectum judicium tuum! Od něho pochází také nejspíše latinské verše o příchodu řádu do města: Jam vesperascit . . . Christe nobiscum maneto . . . ! Jiřík považuje vypovězení Jesuitů za veliké dobrodiní pro město, jehož obyvatelé mají prý za ně Všemohoucímu skroušeně děkovati. Schmidl: Historia S. J. III. lib. I. 117 míní, že museli odejít z nenávisti, kterou město i kraj proti jejich patronu Slavatovi zrovna měl (in d. Slavataeum, nuper e senaculo in praeceps actum et odio pessimo habitum). 16. června obec na radnici slyšela patent o zemské hotovosti. Sneseno sepsati zbraně schopné po městě, zvoleni vůdcové: za laitenambta p. Adam Mikuláš Bulvan z Bulvanu, za fendrycha Jan Tresser, lazebník zarybnický, jemuž ložument (byt) v městě se má opatřiti, za wachmistra Mates Rank, za fierera Honza Svobodů, za piskače Toman Tutar. Má se do zásob zchystati olovo, prachaři nařizeny prachy, knechti ať se zverbují a luntů do forot

⁸⁾ Zapova kronika IV. 1135. cf. renovaci 1617, kde jini za hejtmány.

schystá. Ku spatřování zbraní po městě určení p. Jan Švenda alias Žádný, p. Tobias Klement, kterýmž na ruku jako předměstí hejtmani přidání: na Novém městě Ondřej Sochor, na Nežárce Mates Jany (Jahn), v Zárybníci Jan Harbacz. Dne 19. června starší obecní poznávají skrovnost branných sil při městě a naléhají o verbování soldatů. Což se i stalo; ale již 30. června uvažují, mají-li soldati rozpuštění býti s obdankováním. Páni starší po potazu s hejtmany odpověděli, poněvadž najati jsou, aby do patentu zůstávali a peníze za 3 měsíce na desátého po 5 kop ať se sbírají. V pondělí o polednách (25./6.) p. hrabě z Turnu že poručiti měl, aby lid desátý byl rozpuštěn; naproti tomu rada míní, aby vyslali k Budějovicům o kunsoft, neblíží-li se tudy nepřítel, že by 200 kop chtěli vynaložit a podruhům plat nebo nějaké dání se naříditi má. Tedy — malí ať platí . . . Item touženo na některé podobojí, že by zvěšení býti měli.⁹⁾ Z měšťan vykázano se 12 muškety, 12 ručnicemi, 12 halapartnami, kromě těch, kteří měli hlídat 3 brány městské a fortnu. Ve zbrani stálo sousedů ku potřebě města přes 150 hlav, mezi nimi též u nás usedlý Petr Braček, dráteník z Trnavy. Druhý Slovák Ondřej Drotezihar stal se za povstání písařem obce evangelické.¹⁰⁾ David pekař nechtěl zbraně vydati řka, že pro sebe je má. Co se týče vyměření sněmovního, že není povinen dáti více nežli 30 grošů a ať je dynovitá šelma, dá-li víc. K vyslaným mluvil politicky, „aby oni komíny vysmejčili“ a nikoli on.

Tou dobou mnozí promlouvali divoké a zmatené řeči. Ekhart Čáslavský mluvil: Bodejť toho starýho šelmu purkrabí bystrického [Keczla] na kolo dali a hejtmana (hradeckého Auftiefer Řehoř) taky na kůl i se pánem. Item: nebudou-li páni stavové jmíti dosti peněz, tehdy prodáme z farního kostela monstranci, kalichy a ty zlaté a stříbrné kříže, naděláme peněz. Na jaký hrom tam leží — když máme jeden kalich, dosti jest na něm! Jakub zedník potupnými, hanlivými a nenáležitými, právy tohoto království vysoce zapověděnými slovy J. Mti císařské krále nectně se dotekal. Ještě hůře trousil řeči stolař Arnold o císaři, rovněž o Slavatovi, když někteří se těšili, až dá Bůh všemohoucí zase pokoj, že císař p. Slavatovi i jim škody vynahradí nestoudnými ústy lehkomyšlná slova vybuchl: Vy katoličtí na toho šelmu slepýho (císaře) očekáváte, ježto dům rakouský jakživ nic dobrého nespůsobil! A o Slavatovi: Koho jest poslouchal jako staré paní (tchyni) a Jesuitův, těm aby poděkoval, že jsou jej oni k tomu přivedli. Necht' mu nyní pomáhají. Zvláště horlivě sháněl bouři Daniel Klement. Při schůzkách i radách nad jiné nacházeti se dával, mnohé spisy jemu od Bramhauzského diktirované a kopirované opisoval a spolu s Ondřejem Droteziharem přepisoval a do komisí ve věcech neslušných, proti vrchnosti čelcích svévolně se vysílati dal, věda ovšem dobře, oč tu jde. Hrozná řeči proti Bohu, císaři a Vilémovi pronesl. Jestli ten šelma slepej (císař) vytrvá, Bůh není a nemusí býti Bohem pravým a spravedlivým na nebi . . . Slavata nicht ein Dreck více našim pánem bude a truc, aby dokud živ do Hradce přijel, nehtem zuby při tom loupajíc . . . Jiřík Bolf kupec mu pomáhal slovem i skutkem.

Tenkrátě někdy (v polovici červenci) za purkmistrování Pavla Mautnera poslali z rady direktorům suplikaci, aby městu bylo dáno jmění cirkve a aby papežence mohli vymísiti z radnice a purkmistr sám vojen-

⁹⁾ III. Man. 123.

¹⁰⁾ Vyměření 69.

ský lid stavovský k obraně města zavolal. Při této zprávě poznamenal písař Drachovský, že Mautner sloužil vrchnosti — za důchodního v Hradci. Návodem Bramhauzského nutili katolické spoluměšťany ku přísaze pražským direktorům. O zvláštní sesurovělosti svědčí současný posměšek Honzy Kelnera: To křížmo nic jiného není nežli (salvo honore) Mariedräck a katoličtí že ho při křtu užívají! K výroku tomu se později přiznal s výmluvou, že jest to od vojáků prve mluvíti slejchal. Když radě scházely peníze, vzali páni stříbro nebožky Reindlarky v sirotčí pokladně uložené a dali vyslancům do Prahy na útratu, ač ženy pánů radních hlavně Mautnerova prosily muže „aby těch neřádných předsevzetí zanechal a neujímal se záležitostí, z nichž budoucně těžce bude museti odpovídati.“ Však nic platno. Aby se zbavili nepohodlných svědků, vystrnadili z města rytíře Voldřicha Španovského a děkana Tranquilla. Onen psal relace p. Vilémovi do Prahy a posazoval na ně zástupce direktorů p. Michala Slavatu, jenž zatím panství hradecké spravoval. Poslali ku Španovskému Jiřka ze Kře, Krezla, Buriana, Eppenaura a Mautnera, kteří přikře mu pověděli, aby hned města prázden byl. Starý děkan na čas musel s ním. Nic nespomohlo napomínání Michala Slavaty, jenž naschvál z Prahy dojel. Naopak dráždil prý je, že nové psaní pro své vyslance k direktorům poslali s dopisem, v němž hrozí . . . bude-li s námi budoucně tak zacházeti, nezvykši my tomu, museli bychme na jiné cesty pomysleti neb nesmejšlme, aby to Jich Milosti páni direktorové pánu poroučeti ráčili. My jsme se nadáli, že JMt. pán (Michal Sl.) nás evangelické zastávati ráčí, ale pán se s ouřadem, kteříž proti svému svědomí a duši všechno, k čemu na rathouze povolili, zapřeli i s jinými katolíky a našimi ouhlavními nepřátely sjednotil, jim všecko věří, je zastává a nás zamítá.

Čpělo je, že evangelické na zámku přes tři hodiny k audienci čekati nechal, až se jim stejskalo, a nic se k tomu neměl, aby starý úřad konšelský — poněvadž kromě primasa (patrně „poručený primas“) Nikodema (Straky) a jiných pochlebníkův katolickéjch přece našeho náboženství osob hojnost jest — co nejspíše možné jest, buď skrze pány komisaře anebo jakby se to koliv nejlépe trefiti mohlo, obnoven býti mohl. Tehdy se také pod šelmou a poctivostí zavázali, že k p. Michalovi nepůjdou než společně a ne po osobách, aby snad někdo neprokloval conjurací, že vrchnost dědičnou o statky zákupem části panství připraviti chtějí. Předměstské hejtmany násilím ode dveří, když k examinu jíti chtěli, odstřelili. Burian Celerin skomponoval psaní hradeckým vyslancům „na místě vsí obce pod obojí“, že těch věcí a nevolí největší původ a příčina jest primas (Ssenhanzl) s písařem (Dráchovským) a Nikodým Straka¹¹⁾ a tři starší obecní a jiný lid katolický, kteří tejnost rady a vsí obce sou pronesli. Direktory žádali, aby p. Michal více komisařem v Hradci nebyl . . . a poněvadž se báli, že jim dobře před sakem zakalí, prosí Jakuba Keczla, aby jim opravil psaní, jež Jich Milostem nejvyšším ouředníkům a soudcům zemským (direktorům stavovským) supplikujeme. Také p. Michalovi mnoho zdvořile psáti neopomenuli. Hřebínek jim rostl, jelikož vojsko stavovské 20. června dorazilo na Soběslavsko, 24. t. m. oblehl Thurn Budějovice, jichž potom 7 neděl od Rudolfova marně dobýval.

Proto také hradečtí luterani či jak se titulovali a podepisovali: starší obecní a veškera obec města Hradce Jindřichova náboženství evan-

¹¹⁾ t. č. úředník páně na Bystřici.

gelického žalovali krajským hejtmanům 20. července do pana děkana, že jim sloužití nechce, jakž si přejí — a on mezitím z města odešel — a na hejtmana zámeckého, na tohoto více bodů. Žádali o kostel pro exercitium svého náboženství, o praedicanta a bakaláře. S peticí k p. z Vrchovišť do Kamenice jeli: Mates Kreczl, Jiřík ze Kře a Daniel Klement. O výsledku podali 27. Julii celé obci relaci. Hejtmani pražští poručili dotaz na obec: můžete-li se pamatovati, že JMt. p. V. Slavata to měl naříditi ráčiti, kteří by pod jednou nechtěli býti, aby města prázdní byli? Dali za odpověď, že nic podobného nepřednášeli, že takovými řečmi (snad i udání písemního) 3 neb 4 osoby příčinou by byly. I stalo se usnesení pánů, že ty osoby po jednom přicházeti a examinovány býti mají. Páni starší že nemají žádnou stížnost, ale že jsou povinni při obci státi. (Z toho průzračno, že jen někteří z obce a ne všechna obec podání činili, což dobře s politikou Buriana Bramhauzského souhlasí.) Poručeno vši obci vystoupiti na mazhouz; (evangeličtí) poslali ihned z obce Václava Lokajíčka pro Buriana, že tu nebyl. Jak Burian přišel, nechtěl žádný vyjítí (odejítí); potom též p. Mautner mezi ouřadem proti tomu (rozejítí rady be usnesení) se postavil. Jsouce zase obec povolána, pan Pohnán chtěl a počal mluvití. Burian se naň obořil, že on něco prve má promluvití. Vedl stížnost do pánů starších obecních, že jsouce tím obci povinni žádné ochrany, rady, pomoci nedávají, že se jich (v tom) dočkati nemohou a vždy jen povrehně počnouc že tak nechají a že jako od ovčiček jsou se odtrhli, časem svým, že budou viděti (co se jim stane). I táže se obce takli poručeno mu mluvití. Unisono řekli: tak, tak. Burian útočí na předměstského hejtmana Unčovského: Z strany stížnosti jeho (jako by váhali ku prospěchu města) že nejsou proti tomu, že chce každý, kdo tak co má, sám osobně dáti sepsati, s tou vejmkou, až nejprve zvědí a se oznámí, co od p. primasa Jana Ssenhanzle a jeho hejtmana oznámeno, že někteří (za zpronevěřilé) poznamenáni a kteří býti psanci byli. Hlahol mezi všemi: tak, tak.

Pan primas dí, že slyšel, aby někteří z okna ven vyházeni byli, že mnozí mnoho žvaní (jako Kreczl vulgo) Klíneček. Pan Unčovský volá: O podruzích sem to mluvil, že tu býti nemají, (ne o výhazovu). Burian: at sou specifikováni (podruzi), že nechť od toho upustiti a nemní. Z obce hlasy: Potazu žádáme, jinak to vykládáme. Starší obecní vymlouvali pánům radním, že ve všem mnoho nerozumu, jakž ani tomu tak není, jimž od ouřadu oznámeno žádostně, aby je (obec) napravili, že ouřad k nim (starším) té důvěrnosti je. Factum. Starší se dotazují obce, jsou-li s tím, co oni za ně vyjednávají, spokojeni. Odpověď, že jsou a aby byli vymazáni, jsou-li zapsáni (mezi zpronevěřilé). Po potazu z obce děkovali a pravili, že se snesli dnes a zítra, do 16. hodiny aby se dali (páni radní) najítí a pečet městská, aby se přinesla a hned tu všechno (aby) spečetěno bylo, dále že nechť Jich Opatrnosti zaneprazdňovati.¹²⁾

Hradečtí se dávali na cestu revoluce — opovrhují radou města od vrchnosti ustanovenou. Od zřejmé vypourey odvrátil je na ten čas císařský vůdce Dampierre. Vpadl 12. srpna do Čech a obsadiv Nov. Bystřici, mířil na Hradec. Sem zatím v pondělí po sv. Martě [30./7.] přišel prá-

¹²⁾ Až potud vypravováno doslovně podle III. Manualu f. 118—123, kdež zapisovatel radní pisař Dráčovský končí: Dne 28. Julii 1618 obec byla na rat-houze. Co konáno dále, nevím; odešel sem. Od 28./7.—24./9. není zápisu.

porec lidu stavovského na posilu tři praporeců zemské hotovosti, mušketýrů, městských střelců. Velení se ujal setník Volf Jindřich Brandt od pěšího pluku generálního lieutenanta hraběte Jiřka Frydrycha Hohenlohe, jemuž Češi zkrátka říkali Holach, či Holoch. Stavovský praporec s Brandem „Klíče od bran vzali, zámek týž (též) vrtou všudy opatřili, zdi dělat dali.“ Dampierre měl v ruce dobrý popis města Hradce¹³⁾, ještě lepší zprávy měl mu podati hradecký sládek Václav nebo písař obroční Diviš Pirchan, které dáti měl vylákat do Žirovnice. V popisu (latinském, asi z pera písaře Dráčovského) se označují jako slabá místa: zdi ve svinské ulici, kde kus hradby prý pobořen, zejména strana k rybníku (velkému) u sv. Jana při špitále, anebo okolo Novoměstství směrem k mostu (nežáreckému) při statečku Jachyma Čecha (n. č. 165. II.) v tom bodu, kde zahrada přiléhá ku hradbám, pro vysokou polohu slabším. Dá-li se pozor na stráž, (patrně na Vršku stojící) lze ke koleji nebo k pivovaru se přikrástí, okna pivovarní nízká po žebřících dosáti, mříže dřevené odstraniti a z pivovaru seminář obsaditi, odtud „černé brány“ se zmocniti, tou do kolleje projíti. Jízda se má postaviti u sv. Trojice a kláštera Františkánského . Kdyžby se rozneslo, že se prokope hráz Radmírova nebo Mutivského, spustí měšťáci na Městském vodu, aby se přívaem netrhal . . . a když se voda ovšem nepustí, zůstane město bez vody k mletí mouky. Tajně se může jednati s vojen. hejtmanem Sichertem nebo Vaňberským, také s předměstskými měšťany, kteří v šanc vydání jsou . . . Že se císař. vůdce řídil těmito pokyny, vysvítá z register pamětných J. Žádného, rychtáře.¹⁴⁾ Hned po týmže dni v pondělí [14./8.] po šesté hodině na noc hrabě Stampýru učinil se svým lidem vpád k zámku, chtějíc ho dobýti. Praktika jim zmejlila a mnoho lidu z jeho strany pobito. Nemohši nic způsobiti spátkem do Bystřice do svého ležení odtrhl, předměstí sv. Václava zapálil, loupil, drancoval a veliké škody sedlákům i měšťanům na dobytčích a všelijakým hospodářství učinili, vzali, pryč odehnali a odvezli, Za mnoho tisíc škod od něho se stalo . . . Ze slov Žádného viděti, že zamlčel, co kunšoft dto 15./7. z Německého Brodu šepfmistrům do Kutné hory, plněji dí: koho mohl postihnouti mordoval . . . a nemálo lidí po předměstích zamordovaného leží . . . vandrovní knapi odtud přišedší vypovídají, že dvě předměstí popálil.¹⁵⁾

Obojetně se zachovali Hradečtí. Navštívili Dampierra psaním dne 16. Augusti, v němž vyhlašujíce se za věrné poddané JMCské, kterýmž jaktěživo na mysl nevstoupilo, že by jiného tak milostivého pána do smrti kde najítí mohli a jemu duši i tělem oddáni jsou, plačtivě vyjadřují své podivení, že jim se tak státi mělo a že ze všeho JMCskou neviní. Nechaj je J. Veličenství za nevěrné nemá: neboť klíče od města jim vzali a hejtman Brand v držení města se nachází. Dopis vyličuje ohavnou spoustu v kostele sv. Václava, kdež kde co vojáci zedrali, kalich, ornaty ukradli, obrazy, sochy, ano list erekční a na odpustky zbůhdarma zničili. Při tom vyhořela ves Ždár s panským dvorem . . . Omluvíme je tím, že mnoho ztratili a od císař. vojevůdce vyzváni byli, aby se prohlásili s kým vlastně drží?

¹³⁾ Orig. v archivu Novohradském č. 1703.

¹⁴⁾ Fol 84-

¹⁵⁾ Orig. arch. m. Kutné hory.

¹⁶⁾ Skála: Historie česká II. 329—332. List vytištěn v Londorfii Acta publica des deutschen Krieges p. 359. (německy) a v knize Historia de bello germanico liber II. pag. 101. (latinsky).

Skála praví, že v odpovědi Dampierovi Hradečtí píší, jak nemohou žádnou měrou tomu věřiti a na tom se ustrnouti, že by takový přehrozný vpád lidu jeho, takové domův a příbytků jejich pálení, dveří vyrážení, všelikého dobytka přeč odhánění, sousedův a spoluměšťanův jejich mordování, kostelů vybíjení a zvláště kostela sv. Václava, dědice a patrona království Českého, kalichův a jiných okras kostelních i věcí posvátných odnášení, starožitných listů, nadání duchovenské v sobě obsahujících, ano i odpustků papežských na drobné kusy potrhání, oltářů zloupení a obnažování, obrazův svatých a světic potřískání a rozsekání, jejich milostivého pána vesnic i dvorů poplužních popálení, čehož sou sme se my ubozí bídní a zarmoucení lidé dotud živí nenadáli a nad čímhž srdce lidské patříce na ty škody splakati a úpěti musí . . . — s volí a na poručení JMC. krále a pána našeho nejmilostivějšího jakožto otcovské milostivé a křesťanské vrchnosti díti mělo!

Až nějak nápadně líčí Hradečtí svou lítost nad ohavností spuštění kostela katolického u sv. Václava, nad zloupením oltářů, zničením odpustků a j., oni tuzí luteráni, kteří jinak podobné věci za papeženské modly prohlašovali! Jesuita Schmidl¹⁷⁾ vzpomenuv, že Slavatu Hradečtí až příliš nenáviděli a proto (!) že i Jesuiti z města odešli, vyčítá jim, když jim do bot teklo, aby se Dampierra zbavili, ze strachu se tvářili, že pána by poslechli, co rozkáže, až to přezví! Jako by nevěděli, že Dampierre přichází s vojskem císařským!

Dampierre slyše, že stavovské vojsko od Budějovic sem hodlá, pokusil se o Hradec poznovu. Slyšme slova rychtáře Žádného: Zase po dvou nedělích v outerý za svítání [27./8.] k novoměstské bráně připadli císařští s velikým lidem reytnarů i pěších: však málo spůsobili. Též z druhé strany k bráně rybnické s velikým houfem (Dampierre) přitáhl. Od obou zase utéci musil, nebo mu mezi oči praštili.¹⁸⁾ Jak prve tak nyní mnoho zabitejch a prostřelenejch sebou pryč odvezli.

Historik Skála, povědév, že při prvním útoku Dampierre ztratil 100 pacholků, líčí druhý takto: hrabě z Dampieru chtěv pokořovati poznovu štěstí při J. Hradci, navrátil se 27. srpna (jiní kladou 29.) k městu právě v tu dobu, když nejvyšší příval s hrozným hřímáním a blýskáním spadl a rozvrhl petardou jednu bránu, kterou již i lid jeho pěší s velikou silou valil se do města, za jiné nesoudě, než že město již v rukou svých mají. Ale poněvadž na to velké štěstí měšťanův stálo na rynku pohotově několik kusů strelby nabitých právě proti té ulici, kterou se Dampierovští hrnuli na rynek; pročež spustili je rychle někteří zmužilejší lidé proti nim a udělali v nich tak prostrannou ulici. že poslední z lidu císařského zapomenuli na tlačení se do rynku, nýbrž hleděli raději, kdyby za času zase ven z brány odvandrovati mohli, aby je podobné krupobití olověné nezachvátilo. Mezi tím měšťané spolu s lidem stavův služebným užili zvolnosti času, že se mohli proti nepříteli v tím větším počtu sebratí a dotírali na ně tak zmužile, že po straně Dampierrově do 307 pacholků tu na place pobito: z městské pak strany do 65 osob. Naposledy však Dampier, byv také v té šarvátce zraněn, předce zpátkem z města

¹⁷⁾ Historia S. Jesu III, lib. I. 117. a 152. d. Slavataeum . . . odio pessimo Novaedomi habitum.

¹⁸⁾ Na hradě měli 3 děla.

vyhnouti a na pokoji ho nechati musil.¹⁹⁾ Druhý den útočili císařští potřetí . . . Ztrativ Dampierre do 250 pacholků, an z Hradeckých strany sotva 5 osob zahynulo a okolo 80 poraněno, s hanbou odtud k Polné odešel,²⁰⁾ vyplundrovav na cestě Pelhřimov . . . Když měšťanům našim, o měsíc později, přišla zpráva — v písmu ji podali z Ledče — že Dampierre 23. září opětně přitáhl k Pelhřimovu, nakvap svolána obec, jak by se mělo zachovati . . . Psal jim zajisté V. Slavata, že nemají proti císařským bojovati, p. Mautner měl vejpis, který přečetl obci. I sneseno: jakož jsou předešle v čas a v potřebě Jich Milosti páni stavové 2 praporence ku pomoci poslati ráčili, aby se psaní k JMti p. hraběti z Thurnu učinilo, že by sice odolati se nemohlo. It. z strany katolických, aby na ně dotázka učiněna byla, chtějí-li s obcí za jedno státi.²¹⁾

Účast Hradeckých na české vzpouře tak nabsledni. Máme však ještě bližší povědomost. Když se Dampierre k městu přibližoval, mluvil Tomáš Wilsink: Oni nás nešetří — kdybych tu pána (Slavatu) viděl, hned bych ho zastřelil. Stalo se, že týž Wilsink, když z regimentu Dampiera jeden corporal do města šturmem vběhl a po odražení císařských do domu Willsingerova se dostal, tu jej trpěti nechtěl, jej před sebou na zámek vedl, kteréhož jakýsi laitenambt od setniny von Bünau spatřivše .hned zbraní partazanou probodl a zabil.

Podbranný Kodýtek . . . když hrabě Dampír k Hradci přijel, chtěje město poslušenství JMCské přivést, hanebná slova mluvit se opovážil. JMCísař je šelma slepá, náš pán také šelma, sám bych ho dřel . . . Když po (prvním) šturmu někteří vojáci před branou novoměstskou pobiti leželi tehdy on po odtáhnutí (císařských) některé z těch raněných vojáků dobíjel a hanebně mordoval . . . Jindy křičel, že v Hradci dobře nebude, až katolický šelmy pobijí, sám je dřítí chci.

Když cis. armáda u Pelhřimova ležela a nějakéj pokřik času nočního skrz jednu osobu odtud do m. Hradce vyslanou povstal, že by . . . Dampír se vším lidem svým k městu přitáhnouti a je opanovati chtěl, tehdy Gregor Auftiefer, správce panství hradeckého, Jakub Keczl, ouředník bystrický, někteří z ouřadu, všickni starší obecní a mnozí z obce sešli se k Tobiáši Klementovi, t. č. purkmistrovi, a na tom zůstali, aby dříve nežli jaké pomoci žádali a dostali, nejprve JMti pánu, vrchnosti jich do Prahy o to psali a prve nežli osoba vyslaná se vrátí, kdyžby p. hrabě z Dampíru s lidem k městu přitáhl, aby proti němu s panem děkanem a s patery Franciskány před město vyšli, jeho přivítali a klíče od města odevzdali. Jak by pak vítán býti měl, concept toho na dožadání tu přítomných od Tobiáše Klementa učiněn byl. V tom s velikým hurtem mezi ně přiběhl v „šlospelci“ Mates Krezl a na ně se slovy obořil, aby raději vyslali k hraběti z Thurnu o pomoc, aby město osadil, než že lépe se brániti nežli tak lehce dáti se pomordovati.

Na ráno opět týž Krezl s nemalým počtem obce k purkmistru běžel a Křištofa Kasolara, spoluradního, klíče od pečeti městské majícího před domem téhož purkmistra spatřivše jemu domlouval, že se schoval, aby klíče od pečeti dáti nemusel, aby cizozemský šelmy na ně přijeli. Tak spolu s jinejmi sobě rovnými k tomu přivedl, že jest

¹⁹⁾ Skála I. c. 345.

²⁰⁾ I. c. 360.

²¹⁾ III. Manual 124.

do ležení českého psáno . . . a posla Jana. Dennemarka napomínal německy na ulici a u pana purkmistra napomínal, aby rychle k hrab. Thurnovi šel, neb jináče bez pomoci (jeho) lidu že by město na druhý den vzdáti se muselo. Mluvil o mordování . . . an přece věděl, že tyž lid JMCské, nad kterým tehdaž p. hrabě Dampír nejvyšším byl, ač mnoho dni na panství bystřickém ležel, v Počátkách přes noc kvartiroval a také v Pelhřimově císařská armáda několik neděl ležela, v těch městech žádného z sousedův a obyvatelů nemordovali . . .²²⁾

Jiřík ze Kře současně psal nějakou kroniku s titulem: J. ze Kře tyto všelijaké spisy pro budoucí pamět jak sobě tak i budoucím potomkům svým i jiným upřímným lidem vedle sprostnosti, co tak kdy mohl od dobrých lidí dojíti v poznamenání uvedl, laus Deo semper — v té si slovy položil: Přitáhl hrabě z Dampíru [se] zlodějským a vražedným lidem všelijakého národu: ale nic nemohl (u Hradce) svěsti, nýbrž skrze hejtmana Pranta, jeho lid válečný s pomocí Pána Boha zahánán jest. O druhém oblehání praví: náš lid vojenský totiž dva praporce . . . rytířsky a statečně . . . těch zlodějů dampírovských vyprali, zpátkem vyhnali a tak s hanbou od města (císař. vůdce) odtáhnouti musel. A po třetí opět zlodějů jim naděl.²³⁾

Lorenc kloboučník, ukazujíc (českým) kuryrům v městě na domy katolické, prohodil: Tu jest papežská šelma, tu dejte více soldatů! item: tu také jsou šelmy rovně jako pán. Jednoho času jdouc do Slavonic na jarmark o králi JMCské nevázně mluvil . . . O Burianovi Bramhauzském s dostatek již povědíno²⁴⁾ Nepřestával býti duší hlav nepokojných, jimž všeliké myšlenky vnukal, jen aby město Hradec za svobodné (královské) prohlášeno díl panství místního, pivovaru, inlejšnu, městského rybníku, nyní Vajgar řečeného, pily, všechno jmění slavatovského získalo a tak skutečným pasem a baštou tohoto království se stalo. Dráčovský, jeho úhlavní nepřítel a potom vrah, naň už mrtvého r. 1625 žaloval: když nepřátelský (čti stavovský) lid do Hradce předním jeho původem na pomoc priskočil a důležitá potřeba toho ukazovala, kterak by psaní (hofmistra JMti páně Slavaty) z Prahy po Matesovi Studenském podané na Bystřici dodáno bylo, mé pachole jsem vyslal. Burian vyzvědouce to jako přední rádce kapitana Brandta, mne u něho obžaloval, jej i lid proti mne zbouřil a za zrádce, jenž listy odsílá a císařskými srozumění a praktiky má na skázu lidu vojenského tu při městě Hradci obžaloval . . . Byl jsem od mušketyrův vzat a k hejtmanovi (Brandtovi) do domu nebožtíka Tob. Klementa . . . Na témž místě (! vraždy) mne potkaje Burian prstem hrozil slovy: Již šelmo jsem to dovedl, že musíš jako jiný zrádce viseti! U profousa mne do želez dali. Tehdáž primasovi (Ssenhanzlovi) Brandt poručil, ihned šibenici (na rynku) stavěti a vyzdvihnouti s tou patrnou pohružkou, pokudž by se to nestalo,²⁵⁾ že primas tak dobře jako Dráčovský na té šibenici oběšen býti musí, kterážto šibenice potom Kerchovem catholicickým pokřtěna a nazvána byla.

Item za správy hejtmana Hylnera slyšice a tomu porozuměvše, kterak Bůh JMCské proti protivníkům a rebellantům zehnatí a pomáhati ráčí,

²²⁾ Vyměření, copia v arch. hradeckém 24—275.

²³⁾ l. c, 303—305.

²⁴⁾ Sborník Hist. kroužku roč. XVI. a XVII. č. 2—4. a 1.

²⁵⁾ Nutili katolické k boji proti císařským.

nad tím srdečně se radující (v hostinci) křídou a rukou vlastní na stolem napsal: Vivat Ferdinandus! Potomně lid nepřátelský sedíce za týmž stolem, když ubrus zdvihli, to spatřili a kdo by to psal. inquisicí tuhou někteří činili — naposledy, že to má ruka, proneseno. Do želez a pout mne dali za ruce i nohy a teprve na přimluvu vzácných lidí na hrozný i těžký revers mě pustili. Ten revers Burian přepisoval a na česko překládal a k mému dalšímu posměchu, potupě a zlehčení mezi lid obecný rozdával . . . na mne ukazoval, že stranu pod jednou proti obci posazují. Při hraběti z Turnu, při nejvyšším p. z Bubna a jiných mne o hrdlo připraviti usiloval . . . jeho návodem a zradou jsem hejtmanu Ficzhumovi rancie 300 kop a fendrychovi 40 dukátů v Řečici dáti musel. Jinak mě smrt čekala, poněvadž jako notarius publicus a písař panský JMti p. don Baltazarovi, p. gubernatoru města Budějovic p. hraběti (Zdeňkovi) z Kolovrat o lidu nepřátelském avisí jsem dával . . . Mé děti a manželku v Hradci sužoval, až z poručení Hybnera z města vypovědný byly, v noci a zimě ve veliké psotě odtud musely, ženě mé při prsou při tom malé dítě o život přišlo. . . Tihle dva domini notarii publici jako vejci se podobali, jenže jeden luteran a druhý katolík, skutky, jako děti překotné doby, stejní ptáci.

Mezitím nová svízele se valila na Hradecké. Cís. vůdce Buquoy odtrhnuv se u Pelhřimova od Dampierra rychle octnul se 5. listopadu v předměstích, vyzýváje Hradecké k dobrovolné kapiiulaci. Odpověď — střelba. Buquoy přenocoval ve vypálených domech sub divo a proti radě důstojnictva, jež úprkem na město hnáti chtělo, patrně pro zprávy zvědě o vojsku Thurnově ráno 6. listopadu za bídného počasí v chladném dešti, před nimž nebylo krytu, blátivými cestami přeč, pro děla pomalu, k Dráchovu se ubíral. V městě veliký jásot — křičeli: victoria, victoria. Však měli proč: po předešlých útocích udeřit Buquoy rázně, nejspíše oviklané zdi městské a seřídou posádku by byl zdolal.²⁶⁾

Měšťanům zase narostl hřebínek — nestačila ústa chloubou, že nepřítel s pole sehnali. Do Prahy direktorům ohlašovali vítězství „a spis obce města Hradce J. pod obojí direktorům a správcům zemským učinila, vyhledávajíc toho, aby ouřad [městský] obnoven a osobami náboženství evangelického dosazen byl.“ Nepořádné schůze obce t. j. ne na radnici jedna střídala druhou — v jedné se radovali, že Thurn Marra-dasa zbil, čímž minili bitvu u Lomnice 9. listopadu. Odtud se vrátil do Hradce praporec patrně stavovskému vojsku před návštěvou Buquoyskou ku posile podaný.²⁷⁾ Na podzim 1618 zradil Izak Weinauer hejtmanovi Hübnerovi úkryt panských vín na zámku v zazděné šiji staré chodby. Hodilo se to pít na svatbu mladého hraběte Thurna s komtessou Hardegovou dne 26. prosince. Hradečtí „evangelíci“ usilovali o svůj kostel. Že jim zmešlo u Slavaty, utíkali se na všechny strany, najmě k direktorům, oznamujíce, že předkové jejich kostel sv. Trojice na svůj vlastní náklad postaviti dali, ač dle pravdy i katoličtí i Adam z Hradce znamenitou peněžní pomocí pozadu nezůstali, pán pole Tlachnovi zaplatil a za zahrady, kde krchov jest, jiné dáti ráčil. Ale evangeličtí vedli svou, že prý ten kostel jen pro exercitírování náboženství podobojí vystavěli, že prý jim kostel Jesoviti mocně vzali, že jim malej kout téhož krchova, jakožto nějakým kacírům vykázali, neboť Jesoviti na dvě hřbitov rozdělili

²⁶⁾ Tille I. 56.

²⁷⁾ Dr. Pospíšil: Třeboňsko za českého povstání 24.

na stránku katolickou a na stránku jinověreckou. Po Jezuvitech prý kostel spadl jako odběžný jmění na magistrát. Hradeckému vyslancům Tobiáši Klementovi a Lorencovi Svobodovi podle psaní Jáchymovi Čechovi a jinším všem správcům kostela sv. Trojice a důchodů obecních poslaného, v Praze pomáhali předně JMt. p. Berka a potomně Sreta, p. Fruewein, Kozel, Myška a Feyprecht a jinší páni, kteří patrně spůsobili, že pražští direktori vydali Hradeckým recess se 24. pečeti, jímž kostel sv. Trojice evangelické obci hradecké právně za majetek přirekli. Listinu do města s vyslanci přinesl in hac causa qua commissarius deputatus p. Benjamin Fruewein, sekretář direktorů a s velikou slávou 30. ledna „utraquistům v kostele veřejně přečetl a odevzdal, načež jim klíče kostelní vydány“. Pan Fruewein dostal za komisi 15 dukatů, z nichž 10 půjčil p. Mautner při schůzi u Jachyma Čecha konané, kdež asi také v neděli Oculi založili Rejstřík s titulem: Osoby náboženství evangelického jakožto říditele, pomocníci a fedrovníci v příčině kostela sv. Trojice, správce církevní a řehole školní na ten čas nařízen. Poznáváme, že luteráni úředně se skrývali za domírající stranu podobojí. V tuž neděli pod nebem na krchové obec měla schůzi, vojenskou radu mezi sebou drželi, Burian Bramhauzský obci přednášel, Jiřík ze Kře odpovídal a Ondřej Drotczihar všechno zapisoval. Tak vznikla (revoluční) evangelická městská rada hradecká samozvaná vedle úřední, Slavatu dosud za pána uznávající. Tato, ovšem o jednání prvé vědoucí, ale pro divoké proudy buď bezmocná (což by pro katolickou menšinu v radě i v městě platilo) nebo tiše souhlasící (quoad evangelické členy), stála dosud ve spojení se Slavatou.

V lednu (15./1) 1619 došlo rady psaní páně na žádost jich o dosazení rady. Poněvadž někteří radní páni umřeli a jiní sestarali, poslal magistrát deputaci pana Andresa varhaníka a p. Matese Jahna (někdy loci kantora školního) o jmenování jiných osob do rady konšelské. Její Milost paní [Lucie Otilie] s pánem hejtmanu zámeckému se resolvírovali, že mají býti dosazení na místě † p. Kokra a p. Žádného pan Krištof Lang a p. Adam Ssirmar, na místě p. Jana Unčovského pan Daniel Kapihorský.²⁸⁾ Takto sestavená rada naporoučí jmenovaného dne řezníkům volbu dvou osob k fedrování masem do ležení JMtí knížecí z Jagendorfu, čímž míní osobu velitele slezských pomocných sborů Jiřího, markraběte Krňovského, při Hradci přezimujícího. Koncem března přijel k markraběti do Hradce slavný moravský pán Karel ze Žerotína, aby Slezany od spojenectví s Čechy — odvrátil. Žerotín totiž jako Slavata nevěřil ve vítězství české a zejména ne Thurnovi.²⁹⁾ Rada se ujímá správy špitalské: neboť s řezníky obesílá správce tohoto ústavu Jiříka Doubravského s Bartolomějem Prayerem (tento se nedostavil) proč ve příčině sirotků špitalských na zámek šli — k obci měli! Dána jim kapitola a Doubravskému poručeno, aby složil na radnici gruntovní (špitalské) knihy. Donesl 8 knih. 14. února povolali Jich Opatrnosti před sebe Hanse Khelnera in causa neváživých slov, že by katoličtí děti svých křtítí nemohli bez lejna (písař připsal: salvo pudore, honore!) blahoslašené Panny Marie. Odpíral epajíc to na soldata p. hejtmana Sycherta. Jsa povolán soldat, slove Erhardt Minich a slouží pod praporcem p. hejt. Sycherta, dával zprávu, že to krejčí své vlastní ženě mluvil: Jsa ty katolická, rád bych aby byla lutherská! a neníčko sem byl v kostele, kdež

²⁸⁾ III. Manual radní 126.

²⁹⁾ Zapova kronika IV. 1302.

jedno dítě mazali etc. A tak poručeno témuž Khelnerovi jíti do trestání šatlavního.³⁰⁾ 6. března píše Vilém Slavata městské radě, že smí přitisknouti pečet „k jistému spisu“ a dovoluje, aby farář v Lutové Šebestian Lanio (Řezník) od sv. Havla, nejbližšího příštího, zaujati mohl funkci staršího kaplana v Hradci a na jeho místo některý hradecký kaplan se odebral. Vilém napomíná radu, aby faru městskou nejdéle do října dostavili, „aby při sv. Havle příštím děkan náležitě a pořádně tu dosazen býti mohl“.³¹⁾ Z rozkazu rozuměti, že děkan hradecký Jiřík Rudolf Trankuillus z Kronberka, jemuž nedávno Burian na svém poli hlávky uřezav — košťály za desátek vykazoval, v únoru resignovav na úřad z města odešel do Počátek, kdež v měsíci březnu 1621 dověkoval. Kaplany hradecké Petra Kirchmayera a Tomáše Kecze svěřil opatrování primasa Jana Schönhanzla.³²⁾ Odchod děkanův patrně souhlasí s dalším nepřátelským vystupováním Hradeckých proti církvi a císaři. Dozvídáme se o něm z úryvků Pamětí Jiříka ze Kře.³³⁾ Měšťan píše: L. P. 1619 ve čtvrtek den památný sv. Valentina t. j. 14. Februarii poznamenány osoby, spolu bratří řemesla našeho soukenického, ti, kteříž náboženství evangelického a víry pravé Tělo a krev Pána našeho Ježíše Krista pod obojí způsobou k confessi české jinak augšpurské se přiznávajíce, v tento rejstřík však bez přičinění všelijakého dobrovolně, z čistý svobodné vůle své podpisy své vlastní ruky jeden každý z nás pro potvrzení toho všeho ujištění a stálosti do přemožení životů svých jsou se podepsali.

To se toho dne 13. února upisovali Hradečtí zřejmě k řadám povstaleckým proti řádnému magistrátu, proti vrchnosti.

Když jedna nepořádná schůzka na krchově téhož kostela (sv. Trojice) pod nebem a v den nedělní držána byla a k ní všechny osoby pod obojí, kteří tu v městě a na předměstí jsou, svolávali, při kteréž (to schůzi) volili a nařídili z prostředka svého jisté osoby za ochránce, řiditele a fedrovníky téhož kostela též k objednání do něho predikanta a místra školního, Burian . . . předním vůdcem toho byl a obci ty věci přednášel . . . Potom sešel se spolu s jinejmi v domě jednoho souseda jménem Jana Bilského, při kteréžto schůzce jisté osoby mezi sebou volili v počtu 8 osob a jim v moc dali, aby na místě obce psaní otvírali, na ně odpovědi dávati a všechno jiné řídití a spravovati mohli, k čemuž že všechna obec, co by takkoli v těch případnostech učinili, místo dávati povinna bude a vespolek se zavázala, že v těch příčinách všichni za jednoho a jeden za všechny býti chtějí . . . A Burian, věda jak osobám z vyšších stavů v té direkcí [pražské] tehdaž dobře a šťastně se vede, vesele [jako ostatních 7] to k sobě přijal a nepochybně za obzvláštní sobě to pokládal, že on jakožto osoba z obce [a ne z rady městské] k tomu přichází, aby mohl jiným rozkazovati, ježto prve takovou nelásku při obci téhož města jměl, že kdyby obzvláštní ochrany od nás neměl, nebyl by dokonce při témž městě trpěn.

³⁰⁾ Manual I. c.

³¹⁾ III. Ka.

³²⁾ Fr. Tischer: Fara hradecká 92—95.

³³⁾ Zachované ve Vyměření, kopie 307, kdež patrně, že original Slavata měl v ruce. Škoda, že zničen!

Nový osmipanský úřad zastávali: Burian Celerín Bramhauzský, Jan Bílský, Pavel Mautner, Jáchým Čech, Tobiáš Klement, Mates Krezle, Jiří ze Kře alias Hupinstauden, Pavel Krahulík. Stoupenci jim dávali zvučné jméno: volenec či direktor (directores), strana protivná: biřic, Buriana nazval Slavata předním vůdcem, biřičem (buřičem) a původa všeho.

Dostavše tento Burian spolu s jinými nepořádně kostel sv. Trojice ku provozování jich náboženství, moha na tom přestati, toho neučinil, nýbrž vidouce ty nepořádné správce zemské k sobě ve zlém předsevzetí volné a z cizího velmi štědré, dáleji kráčeli a netoliko o jiný kostel katolický . . . v Hradci Jindřichově ležící, sv. Jana (Křtitele) řečený, ale což více jest i o kostel farní (Nanebevzetí P. Marie), k děkanství náležející, se všemi kostelními klenoty, ozdobami, důchody a collaturou, divnými obmysly a praktikami, tak, aby ty dva kostely pod svou nezřízenou moc podmaniti mohli, nevázně usilovali, tudy aby jak nás³⁴⁾ tak patres Societatis Jesu jakožto collatores i jiné své spolusousedy katolické odtud odloučili a sobě přivlastnili . . . , ačkoli od založení (těchž kostelů) stále beze vsí proměny kněží pořádní z hořejší konsistoře od pp. arcibiskupův pražských za správce duchovní do dotčených (kostelů) dosazování bejvali. A vypravivše Hradečtí některé osoby do Prahy . . . k direktorům, dali jim jistou instrukci, v které, chtějíce svou nepravost přikryti, mnohé nepravdivé věci doložili. Instrukci spisoval Burian . . . a jménem a na místě konšelů, starších obecních hejtmanův předměstských a vsí obce města Hradce J. podobojí vedle P. Mautnera a Jáchyma Čecha sekryt svůj k ní přitiskl, se podepsal a podvodně k tomu přivedl, že pečeti cechův: soukenického a řeznického u něho Buriana v domě jeho k ní přitiské byly. A to se stalo proto, že (všechno) proti vůli většího počtu ouřadu předsevzato bylo.

R. 1619, 27. března umřel císař Matyáš.

Slavata, jenž s povolením pražských direktorů z domu paní Polyxeny Lobkovicové odebral se na léčení do Teplic, dostával z Hradce zrovna Jobovy zvěsti o řádění Uhrů v kraji práchenském, bechyňském: v onom do března 1619 napočítalo se 200 vypálených vesnic. Obyvatelstvo hladové, které šavli valonské ušlo, ukryvalo se po lesích, muži že zoufaství kupili se v čtyry brzy pověstných „čtveráků“ t. j. příslušníků čtvrtého (selského) stavu s heslem: Nikoho neživíme, kdo páli naše chaty! Zabíjeli stavovské, zabíjeli císařské, kteří už na počátku této strašné války co do krutosti nelíšili než jménem najímatele³⁵⁾ Hradečtí doručili pánu list, oznamující, že direktori kostel sv. Trojice prohlásili za majetek obec evangelické, aby tedy vrchnost, kterouž oni obejíti nechtějí, tuto milost schválila a potvrdila. Vilém, cítě osten v psaní ukrytý, neboť on r. 1607 3./2. prohlásil tento chrám i se hřbitovem za majetek katolíků³⁷⁾, odpověděl, že záležitost vidí se mu příliš důležitou než aby hned o ni se vyjádřil: až do Hradce přijede, že jim své mínění sděliti chce. Ve středu po neděli Cantate obec evangelická u Matesa Krezle na schůzi volila osoby a to: Matesa samého, Petra Epenaura, Jiříka Bolfa a Václava Lo-

³⁴⁾ dí Slavata ve Vyměření str. 199, 200.

³⁵⁾ Tille, Česká válka I. 23. — ³⁶⁾ I. c. a J. Svobody S. J.: Katolická reformace.

³⁷⁾ Ohlas od Nežárky 1879 36.

kajíčka, aby do Prahy šli o českého i německého predikanta . . . aby vše tam jednali, co k lepšímu dobrému obci slouží tak jako bychom jednali všichni, jenž pravé náboženství evangelické oblibujeme, s důrazem i slibem, že při tom do vynaložení hrdel i statků státi míníme. Na acreditivu poslancům přitisklo k tomuto mocnému listu se kryty 12 měšťanů a summatim všichni se podepsali: purkmistr, starší obecní, hejtmané předměstí a mnozí sousedé i na místě vsí obce města J. Hradce náboženství křesťanského evangelického. Poslanci měli přivést kazatele, ale též uchlácholiti a nakloniti Viléma. Tomu vezli ponížené psaní, v němž opětuji donací directorskou ohledně kostela svatotrojického, kteréžto dání či reces v témž kostele při přítomnosti mnohého počtu lidu domácího i přespolsního, vyššího i nižšího stavu publicován, čtén a s klíčem kostela podle chval božských vrácen, postoupen, dán a v naši moc uveden jest. Do Prahy podle tehdejšího zvyku museli; neboť 8. května Zikmund Crinitius oznámil městské radě, že za německého kazatele ustanovil Kristofa Stedlmayra Purbacha, českého že co nevidět pošle a týž den žádá děkana Václava Cicmania v Kamenici, aby Stedlmayra v úřad uvedl. To se stalo v sobotu [21./5.] v pravé poledne. Před městem na silnici jarošovské evangelického duchovního, s nímž přicházel nový školní kantor Matěj Mrazius Hostomicenus, Hradečtí spolu s děkanem kamenickým a kazatelem z Kostelní Radouň, přivítali radostně a slavně, vedli do kostela sv. Trojice, kdež děkan oba v kázání obci doporučil. Zajímavě zní rozkaz administratorův Cicmanovi „aby kněze, který podobojí jest německý . . . s kázáním českým komendovali (obci) . . .“ Hradecký poslanec Petr Eppenaur kněze i učitele z Prahy přes Kamenici (jeli na Vlašim) doprovázel, útraty platil. Potom spolu s kollegy rozprávěl před obcí o audienci panské. Nevřle s nimi Slavata jednal, aby se uklidnili, že to vyřídí, až do Hradce přejede. Vyslaní replikovali, že od obce nařízení mají, aby z Prahy bez kazatele z konsistoře dolejší nevraceli. Opakoval pán svůj protest proti uvedení predikantů — a tak poslové proti zákazu kazatele s sebou do Hradce přivezli. Slavata o Hradeckých tenkrát se vyjádřil, že jsou lidé dvojího (obojetného) jazyka a neslechetnému svému předsevzetí pěknou larvu dávali. Tvrdili zajisté, že bez JMti pána ničeho nepodniknou.

23. května páni sousedé z obce (evangelické) na radnici pánům přednášeli: jakož jest dobré a slavné paměti p. Jáchym z Hradce kalich velký na náklad sousedův pro provozování náboženství evangelického udělati dáti povoliti ráčil, který se i při klášteře [sv. Jana] též užíval, ale dostavší se sem do města Jesuité, že to netrvalo, že takové povolení zrušili, zamezili . . . : pročež poněvadž od Jich Milostí pánů direktorův kostel blahoslavené svaté Trojice jest skrze reces postoupen, žádali k neděli téhož kalichu jak za propůjčení tak i vydání. I nebyvši z pánů toliko 5 osob (na radnici), do rána odloženo. 24. května páni sousedí z obce opáčili včerejší žádost. Stalo se snesení Jich Opatrností, aby se na JMt. pána to vyneslo a s volí JMti učinilo což skrze primasa (Ssenhanzla) v známost [žadatelům] uvedeno. Po potazu řekli tito: ačkoli jináče se nenadáli než že toho užijí a [odkladu] že nebylo zapotřebí neb ne JMti pánu (kalich) náleží než obci, na groš obecní jsa udělán; však nicméně, aby nebylo řečeno, že proti JMti čelí a JMt nerespectírovali etc., že povolují, aby se JMti psalo. Však vejpis i original psaní aby jim vydán byl, jeho (t. j. řečnska) Buriana s jiným, že chtějí za JMti pánem vyslati.

Povoleno³⁸⁾. Odpověď, na níž se jen Lucie Otilie z Hradce dto Teplice 31. května podepsala vyzněla záporně: . . . poněvadž ten velký kalich . . . do farního kostela k tomu cíli odevzdán jest, aby tu od kněží v témž kostele velebnou Svátostí oltářní pod obojí způsobou lidem téhož žádostivým posluhováno bejvalo, což také až posavad se zachovává, pročež vidí mi se, že slušně při tom má býti zůstaveno a týž kalich veliký jinam do kostela jiného se vydávati nemá . . .

30. května měli páni Hradečtí odpověditi k dotazům kazatelovým: 1° připovídáme-li při něm státi a nad ním ruku držeti, 2° že jest u nich obyčej (platiti) celej rok,³⁹⁾ a aby mu se dalo 1/4 léta napřed věděti, pokudž by se s ním mělo změnití, 3° svobodný byt a na místě 60 zl. 60 kop (českých), 4° convokací psanou jemu uděliti, aby nebylo řečeno, že jest se sem vetřel, 5° o zákon a evangelium.⁴⁰⁾ Vyjednali 60 zl., polovic neníčky (hned), žita 5 strychů, hrachu 1/2 str., ječmene 1, pšenice 1, dříví 6 sáhů, soli 6 prostiček. Od pohřbů, kopulací, křtů to vše se má s ním (v případě) vyjednati. V kostele žádných stolic nepřestavovati ani nic nového nezačínati, leč by jistého na tom společného [s obcí] zůstání [bylo.] O křtitelnici se postarati a bude-li potřebí dáti dělati.

Více na aktu o kazateli nezapsali: za to o učiteli. že mu za půl léta dají 20 kop, školák vyššího učení přinese polouletně 15 gr., abecedu slabikující 7 gr. kdo pak dále své dítky privatní ve škole nechávají chce, o to se obzvlášt s p. magistrem školním bude povinen urovnati. O lůhání a stravu se měšťané postarají. Za tím účelem a taky k vůli žákům mají se sepsati a jemu dáti [seznamy], kteří sousedi podobojí sou, aby katolíky, kteří proti nám čelí, nezanepřázdňovali. Žakovstvu chce obec hradecká na expensí každej tejdén dávatí peněz 40 gr. K tomu sousedi pořadem aby jim každí den stravu vařili. Když žák kus masa přinese, aby jim hrachu, krup, zelí k tomu přidali, vomastili a bez reptání to činili. Poctivému a učenému mistru Mrázovi poslal m. Jakub Ziabonius (Žaboň) z Vyšetova, prorektor academiae pragensis konfirmací 4. června 1619.

(Pokračování.)

Černčice.

Napsal FR. ŠTĚDRÝ.

Černčice a Veltěže v okrese lounském.

S Bytin, vysočiny rozkládající se na jih a východ, od řeky Oharky prohledající na údolí, kterým se vine řeka Ohře dosud vroubená četným stromovím od Loun až k Budyni na západ, ční na nevelikém pahorku starožitný kostel sv. Vavřince v Černčicích, který uzří cestovatelé po dráze hned, jak vyjedou ze zářezu Vrbenského. Vesnic tohoto jména jest v Čechách čtvero. Dle zachovaných listin jsou Černčice u Nového města nad Medhují nejdříve známy a sice 1318 jako sídlo Arnošta z Talmberka. Druhé Černčice byly příslušenstvím královského hradu Kostomlat pod Milešovkou. Třetí

³⁸⁾ III. Manual 126.

³⁹⁾ Katolickým 1/4letně. Celá tehdejší socialní bida svítí z poměru kněze k patronu; mnohý čtyřikrát ročně měnil místo.

⁴⁰⁾ Original rukop. Bramhauzského (ad Hist.), jenž připsal: wegen der Cost were besser gelt geben, nur beth soll bestellt sein.

ves Černčice náležela a dosud jest panství Petrspurského v okrese Jesenickém. A konečně naše Černčice u Loun. Všecky tyto vynořují se z nepaměti teprv za císaře Karla IV. Co do založení neb starožitnosti předčí naše Černčice nad všecky ostatní, ač teprv v letech 1350—60 první zmínka o nich se děje. Protože k řádnému vyličení osudu jedné každé dědiny zamlouvá se nejlépe způsob rozdělení vypravování rozvrhli jsme je na 5 dílů :

I. O pravěku, t. j. o době, z níž žádných písemností se nezachovalo.

II. O době historické nejstarší majitelé až do naší doby.

III. Popis chrámu a služebníků jeho.

IV. O škole.

V. O ostatních držitelích statků a pozemků, jakož i obydlitelích a osudech jejich.

I. pravěk Černčic

hlásají nalezené starožitnosti v oblasti této vesnice. Osady podle řeky Ohře byly obydleny hned na počátku osídlení Čech. Proto nalézají se v těchto obcích starožitnosti, které dobou kamennou začínají až do dob prvních křesťanských, jež tuto ne až do doby cyrillo-methodějské (9. století), nýbrž mnohem dříve do doby merovejské (aspoň od 100—200 let) dříve klásti sluší.

Požádal jsem profesora Vojtěcha Prokše, strážce sbírek městského musea lounského, jaké starožitnosti se tam z Černčic nacházejí a ten mi sdělil, že se tam nalézá menší kulovatá nádobka s rytou volutou rázu doby mladší kamenné (neb neolithické). Dále zvoncový pohár s pasovou ozdobou z doby přechodní mezi čistým neolithem a dobou únětickou čili dobou, ve které první bronz se objevují. Dále pět zlomkovitých nádob rázu únětického, z nichž dvě mají pasovou ozdobu . Dvě nádoby miskové kultury knovízské, jedna jest tuhovaná. Dvě nádoby typu hradištného (z první doby křesťanské) a zlomky skleněných korálů. V museu Třeběnickém esovitý kroužek z Černčic jest uložen. Nad to nalézá se na zádušním poli na prašném vrchu jihovýchodně od Černčic pohřebiště, které dosud není prozkoumáno. Ale podle polohy koster hlavami k východu a podle nádoby hrobové, kterou jsme před lety s nájemcem tohoto pole p. Heřtem z Černčic ohledali, ale pro nastalé nějaké překážky prozkoumati nemohli, máme za to, že tu jde o pohřebiště doby křesťanské a sice v začátcích, protože nádoby hrobové obyčejně čím blíže k nám mizí. Ostatně bylo by záhodno, aby někdo povolaný pohřebiště to prozkoumal. A tak jsou skutečně Černčice, jako obec u samé Oharky položená, důkazem, že na tom městišti bydlel lid, který neznal než nástrojů kamenných, potom který znal smíšeninu cínu a mědi (čili bronz), až zasvitlo světlo křesťanství v této krajině.

II. nejstarší známí majitelé Černčic byli z rodu Vršoveců, kteří před r. 1268 vládli na Vršovicích a zároveň zde. Kdo se chceš o tom přesvědčiti, vezmi k ruce můj článek o Vršovicích (uveřejněný v „Hlasech Lounských“ a můj „Slavětín“ vydání II.,

který na požádání každému zašlu, kdo 1 K poukázkou poštovní přiloží.)

Že Vršovci byli tu nejstarší majitelé, tím se tvrdí, že ještě 1380, když dva kandidáti o faru Černčickou se ucházeli, totiž Jan a Přibík, že pro Přibíka byli Jindřich, Tas a Bohuš z Peruce, kteří byli odnoží druhdy mocného rodu Vršovců. (Šířeji o tom jsem pojednal při popisu fary Perucké, kterýžto soupis ještě v několika výtiscích jest v mých rukou).

Rod ten vymíral bez dědiců, jak ještě 1382 v deskách dvorských o Vršovicích lze dokázati, aneb uchýlil se jinam, když dělení dědické mezi potomky nastalo, a tak jsou tito tři páni z Peruce Jindřich Tas a Bohuš poslední z Vršovců, kteří nějaký, ač již nepatrný majetek tu měli.

Druhý mocný majitel Černčic jest Petr z Janovic, který nejspíš výsluhou od císaře Karla IV. jakožto hofmistr králové 1360 a jako hofmistr císaře Karla IV. 1364—5, odumřelé po Vršovicích zboží obdržel. Od něho koupili Lounští 8 lánů polí a přivtělili je k šosu města svého.

Okolnost, že Petr z Janovic kolem 1360 vystavěl Petršpurk (Sedláček 692 mistopis) a že páni ze Kryr jednoho rodu se Slavětinskými dle zpráv listovných ovšem neúplných 1389—91 na Černčicích podíly měli a Kryry v l. 1360—70. k hradu Petršpurku postoupili, máme za to, že mezi Petrem z Janovic a Alšem ze Slavětína, nějaká změna zboží se dala. Mínění mé, které pramenem listinným dovoditi nemůžeme, nabývá opodstatnění tím, že v památném kostele Slavětinském na klenbě gotického kněžiště nalézá se znak Petra z Janovic mezi ostatními, o jichž většine bezpečně víme, že k příbuzenstvu Slavětských pánů náleželi.

Po Alši ze Slavětína přichází na Černčice jiný rod, o němž kronika Dalimilova píše, že Vlastislavovi rodiči poznají se po dvoj fioletnej orlicí. Dříve se o tom rodě málo vědělo, teprv zesnulý heraldik profesor Martin Kolář našel znak toho rodu v archivu Drážďanském. Sidlel na Vlastislavi a Jablonci v Středohoří českém v okrese Bilinském a sem se dostal na Chlumčany 1391. 9. ledna podávají kněze Václava z Kmetiněvsi Dobeš (Tobiáš) a Jan z Jablonce a Hašek z Chlumčan a 1395. 4. listopadu Vincence neb Václava faráře z Lobkovic. Jan z Černčic totožný s Janem z Jablonce 1414. 26./II. Jan Jablonce z Vlastislavě seděním na Chlumčanech, taktéž 1415. 12./IV. Posledně přichází Jan z Chlumčan 1422, ale zdá se, že již na Černčicích neseděl. (DD. XV. 408.)

Tento díl Černčic byl spojen s Vršovicemi. Ač zápis na Černčice v deskách dvorských XXV. 342. jest z pozdější doby 1475. 27./XI. podáváme jej v plném znění, aby se příslušnost Černčic k Vršovicům lépe mohla postihnouti. K Vršovicům patřila tvrz, dvůr poplužní s poplužím, ves celá, dvory kmetci s platy, s právem podacím kostela (v Černčicích), řekou a potoky, háji, luhy, vinicemi, štěpnicemi, zahradami, kůrmi, robotami a vejci, ves Leská celá, ves Charvátce celá s vrchem řečeným Brník, s lesy, však bez dvou dvorů kmetcích, na kterých sedí Jaromin a Mikuláš, kteréžto dva dvory drží Sigmund z Vartenberka a z Děčina, zá-

stavní držitel Lenešic (viz mé Lenešice str. 5), ve vsi Černčicích dvory kmetci, na nichž seděli rychtář Jan Krejza, Kríž, Martin, Matouš, Příbik, Petr Trefný, Petr Blahutovic, Mikuláš Rohlík, Šimon rybář a Toch, celkem tedy deset dvorů kmetcích čili selských.

V téže vsi jsou lidé náležející Mikulášovi z Loun, později zvaném Mikulášovi z Černčic, který z pisaře obecního tak se povznesl, že se stal rytířem a předkem Světeckých z Černčic, kteří až na naše časy, někteří ve službách knížete Švarcenberka kvetli. Lidé tito odváděli platy z některých dědin a jmenuje se jich pět 1. vdova Šmatlova, 2. Martin Hýček, 3. Martin Kavka, 4. Jan Černecký, 5. Blažek, který drží čtvrtlán pod plat. Náležela z Černčic k Vršovicům nejen pole, ale i luka i řeka s břehy a část podacího práva ke kostelu sv. Vavřince tudíž.

Na Vršovice a tudíž i na Černčice přišli 1391. rytíři z Polenska Rytkéřem, který pocházel z Mísně a kteří se usadili na Skalce v Středohoří, zvali se podle sídla ze Skalky. Původní erb jejich byl půl červené orlice v pravé a trojdílný v levé, barvy bílé a červené. Později přijali erb Kaplířův šachované křídlo a sídlili též na Šprymberce u Bílenic v Jesenicku, na Hořanech u Hřivci a jinde. Rytkéř z Polenska byl horlivý katolík a připomíná se od 1391—1438 v rozličných veřejných jednáních. Hospodařil dobře a přikoupil Telce 1410—11 a jest zároveň pánem na Ličkově (DD. XIX. 466). 1418 purkrabím arcibiskupského statku Kyšperka u Teplíc, jemuž arcibiskup Konrad z Vechty zastavil celé to zboží s hradem a vesnicemi ve 3052 kop 40 gr. (Archiv český II. 464 a místodržitelství archiv C. 121).

Měl syny Jana a Alše. Aleš mizí brzy z paměti. Jan panoval tímto zbožím let několik, neznáme taktéž, kdy zemřel 1453. (XII. byl ještě živ, arch. loun. I. E. 9. 85). K zastavenému od arcibiskupa Konráda z Vechty zboží, přijal od Jakuba z Vřesovic seděním na Žluticích a od Jana z Vřesovic seděním na Chomútově zástavu hradu Oltářiku s Chrášťany a Děkovkou, hromě háje Radovice, který přísluší k Podsedicům ve 300 kopách gr. stříbrných se slibem, že až bude krále v zemi, že mu na to postoupení zjednájí majestát (královský list s velkou pečetí) na 300 kop gr. str. Pakli by to neučinili, má on čtvrt leta na to voliti Zbyňka z Hasmburka jako nejvyššího ubrmana (rozhodce pře) se dvěma jinými, aby se mu výplatného obnosu jakož i náklady, které vedl, sečtly. Pakli by neučinili tak a jej nevyplatili, může je stíhati právem listovým, jako by měl list s pečeti jejich pod trestem vlezení.

Trest vlezení byl pro liknavé dlužníky a záležel v tom, že věřitel buď sám, neb jeho zástupce vjel do hospody s koněm a pacholkem a co tito tam protrávili, musel dlužník zaplatiti. Takový postup statku nazývá se v staročeském právě dobrá vůle a svědkové toho postupu byli Zbyněk Zajíc z Hasmburka, Hanuš z Koldic, Vilém z Konic a z Kamýka, Smil ze Vchynic a z Opárna, Kerunk z Sulevic a z Milešova, Rytkéř ze Sulevic seděním u Vlastislavě a Prokop z Hořešovic seděním v Kystře (arch. kapit. XXX. č. 11).

Jeho syn a nástupce Mikuláš jest poslední toho rodu, který vládl na větší části Černčic. Také sluší věděti, že až do jeho smrti nebyly Vršovice sídlem hlavním panství, nýbrž Počedělice, kde dnes marně nějaké panské sídlo hledáme. A přece jest tomu tak: Neboť Počedělice byly statkem biskupův pražských ještě před onou dobou, kdy král Přemysl Otakar II. vyměnil některé vesnice u Zbraslavi s biskupem Janem a za ně mu dal část Vršovic, Oboru a Veltěže. Ač tyto vesnice byly nejdřív v doživotním užívání Sezemy z Rožmitála a po jeho smrti zastaveny jsou Alšovi Škopkovi z Dubé, sídlil arcibiskupský purkrabí na Počedělicích jménem Záviš (snad z Jimlína), jemuž páni Lounští rozličná příkoří činili. Z listu, který se zachoval v archivu lounském, víme, že arcibiskup Jan Očko z Vlašimě napomíná Lounské, aby jeho purkrabí Závišovi neškodili, že by je císař, kdyby se to dověděl, přísně strestal.

A tak zůstaly Počedělice sídlem zastaveného arcibiskupského statku až do smrti Mikuláše z Polenska neb z Vršovic. 1474 24. srpna byl již mrtev. Nalezl posledního odpočinku v starém klášterním kostele Ročovském. Sestra jeho Eliška z Polenska neb z Vršovic volila si kostel Počedělský původně zasvěcený Panně Marii nanebevzaté, nyní sv. Havla, za místo pohřbu. Kámen hrobový nalézá se v kostele Počedělském dosud pod kůrem zpěvác-kým. Původně tam nebyl, nýbrž sluší se hledati místo hrobové uprostřed kostela asi tam, kde mřížka dělí kněžiště od chrámové lodi. Kámen hrobový jest dosti zachovalý. Uprostřed kamene nalézá se písmena E pěkně zdobená a nahoře nápis český, panna z Vršovic a z Polenska. Po smrti Mikuláše z Polenska a sestry jeho Elišky bylo zboží jejich provoláno v Lounech 29. srpna 1474 jako odúmrtí královská. Tak se dělo se všemi statky těch, kteří bez dědiců zemřeli. Po 14 dnech byli zavázáni Lounští, aby o tom zprávu podali k soudu dvorskému. Všickni, kteří se hlásili k zboží tomu, byli povinni podati důvody, proč činí na odumřelý statek nároky.

První, který se hlásil, byl Albrecht z Kolovrat a z Bezdrůžic na Novém hradě. Táhl se při tom na nález kmetů zemských na soudě zemském. Neboť jemu dal nebožtík Mikuláš z Polenska dobrou vůli na Počedělice, Oboru, Veltěže a Vtelno u Mostu, které zapsal arcibiskup Kunrát dědu jeho Rytkéři z Polenska, jakož i jiný zápis na Lohovice, Dřemčice a Řisuty, kapituly pražské, spolu s Janem bratrem, Annou, Eliškou a Kateřinou sestrami 1474 13. srpna (archiv Toskánský 11/109). A poněvadž měl ještě mnoho jiného zastaveného statku duchovního, vyžádal si od krále Vladislava list mocný na kšaftování, který obdržel 14. srpna 1474 (archiv Toskán. 53/119).

Druhý Jan z Hasmburka a z Kosti svým splnomocněncem Martinem písařem desk dvorských dal se ohlásiti k jisté části zboží a sice k Vršovickým, ale upustil od toho na výslovnou žádost královi.

Třetí byli bratři, Pavel, Václav a Purkart ze Sulevic a Václav Solský ze Sulevic (t. j. seděním na Solanech).

Nastal tudíž spor mezi Albrechtem z Kolovrat s jedné a Pavlem Knížetem ze Sulevic, zástupcem Kaplířů ze strany druhé. Král toho odložil, až by svůj čas viděl (archiv český IV. 296). Než co se dotýče pře, která jest mezi Albrechtem a jinými (totiž mezi pány Kaplíři z Sulevic ale i Janem z Hasmburka a z Kosti) tu Jeho Milost král s radou svou takto rozkazuje: aby z toho statku Vršovského napřed dluhové byli zaplacení a což jest ve jméno Boží rozkázáno.

O zbytek zboží t. j. o to, co zbylo po zaplacení dluhů, takto rozkazujeme: což tu jmenovaný Albrecht, aneb synové jeho mohou odkázati, že jest jim dáno zápisem napřed kromě jiných, při tom buďte zůstaveni. A o jiné zboží často jmenovaného Vršovského Mikuláše z Polenska aby se rozdělili rovně podle toho, což by to zboží stačiti mohlo. A kdyžby přišlo o tu odúmrtí k rozsudku, podle rozsudku všichni trpte a zachovejte se takově: přijde-li k obrátnění proti odúmrti, poživte toho všickni a pakli přijde k odsouzení, trpte všickni, komu se co dostane.

Tento rozsudek komorního soudu předchází sporům o odúmrtí nejvíce mezi Albrechtem z Kolovrat na Novém hradě a mezi bratřími ze Sulevic. Jak se rozdělili, není známo. Toliko z pozdějších zpráv jde, že Vršovice podrželi bratři ze Sulevic, Leskou, Oboru, Počedělice a Černčice drželi potomci Albrechta z Kolovrat a z Bezdrůžic, který obdržel od krále Jiřího povolení, aby si vystavěl nad pustou tvrzí Jimlínskou hrad. Nazval ho Nový hrad a potomci jeho sluli Novohradští z Kolovrat. 2. května 1465. Od r. 1474 nazývá se na Novém hradě, což může býti dobou, kdy Nový hrad aspoň v podstatných částech byl vystavěn.

Poněvadž potomci téhož Albrechta delší čas vládli na Černčicích, bude třeba zmíniti se o těch, kteří v bězích koncem 15. a v 16. století měli účastenství. Dle rodokmenu Kolovratů v klášteře Ročovském chovaného měl Albrecht Bezdrůžický z Kolovrat, který stavěl Nový hrad za manželku Dorotu ze Sulevic (DZ. 14. H. 26). S ní splodil tyto děti: Jana, jehož manželkou byla Kateřina z Koldic, byl seděním na Želenicích v Bilínsku. Druhý byl Petr 1529—74 na Novém hradě. Třetí Šťastný (Felix), seděl na Kystře, 1557 připomíná se vdova jeho Apolena. Čtvrtý byl Purkart, manželka Eliška Trčkova z Lípy v l. 1524—30. Pátý Albrecht na Novém hradě 1558—74.

Mimo tyto syny byly tři dcery Anna, která se vdala za Prokopa z Hořešovic, záhy zemřelá připomíná se 1524. Druhá dcera Lidmila na Černčicích 1558 a Axina 1558 ještě nevdaná, vzala si Viléma z Doupova.

Dědictví Albrechta Novohradského z Kolovrat mělo opět svůj zvláštní osud. Většina držby, totiž dvůr poplužní, připadla sestře Axině z Kolovrat. Petr z Kolovrat díl svůj na dvoru poplužním, jakž se mu někdy po Dorotě z Sulevic, máteři dostalo, prodal panně Axině z Kolovrat, sestře své za 160 kop m. 1562 (DZ. 14. H. 26). 1543. 13. XII. (D. Z. m. 226. G. 6) Šťastný Novohradský z Kolovrat na Kystře zapsal

Otilii Sendražské Kaplířce z Sulevic ve dluhu 82 $\frac{1}{2}$ kop tři dvory kmetci s platem v Černčicích, na kterých sedí Mařík, Vršek a Kříž.

1558 28. XI. (DZ. 13. E. 12) Albrecht a Jan bratři Novohradští z Kolovrat prodali podíly své na Černčicích za 125 kop gr. sestrám Lidmile a Axině z Kolovrat.

Naproti tomu 1537. 12./XII. (DZ. 6. H. 9. 10). Václav Novohradský z Kolovrat, syn Janův prodal dědictví své v Černčicích ves a dvory kmetci s platem, což tu má, na kterých sedí Matěj Holik, který platí z 1 $\frac{1}{2}$ lánu 36 gr. při sv. Jiří a tolikéž při sv. Havle a 6 slepic. Jan Votruba z 1 $\frac{1}{2}$ čtvrti dědiny při sv. Jiří 18 gr. a při sv. Havle též a 1 $\frac{1}{2}$ slepice, na Blažkovi, člověku Mikuláše Světeckého plat bez panství při sv. Jiří 21 gr. 6 penízů a při sv. Havlu též a 2 slepice, na Kalíkovi, člověku téhož Mikuláše Světeckého, plat bez panství při sv. Jiří 5 gr. a při sv. Havle též a půl slepice platu ročního s dědinami, lukami a čtvrtým dílem řeky a čtvrtým dílem podací kostelního tudíž a se čtvrtí dědiny kněžské i se vši zvolí, jak jest mu od Hynka Novohradského z Kolovrat, bratra jeho, na rozdíl se dostalo, Albrechtovi a Jiříkovi bratřím a jiným bratřím jich mladším let nemajícím Sokolům z Mor a na Vršovcích za 96 $\frac{1}{2}$ kopy a 10 gr. praž. čes. Taktéž Václav Novohradský z Kolovrat syn Janův 1549. (1. dubna DZ 6. H. 9.) prodal podíl po bratru svém Hynkovi totiž díl řeky a podacího kostelního týmž Sokolům Albrechtovi a Jiříkovi a jiným bratřím jejich nezletilým. Taktéž 1558 29. srpna (DZ. 13. C. 30) Jáchym Novohradský z Kolovrat a na Želenicích jmenem svým a jmenem Zdeňka a Jana bratři svých vlastních a nedílných, mladších, let nemajících, jakožto synové a dědicové někdy Hynka Novohradského z Kolovrat prodal dědictví své v Černčicích, dvůr kmetci s platem, na kterém seděl někdy Marek Pachtl a nyní Markéta, vdova po něm pozůstalá, která platí při sv. Jiří 35 gr. čes. a při sv. Havle tolikéž a tři slepice platu ročního, s dědinami, lukami, s čtvrtým dílem řeky Ohře, s břehy, s obcemi, pastvami, porostlinami, lidmi osedlými i neosedlými, i s těch gruntův sběhlými, se vši zvolí, co k tomu přísluší, s plným panstvím a vše, co jsou tu nadepsani bratři z Kolovrat, po někdy Hynkovi Novohradském z Kolovrat, otci svém a dotčený Marek Pachtl měli a drželi a co se tu jemu témuž někdy Hynkovi a někdy Václava Novohradského z Kolovrat, bratra jeho, na rozdíl dostalo tak a v témž plném právě, v týchž mezích a hranicích, v nichžto nadepsané dědictví záleží, žádného práva, panství, ani které zvláštnosti sobě, ani svým dědicům tudíž k nadepsanému dědictví nepozůstávajíce prodali Jiříkovi, Václavovi a Janovi, bratřím a strejci Sokolům z Mor na Vršovcích a jejich dědicům za 37 kop 49 gr. čes. vše pražských, jim úplně a docela zaplacených a toho nadepsaného dědictví jim dědičky postoupili. Zpravití mají oni prodávající před každým člověkem právem zemským a zvláště před věny a sirotky, jakž země za právo má, čímž mají, míti budou, třetinou vejš.

Postup všeho, co měli synové a dědici Albrechta Novohradského z Kolovrat, nemohli jsme shledati, ale z toho, co jsme

uvedli, většina dostala se sestřím Lidmile a Axině. Lidmila po 1558 se více nepřipomíná, podobá se pravdě, že zemřela svobodna. Axina provdala se za Viléma z Doupova, která kšaftem 1574. 10. prosince do desk zemských 1580. 10. března vloženým na mocný list královský odkázala manželi svému statek dědičný. Potřebovala mocný list královský proto, že zboží Černčické nebylo jen zpupné, nýbrž i z velké části duchovní, k čemuž dle práva staročeského vždy souhlas králův náležel.

Vilém Doupovec z Doupova nedržel zboží manželkou Axinou sobě odkázané dlouho. Již 1581. 7. prosince (DZ. 21. H. 16) prodal dvůr poplužní s poplužím, ves Černčice což tu měl, dvory kmetcí s platem, díly podacího kostelního s lidmi osedlými a neosedlými, aneb z těch gruntův sběhlými tak jak smlouva trhová zpečetěna a to mezi stranami plněji svědčí a jakožto v sobě kšaftem na mocný list královský ve dsky zemské vloženým manželky své dáno a odkázáno má . . . Anně Kozelkové z Gamsensteina a na Černčicích za 2650 kop gr. čes. úplně zaplacených.

Tímto trhem sjednocena jest všecka držba v Černčicích opět v jednom rodě Kozelků z Hřivic až na dva neb tři dvory kmetcí, jejichž majitele známe, ale ne všechny. Kozelkové z Hřivic dostali se sem ženitbou skrze dceru Václava Kaňkovského z Gamsensteina, a tento koupil zde majetek od Světeckých z Černčic, o nichž hojných zpráv poskytl archiv král. města Loun.

Předek Světeckých z Černčic byl městským písařem lounským 1460—3, 1469—1473 zasedal v radě, 1486—1487 purkmistrem a konečně hofrychtyřem (1506—8) měst královských. Měl za manželku Annu vdovu po Luženském Mikuláši, s níž žádných dětí neměl. Poslední vůle, kterou učinil 1511. 28. února zachovala se v prvopisu archivu českého musea a jelikož z něho mnohých podrobností ze života a působení jeho se dozvídáme, klademe její tuto skoro v plném znění: Ve jméno Boží Amen. Já Mikeš z Černčic a v Lounech oznamuji tímto listem přede všemi . . . jakož mám list a obdarování majestátem . . . Vladislava krále, že statek svůj . . . svobodně dáti a kšaftovati mohu nejprve dávám Anně manželce své dva zápisy na 1000 kop gr., jeden na ves Rvenici (u Postoloprť) a druhý na ty lidi v Sušanech, kteréž mám od Jana Kostomlatského z Vřesovic, aby po své smrti dala kromě vnuků jejich Jana a Kašpara, bratří z Lužné, komu chce. Též městský statek všecken jí dávám. Po její smrti mají ty věci připadnouti Janovi a Mikulášovi, bratřím a synům Bohuslava, bratra mého z Černčic kromě vinice a zahrady a rybníčku kostelu Panny Marie na předměstí Lounském zapsaných. Tyto příjmy na kaplana při tom kostele mají dáti a kdyby ho nebylo, na jiné potřeby téhož kostela. (Kostel tento v naši době nákladně jest obnoven). Ostatní všecken statek aby svrchupsaným Janovi a Mikulášovi připadl, když dojdou let dvaceti. Kdyby dříve zemřeli, tedy má spadnouti na Marketu z Všebořic a Petra, Bohuslavova syna z Vojnina, tento až dojde 20 let.

Z toho vydají Salomeně z Vsebořic 100 kop, Zuzaně z Černčic, Smajkalové ženě do Slaného 100 kop, Johance sestře její a Simeonově ženě z Loun 100 kop, Hesteře, ženě písaře do Slaného 100 kop. Kdyby ony zemřely, tedy případně dětem jejich.

Chci, aby oba Jan a Mikuláš, Jan od Jana Smejkala z Libovíce, Mikuláš, od Jana bakaláře písaře v Slaném chování byli až do let jejich.

Radslava Beřkovského z Šebířova, purkmistra v Lounech a Jana Smejkala z Libovíce činí jejich poručníky.

Pečeti přivěsili Jan Kostomlatský z Vřesovic bytem v Lounech, Šavel z Vlkové a v Lounech a Václav Sokol z Mor.

Mikuláš z Černčic měl ještě bratra Václava, který jej předemřel. Pomník jeho z pískovce nalézal se na hřbitově Matky Boží do let 1876. Nyní ho čtenář nalezne na nádvoří nové radnice pod přístřeškem spolu s jinými náhrobními kameny nejvíce z dotčeného hřbitova pocházejícími. Z potomků bratra Bohuslava Mikuláš začal se psáti Světecký z Černčic a to proto, že držel Světec Bedřichův nějaký čas. Tento Světec Bedřichův byl statkem manským hradu Mostského. Votivní obraz tohoto Mikuláše Světeckého se třemi syny jeho nalézal se v kostele sv. Vavřince v Litoměřicích. [Pam. arch. XVI. 470].

1543 prodal týž Mikuláš Světecký z Černčic dědictví své v Černčicích dvory kmetci osedlé i neosedlé s platem, na nichž sedí Jan rychtář, který platí 1 $\frac{1}{2}$ kopy 10 gr., Jira Macek, který platí 1 kopy miš., Jan Novák 2 kopy 44 gr. miš., Beneš Matla 3 $\frac{1}{2}$ kopy 3 gr. 6 penízů, Vojtěch 4 kopy 52 gr., Havel Kavka 2 $\frac{1}{2}$ kopy 8 gr. 5 p., na Mařikovi, člověku Štastného Novohradského z Kolovrat bez panství 1 kopy 20 gr. miš., s poustkami, dědinami, s 29 slepicemi, které o sv. Havle platí, jakž se mu na rozdíl dostalo, Václavovi Kaňkovskému z Gamsensteinu za 315 kop gr. praž. Se svolením krále do desk vloženo (Kvatern Karlstein I. Q. 3.).

Tento Václav Kaňkovský jest měštěninem lounským od 1518, manželka jeho jest Uršila, vdova kramáře Michala a dcera Václava Brože starého, sladovníka. Pocházel z Kaňku u Kutné Hory. Erbem obdařen byl 1534 14. března (Dörr. Aug. Adel 14). Měl jedinou dceru Annu, která se vdala za Jana Kozelku z Hřivic asi 1565. S ním měla syny Litolta, Rytkěře a Václava a dceru Voršilu, kterou si vzal Vojtěch Kostomlatský z Vřesovic. 1586 10. října zapisuje Anna Kozelkova z Gamsensteinu a na Černčicích statek svůj městský v Lounech zvláště dům s vinicemi a s příslušenstvím synovi Václavovi Kozelkovi z Hřivic a na Černčicích, k čemuž svoluje bratr jeho Rytkěř na Křemýži a sestra Uršila Vřesovcova. O Litoltovi není více zmínky. Podobá se, že byl již mrtev. Rytkěř Kozelka seděl na Křemýži do 1595, ve kterém prodal polovici jeho spolu s Ohníčem, Oborou a Veltěží Janovi Ilburkovi z Vřesovic a manželce jeho Anně z Miliny (Bílek konfiskace 910 DZ 132 E. 17). Bratr jeho Václav na Černčicích 1594 15. června kšaftoval na list mocný Rudolfa II. 1593 3. listopadu. Podáváme jej ve znění obšírnějším.

1. duši svou poroučí P. Ježíši Krystu a tělo aby podle obyčeje křesťanského náležitě k hrobu provozeno a pochováno bylo.

2. Lidmilu manželku rozenou Kostomlatskou z Vřesovic ustanovuje mocnou otcovskou poručnicí děti Jana, Litolta, Aničky a Kateřiny a přidává jí k ruce Rytkěre Kozelku z Hřivic na Křemuži, Jana Charváta z Barnsteinu na Bělošicích, Zikmunda Sokola z Mor na Slavětině a Adama Hrušku z Března na Pšanech jakožto bratra, ujce, švagra a kmotra,

3. Věno manželky od Jakuba Kostomlatského z Vřesovic na Ohniči 150 kop gr. českých pojišťuje a proti tomu 225 ko gr. čes. věnuje, kteréžto 375 kop gr. čes. na statečku pojištěné má. Nad to jí přidává 625 kop gr. č. a polovici svrškův celkem 1000 kop gr. čes. Kdyby se vdáti chtěla po druhé, aby jí 500 kop dědicové vyplatili, 4 hnědé koně, vůz komorní, polovici dobytka dojného a jalového, telat, svini, husi, kuřat, slepic, vinutých i ložních šatů, stříbrného, cínového, mosazného i měděného nádobí.

4. Kdyby se vdala manželka, než děti let dojdou, bude povinna ten statek dle řádu a práva země spravovati. (Řád a právo zemské kladlo poručníkovi za povinnost statek sirotčí neumenšovati nýbrž množiti). Kdyby nechtěla, může Anička dcera, aneb bratr jeho Rytkěř tak učiniti.

5. Kdyby se dcery vdaly, dostanou na výpravu řetěz zlatý (v ceně 100 uherských dukátů) a stříbrný pás po 150 kop míš. Kdyby synové dříve než dcery se oženili, dají dcerám na šaty ročně po 7¹/₂ kop čes.

6. Kdyby zemřely děti všechny, případně statek na syny bratra jeho Rytkěre všecky, avšak manželce jeho vydají ze všeho 2000 kop gr. čes.

7. Sestře své Voršile Vřesovcové z Hřivic odkazuje 1000 kop gr. čes.

8. Sobě zůstává moc tento kšaft kdykoliv změnit.

Pečetí přítiskli: Karel Odolan z Hoštic, Adam Hruška z Března a Albrecht Sokol z Mor.

Kšaft ten vložen do desk zemských do kvaternu šedivého trhového 1606 26. ledna K. 11. [nyní DZ. 131. K. 11.].

Kdy Václav Kozelka z Hřivic na Černčicích zemřel, není známo. Stalo se to po kšaftu 1594—1606, když tento do desk zemských vložen. Dědictví jeho ujal syn Litolt Kozelka a držel je až do r. 1627. Při komisi konfiskační obviněn byl ze zpourey, ale nevinnu svou prokázal. Vedle královské výpovědi 3. října 1623 žaloby osvobozen a při komisi tractationis zavázal se za udělení pardonu složit 257 zl. k alumnátu kláštera sv. Jakuba v Praze. (Bilek konfiskace 301). 1627 24. prosince prodal Černčice Volfovi Ilburkovi z Vřesovic a z Doubravské Hory na Podsedicích, Vršovnicích a Nových hradech J. M. C. uherského a českého krále válečně radě, komorníku a nejvyššímu, kterýžto trh patrně Bilkem buď přehlédnut, aneb spíše do desk zemských se nedostal, podáváme jej z archivu kláštera Strahovského ve znění obšírnějším, protože mnohé potomní události více světla dostávají. Prodává Černčice, co jemu náleží, tvrz, dvůr poplužní s dědinami ornými

i neornými, ladami, lukami, štěpnicemi, vrbinami, porostlinami, loužkem pod kostelem, s pastvištěmi, průhony, s tříma díly podací kostelního, krěmou vejsadní, s řekou slove Ohří, s lidmi osedlými i neosedlými, aneb s těch gruntův sběhlými, s platy, kůrmi, robotami žennými, s vodotočinami, sirotky i se všemi spravedlnostmi jich, (ač, mají-li kteří jakou) se vším a všelijakým k tomu příslušenstvím, s plným panstvím nic od toho, což by lest lidská vymysleti mohla, neodcizující tak, jakož od starodávna v těch mezích a hranicích postaveno jest a on Kozelka toho všeho v držení a užívání byl, s těmi se všemi svršky a nábytky, jakž v cedulích řezaných a sekřity našimi spečetěných obzvláště zapsáno stojí a to za sumu 13.000 kop miš., však na lakový nižepsaný způsob placení:

1. Hned při stvrzení a spečetění trhových smluv týž nadepsaný Volf Ilburk z Vřesovic a z Doubravské Hory má Litoltovi Kozelkovi, neb jeho dědicům a budoucím jeho platiti a ihned při odvedení této smlouvy a postoupení statku na hotově 500 kop miš. a k sv. Jiří prv příštím 2000 kop miš., více k sv. Havlu 1542 kopě 1 gr. a 4 peníze miš.

2. Item tyto nižepsané dluhy Volf Ilburk z Vřesovic jest na sebe přijíti ráčil:

a) Janovi Rausendorfovi ze Špremberku, aneb na místě jeho rytíři Jiřímu Žďárskému ze Žďáru J. M. C. nařizenému poručníku nad sirotky a statkem po někdy Kryštofovi Rausendorfovi ze Špremberku pozůstalým sumy 2500 kop, ourokův zadržalých až do sv. Havla 1627 leta pominulého 695 kop miš.;

b) Linhartovi Štampachovi 1500 kop miš.;

c) paní Anně Pulbrycové 500 kop miš., ouroků a škod vedle sečtení rejstříku 164 kop m. 35 gr. 4 peníze miš.;

d) a ouřadu města Teplice sumy 1000 kop a ouroku 97 kop 42 gr. 6 peněz miš,

3. Pro správu, jakž tato země za právo má, zanechává se se 2500 kop m., kteréžto sumy i z toho, co se pro správu zachovává, od datum těchto smluv při každém termínu svatojirském a svatohavelském ourokové se časně odvozovati a vypravovati mají. Ty pak ouroky zadržalé od sv. Havla již minulého 1627 až do datum těchto smluv Litolt Kozelka sám odvésti povinen bude.

Co se pak těch zejména doložených a vykázaných dluhů do teje, ty Volf Ilburk z Vřesovic do sv. Jiří nejprv příštího na sebe přejíti, přejistiti a Litoltovi Kozelkovi jeho jistoty navrátiti povinen jest.

Pakliby jeho kdo v čem upomínal, z kterékoliv z týchž jistot pohnal neb obžaloval, bude Volf Ilburk z Vřesovic i budoucí jeho povinen jeho v tom zastoupiti, však s tou znamenitou vejminkou pokudž by na témž statku Černčickým co jemu náleželo jako zápisy a zastavování gruntův, sbírek, aneb jakýchkoliv závad se vynašlo, tehdy týž Litolt Kozelka jest se v tom uvolil, na svůj náklad takové závady očišťovati a osvobozovati. Aneb kdyby kupující Volf Ilburk těch nějakých zásad sám vyplacovati svými penězi musel, ty sobě

zase na sumě trhové a jistinné, kteráž se pánu pro zprávu zachováva, poraziti má.

Tolikéž kdyby Volf Ilburk z Vřesovic jakožto kupující, budoucí dědicové a potomci páně jemu Litoltovi Kozelkovi neb dědicům, potomkům, budoucím jeho, čtyři neděle napřed věděti dali, aby pánu, aneb jim do desk zemských takový statek Černčický, co jemu náleží, vložil, aneb vložili, tedy bude on, neb oni povinni bez všech odporů a prodlévání všelijakého to vykonati a od vkladu kupující zaplatiti má. A pokudž by týž Volf Ilburk z Vřesovic jako kupující s dědici a budoucími svými tomu všemu, jakž tyto trhové smlouvy o sobě znějí a zavírají, dosti neučinil, aneb neučinili a kterýkolivěk termín jak sumy tak i ourokův a škod nato vzešlých od sebe zcela a zouplna pán, neb dědicové a budoucí páně neodvozovali, tehdy bude moci zpředpsaný Litolt Kozelka z Hřivic jakožto prodávající, aneb dědicové a budoucí jeho ke deskám zemským přijíti, komorníka vyžádati, zase v týž predepsaný prodaný statek Černčický se uvázati, anebo, komuby se jemu kolivěk libilo, právo své postoupiti a potud, pokud by se tomu všemu, co se nadpisuje, dosti nestalo, jej držeti a užívati však s tou při tom výminkou, aby moci neměl a neměli, v témž statku větších škod činiti nežli do té sumy, proč by se uvázání stalo.

A kdyby se tomu dosti učinilo, proč by se uvázání stalo, budou zase povinni takový statek tomu, komu by náležel, zase ihned postoupiti.

A cožkolivěk tak smluvcové napředpsaní totiž Jan Ilburk Kryšperský z Vřesovic a v Černčicích a Adam Hendrych Hruška z Března na Hřiškové mezi prodávajícím a kupujícím jsou smluvili a narovnali, v tom jsou sobě ve všech punktích a klauzulích, jakž táž smlouva to vše v sobě sířeji a patrněji obsahuje a zavírá, tomu všemu zadosti učiniti a tak, jakž na lidi vzáctné a poctivé náleží, zdržeti předpověděli. Svědci Jan Ilburk Kryšperský z Vřesovic a Adam Hendrych Hruška z Března.

K této trhové smlouvě jsou přiloženy kvitance, které tuto krátce vymezujeme. 1628 11. března obdržel Litolt Kozelka od Volfa Ilburka 500 kop m.

Na dlužných 500 Kop m. Anně Pulbrycové rozené z Dražovic vystavil dlužní úpis Volf Ilburk z Vřesovic. Bydlela 1628. 24. dubna na Novém městě pražském. Rukojmové mu byli Vilém hr. Vratislav z Mitrovic a na Strakonících a Libochové JMC. rada, komorník, maršálek dvora a grandprior (velkopřevor maltánský) a Zdeněk Vratislav z Mitrovic a na Mníšku J. M. C. rada a komorník. 1628 21. května kvituje Litold Kozelka Volfa Ilburka z Vřesovic z obdržených 1400 Kop m za statek Černčice. Svědci Jan Ilburk Kryšperský z Vřesovic a Adam Hendrych Hruška z Března a v Pšanech. 1629 14 května kvituje Litolt Kozelka Volfa Ilburka z 7100 kop m. za statek Černčický obdržených. Taktéž 1629 30 června kvituje 204 kop 15 gr. 5 $\frac{1}{2}$ peníze a úroky až do toho dne 295 k. 44 gr. 1 $\frac{1}{2}$ pen. a naposled 1630. 21. února kvitance Litoltova na 700 kop, totiž za 200 korců žita po 3 kop. a hotových peněz 100 kop nejvyššímu lovčímu Volfovi hraběti z Vřesovic. Datum v městě

Lovosicích. Další osudy Litolta Kozelky z Hřivic nejsou úplně jasny. Bílek praví, že pro náboženství odešel z vlasti, což se mohlo státi teprv po 21. únoru 1630. Jelikož patentv Karla knížete z Lichtensteina ohledně nekatolických osob z r. 1627 a 1628 dávaly lhůtu 6 měsíční, po které se musely osoby nekatolické vystěhovati a do r. 1630 lhůta nejméně čtyřikrát prošla, vysvětlují si toto výminečné jeho přebývání v zemi jako milost jemu udělenou, že se zpouroy stavův nesúčastnil.

Podle listů právě uvedených odešel do Pirny po 1630, ale vrátil se při vpádu Saském do země a na bývalý statek svůj Černčice, a ujal se ho. Proto odsouzen při komisi konfiskační Fridlanské 25 ledna 1634 všeho jmění, propadl nejen ves Černčice, ale i vinici šosovní při městě Lounech ležící, kterou Václav Kaplíř z Sulevic 1639 za 150 kop m. od královské komory koupil. (Bílek, 301.)

V Pirně zemřel 21. ledna 1637 neženatý a protože po sobě žádných dítek nezanechal a Estera Kozelková z Hřivic vlastní, nedílná, nevdaná a nevybytá sestra jeho jest a tudíž nápadnice statku všeho po něm pozůstalého, vysvědčují to listem Zikmund Bejček Velvetský z Nespěčova, Jiří Hochhauser z Hochhausu, Rudolf Kelble z Geizinku, Jindřich Elsnic z Elsnic, Pavel Lang z Kwanzendorfu a Jiří Kametský ze Lstiboře českými listy, které se v archivu Strachovském zachovaly. Od tohoto majetku svého v Černčicích odprodal 1602 15 června (DZ. 179. H. 21.) Václav Kozelka díl luk u Černčic Mikulášovi Satanýřovi z Drahovic a na Vlčím a 1606 (DZ. 133. B. 5) Lidmila Kozelková z Hřivic jako poručnice dětí Václava Kozelky z Hřivic a na Černčicích opět díl luk u Černčic témuž Mikulášovi Satanýřovi za 1100 kop miš. Majetek ten byl mu pro vzpouroy při komisi konfiskační spolu se statkem Vlčím a Černčicemi u Kostomlat při třetině ceny jejich odňat. Odešel pro náboženství 1628 ze země. (Bílek konfiskace 498) zmiňuje se toliko o Černčicích u Kostomlat, než svrchupsané prodeje 1602 a 1606 ukazují nezvratně, že měl i v našich Černčicích valně luk, jejichž cena jen při druhém prodeji na 1100 kop obnáší, že byly přivtěleny k majetku Volfa Ilburka mladšího z Vřesovic zdá se býti jisto.

Jest známo, že Volf Ilburk z Vřesovic upadl do krídy a jmění jeho panství Novýhrad, Vršovice a mnohé jiné jeho statky pro dluhy prodány jsou.

Tato větší část Černčic, která z bývalého zboží Mikuláše z Černčic, jakož i z podílů některých potomků Albrechta Novohradského z Kolovrat povstala, přivtělena jest trvale k panství Vršovskému a měla od té doby totiž od r. 1637 až na naši stejné majitele neb panstvo.

Byliť pak tu ještě jiní majitelé. Václav Sokol z Mor, který koupil Vršovice 1519 od Otky z Miloňovic, vdovy Purkarta Kapléře z Sulevic. Jeho vnukové, synové Janovi, z nichž Albrecht a Jiřík byli plnoletí, koupili od Václava Novohradského z Kolovrat, syna Janova, dědictví v Černčicích, které se mu dostalo na rozdilu od bratra jeho Hynka Novohradského z Kolovrat a sice dvory kmecí s platem, na

kterých sedí Matěj Holik, který platí z 1 $\frac{1}{2}$ lánu 36 gr. při sv. Jiří a tolikéž při sv. Havle a 6 slepic, Jan Votruba z 1 $\frac{1}{2}$ čtvrti (lánu) dědiny při sv. Jiří 18 gr. a při sv. Havle též a 1 $\frac{1}{2}$ slepice, na Blažkovi, člověku Mikuláše Světeckého, plat bez panství při sv. Jiří 21 gr. 6 penízů a při sv. Havle též a 2 slepice, na Kalikovi, člověku téhož Mikuláše Světeckého, plat bez panství při sv. Jiří 5 gr. a při sv. Havle též a půl slepice platu ročního, s dědinami, lukami a ze čtvrtým dílem řeky a ze čtvrtým dílem podací kostelního tudíž a s čtvrti dědiny kněžské a kus louky též kněžské i se vši zvolí za 96 $\frac{1}{2}$ kopy a 10 gr. praž. čes. (DZ. 6. H. 9.) Mimo to prodal 1558 29 srpna (DZ 13. C. 30) Jáchym Novohradský z Kolovrat a na Želenicích jmenem svým a jmenem Zdeňka a Jana, bratří svých vlastních a nedilných, let nemajících, synů a dědiců někdy Hynka Novohradského z Kolovrat dvůr kmetců s platem, na kterém seděl někdy Martin Pachtl a nyní Marketa, vdova pozůstalá po něm, kteráž platí při sv. Jiří 35 gr. čes. a při sv. Havle tolikéž a 3 slepice platu ročního, s dědinami, lukami, čtvrtým dílem řeky Ohře, s břehy, obcemi, pastvami, porostlinami, lidmi osedlými i neusedlými i z těch gruntů sběhlými i se vši zvolí Jiříkovi, Václavovi a Janovi, bratřím a strejcům Sokolům z Mora na Vršovicích a jich dědicům za 37 kop 49 gr. čes. praž. jim úplně a docela zaplacených. Jiří a Václav byli synové Jana Sokola a Marty, rodu Hruškové z Března, Jan Sokol strýc jejich byl syn Albrechta Sokola a Anny z Veleně, kterýžto Albrecht 1552 byl již mrtev (viz Paměti mé Slavětina.) Tento majetek Sokolů z Mora v Černčicích opět se dělil. Část drželi Sokolové na Vršovicích a po nich Zákostelští z Bilejova k Vršovicům, druhou část měli Sokolové Slavětínští Albrecht a Sigmund a po nich dědicové a majitelé Slavětina. Byl to nynější hostinec na Skalce a část luk. Louka patří dosud k velkostatku Slavětskému, hostinec na Skalce, který měl výhradní právo v Černčicích šenkovat pivo, i když kníže Švarcenberk velkostatek Vršovský ujal a pivovar tu vyzdvihl. I prodán jest hostinec ten, který se podobal spíše rozvalinám 1789 1. července od Marie Anny ze Šrolenberka a Františka Antonína, rytíře z Veinberku, nejvyššího strážmistra, dědiců Slavětina knížeti Josefovi ze Švarcenberka. Svědkové prodeje byli František Karel Körner, správce Slavětský, Augutin Herman, správce Pšanský, Václav Kopřidel, řídící panství v Lobosicích a Antonín Ratolístka, správce statku Borečského baronovi Rajskému náležejícího.

Jiný díl Černčic utvořil se opět z původního majetku Kolovratů Novohradských a to následujícím postupem. Jan z Lobkovic, manžel Johanny, dcery Purkarta Novohradského z Kolovrat, koupil 1573 Nový hrad od Volfa Novohradského z Kolovrat, nejvyššího sudího a vnuka výšdotčeného Purkarta z Kolovrat, obdržel dvůr Hasmanovský s kusem řeky v Černčicích od poručnice Anny z Kolovrat téhož Volfa Novohradského. Ale již 1587 13. března postoupil jej Šebastiánovi z Vřesovic a na Touchovicích a synům jeho, protože se mu ve všech možných službách propůjčovali. Tenkrát byl Jan z Lobkovic již starší pánem na Točnice a Nové Bystřici a J. M. C. německých lén hejtmanem.

Tento díl dostal se neznámo jakým způsobem Voršile Vřesovcové z Hřivic, sestře bratří Kozelků z Hřivic Václava a Rytkéře. Její syn Jan Ilburk Kyšperský z Vřesovic 1623 20. ledna odsouzen proto, že táhl proti císařskému generálnímu komisaři knížeti Saskému, též že dal hlas svůj Fridrichovi, falckraběti při Rýnu při volení na království české a že kupoval statky duchovní. Pro toto provinění odsouzen byl všeho statku svého, totiž jistiny 3000 kop m. a dvoru (Hasmanovského) v Černčicích.

Ale poněvadž stateček jeho — totiž dvůr Hasmanovský ve vsi Černčicích poustka řečená Blažkovská s dědinami a vinicí Smolíkuvskou — který Kyšperský od Volfa staršího z Vřesovic r. 1621 za 3950 kop m. koupil, na 5862 kop m. byl zadlužen, zanechán jest Kyšperskému k užívání.

Jan Ilburk Kyšperský odešel 1628 pro náboženství z Čech do Míšně a navrátil se 1631 při vpádu Saském ujal se panství Novohradského, které náleželo nejvyššímu polnímu maršálku Janovi z Aldringen. Byl pak v Lounech komisařem při vybírání kontribuce na lid nepřátelský. Když Žatec vzat byl opět císařským vojskem, ujel do Míšně. Z těch příčin odsouzen jest při konfiskační komisi Fridlandské 25. ledna 1634 všeho jmění a dotčený statek jeho opět ujat jest k ruce královského fisku. Poněvadž ale syn jeho Jan Ilburk v pluku Montekukuli za rytmistra sloužil a plukovník zaň se přimlouval, byl vedle dekretu komory české 9. srpna 1679 ponechán při statku, aby zaplatil pohledanost fiskální 3000 zl., kterýžto obnos jest mu porážen na jeho platu za služby vojenské mu zadržalém.

Statek ten dostal se Anně Sabině z Vřesovic rozené Ratzenbergrové.

1648 9. března František Visentcine:, doktor veškerých práv, přisedící konsistoře, kanovník Vratislavský, Řezenský a Tridentký jako palatin (comes palatinus) legitimoval bratří Jana Vojtěcha a Kašpara Jindřicha Ratzenbergery z Ratzenbergu mocí od císaře mu propůjčenou jako splozené mimo manželství. 1685 26. června vyhořel dvůr v Černčicích, který tehdáž patřil Anně Sabině Vřesovcové, rozené Ratzenbergerové, která se utíká s prosbou k pánům Lounským by jí několika povozy k svážení staviva na dvorec a stodolu vyhořelé nápomocní byli (arch. Loun originál). Zatím 1687 16. října prodává Bohumír Ferdinand Ratzenberger z Rutzenbergu od vdovy Anny Sabiny Vřesovcové dvůr Hasmanovský v Černčicích markrabince Marii Františce z Badenu za 3050 zl. rýn. Svědkové prodeje jsou František Václav Pachta a Karel Daniel Pachta z Rájova (arch. knížecí Citoliby P. 96. 97).

Jestě jiný majetek držel Jiří Holan. Z majetku Sokolů z Morava Vršovických a později na Slavětíně odčísł se díl a přešel na Holany z Jiljova. Kdy se tak stalo, určitě neumíme pověděti. Ale stalo se tak po r. 1594 skrze Johanku z Hertenberka, která byla manželkou Jana Sokola z Morava, zemřelého r. 1595. Po druhé se vdala za Karla Holana z Jiljova na Velkém Osově. Po Karlovi Holanovi vládl tímto zbožím Jiří Holan, jehož manželka byla z ry-

tířského rodu z Bílé u Děčína. Jeho pomník hrobový zachoval se v kostele Slavětinském a má tento nápis: Leta 1608 v pondělí u vigílii sv. Šimona a Judy urozený a statečný rytíř pan Jiřík Holan z Jiljova a v Černčicích nenadále a nešťastně zamordován jsouc na Koštomlatech život svůj dokonal a tuto odpočívá v Pánu (viz můj spis Slavětín a pam. kn. farní I. 71.). Postava jeho rytířská opírá se mečem a po levé straně u noh jeho spatřiti lze erb jeho manželky, která má ve štítu větev o třech sucích a dva kliče zuby k sobě obrácené. Po straně pravé jest erb Holanův, který však není hlava volská šípem prostřelená, jak Sedláček v XI. Ottova slovníku naučného str. 482 jej popisuje, nýbrž bok poněkud zkrácený, jak jej Bernau, Bezirk Dauba, str. 465 vyznačuje. Snad během doby změnila rodina Holanův svůj erb.

Po smrti Jiřího Holana 1616 Jan Sokol z Mor, syn Zikmunda Sokola na Slavětíně dostává leta (jsa neplnoletý činí se zletilým), aby mohl tři dvory kmetci v Černčicích klásti Ctiborovi a Petrovi, synům Zikmunda Holana z Jiljova do desk. Ti je kupují i s platem, který se dříve platil Volfovi z Vřesovic. Štěpnice koupěna od Václava Kozelky z Hřivic vyjma však 30 provazců luk (12 provazců činil jeden lán tedy asi 150 korců luk) vyměřených někdy Jiřímu Holanovi z Jiljova, to vše koupili za 2900 kop m. (DŽ. 138 K. 1.) Sokolům na Slavětíně zůstala toliko výsadní hospoda na Skalce v Černčicích, která měla jediná právo šenkovati zde pivo a něco luk. Tato luka do dnes patří k Slavětínu, hospoda na Skalce prodána jest teprv 1789 1. července, jak nahoře bylo pověděno.

Tim opět poslední majetek, který nenáležel k panství Vršovskému, sloučen a majitelé Vršovic měli nejen dvůr, ale i celou ves přivtělené vyjímaje hostinec na Skalce a něco luk, které patřily k panství Slavětinskému. O hostinci na Skalce a jeho prodeji bylo výše vypravováno, tak že jen malá část luk patří do dnes ke dvoru Slavětinskému a k panství Peruckému. (Pokračování.)

České listiny ve městské knize Opavské.

Podává Dr. ANTONÍN KUBÍČEK.

(Dokončení.)

CVIII. f. 155. 156.

48. Matyáš II., z Boží milosti Uherský, Český, Dalmatský, Chorvatský etc. král, arcikníže Rakouské, markrabě Moravské, Lucemburské a Slezské kníže a Lužický markrabě, oznamuje: Jeho C. M. a Láska, bratr jeho, na onen čas z některých jistých a slušných příčin purkmistrům a konšelům i vsí obci města Opavy poručil vyzdvihnouti všecka privilegia a obdarování, jim od jeho předkův slavné a svaté paměti, držitelů města Opavy, nadaná. Na poníženou prosbu Opavanů i na mnohé za ně činěné příměly poroučí vydati a navrátiti jim ona privilegia, obdarování, milosti, podání, práva i svobody a zároveň je mocí královskou v Čechách, jakožto markrabě Moravské a nejvyšší kníže Slezské schvaluje, obnovuje a stvrzuje ve všem jich znění, položení, v punktích, klauzulech a artikulích. Příka-

zuje všem obyvatelům a poddaným ze všech stavů. obzvláště pak hejtmanu knížetství Opavského, aby výše psané purkmistry a konšely i všecku obec města Opavy při tomto navrácení, schválení, obnovení a potvrzení jejich privilegií, obdarování, nadání a starobylých chvalitebných zvyklostí a obyčejů bez všelijakých zmatků a odporností zachovali: avšak také přísně poroučí, aby měšťané opavští neporušené drželi výminky v privilegiích obsažené a k němu, dědicům jeho i budoucím králům Českým, markrabům Moravským a nejvyšším knížatům Slezským věrně, poddaně a poslušně se zachovali. Na svědomí k listu přivěšena pečet královská. Ve Vídni v pondělí po Moudrosti Boží (19. prosince) l. 1611 a království jeho Uherského 4. a Českého 1.)

Opis v zemsk. arch. v Opavě. Tillers Nachlass XI.

Biermann 312.

Přídavek z Notir-Buch f. 48. a — 48. c: Mandát otevřený císařský, kterýž v knížetství Slezském, Opolském, Ratibořském a Krnovském (pro neposlušenství postoupení všech kostelův v Opavě) na měšťany opavské má přivěšen býti.

My Rudolf, z Boží milosti volený Římský císař atd. jako v č. 45. Důstojnému, osvícenému, urozenému, velebnému, statečnému, slovnému a opatrnému biskupům, knížatům, pánům, prelátům, rytířům, vladykám a městům i jiným všem obyvatelům ze všech stavův markrabství Moravského a knížetství Slezských milost naši císařskou a všecko dobré vzakazujeme. Věrní milí! Věděti vám milostivě dáváme, že sme léta tohoto 1603 v úterý po neděli Exaudi (7. června) mezi vysoce důstojným knížetem pánem Františkem kardinálem z Dietrichšteina jakožto biskupem Olomouckým, královské České kaply hrabětem, radou naším věrným milým, s jedné a purkmistrem a konšely i na místě vsí obce se všemi cechy v městě i na předměstí Opavském s strany druhé v tom sporu jich, který o kostel farní blah. Panny Marie o podávání do něho správcův duchovních mezi sebou měli, do všech s obou stran nám podaných spisův a průvodův s pilností nahlédše a to s nejvyššími úředníky zemskými král. našeho Českého a radami našimi uváživše, jisté vyměření, jakby se v tom strany k sobě zachovati měly, učiniti ráčili. Kterémužto vyměření našemu spravedlivému když jest úřad konšelský v času vyměření dosti učiniti a v tom se poslušně zachovati chtěl, sou se někteří nepokojní, všeteční a nevážní lidé z obce opavské tomu na odpor stavěti, vykonání téhož vyměření našeho mocí sobě zbraňovati, kostel sobě svévolně otevřiti, jeho se zmocniti a jiné mnohé nenáležitě věci před sebe bráti směli. Když sou pak od úřadu konšelského téhož města nejednou než množstvíkrát k zachování poslušenství se vším dostatkem napomenuti byli, netoliko se tím úřadem spravovati a jeho uposlechnouti nechtěli, nýbrž zhlučivše se, lid obecný vzbouřili, do domu Zigmunda Točila v velikém počtu se vhrnuli, na písaře městského sáhli a že jej na kusy rozsekati chtějí, pohrůžku učinili, v mírné a pokojné zemi zbraněmi se zásobili, vartu po městě drželi, hejtmany a vachmistry sobě zvolili, zdělali, brány městské osadili, osobám z prostředku jich od nás sem na hrad pražský obeslaným před nás se postaviti zbránili, hejtmanu, úředníkům a soudcům zemským knížetství Opavského, když sou je z poručení našeho před sebe obeslali, netoliko poslušenství zachovati, ale ani před ně, posměšně je odkazující, se postaviti nechtěli. Když sme je pak

zнову skrz jiné komisaře naše do Opavy vyslané dostatečně (napomenuli) a na konec aby se k poslušenství navrátili, na povinnost svou, na závazky své, na lantfryd, na řád a právo, kterému zavázání sou, pamatovali a znajíce, že tu o žádné náboženství, jakby oni to natahovati chtěli, nic činiti nebylo a není, než o kostel, o právo a podávání do něho správcův církevních, o příslušenství a důchody téhož kostela, aby vyměření našemu spravedlivému zadosti učinili, přístně a dostatečně poručiti dali: to vše oni za hřbet položivše a sobě zlehčivše, v své začaté neposlušnosti a posavad skutečně dokázané nepoddanosti zůstávají a že takovému našemu vyměření dosti učiniti nemíní a nechťejí, zjevně se prohlašují. V kterémžto nešlechtném přečinění svém často psaní Opavští netoliko z jednoty. z řádu a poslušenství proti lantfrydu vystoupili, ale i zapomínajíce se nad závazky a povinnostmi svými, nám v mocnost naši císařskou a královskou nenáležitě sáhli a důstojenství naše těžce urazili. I poněvadž vyměření lantfrydu zřetelně ukazuje, jestliby kdo v zemi protiviti se chtěl a poslušenství nám králi, hejtmanu a pánům zachovati, spravedlnosti zemské k sobě přijímati i od sebe činiti nechťel, že proti takovému všickni povstati a jakýmžkoli během, aby v jednotě a poslušenství i v řádu stál. k tomu jej připraviti máme. A protož tyž osoby neposlušné a někdy měšťané Opavští jakožto zlé lidi, řádu a právu odporné z počtu věrných poddaných našich tímto listem naším císařským jakožto král Český a markrabě Moravský a nejvyšší kníže Slezské a Opavské vyjímáme, za rušitele pokoje a přestupníky lantfrydu v pokutu týmž lantfrydem vyměřenou padlé vyhlašujem a je vši milosti a ochrany naší císařské a královské i také dobrodiní práva všelijakého zbavujeme tím způsobem, že o žádnú jejich křivdu a ublížení, které by se koli z nich od kohožkoli buď na hrdle a statku i všelijakým jmění jeho stalo, proti žádnému ujímati, je obhajovati, chrániti chťiti neráčíme ani také žádná práva jim proti žádnému v ničemž sloužiti a ku pomoci býti nemají. Protož vám všem vuobec, obzvláště pak obyvatelům knížetství Opavského, Krnovského, Ratibořského a Opolského, pod uvarováním hněvu a nemilosti naší královské i pod pokutú lantfrydem vyměřenú přísně poručeti a přikazovati ráčíme, abyste vypsané neposlušné Opavské za ty, jakž svrchu psáno stojí, měli, drželi a je radou ani pomocí zjevně ani tajně žádným vymyšleným způsobem nefedrovali, je nepřechovávali a s nimi jakožto s lidmi nad Bohem, věrností od Boha zřízenou, nad povinnostmi svými, nad řádem, právem i poctivostí svou zapomenutými nic činiti neměli, nýbrž všelijakými obyčejí a jakýmžkoli během je k poslušenství a poddanosti připravovati hleděli, vedle toho pak při poddaných vašich dostatečně nařídili a opatřili. aby od profiantův a píci, od dobytka, masa, ryb, vobílí, dříví, vína a sumou nic k vyživení lidskému náležitého do téhož města Opavy za peníze ani darmo vezeno a dodáváno nebylo, nebo všecky trhy a jarmarky prvé v témž městě bývalé tímto listem naším císařským a královským mocně vyzdvihovati a aby tam na ten čas víceji držány nebyly, všem vuobec zapovídati ráčíme. Všeckna pak nadání, listy a obdarování všem cechům a řemeslníkům na pořádky jich daná a tak sumou všeckny cechy v tomž městě a před městem Opavú všelijakých a všech řemesel vyzdvihovati a v nic obracovati, k tomu všeckny mistry týchž řemesel za nepoctivý a nehodný vyhlašovati ráčíme, tak aby při žádném poctivém cechu oni ani tovaryši, učedníci a pomocníci jich v zemích našich fe-

drování, za hodné držání a mezi jinými dobře zachovalými lidmi nikdež trpění nebyli, jakož sme pak komisařům našim obzvláště k tomu nařizovaným o tom další jisté poručení učiniti ráčili, aby na to pozor měli, k tomu dohlídali, to všelijak opatrovali a skutečně nad tím ruku drželi, aby se tomu všemu, což se tuto píše, zadostí stalo, a co by v tom dáleji za potřebu uznali, i to nařídili a vykonali. Dán na hradě našem Pražském v pondělí po sv. Lukáši (20. října) léta 1603. království našich Římského 29., Uherského 32. a Českého též 29.

Německý překlad Gottlieb Fuchs, Zusätze zu den Materialien zur evang. Religionsgeschichte des Fürstenthumbs Troppau in Oberschlesien (Breslau 1771) 13 nn.

Středo v s k ý VII. 113. 114. Biskup František kard. Dietrichstein opět poslal svým manům tento list: „František (titul) Pozdravení a milost naši vzkazujeme, urození páni, urození a stateční rytíři a vладыky, manové knížetství biskupství našeho Olomuckého, moudří a opatrní z měst a městeček našich stolních. Věrní milí, jaké dostatečné poručení J. Mti. císaře, pána našeho nejmilostivějšího nás došlo, z hodnověrného dáleji psaného vejpisu tohož císařského poručení, jehož datum na hradě Pražském v outerý den sv. Víta (15. června) léta tohoto 1604, vyrozumíte, kteréž takto zní: „Vysoce důstojnému knížeti pánu Františkovi (titul) Rudolf druhý (titul) Vysoce důstojný kníže, věrný milý! Jakož jest vůbec vědomé, že jsou měšťané Opavští nám poslušenství vykročili a se protivili, pro kteroužto příčinu do achtu dáni jsou. A protož vám poroučeti ráčíme, abyste to při manech a poddaných svých dostatečně nařídili a skutečně opatřili, aby jim od profiantův a jiných potřeb za peníze ani darmo do města ani k městu nic nedodávali. Za druhé: Kdyžbykoli do měst našich na jarmarky nebo trhy přijeli, ihned je i s zbožím jejich arrestírovati a vězením opatřiti dali a nám o tom oznámili. Na tom jistou a milostivou vůli naši císařskou naplníte. Datum na hradě naším Pražským v outerý den sv. Víta 1604 a království našich Římského 29., Uherského 32. a Českého též 29.“ — A protož vám všem i jednomu každému obzvláště dostatečně a přístně poroučeti ráčíme, abyste dotčeným Opavským od profiantův a jiných všelijakých potřeb za peníze ani darmo do města ani k městu žádným vymyšleným způsobem nedodávali, ničím jich nefedrovali, anobrž i poddaným jim co dodávati a jich v čemkoli fedrovati skutečně a dokonce zastavili. Za druhé taky: Kdežbykoli též Opavští do měst. městeček a na grunty naše stolní i vaše manské buď na jarmarky, trhy aneb jiným způsobem přijeli a se nahodili, že ihned je s zbožím jejich arreštovati, vězením dodatečně opatřiti dáte a nám o tom oznámíte, jináče nikoli nečiníce, věříme, vědouc o tom jistou milostivú vůli J. Mti císaře i naši bejti, pro uvarování těžkostí, kteréž by se za touž příčinou na odporníky tohož poučení uvaliti mohly, že podle toho se tak poslušně zachováte. Datum na předhradí Olomúckém 3. dne měsíce Julii léta 1604.“

Švédové na Strahově a obležení Prahy r. 1648.

Napsal CYRILL A. STRAKA, bibliothekář na Strahově.

(Pokračování.)

19. listopadu oznamoval správce hradištský a stěchovický J. Pučálka z Brunšova, že proslýchá se již o hlavním příměří v pražských městech a že nejvyšší starý purkrabí a hrabě Kinský dali se převéztí vozmo z Malé Strany na Staré město, snad proto, aby vyjednávali. Švédové že posavad Malou Stranu (sic! má státi: Nové město) šturmuji a na Zlíchově, u vody své šance osazeny majíce, překážejí na vodách, takže toliko nočně mohou se lidé po vodě do Prahy ukrádati. Z Prahy zase toliko po osobách že propouštějí. V okolí pražském z obojí strany dějí se veliké loupeže. V Praze dobytek velmi popláci, pšenice, ryby i také omastky. Toho všeho také na Hradišti se nedostává, poněvadž na sedm mil okolo Prahy a rovněž v horách všecko jest „vyplundrováno“, takže obilí na prodej dokonce nic nevezou ani neplují.

Další události na Strahově líčí dosti podrobně dopis novicmistra P. Vincence z 20. listopadu:

„Od té doby, co jsem psal Vaší Milosti prostřednictvím Jeho Eminence a jiného ještě zpravodaje, vzrostly u nás útrapy tak, že div Sion nezničili. Přechovávati cizí majetek vymstilo se na nás tak těžce, že vlastní věci nejen byly spolu ohroženy, nýbrž i většina jich dokonce odvečena. Z kostelního pokladu zbyly toliko 3 kalichy. Bohoslužby, jak nařídil Švéd a též pro nepřítomnost kazatele, nebyly konány po pět neděl. Posavad ani nevíme, ač nezůstane bohdá utajeno, který ze zlomyslníků nejpodlejší Königsmarkovi namluvil, že prý u nás ze Šlikovského pokladu zůstaly ještě ukryty cihly (lateres) z ryzího zlata ztepané, jež ukázati byli jsme vyhrůžkami nejhorších svizelů ano i muk donucování. Popřeli jsme rozhodně, že by co podobného u nás někdy uschováno bylo, anebo že bychom bývali někdy slyšeli, že cosi podobného v Šlikovském pokladu jest. Přece však musili jsme se podrobiti jejich rozsudku, abychom pod stráží vojenskou zůstali ve svých cellách tak dlouho, pokavad všeho nepovíme. To stalo se 17. října, v sobotu po nešporách. 20. října přišel do kláštera z rozkazu Königsmarkova a Wittenbergova generální profous s dotazem, zdali již jsme se rozhodli poklad vyzraditi, či stěhovati se do Švédska. Znovu jsme dokazovali svoji nevinu, ale zbytečně. Když profous pozoroval, že všichni ochotni jsme se podrobiti, vybral si jen podpřevora, ostatní pominuv. Druzí spolubratři přáli si, abych byl přidán podpřevorovi za společníka z té příčiny, zdali bych nemohl ještě před důkazem pravdy vysvoboditi podpřevora i ostatní z nebezpečství. Ale i tu zbytečně jsme se namáhali. Hrozby a násilí nabyly vrchu. Pater podpřevor byl uvězněn zvláště, já ve veřejném a společném vězení s ostatními zajatci. Jen z útrpnosti vojáků dostalo se mi trochu slámy, abych ubránil se poněkud nočnímu mrazu a bouřlivému, nepěknému počasí. Königsmark za-

tím vyhrožoval, že pošle kata vymámit zlato mučidly, Wittenberg zase, že válečnými metadly¹⁶⁾ vhoditi nás dá do středu obránců Starého města. Tomu jen na zakročení predikantů bylo zabráněno. Na všech stranách bylo lidem zamezeno, aby nám něco k jídlu mohli podati. Chtěli, abychom buď hladem zhynuli, nebo k prozrazení dohnáni byli. Onemocněl jsem z toho a proto prosil jsem, abych byl poslán nazpět do kláštera. Přáli si však, abych zhynul, jako stalo se jistému vojákovu, jenž u nohou mých ležel mrtev a kterého k tomu hroznou ukrutností přivedli. Rozhodl jsem se však trpělivě snášeti vše, cokoliv nebe na nás sešle, abychom stále byli pamětlivi, že zde na zemi jenom hostmi jsme. Mezitím však se stalo, že Švédové plni strachu ustoupili, když císařské sbory pomocné se přiblížily. Podpřevor poslán byl do Brandýsa napřed, mně zase poručeno bylo, abych šel až za vojskem. Jaké potupy bylo mně vyslechnouti a zakusiti, ví dobře jen Pán Bůh. Projevovali záští, že jsem řeholníkem; brzy mne týrali, brzy zase sliby zahrnovali, abych přestoupil k sektě lutheránské. Na to odpovídal jsem neohroženě, že hotov jsem nejen muka, jaká si lidé vymyslí dovedou, nýbrž i jakékoli tresty, návodem ďábla vymyšlené a v pekle ztajené vytrpěti, aniž mne co pod nebem od smýšlení mého v katolické církvi odvrátí, ano, že raději volím zavrženu býti za živa do pekla, nežli býti zlořečeným lutheránem anebo sektářem. Od okamžiku toho vzrostla nenávisť a zlost vojáků i nejvyšších důstojníků proti mně ještě více. „Vizte toho démona! — tak volali — pověste jej, zastřelte jej, utopte jej, spalte toho psa papeženského!“ Myslil jsem v nitru svém: „Pohanění hančících mne obětují, Bože, Tobě.“ Konečně 31. října bylo nařizeno, abychom zůstali v Brandýse, odkudž teprve 15. listopadu byli jsme propuštěni na přímělu kněžny Saské (Sasko-Lauenburské). Domohla se propuštění toho na Wittenbergovi pod tou záminkou, že já jsem jejím zpovědníkem a proto že za mne a za mého druha prosí. Wittenberg svolil a k vůli kněžně zřekl se i výkupného. Zatím vydán byl klášter v šanc lupičství vojáků, kteří hlídali bratry, aby nevycházelí ze svých příbytků. Ty vyloupili tak, že z prádla sotva nit zůstala. Jest nám ze zásob klášterních živiti na 200 vojáků. — Mor dosud rádí a již také na našem Pohorelci počíná se rozšiřovati. O odchodu Švédů není nám nic určitého známo. Někteří praví, že odejdou do dvou měsíců, jiní zase prohlašují, že před únorem neodejdou. Zakročila-li již Jeho Eminence a vyjednával-li též pan Hrzan s Vaší Milostí o mne, nevím. Přemlouvá mne, abych odešel s nim na jeho statky. Zajímá se o mne nejen on, nýbrž i p. kněžna a oba v těchto dnech odjedou. Mám za to, že V. Mt. nebude proti tomu, zvláště když pro nástrahy Švédů, jež se mi chystají a jimiž mi hrozí, již dávno jsem pomýšlel odtud se odstěhovati, a také proto, že naše výživa v Praze jest velmi skrovná a sotva co zbude, jestliže na nejméně jeden nebo dva odtud neodejdou, a konečně i proto, že zůstanu poblíž, na Červeném Hrádku (Borku, na úpatí

¹⁶⁾ Orig.: „per cuniculos“, což vlastně značí podkop, minu.

Krušných hor), odkudž za den budu moci býti v Praze, kdyby V. Mt. se vrátila a mne odvolala.“

„P. S. Opomenul jsem napsati, že ostatky sv. Norberta jsou ztraceny a od Königsmarka odvezeny do Saska, kde důstojně uloženy budou v některém kostele tak dlouho, pokavad nebude za ně 8000 říš. tolarů vyplaceno. Rakev byla pěti pečeti klášteřa našeho zapečetěna a na dubovou truhlu dány byly ještě další pečeti. Na konec pak ovinuta a zahalena byla do látky voskem napuštěné, aby deštěm nebo jakoukoli nepohodou nebyla poškozena. Z kůru kostelního vyžádal si generální švédský komisař varhánky císaře Rudolfa.¹⁶⁾ Sice slibil, že je vrátí, ale u lidí toho druhu povinnost něco vrátiti jest naprosto neznáma a neslýchaná. Považujeme je tedy za ztracené.“

Asi v polovici listopadu náříká také P. Godfríd na poměry jaké zavládly v klášteře Strahovském, kde ještě na 200 raněných leželo. Ti prý, kde co jest, vše vyjedi, a poněvadž všechn dobytek již snědli, jest mu draho kupovati maso, kdekoli se dá, nebo vyprositi je na dluh. Obilí zbývá již jen 10 měřic. Piva pro vojáky a domácí lidi vypito jest již tolik, že stěží zaplatí to svou hotovostí, i kdyby už nic jiného platiti neměl. Aspoň několik měřic soli žádal za dvojnásobnou cenu od p. Wolfhöniga, ale bez císařského poukazu, neboli — jak říkají — bez císařské „hofquitanci“ ze solního skladu jí nedostane. Avšak ani z klášterních statků nemůže nic bez zvláštního rozkazu opatova dostati, ano, nedostane se mu ani těch potřeb, které poukázány byly na vlastní jich salvaguardy, tím méně jiných věcí pro kuchyni, ač poukázány byly na výživu raněných. Ze 40 měřic obilí a 30 sudů piva, kteréž zaplatil a jež poslány býti mají z Nových Hradů, nedostal posud ani smeti. Chovanci klášterního špitálu¹⁷⁾ přebývají na půdě pod střechou opatství a vyžebrávají si chléb dům od domu. Věřitel nechce pro ně již ani za krejcar něčeho dodat. Čeledť též upomíná o mzdu.“

Podobného obsahu jsou i další dva dopisy Godfrídovy z 30. listopadu a z 1. prosince. Na čtyři salvaquardy, které vymohl pro klášterní statky od generalissima pana falckraběte, musil zaplatiti 20 říš. tolarů. Ty však teprve dožebráváním si vypůjčil. Vino z vinic, jichž polovina jest vypálená, vypili jednak vojáci, jednak rozdáno bylo se svolením P. podpřevora. Čeládka, zvláště starší, myslí si, že jest jí vše dovoleno. Správce dvora nedělá skoro ničeho, jenom s vojáky popijí. Propil již i kus zlata, v ceně asi 30 dukátů, jenž náležel P. Chrysostomovi. Hejtman klášterní pro hrubé zpronevěry byl propuštěn. Nový hejtman činí vše možné pro klášter. Daroval již, slitovav se nad nouzi v klášteře, tři sudy piva, dva

¹⁶⁾ Original: „E choro Ecclesiae regale Caesaris Rudolphi concedi petiit . . .“ Ze slovem „regale“ míněny tu varhánky, vysvitá z dalšího dopisu (39/11) P. Godfrída. Prozrazuje to též současná fráze „auf dem Regal schlagen“ = organum tudiculare.

¹⁷⁾ Zvláštní nadační budova, založená bratřimi Questenberky, jež stávala tehdy v pozadí Pohořelce, na jih od Strahovské brány, kde dnes stojí ještě fortifikace.

býky, $1\frac{1}{2}$, měřice soli a asi 3 soudky rakouského vína. Stará se též o výživu všech salvagardií. Nebýti ho, bylo by už po klášteře veta. Z Nových Hradů poukázán na veliké prosby toliko jediný vůz životních potřeb, ač od generálního stravovatele (proviant mistra) poukázáno bylo na výživu raněných všecko. Těch bylo od 15. října ve čtyřech nedělích 300, pak 200 a nyní jest jich ještě 100. Všecek dobytek, obilí a dříví jest už ztráveno. Na včerejšek přibyl do kláštera znovu, utíkaje před morem, jenž velmi prudce řádí, z Malé Strany nejvyšší Knoring s tolika ženskými, sluhy a celým svým plukem, že opravdu nebude zachována ani střecha nad hlavou, jestliže v brzké době neodtáhnou. Z velikého rybníka v Chejní vyloveno 8 kop kaprů a 20 úhořů. Ostatek zůstal tam násadou. Druhý však rybník v Šárce byl celý od vojáků sloven a zůstává pustý. V pokojích opatových nezůstalo ničeho, co by mělo aspoň za krejcar ceny. Odnesli dokonce i větší část dopisů a obrazů. Také cely bratří kolem 4. listopadu byly prohledány a odnesen z kostela onen hezcí, menší positiv varhánkový.

V obšírném dopise z 1. prosince 1648 opakuje rektor semináře sv. Norbertského P. Vavřinec Weigl věci již výše sdělené, stýská si, že psal opatovi již dvanácte dopisů od obležení švédského, ale sám že od něho ani řádku potěšujícího nedostal. Mezi jiným podotýká, že knihami z klášterní knihovny odnesenými naplněno bylo od Švédů devatenácte beden a ty že byly odvezeny zároveň s tumbou sv. Norberta, jež zapečetěna byla pečeti klášterními i švédských důstojníků. Vyzývavé a chlubné počínání P. Vincence dobře posuzuje, řka, že P. Bruno a P. Vincenc, jenž nevhodnými rozprávkami predikanty proti sobě popudil, odvedeni byli zvlášť do tábova nepřátelského, kdežto ostatní bratři zavřeni byli v klášteře až do sv. Martina. V táboře zůstali oni dva 14 dní a dalších ještě 14 dní v Brandýse, odkudž 16. listopadu na prosbu kněžny Saské se vrátili. Ve špitále a v prádelně posavad prý jest 38 raněných nepřátel. Liče pak poměry v koleji Norbertské, píše:

„Stav semináře jest opravdu žalostný. Celá dvě poschodí budovy obsadili vojáci nejhoršího druhu. Všecko jest znečištěno, neboť všecko přebývá pohromadě: muži, ženy, kozli, oslice, zdraví, ranění, nemocní, mrtví, i zloději přečetní. Ač nejvyšší poschodí zahradil jsem mřížemi, nejsem přec s bratřimi bezpečen ani v noci, ani ve dne I důstojníci byli mně velmi na obtíž, neboť požadovali pro sebe jak svíce a dříví, tak i rozmanitých výpomocí. V nedostatku potřeb nutno bylo zavřiti refektář a jisti v hoření, malé učebně. Zachováváme týž pořádek života, jaký byl dříve: modlíme se, mši sv. sloužíme, kážeme, pobožnosti kongregace (za šťastnou smrt) konáme a soukromému studiu se oddáváme, takže V. Mt., jak pevně doufám, s pomocí Boží nic neuslyší, co by kohokoliv, byť jen při zběžném pohledu, pohoršiti mohlo. V jídle jsme velmi střídmi, jak toho časy a měsíc po 19 týdnů již prázdný, dovolují. Ze zařízení ztratili jsme posavad jen málo, vyjmouc žíněnky, které byli jsme nuceni postoupiti důstojníkům, ovšem bez naděje, že nám vráceny budou. Činím se, seč jsem, aby seminář ze smutných těch poměrů vyvázl a my s ním, ale posavad nemohl jsem

praničeho dosíci. Proto velmi se obávám, že mor, jenž na Starém městě poměrně málo za to však více na Malé Straně rádí, nakazí nečistotné ty lidi. Vynasnažím se ovšem, pokud na mne bude, abych tomu předešel. V Popovicích ztratili jsme, právě tak jako naši sousedé, všechno. Všude zmocnili se vlády sedláci. Mám však aspoň z toho radost, že mohl jsem zachrániti dvůr před zapálením, ač lupiči častěji se o to pokoušeli.

Předevčtrem přišel kurýr od Piccolominiho. Tvrdil, že přináší listiny, kteréž prý odchod Švédů uspíší. Téhož dne měli komisaři uprostřed mostu (Karlova) schůzku bez zbraní. Nikomu nebylo dovoleno po dobu jednání vejíti na most. Nejvyšší Copy, jenž pokoj V. Mti., rozházenými dopisy nyní pokrytý, vyloupil, tabořiti prý bude přes zimu v kraji Litoměřickém, naši hosté pak (v semináři) Contiovští ve Vltavotýnském a Bechyňském kraji. Milevsku, jak slyším, uloženo bude odváděti pro ně 15 porcí. Tvrdí se, že Švédové opustí Prahu před koncem února. Trouсила se též pověst, že prý po upuštění od obléhání Prahy slyšeti byla veřejně po Malé Straně upěnlivá volání. Ukázalo se však, že to vše byl klam, ledaže snad to bylo úpění raněných a umírajících Švédů. Švédové vystřelili z děl na 10.000, jiní dokonce tvrdí, že na 16.000 ran. Z těch postihlo budovu našeho semináře 8, bez větší však škody. Granátů hodili 600, z nichž několik bylo až na 2 centy těžkých. Zmocnili se hradby po pravé straně Šibeničné¹⁸⁾ brány a brány samé; zdi pak, od této brány až ku bráně Koňské stojící z kořen téměř vyvrátili. Minových podkopů (cuniculos) vyhodili asi 20 a již čtyři děla do vnitř města vtáhli. Rovněž i zákopy poněkud do města učinili, ano nejednou i na městské půdě stanuli, ale přec vždy společným úsilím vojáků, měšťanů, reholníků a židů s pomocí Boží vyhnáni byli. Po sedmém a osmém útoku, tito dva byly ze všech nejprudší, onen na den sv. Kryšpina (25. října), tento na svátek Všech Svatých —, hnuli se táborem a s velikou hanbou odtáhli, majíce na 5000 lidí ztráty,¹⁹⁾ kdežto našich sotva 400 padlo. Nazítří po ústupu Švédů přišlo naše pomocné vojsko, vybraných 8000 vojáků, pozdě ovšem; kdyby Bůh sám nebyl nám pomáhal. Z těch odešla hned jedna část ke Konopišti, druhá na jiná místa. Ač město dobře zásobeno bylo obilím, byl přece nedostatek dříví. Obapolným svolením dovoleno bylo dovážeti potraviny po vodě. Svolení to však snáze dosaženo bylo od Švédů nežli od našich. Poškození domů děly způsobené jest celkem nepatrné. Za to chrám sv. Jindřicha a Jesuitský velkou pohromu utrpěly. Také naše vojsko velkou škodu způsobilo, neboť vypálilo papírové, prašné a salnytrové mlýny.²⁰⁾ Všechny zahrady a domy v sousedství hradeb až po Vyšehrad jsou zničeny. V Praze není velitelem ani Golč, ani Špork, ale velí zde jako dříve Colloredo, jemuž jako nejvyšší velitel stráží po boku stál Conti, muž to věčně paměti hodný, jenž jediný zachránil věc již ztracenou. Týž při

¹⁸⁾ Jinak „Horské“, „Nové“ brány.

¹⁹⁾ V tomto shoduje se s údajem „Leto a Dennopisu“ Zatočilova, kdežto počet zabitých na straně obránců udává Zatočil jen 219 kromě 475 raněných.

²⁰⁾ „Molas chartaceas, pulveris, salisnitri.“

znovudobytí Šibeničné brány, odkudž po třikráte nepřítele vypudil, zasažen byl výbuchem. Jak se stalo, že zůstal bez úhony a nezraněn, toliko bolest a oteklinu cítě, opravdu nevím. Kdyby byl on padl, pak ani my bychom zahynutí unikli, zvláště řeholníci (jichž vůdcem byl don Florius a prefektem pan Roderer), studenti a židé, o nichž bylo před tím již ustanoveno, že se jim má pobyt v městě zakázati. Stanoviště falckrabětova vojska, z něhož přemnozí, zvláště důstojníci padli, bylo za šibenicí. Odtud až k Vyšehradu ležely v souvislých zákopech sbory Wittenbergovy. Čtyři děla postavili nejprve před šibenicí, později na místě popravním samém, ostatní pak děla rozestavili po sousedních vinicích. Těmi pak se k městu tak přiblížili, že snadno mohli býti kulkou zasaženi. Na konec podařilo se jim čtyři děla i na hradby dopraviti.

Nechť V. Mt. se spolehne, že žádné námaze, když P. Bůh zdraví dá, se nevyhnu, abych svěřený mi seminář zachoval uprostřed bezohledných a ďábelských vojáků, kteří tím horší jsou, čím více jim hledíš vyhověti. Skoro divočím již mezi nimi, když dnem i nocí pozoruji křiky, proklínání a zlodějství, jsa stále poháněn od nich a ohrožován. Obě velké brány semináře jsou stále otevřeny. Skrze hřbitov, jenž ponenáhlu plní se hroby vojáků, prochází se pěti směry. a byť i člověk Argusem byl, stěží ubrání se krádežím a ničemností. Za to jediné, jako jindy, V. Mt. ponížně prosím, aby ráčila mně v takové nouzi vypomoci penězi, neboť po celý ten čas obležení žiji bez halěře peněz, ač ničeho mimořádně nedostávám a přece jsem nucen živiti čtyři řeholníky a šest služebných lidí s kuchařem a nad to ještě platiti od praní prádla a cidění cínového nádobí. Pivo dostávám ze špitálu Jeho Eminence a jsem již za několik sudů dlužen. Sladovnici knížecí poukázali mne po obsazení Malé Strany s posměškem na Labe. Maso odbírám od sousedky řeznice, která však již naléhá na zaplacení a již několikrátě nám masa odepřela“.

Obrana Starého a Nového města osobami stavu duchovního stala se přímo na výzvu zástupce konsistoře pražské dona Floria z Cremony. Vysvítá to z listu, jenž na svou omluvu psal 7. ledna 1649 rektor koleje sv. Norbetské P. Vavřinec Weigl. Komu dopis byl zaslán, není v makuláři (č. 127) vytčeno, ale lze nad vši pochybnost usouditi, že platil don Floriovi, proboštovi zderazskému a vrchnímu dozorcí arcidiecése, jenž postavil se v čelo sboru řeholníků a kněží na obranu města.

„K převeliké svojí bolesti — tak píše P. Vavřinec — doslechl jsem se, že u Vaší Důstojnosti, kterou jsem vždy za nejlepšího svého příznivce považoval, špatně jsem se spolubratry svými zaznamenán, jako bychom byli zanedbali chopiti se zbraní zároveň s ostatními řeholníky, což přičítáno jest nám za neposlušnost a pohrdání. Mohu však V. D. ujistiti, že ani prvou, ani druhou chybou jsme se neprovinili. Neboť zdali může býti nějaké řeči o neposlušnosti tam, kde jistě svolná byla ochota? Nebo o pohrdání tam, kde největší vstříc plála uctivost? Vaše Vele důstojnost poslala ke mně pana Salomona s Colloredovým patentem. Odpo-

věděl jsem, že rád se dostavím se všemi, kteříkoli jen zbraně unésti mohou. Byli jsme však toliko tři, neboť čtvrtý nebyl k tomu schopen pro trvalé bolesti koliky a tělesnou ochablost. Nazítří poslal jsem k Vaší Důstojnosti dva naše kněze pro rozkazy. Třetího dne pak sám očekával jsem pokyny u Pavlánů, když v tom byl jsem od vojínů Contiho domů odvolán. Ti zajisté od posledního vojáka až po plukovníka ubytovali se od 31. července minulého roku až do 9. prosince v semináři Norbertském, obsadivše celá dvě poschodí budovy a sotva pro nás místo ponechavše. K tomu přibrali ještě tři sousední naše domy. Když přišel jsem do semináře, našel jsem tam nové hosty, jimž nucen jsem byl ještě jiné, obilím naplněné jizby postoupiti. Sotvaže s tím jsme byli hotovi, bylo nám od Contiho nařízeno, abychom postarali se o nemocné, poraněné a mrtvé vojny, přísluhující jim sv. svátostmi, živíce je z našich zásob a mrtvé pohřbívající. To podle možnosti podnes provádíme. Že jsem se u Vaší Důstojnosti, jak náleželo, neomluvil, to způsobily převeliké starosti, obtíže a zaměstnání, zvláště když následujícího dne velmi se rozmnožil počet raněných a padlých u Šibeničné brány. Mezi těmi bylo nemálo důstojníků a počet jich den ode dne vzrůstal. K tomu přistupuje, že nejen vojáci, ale i důstojníci pluku Contiho sami si nás vyhradili, abychom je, kdyby naší pomoci potřebovali a do semináře dojíti nebo doneseni býti nemohli, na ukázaných nám stanovištích podporovali, což ne jednou snad, nýbrž častokráte jsme učinil, zakusivše při tom nemalého nebezpečení. Byl bych velice rád k tomu jiné světské lidi najal, ale všichni lidé z výše zmíněných tří domů roztrženi byli již dávno před tím na různá stanoviště, a mimo to neměl jsem ani peněz k najmutí lidí. Konečně nebylo ani takových lidí na snadě. Zasloužíme tedy plně, abychom nebyli z počtu zasloužilých mužů vylučováni, nýbrž naopak, když nemáme býti nad jiné vyvýšeni, nechť aspoň vůči jiným, kteří dnes již klidu požívají, kdežto my stále ještě zahrnováni jsme pracemi a takřka jen ve špině a kalu se brouzdáme, postaveni jsme na roveň. Zasloužili jsme vděk císařův i odměnu, nikoliv však pohrdání“.

Dne 2. prosince píše opět rektor semináře P. Vavřinec převorovi strahovskému P. Alexiovi Perelciovi (Perlovski, rodem Polák), jenž s opatem Kryspínem Fukem dlel v klášteře Drkolně. Podrobněji, nežli v dopise k opatovi, líčí tu spoustu Švédy na Novém městě způsobenou :

„Všecky domy se zahradami, sousedící s hradbami, utrpěly hroznou zkázu. Pochůzka skrze ně jest velmi kormutlivá, neboť zdá se, jakoby člověk labyrintem krácel. V místech, kde sv. Jindřich stojí, lze nyní vozem i koňmi vyjeti. Ani stopy tu není po městských hradbách. Zvenčí staví se dřevěná trojhranná baterie (srub), jež prostírá se až k vinicím a má zatím tuto část města, nyní odkrytou, místo hradeb krýti. Ztratili jsme dva řeholníky : Jesuitu P. M e s s e, který dělovou kulí byl zasažen, právě, když brevif se modlil, a druhého z Emaus, který, statečně bojuje, padl u Šibeničné brány. Nikdy jsme nebyli tak mnoho strachem naplněni, jako tehdy, když lstivý nepřítel, rozmetav již hradbu, stavěl se, jakoby

právě na tom místě chystal útok, zatím však v zápětí přeběhl na jiné místo, nedosti od obranců obsazené. Bylo by bývalo po všem veta, kdyby nebyli řeholníci s Contim na obranu toho místa pospíšili a nepřítel zase nezahnali. Výborně si tehdy vedli rejthari Hanavští, kteří mnohé řeholníky, na útěk již se dávající, přiměli šlehy znovu k boji. Nebyl by životem vyvázl ze Švédů ani jediný, kdyby nebyl tomu zabránil neočekávaný zmátek a nedostatek volného místa, takže nebylo lze ani pušek použít, nýbrž jen ručních granátů. Ani děla, z nichž padlo na 16.000 ran, ani granáty nezpůsobily valných škod. Seminář nás postižen byl osmi kulemi. Jenom věž poblíž řeky stojící²¹⁾ byla sbořena a zůstaly z ní pouze dvě staré ženy (anates). S této věže v několika málo dnech zabito bylo 17 švédských důstojníků (Constabl). Politování hodný stav Strahova a semináře vypisuje můj dopis k p. opatovi. Obilí není tak drahé, poněvadž vojáci, kteří u měšťanů přebývají, spokojují se pouze byty. Kraje, určené pro dávky válečné jsou již roztrženy. Poměry na Malé Straně nejsou tak zlé, jak se tu a tam vypráví. Sice jsou vyloupeni, ale jinak, dávají-li řádně dávky pro vojsko žádané, jsou necháni s pokojem. Ty domy však, v nichž nikdo nebydlí, jsou ovšem značně od vojáků pustošeny, jako na př. dům paní Kolovratové na Pohorelci,²²⁾ která bez přestání rozhlašovala, že bude musit jíti žebrať, ač schovávala značně velký pytlík zlaťáků v holubníku, dále dům krejčího Viléma (Wilhelma), celní dům a podobně i jinde. Mor velmi zuří. Schvátíl již strahovského varhaníka a též jiné osoby. Pověsti o hlučných kvíleních jsou liché. To studenti, kteří měli noční hlídku u řeky, pokřikovali tenkrát, když nepřítel odcházel, podobně jako i jindy v noci na nepřátelské strážce, na levém břehu řeky stojící, a vystrčivše slaměnou korunu a žezlo, volali falckraběte, aby se ujal království. Převoz přes vodu jest volný, má-li kdo k tomu svolení. Toho však nelze tak snadno dostat. 16. listopadu byl jsem v klášteře chtěje spolu-bratry požádati o životní potřeby. Říkalo se zajisté, že prý lze krávy a koně lacině obdržeti, ale byl jsem sklaman. Všecky celly jsou vyloupeny, obraz „Večere Páně“ s kostelním pokladem a s tumbou sv. Norberta odvezen. Ztrátu těch věcí zodpoví si ten, jenž u Königsmarka moc mluvil.²³⁾ Knihovna jest téměř prázdná, 19 beden bylo naplněno knihami a odvezeno. Na polích se nepracuje“.

Po uzavření míru 24. října 1648 dalo se zásobování Pražských měst z venkova dosti dobře. Důkazem toho jest dopis hejtmána panství hradištského u Štěchovic Jana Aloisia Pučálky, jenž 1. prosince psal opatovi Fukovi česky z Brunšova:

„Oznamuji V. Mti, že jsem dnešního dne do Starého města se dostal a V. Mti šif dubovej do novoměstský vápenice dostavivše, na něm 1 sud ječného piva, 4 strychy hrachu, 3 str. pšeničný

²¹⁾ Patrně brána „Odraná“.

²²⁾ Kde nyní průčelí kasáren zeměbrany (karantena), nárožní k silnici bělohorské, v stol. XVIII. „Platzerovský“ č. 122, řečený tak podle majetníka sochaře Platzera, jinak „u zlaté koruny“.

²³⁾ Mínen tu P. Vincenc Macarius Frank.

mouky a 18 kusů ovčího braku, starejch ovec, splavil a 21 rejnských do seminárium pro klášter a convent Strahovskej dodal. Nebo jsem pro veliký loupeže z tý Malý Strany, obzvláště bojíce se o ten velkej dubovej V. Mti šíf, na kterejžto sem obzvláštní ručení od J. M, pána, pana hraběte z Colloredy dostal, abych V. Mti šíf nepříteli, majíce jej v Štěchovicích, v šanc nepřivedl, musel do Starýho města 29. Novembris (se) dostaviti a jej dáti zaopatřiti, jakož taky pramici, od Švejdskejch vzatou, při těch mlejnech vynašel a poznal a k panskýmu šífu přivázati a zaopatřiti nepominul, což vše tam zaopatřeno zůstává. Však předce veliký pohružky od J. M. Generála hlavní armády proslejšchati musím strany těch Štěchovic, kterěžto prachem a ohněm i mečem zkaziti a v nic obrátiti mají. Obzvláště pak na mne voke mají, nejsouce já v ničemž postizen. Žádného se s pomocí Boží nebojic, všudy (se) postaviti, dostaviti a svou nevinu odvozovati a vyvozovati chci, jakož sem se sem osobně před pana nejvyššího Příchovskýho do Starého města dostavil a jemu o všem správu učinil. On sice pro V. Mti osobu nětco učiniti se zakázal a mně pass svobodnej dal, (však dva skopce a pár kohoutů stojí), a že při p. p. feldmaršálkovi Colloredovi to vše vyvésti a defendýrovati připověděl.“

Rovněž teprve po uzavření míru vyšlo na jevo, že pověst o odvezení ostatků sv. Norberta do Saska, roztroušena byla Švédy jen za tím úmyslem, aby snáze získáno bylo velké výkupné. Když však naděje na to rozplývaly se v niveč, přiznáno bylo za přiměří, že ostatky ty neporušeny uschovávány jsou v Praze. Po prvé podává se o tom zpráva v dopise podpřevora strahovského P. Brunona, jenž 11. prosince opatovi sděluje:

„Když jsme byli s P. Vincencem u nejjasnějšího vévody Sasko-Toužimského²⁴⁾ poděkovati se za vysvobození z bídného zajetí našeho, ujistil mne vévoda, že pevně doufá získati ostatky sv. Norberta, poněvadž prý uschovávány jsou stále ještě v Praze. Jako důvod uvedl, že předměty toho druhu byly by beztak podmínkami míru vyminěny zpět“.

Navržen byl již dokonce 22. prosince konventem strahovským pro vévodu německý revers, z něhož poznáváme, že vévoda Julius Jindřich sám zakročil u koruny švédské, jmenovitě však u falckraběte rýnsko-bavorského Karla Gustava, jakožto královny a koruny švédské generalissima nad válečnou mocí v Německu, aby ostatky sv. Norberta, jichž J. Excellence generál Königsmark právem obsazujícího nepřítel (iure hostis occupantis) se zmocnil s tím úmyslem, aby je do Lipska zaslal a jen za veliké výkupné vrátil, darovány byly jemu a celému jeho vévodskému rodu. Výše uvedeného dne dal také vévoda vzácný dar s velikou úctou do svého obydlí na Hradčanech přenést. Ale poněvadž seznal, že by sv. ostatky byly za jeho nepřítomnosti v Praze ohroženy a že nedostávalo by se jim, mimo chrám uloženým, úcty nedosti náležitě, rozhodl se uložit je (per modum depositionis, non per modum restitutionis) v zapecetěné truhle zatím v sakristii strahovského kostela s tou pod-

²⁴⁾ „Dux Saxoniae Taysingensis“ t. j. Julius Jindřich, vévoda sasko-lauenburský, jemuž náležel Toužim v Čechách.

mínkou, že konvent ostatky ty na požádání bez jakýchkoli výhrad vévodovi odevzdá. Místo nepřítomného opata měli revers podepsati a menší klášterní pečeti stvrditi všichni konventualové na Strahově přítomní s podpřevorem P. Brunonem v čele. Znění reversu sestavil P. Vincenc Frank, ale nedostalo se mu souhlasu ostatních bratří. Nelíbila se jim hlavně výhrada, že ostatky mají býti provždy majetkem vévodovým a saského domu. Žádali tedy vévodu, aby, když jest svobodným rozhodčím (*arbitrarius dispositor*), majícím plnou moc naložiti s ostatky mu darovanými podle vlastní libovůle, vydal konventu revers, že přenéstí je dá po úmluvě s opatem strahovským při vhodné příležitosti na místo papežským i císařským ustanovením jim vykázané, zatím však že přechovávány budou v domácí kapli knížecího paláce na Hradčanech. Ale k vydání tohoto reversu rovněž nedošlo pro náhlý odjezd vévodův. Týž ujistil jen ústně zástupce Strahova že nepomýšlí si sv. ostatků ponechati, nýbrž výminku výše uvedenou klade jen proto, že falckrabě si přeje, aby považovány byly za vzácný dar saskému domu.

Další osud sv. ostatků vypisuje podpřevor J. Bruno v dopise ze 23. prosince opatovi Fukovi, jenž od 11. prosince meškal již zase v Budějovicích:

„V konventě všecky okna, dvěře, podlahy i střechy jsou neporušeny. Podobně i na opatství, vyjmajíc ony dvěře, kudy V. Mt. do svého bytu chodívala. Ty jsou sekyrou vypáčeny. Pivovar, dvůr a prádelna neutrpěly těžších škod, leda že budovy ty obsazené jsou hostmi málo vítanými. Také kostel zachoval svou výzdobu. Obrazy dvanácti apoštolů v hořejším konventním ochozu byly by ztraceny, kdybychom nebyli bývali kazateli dvoru Königsmarkova hodili kůstku. Kdyby byli ti, kteří sebevědomě a jen pro veřejnost vše projednávati chtějí,²⁵⁾ s nim chytřeji a přívětivěji jednali, nebyli bychom mimo jiné ani knihovny naší ztratili. Ale o tom až jindy. Doksanské panny mají všecka svá stará privilegia a my též své urbáře. Dnes zajdu k vévodovi se 100 říš. toлары. Jak pořídím, v brzku sdělím“.

Douška: „Ostatky sv. Norberta přechovávají se v kapli paláce vévody Saského, jenž odjel dnes z Prahy. Zmíněný vévoda zamýšlí přenéstí sv. ostatky po odchodu Švédů slavnostně ze svého domu do našeho kostela, bez pochyby proto, aby kde kdo vyrozuměl, že on jest na jiné zachráncem těla sv. Norberta. Stane se tak nikoli bez velikých výloh, nebť hnedle bude tolik odměněných, kolik jest na světě lidí. Tak vojáci, kteří sv. ostatky do vévodovy kaple přenášeli, těšili se, že dostanou 50 říš. tolarů. Dostali však jen 12 tolarů a to k vůli vévodovi, jenž touží po tom, aby namáhání jeho jak náleží bylo oceněno a vděkem spláceno. Obmýšlí ostatky sobě darované dáti řádu nazpět. Jsouť prý jeho a celého domu Saského, a má prý svobodu naložiti s nimi podle libosti. Ač pevně věřím, že ty a podobné výroky vévoda tak doopravdy nemyslí (chtěl si dáti vše od nás reversem stvrditi, ale odkázali jsme jej na Vaši Milost a proto jestě svolení nedal) a vše to jen tak

²⁵⁾ Narážka na P. Vincence.

na oko říká, přec jest se míti na pozoru. Konečně i kdyby tomu tak chtěl, byla by tu na překážku papežská bulla, která mezi všemi katoliky také vévodu činí nezpůsobilým tělo sv. Norberta si присvojiti. Nám zaplatiti jest 400 zl., kteréž dal on jako honorář predikantům. Ostatek zaplatil prý úplně generalissimovi Königsmarkovi falckrabě a teprve potom daroval ostatky ty vévodovi.“

Téhož dne oznamuje P. Vincenc opatovi Fukovi, že 25. prosince vyjede z Prahy s panem Hrzanem. Podotýká pak dále: „Ještě mnoho dní uplyne, nežli Švédové z našich končin úplně odejdou, neboť podle mínění knížete Saského, hraběte Berky a generálního komisaře p. z Kolovrat nelze čekati konce nynějšího zla před svátkem Očišťování P. Marie. Jen nepozornosti plnomocníků v Osnabrucku přičísti jest, že den odchodu nebyl stanoven. Zůstanou tedy zde posádkou ještě v Chebu, Mostě, Litoměřicích, Táboře, Konopišti a na Malé Straně, celkem asi 4000 mužů. Generálové švédští sjíždějí se do Erfurtu, kdež smlouvati se budou o zimních táborech. Saský kurfiřt, jenž zavázal se peníze složiti, nesplatil ještě plného obnosu, ač snad již na 1,800.000 shromáždil, slibil však brzy tak učiniti. Generalissmus Wrangel odejel v pátek minulého téhodne (18. pros.), druhého dne za ním hrabě Gabriel Magni de la Garde, v neděli po té Axelilien. Když při odjezdu posledně jmenovaného zalétla kule neprozřetelným výstřelem děla na Staré město, povstal z toho podvečer takový shluk, že několik tisíc lidí sběhlo se ke zbraním. Celá noc nikoli bez obapolného strachu byla prožita, poněvadž lidé pověst, která samoděk již vše v horším světle líčila, přibarvili ještě více, takže byla by jen jiskřička velmi lehounce stačila ku vznícení nového požáru. Nazítří chystá se odjeti Königsmark. Falckrabě, generalissimus všeho švédského vojska, zdrží se zde ještě přes svátky. Generál Wittenberg zůstane až do úplného zaplacení žoldu, kteréž ovšem, Bůh ví, kdy se stane skutkem, kdyžtě očekáváno je z Říše. — Minulého téhodne měli jsme nové třenice se Švédy, když v nepřítomnosti ostatních bratří zavřeni jsme byli od lékařů falckrabětě s P. Štěpánem a Fr. Matoušem v dolením ochoze. Žádali od nás, abychom jim dali a zajistili výplatu peněz z Milevska. Prostřednictvím kněžny posláni nám byli záhy vojáci na pomoc a ti zamezili, abychom byli dále znepokojováni. Přece však dali jsme jim včera 50 říš. tolarů a, dobře-li soudím, budu ještě obviňován z nedbalosti a z neznalosti, že nevím, jak si počínati. To zajisté dobře dovedli Jesuité ze Starého města, vyjednávající s nimi po celé tři týdny. Našinci však, všecko protahující, zavinili poslední onu exekuci vojenskou, jako by byli nemohli hned na počátku poslati posla k P. administrátorovi (na Nové Hrady u Loun), zdali by chtěl či mohl žádané zaplatiti. Zastavili jsme tedy dva kalichy Vaší Milosti s opatskou berlou za 60 říš. tolarů. Dnes dluh ještě vzrostl, protože Königsmark žádal pro predikanty honorář za vrácení sv. ostatků. Kníže smluvil s nimi 200 zl., o čemž lepší zprávu podá P. podpřevor. Opravuji nyní, co jsem právě byl napsal. Mezi psaním dopisu povolán jsem byl ku kněžně, kde nikoli bez bolesti jsem slyšel, že predikanti žádali 1000 tolarů honoráře po dlouhém však smlouvání že nucen byl

kníže, ač nerad, aspoň na 400 zl. přistoupiti. Opis reversu našeho po opravě od knížete odesílám. Posledními slovy, že ostatky budeme musiti podle libosti knížete kdykoli odevzdati, a jinými ještě věcmi, jež zdají se ve prospěch jeho mluvit, nechť V. Milost se nepohoršuje! Bylo nutno takto jednati podle okamžité potřeby, aby se Švédové nad reversem zase nepozastavovali, kdyby zněl v tom smyslu, že sv. ostatky mají býti brzy rádu vráceny.“

V doušce tohoto dopisu podotýká P. Vincenc, že ostatky sv. Norberta, jež odevzdány budou do rukou knížete, převezeny budou z Lipska. Nevěděl tedy ještě o tom, že ani v Lipsku nebyly a že jsou již v obydlí vévodově. Proto trpkosti pln žaluje v novém dopise 23. prosince, že Königsmark, který skutečně Prahu opustil, tropil si z nich šašky, když se stavěl, jakoby ostatky teprve přivezeny býti měly z Lipska.

29. prosince vypisuje zase rektor P. Vavřinec Weigl stav svěřeného mu semináře sv. Norbertského: „Popovice jsou bez hospodářství, neboť koně, voly, krávy, pšenici, žito, ječmen a vozy odvlékly sbory Wittenbergovy, jež obsazovaly Konopišť, ovce a ostatní dobytek zase lupiči, kteří dvůr vyloupili, nešetřivše ani olova v oknech. Zbytek konečně přisvojili si poddaní, kteří stali se tu pány. Naseto bylo 12 měric pšenice a 20 žita. Vzaty byly též velké sítě a roztrhány dílem od vojáků, dílem od sedláků. Ti teprve nyní, když dvůr jest prázdný a vyloupený, zakoušejí, co znamená dávatí uložené dávky válečné sborům Contiho. Střecha semináře těžce jest kulkami z pušek poškozena. ale jinak zevnějšek semináře jest bez pohromy, ač osmi dělovými kulami byl postižen. Po odchodu vojáků hledím vše, i hřbitov, vyčistiti. Ostatky sv. Norberta odpočívají nyní v kapli knížete saského. S nimi není J. nýbrž N.²⁰⁾ Zakročovati nyní u hraběte Bernarda (Martinice), jenž jest bezmocný a nyní nepřítomen, bylo by zbytečné. Za to však vy-

²⁰⁾ Annaly Strahovské k úmrtímu dni kapitulára Jana Ferraria (Železného) 4. listop. 1662 udávají, že prý v prvním rozruchu při obsazení Hradčan Švédy zachránil ostatky sv. Norberta tím, že je z rakve, trojím klíčem uzavřené, vyňal a místo nich vložil tělo z družiny sv. Voršily. Podobně také seznam bratří (Dlabáč: „Manuscripta varii argumenti T. II.) začátkem XVIII. stol. teprve sestavovaný, praví o Ferrariovi, že ostatky ty odhodlaností svou vyrval z drápů nepřátelských. Obě zprávy ty jsou naprosto nespolehlivé. Nehledíc ani k tomu, že v dosti podobné korespondenci naší není o Ferrariově činu pražádné zmínky, nebyla výše uvedená záměna ani možná, protože mezi ostatky pannen z družiny sv. Voršily žádné celistvé tělo se nenacházelo. Mimo to kostra sv. Norberta byla drátky uměle spojena za uschování jejího r. 1627 v Doksanech, což dobře bylo známo. Ostatně annaly klášterní jsou z husta velmi nekritické. Uvedenou na př. zprávu o vpádu Švédů kladou do r. 1647! Ferrarius stěží byl by mohl sehnati tři různé klíče od tumb, poněvadž jeden z nich, jistě dobře schovaný měl opat, jenž právě nebyl v klášteře přítomen. — Jan Ferrarius, šlechtic ze slovácké Skalice v Uhrách, z jizdeckého poručíka řeholník Strahovský r. 1632 a r. 1647 cirkator na Strahově, nemůže však ani býti osobou, v dopise Weiglové písmenem **J** označenou, poněvadž 23. prosince toho roku dlel již v Prešpurce v Uhrách, kde dostalo se mu od hraběte Palffyho fary v poříčí řeky Moravy (parochus Zogorensis). Patrně jest ji Jan Pöllman, bratr-laik, který zůstal v klášteře po vpádu Švédů, zatím co jiní bratři osmého dne z Prahy odešli. Osoby písmenem **N** označené mezi bratry zůstavšimi neshledáváme. Jest však možno že některý z bratří zatím se do Prahy vrátil. Mohl to býti jedině Norbert Seitenmacher, Chomútovan, jenž r. 1648 složil slavné sliby.

jednával jsem několikráte s komisaři (míru), Kolovratem a Plumenthalem, kteří slíbili, že se té věci ve schůzích ujmou. Dokonce i útěchy poskytl, že jest téměř jisté, že nepřítel neodváží se ostatky odciziti. — Königsmark s několika plukovníky již odešel a soudí se, že také falckrabě, jenž celé dni na různých hostinách tráví a lhůtu prodlužuje, odjede co nejdříve. Wittenberg s ostatními zůstane prý v Praze až do konce března a snad, jak se roztrušuje, protáhne odchod až do velikonoc. Mor prudce rádí. Přešel z Pohorelce i do našeho kláštera. Zachvátil před 4 dny v prádelně služku správce. Ač na Starém městě jen velmi zřídka se vyskytuje, přec zemřel, jím zachvácen, pan Verka, opat u sv. Mikuláše a jeho kazatel. I převor tamější posavad churaví. Očekávalo se, že tuhé mrazy povětrí vyčistí, ale mráz povolil a vzduch kazí se ošklivými mlhami a výpary.“

Z dopisu kapucína P. Basilia, důvěníka a rádce kardinála Harracha,²⁷⁾ z 9. ledna 1649 k opatovi Fukovi dovidáme se zajímavých podrobností o kardinálově zajetí a výkupném. Mezi jiným píše P. Basil k žádosti opatově o přiděl nějakých peněz ze solní pokladny takto:

„Z uplynulých let zbylo v církevní pokladně z poplatků solních celkem asi 6000 zl. rýn., ale ty Königsmarkem důkladně byly vyčerpány. (Totéž bylo by so stalo, i kdyby tam více peněz bývalo!) Rovněž tak vybráno bylo několik set z pokladny semináře (arcibiskupského) Visintainerovi²⁸⁾ ponechána toliko košile. Na Jeho Eminenci vyždímano bylo (nemluvě ani o movitostech různého druhu), pokud vím, přes 3000 zl. na hotovosti. Jestliže tedy po takových událostech na účet r. 1648 nic do pokladny ze soli nepřibýlo (jak nemá se toho obávám), pak Jeho Eminence na vlastní nebezpečení více pro řeholníky poukázala, nežli bylo přijato. Ostatně vidím nesnáze na všech stranách. P. Vavřinec (Weigl), říkal, že prý J. Eminence obdržela z Říma větší obnos na výpomoc, nežli Königsmark z něho vyždímal. Nevím, co na tom pravdy, ale pochybuji. Od jiných slyšel jsem mluvit o 15.000. Prál bych si, aby aspoň ti pravdu říkali. Když J. Eminence od Königsmarka propuštěna byla, musila se reversem zavázati, že mimo peníze dříve již zaplacené složí ještě ve dvou měsících 15.000 říš. tolarů, a zřeknutí se zároveň všech výhod, které by jí mohly snad buď při nastávajícím vyjednávání nebo jakýmkoli způsobem býti přirčeny. J. Eminence vyplatila, pokud mohla, vše. Jen 3500 neplatila z té příčiny, že staroměstský kupec, Festa řečený, nedostál při vyplnění poukazu své povinnosti, nač Königsmark nejednou si stěžoval. Po celé Staré i Nové Praze nebylo totiž možno najíti člověka, jenž by byl oněch 3500 zl. zapůjčil, aby J. Eminence mohla slovu dostáti. Proto Königsmark při odjezdu svém z Prahy upustil od zbývajícího obnosu buď samoděk,

²⁷⁾ Cílý tento missionář, rodem Belgičan, podpisoval se jen P. Basilius. Příjmení jeho, jehož ani Krásl v životopise Harrachově neuvádí, znělo d' Ayre, jak z korespondence kard. Harracha s opatem Questenberkem r. 1636, 19./11. vysvitá.

²⁸⁾ Kancléř arcibiskupův.

anebo snad na přímluvu saského knížete. Než, jak později odjinud jsem zvěděl, pravou příčinou toho prý bylo, že královna švédská poručila, aby z oněch 15.000 říš. tolarů ničeho od J. Eminence vymáháno nebylo. Ale to pozdě přišlo, leda snad že, jak se zdá, přál si Kōnigsmark onu výhradu zřeknutí se jakýchkoli výhod proto, aby pro každý případ před zakročením podobného druhu se zabezpečil. Jak zbohatla — či spíše, jak vyčerpána byla J. Eminence cestou neboli doprovázením královny španělské, s níž jako host před vánočními svátky do Tridentu přibyl s tím úmyslem, aby tam nejméně čtyři týdny všichni ztrávili, můžete snadno z vlastní zkušenosti posouditi. Zbraslavský klášter jest důkladně o všechny věci obrán. Sedm vsí klášteru náležejících a dvory, vyjmouc jeden ve vrších a mezi lesy ležící a téměř nepřístupný, jsou vyprázdněny. Dobytek však přece jinam zachránili. V klášteře tom nezůstal ani jediný z řeholníků, čemuž se divím. Nikde tam není zaseto a podobně ani kolem Prahy široko daleko. P. provinciál vyprávěl, že teprve v těchto dnech vrátili se do zmíněného kláštera dva Cisterciáci. V semináři Jeho Eminence jsou nyní toliko čtyři alumni. Kdy konečně Malá Strana a hrad Pražský švédského jha prosty budou, nevíme. Vyjednávalo se sice zhusta, ale když nebylo výsledku, švédští komisaři odjeli. Nyní pak se dovídám, že vyzývají naše komisaře, aby přijeli do Erfurtu onu otázku rozluštit. Od svátku Zjevení Páně, jak slyším, převzali opět nejvyšší purkrabí a místodržící své politické úřady na Starém městě. Cena obilí den ode dne stoupá, hrozí hlad a mor nepřestává. Obávám se, že s jarem obojí ta pohroma ještě vzroste.“

Téhož dne psal opatovi Fukovi správce kuchyně P. Godfríd, že páni radní malostranští žádali Strahov za dříví z dubového lesa u Horoměřic, aby jim vojáci nespustošili domy a vinice zúplna. Žádáno bylo za jeden provazec, neboli 42 krychlové lokty, čtyři kopy grošů, ale smluveny konečně na 3 zl. rýn. 15 kr. Odebrali 6 provazců, ale chtěli aspoň půl lesa. Hradiště a Štěchovice mnoho starostí způsobily. Ono proto, že zúplna jsou vyloupeno, nemůže žádných daní ani vojenských dávek ze dvou chalupníků platiti, Štěchovice zase proto, že zapsány jsou, jak se říká, v černé knize pro lupičství, (ač o žádném z poddaných něco takového dokázati se nemůže). Ale z jiných stran dostává se se lidu tamnějšímu nejhoršího vysvědčení a největších nadávek, zvláště od hejtmana toho kraje. Nejhrůze ze všech trpěti jest klášterním poddaným, takže pro tvrdé ano i kruté zacházení odejel raději tamnější klášterní hejtman Pučálka s rodinou k svému tchánovi do Prahy, žádaje za sprostění svého úřadu. Aby aspoň poněkud tomu bylo čeleno, vyžádal si P. Godfríd od hraběte Colloréda pro Hradiště salvaquardiu, aby dobytek a obilí nebyly zcela vykradeny. Od hejtmanů obou krajů, do nichž Hradištské pozemky zasahají, vyprosil si, aby statek znovu prohlédli a vyznačili, kolik jest nyní na daních platiti. Zatím nebylo odvedeno ještě ničeho. Nedávno ještě koupil krávu za 5 zl. rýn., nyní za ni pro vojáky, jichž ještě 16 musí živiti, bylo mu dáti 14 zl. Kůň, jenž nedávno mohl býti koupen za 4 tolary, nyní se platí 15—20, ano i více tolary

a ještě stěží se dostane. Měřice žita stojí 3 zl., sud bílého piva aspoň 8 zl., a přec nechtějí ho v klášteře píti, ač hořkého piva nelze vždy opatřiti.

Také rektor semináře P. Vavřinec Weigl psal 9. ledna opatovi obšírný dopis, opakuje zúmyslně věci již dříve sdělované, kdyby snad dopisy nedostávaly se pravidelně do rukou opatových. Zajímavé jsou pouze podrobnosti o životě v koleji Norbertské za válečné doby. Píše: „Jsme čtyři řeholníci v semináři: já, P. Siard, P. Štěpán, Fr. Benedikt a tři alumni, kteří přisluhují při bohoslužbách a při stole a podobné práce konají, a konečně kuchař s markytánem (lixa). Mimo seminář bydlí pradlena, která cínové nádoby a prádlo naše, služebníků i kostelní pere. Té nedává se ničeho více, nežli za týden 2 zl. Kominíkovi a chyrurgovi dal jsem výpověď. S pekařem trvá bývalá smlouva. Má ještě na 50 měřic zásob. Ve všedních dnech oddáváme se každý pravidelnému svému zaměstnání. O svátečních dnech dává se o 9. hodině znamení zvonem do kostela, načež slouženy jsou dvě mše sv. Po nich mám kázání a po kázání mši sv. Dni kongregace (za šťastnou smrt) slaveny byly a dosavad jsou tak, jako jindy bývalo, ledaže průvod pro zápachy a špínu se vynechává. Zpěvákům dává se pokaždé 3 zl. Pivo dostáváme ze špitálu Jeho Eminence od pana administrátora a jsme již dlužni 10 sudů. Maso bereme od blízké řeznice, již se platí. Dluhy máme tyto: pí. Doudlebské na 200 měřic žita, které jsme odvedli císařskému rychtáři. Ona čekati musí, poněvadž jsme jí tím jen vděk učinili. Neboť, kdybychom ho byli nevzali, bylo by bývalo všecko ztraceno právě tak, jako panu Poppe(n)ovi velmi mnoho obilí odneseno bylo. Tomu po vinni jsme 17 měřic, po případě nic, kdyby snad stavěti se chtěl proti veřejnému zájmu. Víno, které nám zaslal jihlavský měšťan p. Roch, bylo naším štěstím, neboť jím naklonili jsme si jak nejvyššího pana Contiho, tak i všechny vyšší jeho důstojníky. Musili jsme tak jednati, aby zabráněno bylo sběři v loupežení a aby aspoň jakás takás kázeň mezi tolika lidmi byla udržena. Stěží viděl jsem někdy takové lupiče, jakými se ukázali naši hosté. Z komor pobrali nám ječmen, ano i vlastním svým hejtmanům peníze a prádlo. Ač v nejvyšším poschodí budovy zahradil jsem se mřížemi a na nich pološpanělské jezdce (vzpříčené hroty) jsem udělati dal, přec nemohl jsem zabrániti, aby jich nepřelézali.“

Z listu, který psal rovněž 9. ledna 1649 podpřevor P. Bruno opatovi Fukovi do Č. Budějovic, dovidáme se zase zpráv o Pohorelci a Malé Straně: „Máme na starosti ještě 12 raněných, ale doufáme, že se jich co nejdříve zbavíme. Nejjasnější pan Pleūlöbl chtěl na nás v těchto dnech ostatek vojenských dávek, ale odpověděl jsem jemu, že je to nemožné a že není potřebí výmluv, když sám vše vidí a poměry samy za sebe mluví, že tedy prosíme o shovění. Pohorelec náš jest neobyčejně vojáky soužen. Z těch ještě více než 20 raněných a na 200 zdravých jest v některých domech ubytováno.

Kromě toho ukládá nepřítel velké dávky. Tak Malé Straně, ač vyloupené, odváděti jest měsíčně 2000 říš. tolarů. Mezi mě-

šřany Pohoreleckými a dolejšími ve Vlašské ulici povstala rozepře. Jeden stejně jako druhý se domnívá, že nese větší tíhu břemene nežli jiný. Mně zdá se, že dolejší spíše spravedlivě si počínají, neboť nebyli ani tak důkladně obráni, ani tak vojáky, jmenovitě raněnými, obtíženi jako Pohorelečtí. Konečně jsou jim prostředky k živobytí lépe na snadě. Z té příčiny byl této části občanstva při roztržení dávek těžší přiděl prisouzen. To Vaše Milost z připojených stížností lépe rozpozná a pokud možno bude, zač i já prosím, sama o zmírnění se postará. Toho však ztajiti mi nelze, že Filip Donberg²⁹⁾ rychtář „u tři mušketýrů“, po celý ten čas opovážlivě vybíral z vinné a pивní dávky peníze bez jakéhokoli našeho vědomí a používal jich ve vlastní prospěch. Ač óvkrátě mnou upomínán, stále ještě zadržuje ty dávky z domů, ve Vlašské ulici nám náležejících, takže obnosu toho nemohu ani určit. Stejně zacházel s klášterními penězi, které vozkové, vína v klášteře ukládající, ze svých vozů platili. Rovněž tak si počíná s domem, kde zove „u Otčenáše“ (zum Vater unser), do něhož různé lidé hned při přepadu města se nastěhovali. Ti platí nyní daň rychtáři, ač měli by ji odváděti klášteru, který nyní tak nouzí trpí. Prosím V. Mt., aby neopominula jej napomenouti. K tomu přistupuje, že dolejší občané pokoušejí se od nás se odloučiti. Veřejně již rozhlašují, že Vlašská ulice nepatří již více ke Strahovu, nýbrž k Malé Straně. S určitostí jsem zvěděl že zmíněný náš rychtář praničeho proti tomu nenamítal, když to slyšel. Ostatně velice bych si přál, kdyby V. Mt. byla již v Praze. Snadno by se to provésti dalo, kdyby bylo libo přebývati na Starém městě a opatřeno bylo také živobytí. Vždyť různé šlechtické osoby bez nebezpečnosti se tam zdržují a s průvodním listem i na naši stranu přecházejí, volně s jinými se stýkají a ve vlastních domech přebývají, jako na př. pan hrabě Černín, kterého sám jsem viděl a jak jsem slyšel, také ve vlastním domě své záležitosti si obstarává. Přeje-li si tedy V. Mt., račiž to jen mně sděliti a já průvodní listy, císařský i švédský, již obstarám a zašlu. Vyznačiti jest jen přiměřeně počet a stav osob, které by V. Mt. s sebou vzíti chtěla.“

O pět dní později, 14. ledna, slyší P. Vavřinec Weigl potěšitěnou zvěst, že pobytu Švédů v Praze jest již na krátce: „Pan hrabě Kolovrat již odcestoval, poněvadž komise smlouvání, již konečně uzavřela a vše úplna se Švédy jest umluveno. Sice se roztrušuje pověst, že do čtyř neděl z Prahy zmizí, ale nechce se mi tomu věřiti, poněvadž nic na to neukazuje a ještě nyní staví oni bránu uprostřed mostu. Začíná nedostávat se chleba, poněvadž téměř žádný se nepeče. Pšenice stojí 3 zl., ječmen a žito 2½. Kdekoli vojáci něco chleba najdou, vezmou si vše, a to za bílého dne, a i jinak provádí se hrozné lupičství a zlodějství na veřejných místech.“

(Dokončení.)

²⁹⁾ V knize trhů na klášterní jurisdikci zove Tannenberger, manželka jeho Markéta. Byl po Tomáši Trapolinovi majitelem domu „u tři mušketýrů“, který stával v místech bývalého strahovského pivovaru naproti Vlašskému špitálu pod Petřínem.

Staré pamětní knihy farní v Moravské Ostravě.

Dr. FRANTIŠEK KLOBOUK.

Vlastní zápisní, pamětní kniha při kostele farním v Moravské Ostravě zřízena byla na rozkaz biskupa Karla Lichtenštejna roku 1672. Má tato, nyní pevně vázaná kniha mnohoslibný počátek: „*Authoritate et jussu Reverendissimi et Celsissimi Principis ac Domini Domini Caroli Dei Gratia Episcopi Olomucensis Ducis, S. R. J. Principis, Regiae Capellae Bohemiae et de Liechtenstein comitis etc. Matricula decanatus totius Ostraviensis, seu consignatio omnium et singularum Ecclesiarum Parochialium, Filialium, Capellarum, Patronorum, sacrae suppellectilis, reddituum fixorum, praesentatorum, ministrorum Ecclesiae ac horum solariorum, hospitalium, eorumque proventuum, decimarum, fundationum, fundorum et cunctarum pensionum stabilium ad pias causas spectantium, denique rerum ac beneficiorum ad Ecclesiasticam Jurisdictionem et immunitatem qualitercumque antiquitus pertinentium currentium, detentorum vel abalienatorum per me Gregorium Franciscum Kaweldium. tunc parochum et decanum Ostraviensem consignata. Anno Millesimo sexcentesimo septuagesimo secundo. Die Tertia Aprilis.*“

Úmysl byl tedy velký a pěkný a celé založení této knihy svědčí o pevné vůli provést to, co na počátku napsáno. Vyměřeno bylo v knize místo pro Ostravu a pro jiné farnosti, a vše mělo se postupně zapsati. Ale později připisovaly se na prázdných listech uprostřed knihy všeliké dodatky, tak že kniha jeví se jako práce věků počínajíc rokem 1672 a sahajíc až do poslední doby.

Při dodatečných zápisech a poznámkách není vždy zřejmá doba, kdy se staly.

Počíná se zápisem o kostele Moravsko-Ostravském s filiálními kostely tehdejšími. Vsunuto jest rozstrídění stoly accidentální z roku 1682 a zápis sto let později učiněný r. 1780, o zřízení křížové cesty a opravě oltáře Sv. Jana Nepomuckého. Popisovány jsou příjmy kostela Ostravského ze záduší, požilky osob při kostele zaměstnaných z doby konce století sedmáctého, opsány důležité listiny fundační té doby známé, o některých pak fundacích učiněna pouhá zmínka, že byly zřízeny, — opis však pořízen nebyl. Jinde opět vsunut záznam jak byly fundace konány ve století následujícím, jak byly zmenšeny v letech pozdějších.

Listiny do této knihy opsané, týkající se Moravské Ostravy jsou:

Stanovy pro bratrstvo literátské v Moravské Ostravě biskupem Stanislavem Pavlovským schválené, z roku 1591.

Téhož biskupa Stanislava Pavlovského reformační listina pro Moravskou Ostravu z roku 1584.

Listina biskupa Mikuláše z roku 1389, kde dovoluje se obyvatelům Mor. Ostravy činiti odkazy, testament.

Listina kapitoly Olomoucké z r. 1589 o fundaci preláta Zikmunda Skutellana.

Listina fundační o oltáři Svaté Cecilie z roku 1454.

Zápis města Moravské Ostravy z roku 1584 o tisíci zlatých preláta Skutellana.

Zápis o přenesené fundaci kaplanské téhož preláta z kláštera „Hradiště blíž města Olomouce“ do Moravské Ostravy z r. 1654.

Fundace hraběte Václava z Vrbna z r. 1638.

Fundace Demblinského z r. 1612.

Fundace Glivického, Kryštofa Methudia, Cvilýnova, Adama Ignáce Osheria z Aschenthalu.

O jiných fundacích — jak již řečeno, učiněna pouze kratší zmínka.

Po mnohých — asi 67 — prázdných listech následuje opět výpis z matriky roku 1672 do konsistoře Olomoucké poslané a roku 1690 vrácené. Popsány znovu důchody Mor. Ostravy a připsány zápisy o farnostech: Příbor, Místek, Brušperk, Paskov, Frenštát, Staříč, Frydland, Rychaltice, Sedlnice, Bartošovice, Stará Ves, Stará Bělá.

Farář Pavel Leopold Michalin 1686 zapsal znovu příjmy Morav.-Ostravské.

Pořízen seznam farářů v Mor. Ostravě od století sedmnáctého počínaje, učiněn zápis o porovnání mezi farářem Ostravským Janem Hřeblovským a panem Ctiborem Syrakovským o bohoslužbě ve filiálním kostele Zábřehu z roku 1596. Zápis z r. 1771 urovnávající stížnosti za faráře Závíše.

Z doby císaře Josefa II. vepsáno jest rozhodnutí o osadě Nová Ves a nově zřízené duchovní správě v Zábřehu.

Menší některé zápisy vsunuty jsou v knize porůznu, poslední o vísitaci z r. 1816.

Tot obsah knihy pamětní z roku 1672, v níž mnoho nepopsaných listů — na konci knihy asi osmdesát — svědčí o velmi dobrých úmyslech původců knihy. — Co zaznamenáno v knize této, jsou skoro ve směr opisů aneb výtahů z listin jinde uložených. Ale i tak zajímavostí kniha tato nepostrádá.

Před touto zápisní knihou nebylo vlastní úřední knihy zápisní při kostele Moravsko-Ostravském, ale zachována jest přec zápisní kniha z doby starší, která poslední dobou svázána byla pevnou vazbou (dřívější vazba již byla velmi chatrná) a takto uchráněna byla ztráty a zkázy. Tato starší zápisní kniha farního kostela Moravsko-Ostravského má snad svůj počátek z roku 1603.

Písmo v knize této jest na mnohých místech neúhledné, nezřetelné, a svědčí takto o rychlosti učiněného záznamu mnohdy velmi sice kratičkého, ale tím zajímavějšího, ba i důležitého. Jinde opět viděti, že v knize této jest uchován původnější rychlý opis listiny, která byla potom krasopisně opsána do knihy výše uvedené z roku 1672.

Obsah knihy jest opět velmi pestrý věcně i časově. — Uvádíme: Neúřední (?) zápis o úředním sinventování všech věcí při kostele Moravsko-Ostravském, kteréžto sinventování se stalo „leta Páně 1603 v úterý před slavností Božího Těla, za poručením urozeného Pána Jakuba Pisařovského z Pisařovic, úředníka panství hukvaldského a za velebného pana preláta, kněze Jana Tulachiusa, děkana . . .“ Různé kratičké záznamy o ztrátě, zkáze, odcizení kostelních věcí a opět dary pro kostel učiněné zvláště za bouřlivých dob před válkou třicetiletou i za této války a po ní. — Tyto zápisy nejsou soustavné, nýbrž leckdy napsány, kde právě bylo kousek prázdného listu. Někdy napsány latinsky, jindy česky. — Ukázkou uvedeno budiž:

„4. Febr. Anno 1620 abstulerunt milites Lessociani ex templo 3 calices, cruce unam, ampullas duas argenteas inauratas et vasculum

chrismale argenteum. Ex praetoris autem scrinio iidem abstulerunt 4 calices et unam Monstrantiam argenteam inauratam. Et ita modo nihil argenti remanet in templo praeter alteram Monstrantiam minorem argenteam inauratam pro asservando Christi Domini Corpore ut supra, reliqua sublata sunt. Zhynulo stříbra 13 funtů 24 loty 7 kventlíkův okrom pozlacení a díla Restat argenti 3 funty 12 lotů et non computato vasculo chrismali.

Eodem die 4. Febr. venit novus rex Fridericus Brunam.“

Ukážkou zápisu o darech uvedeno buď:

„Leta 1616 až do 1617 et ulterius et per annum 1618 mansit aeditius duos annos.

1. Martii darovala kostelům ostravským 3 šatky hedbávím vyšivané urozená paní Helena Skrbenská z Hříště pozůstalá vdova po nebožtíku dobré paměti urozeného pana Jana Syrakovského z Pierkova na Záhřeze nad řekú Odrú.

Zápisy tyto o darech vyplňují více než sedm listů z různých roků 1606 až do let sedmdesátých ze sedmnáctého století.

Listiny v knize této opsané, jak již řečeno písmem neúhledným a mnohdy nezřetelným, tvoří „Druhý díl knihy“. Jsou pak zde:

Copia Reformationis . . . Stanislai Episcopi z r. 1584.

Fundace Dembinský 1612.

Fundace Hynka Syrakovského 1609.

Fundace Glivického, Jeřábka a Háka 1614.

Fundace děkana Methudia 1620.

Po zápisu kratičkém o fundaci, kterou učinila „Domina Catharina Bernartka“ následují zápisy „Copia proventuum Parochialium in Districtu ostraviensi“. Jsou uvedeny téměř tytéž fary, které úhledně popsány jsou v knize děkana Kavaldia; ale různé poznámky zde přičiněné zvláštní zajímavostí působí na příklad při Paskově o Hrabové a přídavcích „sub Generoso Hynkone Syrakovský“, kteréžto přídavky přestaly „sub haeretica Domina“.

Dále opsána jest listina biskupa Mikuláše z roku 1389, učiněn záznam o dávkce piva a přípisy v této záležitosti až ke kardinálu Ditrichsteinovi z roku 1614 a 1615 opsána listina biskupa Stanislava Pavlovského pro literáty Ostravské, učiněny zápisy o dodaném desátku, o zrešvěcení hřbitova roku 1616, o fundacích měšťana Kalusa, paní Kateřiny Lévy.

Při zápisu dále vsunutém o věcech kostelních z doby válečné z roku 1622 zvláště viděti lze spousty doby hrozné, která vynutila poznámku zde napsanou: „Omnia furor bellicus dissipavit et nihil (?) aliquid horum dereliquit“. — Zaznamenán zápis o přenešení fundace Hynka Syrakovského Janem Syrakovským ze Zabřehu z r. 1615.

Po zápisech desátků z různých let, dosti ledabylo načrtnutých následuje 3 Díl knihy Incipit: „Matricula Ecclesiae Ostraviensis, in qua baptizatorum et copulatorum consignatio continetur ab anno 1614 et deinceps . . .“

Zápisy křestní jsou rozděleny dle osad přiřazených, zápisy svadební jsou méně rozděleny. Mezi těmito zápisy jsou mnohé poznámky dosti zajímavé. Tak při roku 1626. kdy ve válce dánské táhla vojska Slezskem do Uher, čteme při Moravské ostravě: „Sequentes baptismos bellicus.

tumultus notare immo et facere impedivit usque ad annum 28. — Při přifařených osadách pak u téhož zaznamenáno: „Hic dispersiones fugas, direptiones bonorum, aliaque mala miles Mansfeldianus causando etiam sacramentorum administrationem, non solum consignationem impedivit“. U jiné osady přifařené opět: „Annos duos sequentes incursus in has partes danici regis exercitus evacuavit.“

U zápisů svadebních při roku 1626 jest poznámka „Hic bellicus tumultus danici militis in Augusto appellens omnia turbavit, qui et toto fere anno duravit. Interim ergo copulae, in captivitate abducto pastore, paucae fuerunt, nec per eos, qui confirmabant, consignabantur, donec tandem a F. S. Georgii Anno 1628 ad suam Residentiam Parochus abductus rediisset.“ Zaznamenáno jest někde též kdy, počal zapisovati nový farář.

Mimo záznamy o farářích a kaplanech Ostravských v této knize zaznamenaných, jsou zde též ještě jednou zápisy o farách z okolí.

Zvláště pak důležitým jest dlouhý a důkladný popis kostela Moravsko-Ostravského z roku 1679. Počíná slovy Anno 1679 14. Aprilis.

„Facta revisio et consignatio Ecclesiae Parochialis civitatis Ostraviensis, omniumque ad hanc rerum pertinentium.“

Na konci pak jest popsán i filiální kostel v přifařené obci Zábřehu a malý kostelík „quasi capella“ v Nové Vsi u Moravské Ostravy.

Tento popis kostelů farního a filiálních vsunut jest mezi zápisy křestní . . . Kniha sama končí křestními zápisy „ex pago Lhotka.“

Tak celá tato starší pamětní kniha při kostele Moravsko-Ostravském nevyniká sice úhledností písma, ale snad tím více má cenu pro svůj obsah tak různorodý. — Dle nadpisu v knize samé měla obsahovati tato kniha v části první seznam věcí kostelních. Proto při inventáři připisovány dary.

Část druhá obsahovati měla listiny fundační do knihy opsané.

Část třetí pak byla zápisní kniha křtů a svadeb.

Uprostřed knihy, kde na listu 66 stranka druhá počínají zápisy o desátku na dvaceti listech čteme: „Tuto se Taczmo zapisovati bude kdo který dá. Poněvadž jiná nová Matrica k zapisování křtův, zdavek založena jest“. — Zápisy o desátku počínají zde rokem 1644 a končí rokem 1653. Byla tedy asi nová matrica křestní učiněna kolem roku 1640, ale do ní, — jak zřejmo jest při prozkoumání zdejších matrik křestních, — opsány byly i zápisy křestní z této první knihy matriční.

K životopisu Jindřicha Frimara

Podává P. AUG. NEUMANN, O. S. A.

O proslulém asketickém spisovateli z řádu augustiniánů, Jindřichu Frimarovi, z jehož děl čerpal i Hus¹⁾ nemáme v české literatuře až dosud žádného pojednání. Proto bylo nutno uchylovati se vždy k německým historikům, kteří dílu Frimarovu věnovali již několik pozoruhodných článkův.²⁾ Poslední práce vyplynula z péra hamburského profesora dra. Füssleina.³⁾

¹⁾ Dr. Sedláček. Pramen Husovy „Exposicio decalogi“ (Studie a texty, I., 23—31.)

²⁾ C. Beyer, Heinrich von Frimar, eine biographische Skizze, (Mitteil. d. Ver. für die Gesch. u. Altertum von Erfurt., 1871, 125—130.) Archivní pra-

Na základě dosavadních výsledků badání, jakož i pracně nasbíraného materiálu po německých archivech stanovil až dosud tak nejistou identitu osobnosti Frimarovy a sestavil jeho životopis. Touto důkladnou prací nebyl však životopis Frimarův sepsán definitivně, nýbrž byl jí toliko postaven pevný základ k dalším pracím. Pojednání Füssleinovo má totiž tuto slabou stránku: Omezuje se pouze na domácí prameny, které samy o sobě nemohly postačiti k vypsání života muže, který mnoho působil i mimo svou vlast. Zejména velmi dobře mu mohly posloužiti prameny z archivu řádové generality v Římě. Nedlouho po vyjítí jeho článku otiskl řádový orgán usnešení generálních kapitol z doby Frimarovy⁴⁾ jakož i jeho traktát „De origine et progressu ordinis sancti Augustini“⁵⁾ s velmi cennými zprávami životopisnými. Na základě nich pokusíme se doplniti práci Füssleinovu.

Předně se jedná o zjištění osobnosti Frimarovy. V první polovici XIV. století působili totiž dva augustiniáni téhož jména, téže hodnosti a oba v Erfurtě. Který byl našim Jindřichem? Obtížnou tuto otázku rozřešíme na základě památek erfurtského kláštera. V konventním kostele jest náhrobek s tímto nápisem: „Anno Domini MCCCLIV, XI. Cal. Maii obiit reverendus magister Henricus de Vrymarya, theologie professor, cuius anima requiescat in pace.“⁶⁾ V nekrologiu téhož kláštera pak čteme: „April 21. obiit reverendus pater, frater Henricus de Vrimaria, iunior. sacre pagine professor“ . . .⁷⁾ Statná postava na náhrobku vytesaná dává označení „iunior“ za pravdu. O druhém Jindřichovi se zmiňuje souvěkovec a spolubratr jeho, provinciál Jordán, dle něhož zemřel Frimar r. 1340 u vysokém věku. Tento Jindřich stal se roku 1300 profesorem v Paříži, tento Jindřich napsal r. 1334 zmíněný traktát. Že to nebyl druhý mladší vrstevník vysvítá z jeho vlastního výroku v traktátě, dle něhož narodil se kolem r. 1250. Kdyby býval zemřel roku 1354, pak býval měl sto čtyři léta, což odporuje udání Jordánovu, který o něm výslovně praví, že zemřel „septuagenarius et ultra“.

Naším proslulým Frimarem jest onen starší, narozený kolem roku 1250 a v roce 1340 zesnulý.

Novotný charakterisuje Frimara, jako muže, o němž máme „více záhad, nežli vědomostí.“⁸⁾ První záhadou byl rok jeho narození. Až dosud bylo mínění, že se narodil v třetí čtvrtině 13. století. Tato domněnka padá na základě vlastního jeho výroku. V traktátě „De institutione ordinis fratrum Heremitarum s. Augustini“ praví totiž o prvním řádovém generálovi Lanfrancovi: „quem oculis meis vidi Mediolani, cum primitus irem Bononiam pro studente.“⁹⁾ Uvedený hodnostář zemřel r. 1264 nebo 1265. Šel-li tedy za jeho života Frimar na studia, která za tehdejších poměrů

meny z gotského archivu podal Möller, *Klöster in Gotta*, (*Zeitschrift des Ver. für Thür. Gesch. u. Altertumk.*, 1861, 266—71.)

²⁾ Heinrich von Frimar. (*Zeitschrift des Ver. für Thür. Gesch. u. Altertum.* 1907, 391—416.)

⁴⁾ „*Analecta Augustiniana*“, III., Passim,

⁵⁾ IV., 279—283.

⁶⁾ Füsslein. u. d. 416.

⁷⁾ Tamže.

⁸⁾ *Náboženské hnutí české ve 14. a 15. stol.*, str. 103.

⁹⁾ *Analecta*, IV., 325. *Srov. u. d.*, 279—83.

předpokládala složení řádových slibů a uvážíme-li, že tehdy mohl býti přijat do řádu i kandidát patnáctiletý, pak můžeme jeho narození pravděpodobně klásti do doby kolem r. 1250. Rodištěm jeho byla osada Frimar u Goty, dle níž se také psal.¹⁰⁾

Jak z uvedeného výroku vysvítá, vstoupil velmi záhy do řádu. Po noviciátě odebral se na studia do Bononie. Další osudy jeho mizí, až teprve r. 1279 se o něm dovidáme, že byl již německým¹¹⁾ provinciálem. V tomto úřadě patrně dlouho působil, jelikož se v něm uvádí ještě r. 1290, kdy se účastnil kapitoly v Řeznu.¹²⁾ První důkladnou zprávu máme o něm teprve z r. 1300, kdy konala se v Neapoli generální kapitola. K ní dostavil se i Frimar a žádal o rozdělení německé provincie, poukazuje na nemožnost spravování okrsku tak rozsáhlého.¹³⁾ Cíle svého dosáhl a provincie byla rozdělena na čtyry samostatné části: bavorskou (obsahující též země České, Polsko a Rakousy), kolínskou, rýnskou, švábskou a sasko-durynskou.¹⁴⁾

Kolem roku 1300 počala se v životě Frimarově nová kapitola. Byla to činnost mimo vlast. Generál jej sice ustanovil za saského provinciála, ale byla to spíše čestná hodnost. Byl totiž zároveň pověřen výkladem sentencí při studiu pařížském.¹⁵⁾ Jak sám doznává, byl již někdy před tím ve Francii.¹⁶⁾ Za své působnosti v Paříži účastnil se asi též (r. 1307) procesu proti Templářům.¹⁷⁾ Z této zprávy můžeme se dohadovati, že někdy před r. 1307 dosáhl mistrovské hodnosti. Zda-li Frimar působil v Paříži stále, nelze s určitostí říci, ale můžeme se tak domnívati, poněvadž za jeho doby řádové studium pařížské bylo na nízkém stupni,¹⁸⁾ tak že samo sebou představeným řádovým na tom záleželo, aby mělo, pokud možno, nejlepší učitelské síly.

¹⁰⁾ Jméno jeho se uvádí v pramenech nestejně, jako: Henricus de Vrimaria, nebo H. de Urimaria, v římských záznamech často H. de Alemania.

¹¹⁾ F ü s s l e i n (u. d. 400.) nevěří, že by tento Henricus de Alemania byl Frimar. Domněnka tato nyní padá, poněvadž autor se při ní opírá o nahoře vyvrácené datum jeho narození.

¹²⁾ *Analecta IV.*, 282. „Anno 1290 testis fuit miraculorum quae . . . faciebat B. Clemens . . . , in capitulo Generali Ratisbonae celebrato. me presente“ . . .

¹³⁾ *Analecta, III.* 472—78. „Historia, fatisque congregationis Saxonicae“.

¹⁴⁾ Toto rozdělení se též klade do r. 1299, však mylně. kapitola neapolská se konala až r. 1300. Rozdil v datování o rok napřed se vysvětluje tím, že Frimar usiloval o provedení svého návrhu koncem r. 1299. (Srov. F ü s s l e i n u. d. 401, pozn. 2.)

¹⁵⁾ *Analecta III.*, 15. „Diffinimus, quod ad magisterium recipiendum represententur . . . quarto frater Henricus de Alemania . . . premissis vero omnibus expeditis, represententur secundum ordinem lecture sententiarum nisi patri nostro priori generali videretur pro bono statu ordinis ex deliberato consilio aliter expedire“ (Neapol, calendae Maii, 1300.)

¹⁶⁾ De institutione ordinis etc. (*Analecta IV.*, 279—83). „Agebatur de quodam casu tangente quamdam personam provincie mee . . . cuius puritatem ego optime novi, que tamen persona, me existente in provincia Francie . . . patri nostro delata fuerat“.

¹⁷⁾ *Analecta IV.*, 302, pozn. 2. „Si pse est unus e 14 magistris parisien-sibus, qui responsum dederunt Philippi I, regis Francie quaesitis super facta Templariorum“.

¹⁸⁾ *Analecta III.*, 223—4. (Akta Gen. kapitoly riminské, 1318, čvn.) . . . „quia et paucitate magistrorum in loco nostro de Parisius et fama ordinis nostri de facili posset diminui . . . statuimus, quod semper in loco nostro Parisiensi, sint duo magistri in sacra pagina . . .“

V roce 1318 zahájil opět činnost na domácí půdě. Generální kapitola konaná toho roku na sv. Ducha v Rimini pověřila ho úřadem examinatora pro Německo.¹⁹⁾ Od té doby žil Frimar v klášteře erfurtském, kde se jeho činnost omezovala s počátku na záležitosti čistě duchovní. Kněžstvo vzdělával učenými výklady theologickými, lid poučoval na kazatelně a v rodinách šlechtických působil jako zpovědník.²⁰⁾ Spor Ludvíka bavorského vyrušil ho z klidné působnosti. Frimar dal se na dráhu politickou, postaviv se na stranu kuriální.²¹⁾ Svoje smýšlení v tomto směru projevil r. 1329. O svatodušních svátcích toho roku účastnil se generální kapitoly v Paříži. Tehdy tam právě byla veřejně předčítána exkommunikační bulla na stoupence Ludvíkovy, kterou pak v Cáchách proklamoval notář Arnold z Pützu. Frimar, který se vracel přes Cáchy, byl mu při tom ochotným pomocníkem. Měl totiž při té příležitosti kázání, v němž velmi ostře se postavil proti vzdoropapeži, Mikuláši V., prohlásiv, že má být považován „pro homine schismatico. heretico et prophano.“²²⁾

Dalších zpráv se nám o Frimarovi nedostává. Druh jeho Jordán pouze o něm praví, že byl činným až do smrti. Poslední léta svého života trpěl bolestnou ledvinovou nemocí a dva měsíce před smrtí ztratil řeč.²³⁾ — Dle nekrologu kláštera erfurtského zemřel tam dne 18. října r. 1340.²⁴⁾

Literární činnost Frimarova byla velice plodná.²⁵⁾ Neobyčejné rukopisné rozšíření, tištění jeho děl při samém počátku knihtiskařství, jakož i připisování některých jeho prací tak vynikajícím mužům, jako byl sv. Tomáš Aquinský a Mikuláš Lyra jsou dostatečnou kvalifikací jeho spisů. Bohužel nebyly až dosud kriticky prozkoumány. Dobu sepsání známe toliko u dvou děl, předlohu (a to ještě pouze dle dohadu), známe pouze jednu.

První spis, o jehož době sepsání a prameni můžeme se dohadovati, je jeho známý výklad mše sv. sepsaný na žádost erfurtského kleru a věnovaný arcibiskupovi mohučského, Matiašovi. Dle působnosti zmíněného arcibiskupa můžeme sepsání tohoto spisu klásti do r. 1321—1328. Uvedený spis je vlastně sbírkou výkladů na dekretálky a obsahem svým připomíná na stejnojmenný spis „Cum Martha“ španělského augustiniána Bernarda Olivera. Druhý jeho datovaný spis jest „Tractatus de institutione ordinis fratrum Heremitarum s. Augustini“, sepsaný rovněž v Erfurtě a sice r. 1334. (Tištěný v Benátkách r. 1514, nejnověji v *Analektech*. III., *passim*.)

¹⁹⁾ *Analecta*, III., 225 . . . „Examinator autem talium studentium promovendorum in quocunque studio alicuius provincie de Alemania sit magister, frater (Henricus). de Alemania“ . . .

²⁰⁾ Viz *Füsslein* (u. d., 414., regest č. 31.)

²¹⁾ Velmi zajímavou pamět o chování se Ludvíka Bavora k římským augustiniánům podávají souvěká akta kapitol otisknutá v *Analektech* (IV., 67—70.) „De adventu Ludovici Bavari in Urbem. et de his, quae hac occasione in Romana provincia Ord. Erem. S. Augustini evenerunt“. (R. 1327.)

²²⁾ *Schäfer*, Eine Aacher Urkunde zur Geschichte Heinrichs v. Frimar. (Röm. Quartalschrift, XX., 88—90.)

²³⁾ *Füsslein*, u. m., 397, pozn. 1.

²⁴⁾ Tamže, 414., regest č. 32.

²⁵⁾ Seznam jeho děl podává: *Joehcher*, Allgemeines Gelehrten-Lexikon II., (Leipzig, 1750) str. 1503, násl. a *Allgemeine deutsche Biographie*, XI., 633—636.

Ostatní, zcela jistě mu náležející spisy, jsou: „De quadruplici instinctu, divino, angelico, diabolico et naturali“. (Tisťeno: Benátky 1498, Hagenau 1513, Paříž 1514, Antverpy 1652): „Additiones ad libros sententiarum“ tištěné s komentářem Jiljího (Aegidius Romanus) v Basileji r. 1497 a v Kolíně r. 1513. „Oracio in adventu Petri Baraccio“ Padua 1488 (4°). „Passio Domini Nostri literaliter et moraliter explanata“ (Paříž 1514, Hagenau 1517). Až došud (dle Joehera) netisknuté jeho spisy jsou: „Flores ex collatione patrum“ (24 knih), „Commentarius in libros ethnicorum Aristotelis“, dvě quodlibeta, „Tractatus de occultatione viciorum“, „De incarnatione verbi“, „De libertatibus ordinis Minorum.“

Jiným autorům připisovaná díla jeho jsou: „Exposicio oracionis dominicae et salutationis angelicae“ mylně přičítaná sv. Tomáši Aq.: „Praeceptorium, seu de X. praeceptis“, připisované též Alex. Halskému, Albertu Velikému, Jindřichovi Hessenskému a Lyrovi.

Jiné spisy jemu též přičítané jsou: Výklad na „Cantica canticorum“, „De quatuor sensibus scripturae“, „De quatuor virtutibus“, „De exemptione“, „Manuale sacerdotum“, „De viciis capitalibus“, „De nocturnis illusionibus“ a „De mortificatione propriae voluntatis“.

Zbývá ještě zmíniti se o vlivu Frimarově na české poměry. Po prvé se s ním potkáváme v r. 1300. kdy na jeho zakročení byla rozdělena německá provincie, za kteréžto příležitosti přispadly kláštery v koruně české k bavorské provincii. Další a to největší vliv na český život přičítá se jeho pobytu v Praze. Až do nedávna se tvrdilo, že Frimar působil v Praze jako mistr při řádovém studiu u sv. Tomáše a to v letech 1343. až 1353. Od uveřejnění článku Füssleina toto tvrzení padá. Dokázal totiž zcela jasně, že náš proslulý Frimar zemřel již v r. 1340, čímž jeho činnost v této době samo sebou jest naprosto vyloučena. Tvrdí-li něco podobného domácí paměti pražského konventu, pak jimi zajisté míní mladšího Frimara, zemřelého r. 1354. Tím se Frimarův vliv omezuje toliko na jeho spisy.

Na konec ještě nebude snad nevhodno obrátiti se k zjevu v souvěkém českém životě literárním, který sice s osobností Frimarovou nesusvisí, ale dá se částečně vysvětliti na základě poznání prostředí, ve kterém žil. Dle Novotného nemáme žádné sbírky kázání řeholníkův z doby předhusitské. Příčinou toho prý byla „jejich plochá a zpovrchňující výmluvnost“ bez reformních prvků.²⁶⁾ Předně jest toto domnění naprosto mylné. Archivní a knihovní katalogy dokazují, že až do dnešní doby se nám zachovaly sbírky kázání řeholníkův z uvedené doby. Za druhé zaráží úsudek páně autorův o kvalitě zmíněných kázání, jejichž pramenem je „plochá a zpovrchňující výmluvnost“. Jestli se dle jeho mínění nedochovalo žádné podrobné sbírky kázání, jak může věděti, že jejich obsah byl plochý a zpovrchňující? Příčina, proč se nám (vskutku) nedochovalo žádných — augustiniánských — kázání z doby předhusitské svědčí o pravém opaku. V řádě byla totiž celá řada přívržencův Okkamových,²⁷⁾ kteří ve svých kázáních útočili²⁸⁾ na preláty a celý souvěký stav

²⁶⁾ Náboženské hnutí české atd.. 232.

²⁷⁾ Analecta, IV., 275—276, Generální kapitola v Pavii konaná o letnicích, 1348 . . . „mandamus omnibus et singulis fratribus nostri ordinis, quatenus nullus tenere audeat loycam Okami, vel aliquod aliud opus eius studere, docere vel quoquomodo sequi . . . Addentes, quod omnes baccalarii et lectores princi-

církve. Proto konaly se tehdejší generální i provinciální kapitoly ve znamení odporu proti okkamovcům, jímž představení pod nejpřísnějšími tresty zakazovali podobná kázání. Nelze tedy, aspoň o augustiniánech souditi, že se nezachovala jejich kázání jakoby neměla „nějaké prvky pokrokové.“²⁹⁾

Příspěvek ku kazatelské literatuře sv. Janské v XVIII. století.

Podává Dr. VINCENC OEHM.

Mám po ruce dva objemné, v bílé vepřovici ozdobně svázané folianty, uchované z pozůstalosti Mons. Karla Jaeniga, administratora na Skalce, mého předchůdce. — Obsahují sebrané a porůznu vytištěné řeči a pojednání o sv. Janu Nepomuckém z let 1729 a 1730, tedy z dob jeho svatořečení v jazycích latinském, německém a i českém.

České tyto publikace nechť jsou tedy předmětem této úvahy o slavnosti sv. Janské.

Názvy čili tituly jich jsou obšírné, jako bylo tehdáž ve zvyku.

První z nich má následující latinský titul:

Vigiliae Joanneae festum ejusdem maximum sive quatuor divi Joannis Nepomuceni floridissimae virtutum aetates, ceu totidem invictissimi Christi militis armatissimae vigiliae quondam in propugnaculum legis aeternae ex adverso coronatorum hostium pro terris collocatae, nunc victrici Sanctitatis laurea pro astris et terris recens coronatae. Die vero 22. Maji dum. rltV, pUbLICo DIVo Ioanni LitoMerItII. apotheosis pararetVr.¹⁾ sermone panegyrico — morali celebratae a P. Venceslao Ignatio Blovský, ss. Theologiae in Universitate Caro-Ferdinandea Pragensi doctore, Cathedralis Ecclesiae ad s. Stephanum Protomartyrem Litomericii canonico Bohemo-Dubensium decano.

Vydáno v Praze—Na Starém Městě, v Koleji Karlově: tiskem dědiců Labauniorum. (Jungmann, Hist. lit. české, ² V. č. 938.)

pales in studiis generalibus singulis annis teneantur quater in anno et pluries secundum quod eis videbitur expedire, per sententiam excommunicationis . . . inquirere debeant, si qui sint huius mandati transgressores“ . . .

²⁹⁾ Novotný, u. d., 86. představuje si okkamovce na dvoře Ludvikově jako hlasatele reformních snah. To je názor příliš ideální. Zmíněné paměti „De adventu Ludovici“ et. (Analecta, IV., 67—70) uvádí mezi vzdorokardinály několik lidí této kvality: . . . „et ipse (vzdoropapež) cardinales aliquos fecit . . . fratrem Nicolaum, monachum de Fabriano, qui fuerat de ordine nostro expulsus, et ad perpetuum carcerem iudicatus“ . . .

²⁹⁾ Tak na př. gen. kapitola z r. 1328 nařizuje; . . . „eidem pene (klášterní karcer 1—2 měsíce) per omnia adiudicamus obloquentes contra statum sancte matris ecclesie“ (Anal. IV. 39.), kapitola benátská¹⁾(1332): „Item, cum prelatos ecclesie tanquam patres teneamus pre ceteris revereri . . . mandamus universis et singulis predicatoribus ordinis nostri, quatenus contra dictos prelatos, vel ordinem in speciali, vel in communi nullatenus predicare presumant. Quod, si quis . . . (contra) presens mandatum aliquid attemptare presumerit, in terra coram toto conventu sedens panem et aquam manducet, donec . . . plenarie revocet“ . . . Jak nové ideové hnutí působilo v řádovém životě, o tom nejlepší svědectví podává generální kapitola z r. 1334, jež poroučí pochyťání všech apostlů, třebaš i za pomoci světského ramene. (Anal. IV., 114—115.)

¹⁾ Chronogram obsahuje letopočet 1729.

Řeč svou založil na výroku sv. Řehoře, v homilii 13 na Evang. sv. Matouše: ve slovech latinských: *Prima vigilia primaevum tempus est, id est pueritia, secunda adolescentia vel juvenus, tertia virilis aetas, uarta senectus accipitur. Qui vero vigilare in prima vigilia noluit, custodit secundam, et qui vigilare in secunda vigilia noluit, tertiae saltem et quartae remedia non amittat.* — Za text své obšírné na desíti foliových listech švabachem tištěné české řeči zvolil výrok sv. Pavla: Nebude korunován, leč ten, kdo statečně bude bojovati. — (2. Tim. kap. 2—4). Probírá obšírně život světce a ukazuje, jakými ctnostmi vynikal světec český v rozličných dobách svého věku.

Řeč jest protkána latinskými citáty, z Písma svatého a sv. Otců a podrobně na konci každé stránky textu pod čarou vždy uvedeno odkud jest citát onen vzat.

Sečtělou spisovatelovu prozrazuje mimo jiné následující místo, v kterém líčí moudrost a učinnost světce: „Neučil se pravidlům a umění politického Tacita, méněji šibalstvím a podvodům ošemetného Machiavella, neodal se nestydatému a k nepořádné lásce vábíciému učení prostopášného Ovidia, aneb tak zvaných Romancí neb vymyšlených básní Římských, v kterýchžto skryta jest sapientia, quae abundat in malo, (moudrost jenž jest hojná ve zlém) a z kterých s politováním anjelské nevinnosti a nebezpečím věčného zahynutí, mnohá nevinná mládež dříve ovšem se učí, kterak kdo má býti otcem, než-li kterak říkati se má Otče náš, i jiné marné světské, neužitečné umění znáti se nevynasazil: nýbrž zanedbáváje umění římských neb poetických básní, Virgiliovi, Ovidovi a Melandrovi, umění hvězdářského bádání Anaxagorovi, Ptolomaeovi a Tycho- brahovi, umění alchymistické Appolonovi, Aesculapovi, a Theophrastovi, umění muzykantské Orphaeovi, Amphionovi, atd.

Jak vidno z této ukázky. libuje sobě spisovatel v sáhodlouhých periodách, čímž stává se řeč jeho poněkud nudnou: ač jest i mnohými příklady dosti zajímavými protkána.

2. Druhá a ostatní publikace mají české tituly.

Uvedu ještě jeden tento dlouhý, předlouhý název tisknuté chvalořeči a sice: „Ctnosti a svatosti prvo-mučedníka svatého Štěpána dokonaly následovník a téhož cti a slávy účastný anděl, plný milosti a síly, prvo-mučedník velikomocné svatosti svatého pokání, svatý Jan Nepomucký, královského hlavního kostela sv. Víta na hradě Pražském kanovník, královský zpovědník a almužník, při dávno vinšované a od všelikých národů žádané slavnosti za času slavného panování císaře a krále Karla VI. ustanoveného soudce knížete Ferdynanda z hrabat Kühnburku arcibiskupa Pražského příčiny k vyhlášení svatosti kladoucího Michala Fridricha Cardinala z hrabat Althanů od svatosti papežské Benedicta XIII. do počtu Svatých přičtený a za svatého vyhlášený, v zjevném kázání od Zdeňka Jiřího Chřepického z Modliškovic, Písma sv. Bakaláře, Protonotaria Apoštolského, vysoce důstojné konsistoře Pražské přisedícího. katedrálního kostela sv. Štěpána Prvo-Mučedníka v Litoměřicích emerito regio Canonico, na hradě Pražském staršího kanovníka a kazatele — z Létu 1729 dne 9. října představený. (Jungmann, ² V. č. 949.)

Pochybují, že by kdo ze čtenářů této stati měl tak velkou trpělivost, aby titul tento dočetl až do konce a podrobně se jím obíral — než pro zvláštnost uvedl jsem jej přece doslova.

Řeč vzdělána natextu ze skutků A poštolských. Pln jsa milosti o síly, činil divy a znamení veliká v lidu. — Předmět: — Svátý Štěpán prvomučedník vůbec — svátý Jan prvomučedník svátostní mlčenlivosti.

V živé v krátkých větách, hojně otázkami a odpovědmi protkané řeči, velebí autor ponejvíce statečnost sv. Jana, a na konci vyzývá shromážděné — aby prosili světce — by nám vyžádal prvorozeného dědice koruny. — „Dědičného člověka a arciknížete nemáme, za dědice mužského žádejme.“ — Jak známo zemřel Karel VI nezanechav mužského potomka a vládu po něm nastoupila císařovna Maria Theresia.

3. Chvalořeč konána byla v kapli sv. Jana v královském Novém Městě Praž. proti Emauzům vůbec na Skalce nazvané od P. Norberta a S. Ludmilla: řádu karmelitánského na ten čas kazatele nedělního subpřevora u sv. Havla na Starém Městě Pražském. Tisk obstarali dědicové Labounští v Karlově kolleji za faktora Vojtěcha Viléma Veselého roku 1730.

Titul publikace zní: Sv. Jan Nepomucký, Zlaté Agnusco, k horlivokřesťanskému srdci přivěšené, všem pánům bratrům a sestrám téhož svátého bratrstva vedle regule šesté, kdežto jeden každý při sobě nositi má obraz sv. Jana Nepomuckého. — Připsána jest řeč, urozenému a statečnému rytíři panu Janovi Felixovi Chanovskému, Krasilovskému z Dlouhé Vsi, majiteli majoratního panství Němčic a Krasylava, a dědičnému pánu na Smolotelech.²⁾ (Jungmann, ² V. č. 962.)

Vzletné věnování vyznívá ve slovech: aby obraz sv. Jana Nepom. od Boha samého vymalovaný přivěsiti si dal jako „signaculum super cor“, znamení na srdce na způsob krásného Agnusca.³⁾

Řeč jest vzletná začínající slovy: Te Deum laudamus. Buď Bohu věčná chvála, tobě čest neskonaná svátý Jene Nepomucký, že jsme se jednou dočkali, co jsme tak horlivě žádali, aby tvůj na Hradě Pražském tak dlouho skrytý pod zemi poklad (hrob), k potěšení všem se otevřel.

Řečník pokoušel se některé výroky latinské zčeštiti — slovy vážnými a opatřiti rýmem: zdali se mu to zcela podařilo, nechť posoudí čtenáři z následujících ukázek:

„Tak jest v své pevnosti stálý, že jej ani oheň spálí, (má státi nespálí), ani jemu neuškodí když na něj s kladivem hodí“. Sv. Jan přirovnává se tu k diamantu — „nec ferro nec flamma“.

Slova: „Ex abundantia cordis os loquitur“ překládá řečník: „když jest přeplněné srdce, ústa mluvívají prudce“.

Na konci řeči vyzývá kazatel. aby vzývali sv. Jana Nepom. všichni, aby přímluvou svou v oněch nebezpečných časech, vymohl od Boha co sv. Jeroným naznačil ve slovech: ut leo inter bestias, ita aquila inter aves regnum tenent, aby orel a lev vždycky královali. Orlem rozumím dům Rakouský, lvem českou vlast. — Skončil pak řeč slovy: Z. toho tvé přeslavné jméno, bude v světě rozmnoženo, čest a sláva tvá nezhyne, dokud nebe nepomine.

Přidána k tisku krásná dřevorytina: sv. Jan, vznášející se k nebi nad mostem Pražským, provázený anděly — a korunovaný věncem slávy andělem držícím palmu.

²⁾ U Smo otel nachází se na vršku Makové svatyně Mariánská, v níž konali bohoslužbu karmelitě.

³⁾ Agnusco byl obrázek nejsv. Beránka Božího, který nosili členové bratrstva sv. škapuliře.

4. Publikace obsahuje kázání, které konal ve chrámu sv. Vítkém 10. října 1729, Jan Matěj Hollan, kanovník a kazatel metropolitní kapituly. — na slova (Ecclesiastika kap. 49). — On jest jako znamení na pravé ruce. — Obsah naznačen slovy titulními: Znamení na pravé ruce, znamení k dobrému. — Vyličuje svým způsobem život světců a líčení jeho vrcholů ve slovech, že sv. Jan jest jako znamení na pravé ruce „jako prsten s Božským znamením a sekrytem k tomu od Boha svého vyvolený a potřebovaný pro sigillo confessionis, pro zapečetění a zachování tajnosti svaté Spovědi“. (Jungmann, ² V. č. 651.)

Ponejvíce odvolává se na bullu kanonizační, vynímá příklady z díla rukopisného Pešinova. Nejzdařilejší jest vzletný závěr, kde přes všechnu loyaltitu k Rakouskému panujícímu rodu, kterému vyprošuje požehnání přeložených křížem rukou sv. Jana, dokládá: „Požehnej a pomoz svatý Otče, orodovníku a spomocníku českému království, jako Antroclus bodenému lvu (Antroclus vytáhl lvu trn z nohy); viš, kde jej bode, kde jej holt, kde jej tlačí.

Vytrhni trn a skusí on potěšitelně Nepomucenus nunc ope meus. — „Svatý Nepomucký Jan, je můj nejmilostivější Pán. Ty velký svatý patrone to v svém srdci pro nás a naše potěšení české chováš to milostivé a upřímné mínění:

Hujus eram vivus, mortuus hujus ero.

Když jsem byl živ, byl jsem Váš, že i mrtvej každej znáš.

Ah! Svatý Jene všechno v Bohu můžeš

Měj nás všechny poručené, dyť oslyšet nemůžeš:

Ať obdrží, zač tě prosí, když k Tvému hrobu přijdou,
a skrz tě všecko vyprosí, když tě jen vzývat budou.

5. Pátá řeč má nadpis „Hortus conclusus“. Zahrada skrze mlčenlivost uzavřená: sv. Jan Nepomucký, pro tajnost zpovědi usmrcený. — Řečník, Patricius Auspitzer, řeholní kanovník na Karlově proslovil ji dne 19. května 1730 na Skalce, v zahradě shromážděným kněžím, sdruženým v Jednotu — čili konfederaci sv. Janskou na způsob oné nynější Jednoty 300 kněží, (CCC) kteří se zavazují, že za každého člena po úmrtí jeho odslouží mši sv. za spásu jeho duše. (Jungmann, ¹ V. č. 956.)

Shromáždění lidu bylo veliké a kaple sv. Jana u posud rozestaveného nového chrámu malá, takže nemohla pojmouti četné shromážděný lid. Proto konáno slavnostní toto kázání v zahradě u kostela a kazatel vtipně uchopil se této příležitosti, aby sv. Jana přirovnal k zahradě uzavřené. — Dav pak řeč svou vytisknouti, připsal jí děkanu kollegiální kapitoly Vyšehradské, Janovi Václavovi rytíři Dytrychovi z Lilienthalu, jehož nákladem byla též vytištěna. — Způsob proslovení prozrazuje, že řečník ovládal dobře český jazyk a dovedl myšlenky své vyjádřiti vybranými na ten čas výrazy. —

6. Řeč nese název „Růže nad potoky vod vsazená, bílá i červená aneb Svatý Jan Nepomucký pod způsobem růže spasitelnou vodou nesmrtelnosti zavlažené . . . na Skalce představený od kněze Matěje Bartysa, cisterciáka z Velehradu, a profesora v koleji sv. Vojtěcha. (Jungmann, ² V. č. 974.)

Kdy tato řeč konaná ukazuje nám český chronogram slovy:
 WeCereM sWato-bDěnl sWato-sLaWného WstaVpenl KrYstWO
 JežlšoWeho. (1729).

Autor připsal řeč svou svému představenému, opatovi na Velehradě, Josefovi Malýmu, naznačiv v předmluvě, že našel spanilou růži vyrostlou u potoka kláštera Cysterciackého v Nepomuku. Tu růži vstavenou nyní na Skalce opovažuje on mezi jinými „Zbirači“ dle maličkosti svého vtípu a zbývajícího času sebrati a obětovati milostivému a laskavému Otci svému.

Text Písma sv. k této řeči nemohl býti jiný — než slova v knize Syrachově: (kap. 39.) „Jako růže vsazena nad potoky vod.“

Prahu a zemi Českou nazval by řečník — slovy Ezechielovými (kap. 30) Terra illa inculta, facta est ut hortus voluptatis. — Země ona nespracovaná, učiněna jest jako zahrada rozkoše. — Do křtu Bořivoje byla terra inculta. Po pokřesťanění lidu ale může se o ní říci — facta est ut hortus voluptatis — (jako zahrada rozkošná), v které vyrostly flores mei fructus honoris et honestatis — aneb jak ji nazval císař Karel VI. — hortus deliciarum.

V této zahradě spatřuje řečník vonné kvítky. Prvním takovým kvítkem jest sv. Ludmila pravý amaranthus — květ milosti — a hodí se na ní nápis — Nunquam lanquescit — a ihned slova ta překládá: Nikdy neuvadne ani v zkázu padne. — Druhým kvítkem v té rozkošné zahradě jest svatý Václav — a vykládá podrobně ze života jeho proč přirovnává světce tohoto k jarnímu kvítku — s nápisem Vespere flores — když slunce zachází, Jezomín vychází.

Třetí kvítek jest sv. Vojtěch — pravý květ slunečný, „za sluncem jdoucí“ a nese nápis: „Ubi amor ibi oculi — po česku: kde láska, tam oči. / milého se točí.“

Ostatní část zahrady, růžemi mučedníků, karafiáty rozličné barvy vyznávačů, liliemi panen — a dle Balbína: sotva jest v Evropě, které město (mimo Řím), v kterém by tak výborná zahrada svatých byla a tolik svatých těl mohl nalézt poutník jako v Praze: takže hodí se na ní nápis: Floribus ejus, nec rosae nec lilia desunt: V této zahradě hojného kvítí růže a lilia je najíti. Jako nebývá pšenice bez koukole, tak i zahrada Česká není bez plevele. Byla popletena trním dlouho nevykořeněného pohanstva a na to vkořeněného kacífstva. Nicméně zůstala pšenice azůstalo kvítí. Jednoho, nemohu opomenouti a tím jest sv. Jan — pravé výborné zrno pšeničné kteréž vzkvetlo jako květ vodní — proto nápis: In undis floresco — Ve vodách hlubokých květů, k rozkoši celému světu. — Lépe však jest, přirovnati ho ho k liliu — s nápisem: Cum candore odor. — Při bělosti vůně dosti, aneb lépe ještě k fialce, jejíž vůně zdaleka se cítí — a proto zaslouží nápis: E longinquo! Z daleka mám ucítěnou, zblízka vůni proměněnou. — Za to však on sám sebe představuje se jako spanilá růže.

Urit mature, quod vult urtica manere, et rosa mature: se probate esse rossam. Jak kopřiva brzo začíná páliť, tak růže nemůže květ dlouho tajiti.

A tuto růži spanilou a líbeznou hodlá řečník v zahradě sbírat, ku kterému sbírání vyprošuje sobě na místě košů od posluchačstva trpělivé uší. —

A věru po tak dlouhém tři a půl foliového listu obsahujícím úvodu, byla tato prosba ku slabé a křehké přirozenosti lidské při veškeré pevnosti víry, zcela na místě. — K otisknutí vlastní řeči bylo zapotřebí šest a půl foliového listu. — Chronologicky probíraným životopisem světce ukazuje kazatel, jak vhodně přirovnán býti může světec k růži.

A že sobě řečník liboval v charakteristických při tom nápisech latinských a snažil se je podati ve vázané řeči české — ukázal již v úvodu. Uvedu jenom na místě dalšího líčení obsahu tyto nápisy. Jsou následující:

Floret in ortu —	{	Východem obešla růže, květu svého skrýt nemůže.
Vix orta fugit —		Sotva okusí svět, hyne růžový květ.
Radio et fluvio —	{	Slunečná horkost, potočná vlažnost dávají růži, vinšovaný zróst.
Pulchrior dum latet —		krásnější bývá zavřený (květ) růže — než-li otevřený.
Usta proficit —	{	když pálená růže bývá, barvy i vůně nabývá.
Irrigata vivacior —	{	Čím jest růže zvlaženější, tím zůstává jádrnější.
Uni salus alteri esitium	{	včeličkám med. chrobákům jed.

Tištěna byla řeč tato v arcibiskupské knihtiskárně u Matěje Adama Högra v Praze, bez udání roku.

7. Sedmá řeč má titul, kterým udán i obsah její úplna:

V tisících létech dvojitá česká sláva, jedna světská na Vyšehradě, druhá duchovní na Pražském hradě. Světská: patřící Přemyslovi, knížeti Českému, duchovní Janovi Nepomuckému rytíři nebeskému, v slavném průvodu na bílém koni představená a na Skalce v kapli Svatojanské skrze chválořeč vykonaná od kněze Matěje Lynka, faráře u sv. Vojtěcha v královském Novém Městě Pražském Léta Páně 1730. Dne 14. máje. (Jungmann, H. I. č. V. č. 964).

Spisovatel věnoval řeč svou čtyřem stavům v království Českém.

Za text k řeči posloužilo mu místo ve Zjevení (kap. 6.) sv. Jana: Ejhle kůň bílý a ten, který seděl na něm, měl lučičtě a dána jest mu koruna. A dle toho byl také obsah. — Začíná: Amane osedlej koně, připrav se na cestu, nepojedeš, ale povedeš na koni sedícího Mardochea — po všech rynkách, ulicích, ano po celém městě atd.

A když širošire rozveden byl tento starozákonní příběh — přechází řečník k vlastnímu předmětu, porovnává krále Václava s Amanem a Mardochea se sv. Janem a volá: Amane český, Václave, osedlej koně, darmo jest; tak a ne jinak poroučí tobě Assverus: osedlej na ten způsob, jako někdy osedlali knížeti českému Přemyslovi stavové čeští. — Na to vsunul řečník do kázání svého příběh z kroniky Hájkovy o vyvolení Přemysla za knížete, vyhledaného bílým koněm a připojuje datum, kdy se to stalo. — Hájek totiž udává, že se to stalo 14. května r. 730. To shodné datum dne a tisícého výročí připadajícího r. 1730 podává řečníku příležitost — aby navázal řeč svou na tuto okolnost slovy: A co se stalo roku letošního, kdy se v Čechách nová radost a slavnost obnovuje; s tím jenom rozdílem, že slavnost Přemyslova stala se na Vyšehradě, ale slavnost dnešní

děje se na Skalce pod Vyšehradem. A nyní se ptá, co ta všechna sláva znamená? Nic jiného než osedlaného koně, ne pro Přemysla ale aby se dnešního dne stala sláva Janovi. Konec bílého (plavého) viděl Jan miláček Páně ve svém Zjevení a na něm seděla smrt. Smrt na koni vyznamenává smrtelnost lidskou a že jest na koni — znamená to rychlost a náhlou smrti. Václav osedlal Janovi koně se smrtí, posadil jej na něj, smrt shodila sv. Jana pod koně a dnešního dne sází jej na koně nesmrtelnosti atd. — Přemysla na Vyšehradě a Jana na Skalce. — Každý by byl nyní očekával že to bude právě předmětem oznámené řeči. Avšak řečník ku překvapení asi všech oznamuje beze všeho přechodu a souvislosti, aby potěšení způsobil celému království, že nazve Otce Čecha Jakubem, zem Českou Israelem, Jana Nepomuckého Benjaminem, a prosí, aby poslušnost jeho trpkou řeč osladilo svojí trpělivostí. — Toť byl předmět tedy řeči dlouhé. Nechme řečníka o tom šíře vykládati a všimněme si závěru řeči.

Na konci táže se řečník posluchačů: Co nám Českému Israeli schází? A odpovídá: Zaslíbená zem. A kde najdeme vůdce, který by nás tam uvedl? — Mojžíš se bude vymlouvati na svůj neohebný, nevýmluvný jazyk. Avšak nestarejte se o Mojžíše lidu našeho. Záleží-li při tom na dobrém a výmluvném jazyku, hle tu jest neporušený jazyk českého Benjaminu, sv. Jana Nep., který za nás bude orodovati v nebi.

Takovým způsobem by se ovšem nemohlo nyní slovo Boží zvěstovati, avšak tehdejší doba byla na to zvyklá a také to vyžadoval lid. — Řečníci se tedy přizpůsobili zvykům své doby.

8. Jiné kázání na Skalce 15. května 1730 promluvil nejmenovaný kněz církevní — a nazval je kázáním prorockým — a sv. Jana předvedl lidu jako kazatele prorockého, v skutku a v řeči mluvícího i po smrti svým jazykem neporušeným. Připsal pak řeč svou taktéž nejmenovanému urozenému a statečnému pánu vladykovovi, patronu zvláště váženému. H. I. č. V. č. 957 (Jan Krasl.)

Když byl kazatel pronesl text řeči slovy: kdož protokuje, lidem mluví k vzdělání a k napomínání a k potěšení (I. Kor. hl. 14.) pomlčel dlouhou chvíli a pak začal takto:

Dobře Jste usoudili laskaví p. p., dobře! jestliže, vezmouce za důvod soudu mé poněkud prodloužené zamlčení při počátku řeči, u sebe Jste myslili, že totiž více k mlčení nežli k mluvení se Vám zdám být způsobný a přihotovený. Dobře jste soudili, neb dnešního dne na této kazatelnici ne mluvit, ne kázat anobř mlčet jest mé předsevzetí.

Avšak kazatel nechce mlčet⁴⁾, neboť ihned dodává: Však jaké jest to mé podivné předsevzetí? Co mně dohání k mlčení a nutí tu, kde mně právo a s právem svoboda dána k mluvení? Zdali mně tato kaple nějakého Harpocratesa aneb Angeronu, boha neb bohyni mlčení představuje, kteří by mně dávali znamení k mlčení, vloženým na ústa svá prstem? Nevidím zde takových mode — a nedbal bych žádných znamení v jich přítomnosti. — Aneb snad v uších mých zazněl hlas Levitů při knězi Esdrášovi stojících? aneb hlas proroka Jsaiáše? Proroka Sophoniae? aneb dokonce hlas na hnojišti sedícího Joba? Kteřížto porozdílně k mlčení napomínají. Tacete mlčte! . . . A když byl řečník šířeji uvedl okolnosti.

⁴⁾ Jestli celé kázání na 9 listech foliových tak, jak jest vytištěno promluvil, pak zajisté potřeboval k tomu nejméně dvou hodin.

při kterých onen zákaz mluvení od osob uvedených byl vyřknut — pokračuje a vysvětluje, proč oznámil, že by chtěl raději mlčeti než mluvit. — „Zde mluví za mne všechno: Jak jste jenom prvních dveří cestu do této kaple ukazujících práh přestoupili, oči Vaše pozdvihli, sem i tam rozkošně zobraceli, již Jste poněkud příčinu mého předsevzatého mlčení spatřili. Anobř co více? Vy sami Jste ji poněkud s sebou přinesli: ona zevnitř s mnohým zelenajícím stromovým rozkošná cesta a při počátku této vítězoslavná s mnohou krásou a kunstem vyzdvižená brána, kunstovné malované, zavěšené obrazy; ona dne věřejšího velmi slavná sem vedená processí, i dnes z většího i menšího stavu nábožného lidu nepřetržená schůzka, obojho pohlaví velká horlivost, upřímná pobožnost, ona srdce k nebi stupující vzdychání, tolikerá mysle plesání, a následovně i Vy lásce p. p. s jednomyslným duchem a srdcem zde shromážděni onou k mému předsevzatému mlčení vyhledávanou příčinu na jevo dáváte: ještě ji nepoznáváte? I dyť zde máte jiného kazatele, který byl prorocký kazatel od šťastného svého narození, který vždycky kázal s apoštolskou horlivostí a proto jedině však svaté zamlčení k utopení byl odsouzen, aby více nekázal: však káže i po smrti a to se zázračnou výřečností, a tenť jest v minulém roce v počet svatých zapsaný: Svatý Jan Nepomucký. I co mně tedy jiného přísluší než abych v přítomnosti tak oučinnivě anobř zázračnou výmluvností mluvícího kazatele, prst na ústa má položil a znaje nejlíp sebe samého hlas Levitů jako před tvář nĕjakého Esdráše, hlas Jsaiáše, jako jeden z hříšných, hlas Sophoniae jako jeden z nevděčných, hlas Joba, jakožto ústa a jazyk maje poskvrněný, uposlech: sám sebe k mlčení odsoudil: a abych k prospěchu povolání mého toho svatého a prorockého kazatele neustále slyšeti mohl, i jiné zde chtějící mluvit s nábožnou smělostí k mlčení nabízeli: tacete mlčte! a prolož v skutek uvedu mé předsevzetí.“

„Odpusťte vel. pp. Augustiniani; na kázání jste mne pozvali a s tou uctivou počestností jste mne zahanbili: ano pravím zde veřejně a směle, že jste mně láskavě osidili.“

„Vidím a slyším zde jiného kazatele a protož záhy mé kázání skončím, řkouc obyčejné: Amen, mlčet budu.“

„A nyní nejša více kazatelem, dovoďte láskavi spoluposluchači, ať se k Vám přitovaryším a s polovičním hlasem nejprvé sice sebe samého pak i Vás lásk. spolu posluchači napomenu: Pozdvihnĕme naklonĕné uši a oči, připravme srdce k slyšení, a uslyšíme sv. Jana Nepomuckého: qui prophetat: který prorokuje: loquitur hominibus: mluví k lidem: ad aedificationem et exhortationem et consolationem: k vzdĕlání a k napomínání a k potĕšení: loquitur hominibus: mluví k lidem: od narození až do smrti; mluví k lidem i po smrti a to zázračnou výřečností.“

Až potud úvod — co následuje, jest jen poukaz na jednotlivé události ze života svĕtce a připojená k nim naučení — jeho podivuhodné narození, zaslíbení jeho službě Boží ve smrtelné jeho nemoci v útlĕm mládí, jeho zbožné vychování, nábožnost, horlivost v učení atd. to vše poskytlo obratnému řečníkovi hojnost látky k napomenutím a povzbuzením. A jestli byl i výmluvným řečníkem jako byl na ten čas stylistou, pak kázání jeho přes to, že trvalo velice dlouho, vyslechnuto bylo s největším nadšením a pozorností. — Však věděli řeholníci Augustiniánští, koho mají pozvali za slavnostního kazatele. — Musil to býti duchovní z venkova, všeobecnĕ oblíbený kazatel poutní: škoda že neznáme jeho jmĕna

a toliko pochváliti můžeme jeho pokoru, která ho přiměla k tomu, že svého jména zatajiv, nesnadnému podvolil se úkolu, kázati před tak vybraným velikým počtem posluchačů ze všech stavů, vrstev lidí a stupňů vzdělání. Úkolu svému dostal čestně! (Jungmann uvádí, že jim byl Jan Krasl.)

I v dnešní moderní době by mohl každý z kazatelů zakončiti řeč svou, jako to učinil onen neznámý v této řeči slovy: „Loquitur ad exhortationem, mluví sv. Jazyk napomínání; audite principes: poslyšte knížata! audite magnates: poslyšte páni! Mluvil jsem já někdy svobodně pravdu před císařem a králem a jemu pro mrzutost a odtud pocházející nespravedlnost láskavě domlouval, jsa s tělem ještě spojený: i nyní k Vám knížata a nám z pouhé lásky mluvím ačkoliv od těla oddělený: diligite justitiam, qui judicatis terram. Milujte, milujte spravedlnost, kteří soudíte zemi (neb hlas utiskáných nebe proráží a na pomstu volá). Loquitur ad consolationem: mluví k potěšení: audite populi omnes: slyšte všichni lidé: venite ad me omnes: pojdte ke mně všichni: pojdte siré vdovy: pojdte opuštění sirotkové! pojdte nuzní! pojdte teskliví . . . jáť Vás potěším skrz přimluvu, skrz orodování, skrz ochranu a opatrování.“ atd. Řeč právě zmíněná, zdá se býti ze všech nejlepší a nejmodernější.

9. Devátá publikace obsahuje českou řeč, kterou 11. října 1729 v kostele sv. Víta, pronesl Jiří Jan Libertin, kanovník sv. Vítský a německý kazatel. — Dal ji vytisknouti ve stavovské tiskárně Pražské u Karla Jana Hruby. — (H. l. č. V. č. 914 f.)

I zde titulem samým — oznámen předmět řeči — a sice: Jan celého světa nejen samého Nepomuka ochranou svou a milostma ke všem patřící, svým opatrováním na všechna místa dosahující, starostí a péčí Boha všemohoucího oslavený.

Hned pro proslovení textu: Mundus totus ost eum abiit. — Věškeren svět šel za ním. Jan 12. 19. vpadá kazatel ihned in medias res otázkou: „Jan Nepomucký? Co jest to za jméno Svatojanští ctitelové? Jan Nepomucký? Divím se vám vysoce důstojní, vysoce urození, vysoce učení královského hlavního kostela sv. Víta p. p. preláti a kanovníci, že svému nejmilejšímu spoluúdu a bratru vašemu tento titul dávati smíte? Jan má slouti Nepomucký? Jan království českého nejjasnější dennice, v němž se vyskytla? Jan, Plzeňského kraje nejsvětější hvězda, v němž paprsky své při narození vidět dala? Jan hlavního města Starého, Nového, Malostranského i Hradčanského nejkrásnější ozdoba? Jan celé církve svaté nejmocnější ochránce, celého duchovenstva a kněžstva perla drahá, Jan všech národů outočiště. celého světa divotvorce má slouti Nepomucký? Aj chybujete, nedá se zavřiti v jediném Nepomuku tak veliké jméno . . . Slunce jest náš Jan . . . Neosvěcuje a nezahřívá samý Nepomuk, ale všem městům, i městečkům, všem krajinám i královstvím, všem zemím, všem národům jest milostivý . . . Aj tedy smažte tento podpis, který jeho svatým obrazům dáváte a napište Joannes totius Orbis — Jan svatý celého světa, všech zemí, všech krajin, všech království.“

Ukázka tato snad postačí k důkazu, jak vzletným, důstojným a obratným způsobem počínal sobě kazatel. Řečnické otázky, kterých často užil, jsou tak mistrně voleny, že musily působiti na mysl posluchačstva dojmem nesmazatelným.

Tak oslovil k. p. přítomné členy řádu Cisterciáckého z koleje Nepomucké: Velehni otcové řádu Cisterciáckého, co vy o něm soudíte?

Vám byl Jan, když málo více vzrostl — odevzdany. Ach šťastní mistři, přešťastní učitelové, kteří takového učedníka Jste dosáhli!

O účinku kázání Janových promlouval kazatel takto: „Vstoupil na Jana Duch sv. a hýbal jeho jazykem, když jej ohněm svým rozpálil ohnivé střely v něm zanechal, kteréžby vrážel Jan do srdce hříšníků.“

„Zkusil to nesčíslný počet jeho posluchačů a přítomných hříšníků, kteří ihned po kázání duchovní hledali lékaře, k nimž by své hříchy složití a tak ozdravení všech svých zastaralých a smrtelných neduhů přijítí mohli. Zkusil to i sám král Václav, toho času ne lenivý, ale král pečlivý a příčinlivý, který častěji Jana poslouchaje nic bez Jana rady a vůle, tím méně něco zlého činil a páchal. Anobřž nebylo ani třeba kázati, jen toliko ve zpovědnici dosti malé dal naučení a napomenutí a hojné slz ze srdcí kajicníků tekly potoky. Johanno, nejmilostivější královno, není-li tomu tak? Velebné Panny u sv. Jiří, vašim byl zpovědníkem, vydejte o něm svědectví!“

Na protivníky pocty Svatojanské obořil se řečník slovy: Zdaliž není Vaše (kanovnická) tato hvězda, kterou Jste vy do Vašeho nebe vsadili, aby někdy byla stella primae magnitudinis, hvězda první velikosti jedna z největších a obrátila se v strašlivou všem hrobu jeho svatého potupníkům kometu, by bleskem Svatosti své těch nočních sův očí zarazila“.

Více urývků z řeči této, jak myslím, ze všech posud uvedených nejzdařilejší netřeba; uvedené zde věty postačí zajisté.

10. I v diecesi králohradecké oslaveno svatořečení sv. Jana Nep. a sice r. 1730 v dubnu a při té příležitosti v králohradecké katedrále sv. Ducha vykonal slavnostní řeč kanovník residenciální léto kapituly, Melichar Václav Lodgman z Aven — přirovnav v ní světce našeho k nové nebes hvězdě a nazval ho novým církevním světlem, velikým. Za text zvolil slova z Evang. sv. Mathouše 2, 16. — Viděli jsme hvězdu jeho na východu a přijeli jsme klaněti se jemu. — (Jungmann této řeči neuvádí.)

Ku konci úvodu pronesl se řečník v tato slova: „Nejsem sice hvězdář, ale tu povinnost tím raději na sebe vezmu. poněvadž vím, že sv. Jan Nepomucký obzvláštní okrasa a světlo jest církevního duchovenstva, zvláště kanovníků, co mně nejvíce pohnulo, abych Jeho svatost k mému následování přednesl a slávu Jeho již po světě rozšířenou mou tenkou způsobností Lásk. V. představil. Zatím vinšoval bych sobě, abych těmi dary Ducha sv. tak osvícen byl, kterými on se stkvěl, abych měl dar takové moudrosti k vyzkoumání jeho veliké svatosti, dar výmluvnosti k vyslovení jeho svatého života, jeho horlivost, kterou bych sebe a L. V. vzbudit mohl k následování Jeho velikých ctností.“

Toto místo v řeči této bylo asi působivějším, jinak se pohybují vývody z četných textů písma sv. uvedené tonem střízlivým, bez zjevného nadšení, bez řečnických obrátů tenkrát tolik oblíbených u jiných kazatelů.

Snad pozoruhodným a zajímavým bude též i chronogram český uvedený na konci titulu knihy slovy:

V rokV, V kterém ten sVatI oD narozeni
svého CžtIrl sta poClItá. (1730.)

11. Řeč nese název: Gruntovní kámen královského Karlovského Nového Města Pražského za času Karla IV. založený Svatý Jan Nepomu-

cký, slavnému témuž městu předev šemi svatý. V Echo na Skalce proti Emmaus za nejslavnější paměti nyní panujícího císaře Římského Karla VI. vycházející, při závírce svého svatého vyhlášení od požehnaných zlatých svých časů schválený skrz Josefa Benedicta Schönpluega z Gamsenbergu, SS. Theol. Baccalaur. Format., Protónotariusa apoštolského, starožité kapitoly s. s. Kosmy a Damiana v Staré Boleslavi kanovníka, v královském Novém Městě Pražském u sv. Jindřicha faráře. (H, l. č. V. č. 954.)

Na neDěLI eXáVDI oD WeLlkonocl. (1730.)

Již titul publikace prozrazuje historika. Svatého Jana nazývá základním kamenem královského karlovského Nového Města Pražského. Myšlenku tu vzbudilo v něm položení základního kamene ku nové svatyni sv. Janské na Skalce, kdež jako slavnostní řečník měl oslavovati českého světce. — První výroční slavnost se měla konati a chrám ještě nebyl dostavěn; — však byla tu kaple, které, jak se domnívám, používalo se ku službám Božím tak dlouho, dokud chrám nebyl dostavěn. Dle toho se musil také slavný architekt Dinzenhofer při sestavní plánu ku novému chrámu řídit. A nesnadnou tuto úlohu rozřešil důmyslně tím, že sestavil plán ku jednoduššímu chrámu a prostřední prostor oboustraně rozšířil, přímky podélních stěn zaoblil mírně prohnutou vlnou a sklenul silně rozpjatou kupolí, která pak poskytnula dosti plochy malířům, aby na ní vyobrazili apotheosu sv. Jana. Zkrátka Dinzenhofer starou kapli novým chrámem obestavěl. Správnost domněnky té potvrzuje kazatel v úvodu, slovy: „Král Šalomoun rozkázal, aby se vzaly kameny veliké, kameny drahé do gruntu chrámového (3 král 5, 17). A ač ten chrám ještě založen nebyl, dle knihy první Esdr. 3. začali nicméně obět zápalnou Josue a lid Israelský Pánu Bohu obětovati. Aj tajemství! není dům Boží potřeba vždy vystavěti, dosti že se začal, (jako zde na Skalce) stavěti, fundamentum posui, chlubí se sv. Pavel (I. Kor. 3, 10) podle milosti Boží jako moudrý stavitel.“

Stavba nového chrámu na Skalce podala řečníkovi vhodnou příležitost, aby vylíčil zásluhy Karla IV. o vystavění Nového Města právě v době, kdy sv. Jan žil a v Praze působil, při čemž se dovolává svědectví díla Daniele Mezolina, *Annales regni Boemiae*.

Předmět řeči své ohlašuje kazatel slovy:

Řeknu, že na půdě teď král. nového města Pražského, která před narozením svat. Jana Nep. byla pusta, pouhé lesy a pahrbky obsahovala, v čas jeho svatého živobyti z gruntu poněhla byla slavnými paláci, kláštery, kostely, kollejemi oslavena od Karla IV. přispěním tohoto kamene gruntovního svat. Jana Nepom. plotem kameným, ohradou totiž kamenou upevněna“.

V řeči samé pak protknuté samými příklady z českých dějin, ze života sv. Jana Nepom. a Karla IV. — podává řečník důkaz, že „trochu bedlivěji“ (než jiný) „prohlížel České kroniky“. — Uvádí výroky z Hammer Schmidova *Prodromu*, zná spisy Balbinovy: „*Vita s. Joannis, Vita beati EArnesti*“. *Mezollini—Annales, Acta—Godefridi Genchen*, spisy Paprockého, *Pešinův Phosphorus, Diplomata regni Hungariae et Boemiae, Caroli Rosignoli, Miracula* — a ovšem i kroniku Hájkovu. Studoval *Acta processus beatificationis s. Joannis* a podává důkaz i své sečtělosti ve spisech svatých Otců, uváděje z nich mnohé vhodné a přilehající citáty.

Jako ukázka, jak sobě při tom počínal, sloužij následující úryvek:

„Když já trochu bedlivěji kroniky české prohlížím, v Prodrumu Slávy Pražské Jana Hammerschmida kostel sv. Jindřicha od Karla IV. léta 1333 ne jako od krále Českého ale Markraběte Moravského vystavěný nalezám. A to sice na Novém Městě první, jak podle let znamenám. Cap. 5. fol. 130. Byl milovník veliký Karel Čtvrtý královského svého Nového Města Pražského, díl Hájek, neb léta 1348 na den svat. Marka sám svou vlastní rukou první kámen krumfestu vložil, dům radní slavný téhož roku vystavěl, Vyšehrad a celé Nové Město od Vyšehradu až k řece zděmi ve dvou letech ohradil, jichžto díl až podnes u řeky vedle brány Poříčské a od Karlova až k bráně Svinské vnitř k městu se vidí a v tom Novém Městě Pražském léta 1362 nárožní domy téhož města kázal stavěti, ukazuje jimi, jak by ulice od jednoho domu nárožního až k druhému býti měly: proto v Jindřišské ulici jedna ulice Nekázanka od téhož krále nazvána jest, že by ji král nekázal stavěti. A u téhož Hájka v kronice jeho české věděti jest, anž nejslavnější chrámy, kláštery Nového Města Pražského od Karla Čtvrtého založené jsou: Léta 1347 byl stavěn klášter Matky Boží Sněžné. Léta 1348 klášter lovanský, léta 1351 klášter Karlovský, léta 1351 klášter v Tachově, léta 1355 klášter sv. Kateřiny, téhož roku pod Vyšehradem klášter sv. Ambrože, léta 1360 klášter Panny Marie na Botiči, léta 1363 kostel sv. Apollinariše, item kostel Božího Těla na Dobyčím trhu; léta 1364 klášter Ovyn v kraji Žitavském. Takové a jiné velké náklady činil jest na kostely, kláštery a to obzvláště Pražské, jež za času jeho stavěny a vystavěny byly; a jiní od něho takové skutky paměti činiti vidouce, tolikéž činili a to všechno z Hor Jilových (píše patrně Hájek. Léta 1363), které za času Karla Čtvrtého (a jak znamenám za živobyčí Svatého Jana Nepom.) velikou hojnost zlata ze sebe vydávaly a město Pražské velmi bohatlo, domy se nad míru vysoké stavěly, neb kdo měl v šlojři třicátou, dáno bylo jemu na kvartál čtvrtletního auspnitu padesát tisíc uherských neb českých zlatých. Hájek fol. 336 pag. 2. V tom dolů šlojři měl Rutlev měšténin Pražský dvanáct třicátých, jemuž téhož roku 1363 samému čtvrtletně 600.000 dukátů vynášel. Bylo pak tam zlatých dolů více jako Černocho, Holoubek, Pět halíř křížový, Tobolka, Boží Pomoc, Sejkorka, které na každý den svým nákladníkům hojným zlatem se odplacovali. To činil Karel Čtvrtý za času svat. Jana Nepom. na Novém Městě Pražském“.

Na jiném místě v kázání zmínil se řečník, co učinil Karel IV. i jinde než-li v Praze, v Čechách a v cizozemsku, jak i Pražané se řídili v tom podle jeho příkladu, Jan Milheim, že vystavěl kapli Betlémskou, jistá paní zřídila kotce Staroměstské atd.

Kázání toto v pravdě vlastenecké musilo zanechatí dojem nemalý.

Řečník věda, jak lid náš v nedostatku básní českých, rád slyší i rýmované průpovědi na místě Božím, uvedl na třech místech podobné verše. — Pro zajímavost stůjtez zde uvedené do slova:

Si taceant homines, turres lapidesque loquuntur
 Meque, quod a Carolo Urbs sim Carolina, ferunt
 Kdyby lidé mlčeli, věže mluví i kamení,
 že sem Karlové od Karla Město a jeho stavění.

Má svou Praha řeku své v ní viditelné světlo,
 O něm dobře zpívá Svatojanský veršovec Echo:

Přes práh České Země vyvádí Vltava svůj táh,
Jako nebe v hvězdách, přepodivných světlách.

Dispensator eras tunc auri Giloviensis,
plus auro pietas nunc tua sancta valet.

Byl jsi almužník královský z Jilovského zlata,
doufám: že nám teď prospěje víc tvá pobožnost svatá.

Jak všeho i nepatrného nápisu dovedl řečník použití, dokazují následující slova:

Tu jest viděti drahý gruntovní kámen umění křesťanského v Novém Městě Pražském založený; tím gruntovním kamenem honosí se škola král. Nov. Města Pražského u sv. Jindřicha na svém štítu proti faře Jindřišské, slovy těmito napsanými: *Accipite disciplinam meam non pecuniam, doctrinam magis quam aurum eligatis: melior est enim Sapientia cunctis pretiosissimis.*

12. Hvězda, ranní, denní, večerní: ten byl předmět řeči, konané v oktávu svátku 23. května po slavnosti osmero-denní, první výroční po svatořečení (roku 1730) od Michaela Pelišota, z řádu Minoritů z kláštera sv. Jakuba v Praze. (H. I. č. V. č. 930 f.)

Chronogram připojený na druhé stránce titulu zní: *DIVo Ioanni NepoMVCeno ple VotIVeqVe, saCra.*

V úvodu dozvídáme se, že slavnost sama v neděli křížovou vzala začátek a desátý den má svůj konec (to bylo v úterý 23. května.)

Konec slavnosti přirovnává k západu slunce: vždyť právě doba kázání jeho připadla na pozdější hodinu odpolední. A to mu dává podnět, aby sv. Jana přirovnal k hvězdě ranní, denní a večerní.

Než ohlásil předmět své řeči, nařiká řečník málo poetickými slovy: že kazatelové v těch 10 dnech „všechny nebeské oblohy přeběhli, slunce, měsíc a hvězdy si vyhlídli, moře a zem vyměřili a v nich jakožto v mořských hlubinách, drahé perle a granáty, v horách zlato a stříbro, na polích drahé kamení, v zahradách nejvonnější kvítí, v štěpnicích nejpěknější stromy vyšetřili a k nim sv. Mučedníka přirovnali“ pro mne ale posledního, málo co aneb nic nenechali: tak že jsem Lazar, přeje sobě, ze stolu boháče padající drobtý sbíratí.

Konečně se rozhodnul po dlouhém váhání. ma-li jíti od západu k východu, anebo od východu k západu.

Zvláštní hvězdy svítily při narození jeho a při smrti jeho, a on sám v životě jako hvězda svítil.

Chci drobtý sbíratí po kazatelích, a co jsou hvězdy v porovnání ku slunci a měsíci jako drobtý. Připodobním sv. Jana a solis ortu k hvězdě ranní, na poledni k hvězdě denní a usque ad occasum k hvězdě večerní.

Bojím se však, abych sám se neukázal stella erratica (bludnou hvězdou), doufám však v pomoc sv. Jana Nepom., že ukáží se na kazatelně jako stella fixa. —

Provedení tohoto úkolu zhostil se řečník čestně a na některých místech zajímavě. Že sv. Jan jako hvězda ranní byl označen zázračným světlem při jeho narození se objevivší, to zvdalo řečníku příležitost, aby celou řadu podobných příkladů ze života jiných světců uvedl. Svátí životem svým podobají se hvězdám. Sluncem jest Matka Boží — dle slov

sv. Bernardina. Jako jiná světla osvícena bývají od Slunce, tak celá nebeská říše od svaté Panny obveselena a okrášlena bývá.

Velmi působivým musilo býti vyličení pokory Svatých. „Svatí jsouce chválení, že svatostí svou stkví se jako zlatem, tu říknou s Abrahamem: Jsem prach a popel. — Jsou-li chválení, že svatostí svou jsou velicí — říknou s Davidem: Já jsem červ a ne člověk. — Jsouli chválení, že skrze svatost jsou podobni andělům, říknou s Pavlem: Omnium peripsema usque adhuc. Ohryzkem jsem až posaváde. Jsouli chválení, že pro své ctnosti za živa jsou svatí, říknou s Petrem: Odejdi ode mne, Pane, nebo hříšník jsem. Jsou-li chválení, že jsou podobni Kristu, říknou s Janem Křtitelem: Nejsem hoden rozvázati řeménky u obuvi jeho.“

Sv. Jan svítil svou učeností jako hvězda. Jako dítě byl hvězdou ranní, jako muž a kněz jest hvězdou denní. Na svícen s ním tedy a to na kazatelnicí — Teynskou nebo Mariánskou, Hrado-Pražskou nebo Svato-Vítskou, — aby svítil všem světlem slova Božího. A takové hvězdy bylo zapotřebí tehdež, protože bylo v Čechách zatmění hříchů.

Sv. Jan svítil tedy za tohoto zatmění jako hvězda šestipaprsková. — A sedmý vycházel se středu. — Jim zarážel pyšné, hlásaje s kazatelnou slova kazatele Písma sv. quid superbit terra et cinis? Prvním paprskem házel mezi lakomce slovy: Avaro nihil est scelestius (Eccles 10, 9). O jak mnoho Zacheusů nadělal, že každý připovídal, koho kdy ošidil — reddo quadruplum. Házel paprskem svým druhým mezi chlípne slovy Jakubskými: in luxuriis vestris enutristis corda vestra (Jak. 5, 5.) O jak mnohý s marnotratným a chlípným synem bil se v prsa svá řka: Pater peccavi in coelum et coram te. — Házel paprskem svým třetím mezi závistivé, kterak nejen srdce své, ale i bližního závistí žrali, na zlý příklad závistivých bratří, kterého zvěř nejlítější sežrala, a to byla závist“ — atd.

V třetím díle řeči: sv. Jan hvězdou večerní, použil řečník následující myšlenky jako přechodu ku zmínce o mučednické jeho smrti.

„Hvězda sama o sobě zlatá jest a nepotřebuje zlata. Hvězda žádného strachu nemá, byť se i blýskalo vítr se strhl, černá a strašlivá mračna povstala, a hrom tloukl — bude stálá ve své kráse.“

Při vyličení zápasu mezi králem Václavem a Janem — k vynucení tajemství zpovědního — podařilo se řečníku napodobiti antithese Auguštinské. --

„Král Václav hněvem začernalý, jako blesk zamračený, očima jiskří jako blýskáním, slova jeho jsou zuřivá jako hromobití. A co Jan Nepomucký? Jako hvězda večerní — nec mutatur, nec maculatur.“

Král Václav Nepomuckého ohněm mučí, Nepomucký se v mučení pro mlčení těší.

Král Václav Nepomuckého moří k potupě a hanbě, Nepomucký své mlčení staví k Boží cti a slávě.

Král Václav nutí Jana zpověď královnou vyraditi. Zpověď královnou nutí Jana mlčeti.

Král Václav od svého zlého předsevzetí nepřestane, dokavad Jana neusmrtí, Nepomucký ústa svá k vyzrazení, byť umíratí měl, neotevře.

Král Václav topí v řece k smrti časné, mučednictví vede Jana k životu věčnému.

A tak Jan Nepom. jako hvězda večerní se zaskvěl.

V závěrce řeči na slova: Sečti hvězdy, můžeš-li, připojuje otázky: sečti milosti, zásluhy etc. sv. Jana můžeš-li — sečti všechny, kdož se k němu utíkali o přímluvu a kterým pomohl, — sečti všechny oběti jak voskové tak plátěné, stříbrné a zlaté. Spočti modlitby, litanie, písně, kázání, chvalořeči k cti a slávě sv. J. Nep. složené. — Při té příležitosti uvádí řečník, že údů Confoederatů bratrstva sv. Janského založeného na Skalce bylo: 300 kněží, 300 uroz. pánů a 300 uroz. paní.

Vzývání sv. Jana na konci, jest jen přeměna onoho vyzvání sv. Bernarda, ku vzývání P. Marie.

„Pročež ctiteli Nepomucký, jestli jsi ztratil milost, tu aby jsi našel, Respice Stellam, voca Joannem!

Jestli zoufání tebe trápí, by jsi nad milosrdenstvím zoufal, vzhledni na hvězdu, volej na Jana.

Jestli jsi zapleten v hříších a zarmoucený pro nějakou škodu — vzhledni na hvězdu, volej na Jana.

Jestliže úzkosti srdce cítíš a nemáš, kdo by tobě srdce oblehčil, . . .

Jestli utrhačný jazyk tvou pověst zlehčuje, . . .

Jestli chceš užiti světské a věčné hanby, . . .

Jestli pokušitel buď lidský aneb ďábelský tebe k hříchu pokoušeti chce,

Jestli šťastnou smrt a spasení sobě vinšuješ, . . . vzhledni na hvězdu — volej na Jana.

13. Pro den 17. května 1730 při osmidenní slavnosti výš zmíněné, pozván byl jako slavnostní řečník Jan Alexander Malec z řádu křížovníků s červenou hvězdou, tehdež farář u sv. Petra na Poříčí. (H. I, č. V. č. 959.)

Řeči své napotom v Impressi Akademické, skrz Norberta Fickýho faktora tištěné, dal titul: — Podivné pozdvižení po stupních mnohých ctností a dávných zázraků k svatořečení a mezi Svaté vyhlášení Svatého Jana Nepomuckého, Kristového mučedníka, hlavního kostela na Hradě Pražském kanovníka a mocného divotvorce, který postupuje z ctnosti do ctnosti, od ctnosti k důstojnosti, v důstojnosti a zázračné divnosti mezi Svaté počtený . . . atd. Že výhradně bude mluvit o zázracích naznačil řečník textem: *Mirabilis Deus in sanctis suis, divný jest Bůh v Svatých svých. Žalm 67. 36.*

V úvodu učinil velmi zajímavou parallelu mezi divy ve Star. a Nov. Zákona Bohem způsobenými.

Za Josue — prodloužen den, sv. Augustin v Sardýnské zemi jeden trám ku stavení nedostatečný „rozdloužil“, za Ezechyáše slunce o deset stupňů zastaveno — Řehoř Divotvorce — vrch na deset loket odstavil. Elizeus z topořiště spadlou železnou sekerku lehkou učinil, že splývala na vodě — František Paul, jeden velký kámen ku stavění chrámu tak lehkým učinil, že jej jedna osoba lehce nesla. Šalomoun — postaral se o vystavění chrámu — sv. Václav o vystavění svatyně sv. Víta. Vedle Mojžíše postavena byla sv. panna Scholastika.

Na prosbu Eliášovu přšelo po 3 létech. Sv. Vojtěcha vyprosil po 6 létech sucha hojný dešť a úrodu pro Českou zem.

Jonáš — vysvobozený z břicha ryby po 3 dnech jest obrazem jazyka, Sv. Jana Nepomuckého, který po 300 letech ze země vyňat neporušený.

Poněkud smělé a nedosti provedené bylo porovnání vlastností a ctností sv. Jana s vlastnostmi zvířat, jako slona, bobra a holubice. —

Též scházely řečníkovi příhodné obraty řečnické k provedení přirovnání toho, že co učinil Jan Kvalbert v hmotném ohledu, (na jehožto modlitbu velký těžký strom, kterým čtyry páry koní nemohlo pohnouti, učiněn jest tak lehkým, že jej jedna osoba lehounce unesla) a jaký obrat způsobil v duších hříšníků sv. Jan Nepom. svým kázáním.

Vypočítav stkvělé vlastnosti Janovy, dodává: „Nyní já se více nedivím, proč sv. Jan Nepom. z jedné důstojnosti do druhé vstupoval, a proč královna Johanna sobě ho vyvolila za zpovědníka, u něho ústa se srdcem se srovnávala. — Jakmile byl ustanoven almužníkem, ústa se srovnávala s měšcem tak, že měsíc jeho byl ustavičně chudým otevřen, ústa jeho však jako zpovědníka musila býti ustavičně zavřena.“

Ku konci položil otázku: Zdali toto České království bylo šťastnější, dokud sv. Jana Nepom. mělo ještě smrtelného na zemi aneb když nesmrtelného má na nebi.

Dříve než odpověděl na tuto otázku, uvedl velmi případně dojemný příběh ze života sv. Terezie. Při jedné rozmluvě svatě s Pánem, nadhodila světice Pánu Ježíši: Nestihlá byla láska, kterou jsi miloval Maří Magdalenu. Chtěla světice se dozvědět jak ji samotnou Pán Ježíš miluje. — A obdržela od Pána odpověď: Terezie — miloval jsem Magdalenu dokud jsem dlel a pracoval zde na zemi, tebe ale miluji, přebýváje již v nebi. — Též zdařilým byl konec řeči, kde ukázal na mocné přímluvy a pomoci jiných světcův. čím jest sv. Jan Čechům.

Řeč celá pobývá se klidně, není v ní onoho vzletného slohu, výkřiků a otázek často bombastických jako v ostatních řečech a z celého obsahu a formy vyznívá pravdivost hesla na konci tištěné řeči připomenutého: „Všechno k větší cti a slávě Boží.“

14. Duchovní hádka mezi vejmluvností a mlčenlivostí od divotvorného, neporušeného jazyka pocházející — tak zní nadpis duchovní řeči slavnostní, kterou konal na Zelené Hoře blíže Cisterciáckého kláštera v Žďáru na Moravě kněz řádový z Premonstrátského kláštera Želivského r. 1730. Jména svého neudává, ale řeč svou tištěnou věnuje opatu téhož kláštera Cisterciáckého ve Žďáru Václavovi Vejmluvovi. (H. l. č. V. č. 950.)

A jméno to podalo řečníku předmět, který vtipně a důmyslně rozvedl v delší řeč, naznačiv jej v úvodu slovy:

Neporušený jazyk sv. Jana „prozrazuje vejmluvnost“ a „dokazuje mlčenlivost a tajnost svatého pokání“, „ten zajisté záleží nyní celý cíl a konec“ „řeči mé“: zdali větší sláva toho divotvorného jazyka pocházeti má od mlčenlivosti jako zpovědníka aneb od mluvení jako kazatele“.

Též i apostropha na konci úvodu musila zjednatí náladu posluchačů pro řečníka. Vyzývá světce o milostivé dovolení, nejtízenější reverenci a o požehnání: „Poněvadž jsi ty neustále apoštolskou povinnost konal, hlásajíc s největší horlivostí Kristovo Evangelium, otevři taky ústa má k chválám tvým! Řiď jazyk můj k zvelebování tvého neporušeného a divotvorného jazyka, by neklesl: pakli klesne neb v čem pochybil žádám za milostivé odpuštění.“

Na to se obrací k přítomnému opatu slovy:

„Ale i před tebou se vmlouvám, Vysoce důstojný, urozený a vysoce učený pane, Václave Vejmluvo, této mariánské studnice veleslavného a starožitného kláštera Žďárského prelate, pochybí-li v čem nevymluvný jazyk můj, i ty měj sobě ten vmluvený.“

„Vypravovati bude jazyk můj spravedlnost tvou“ (Žalm. 50, 16). Tento text řeči opakoval řečník ihned po úvodu zase.

Hned v prvních větách důmyslně rozbírá otázky o nichž chce pojednati slovy :

„Kdo vejmluvnost chváliti chce, ten jistě mlčenlivost haniti nemá. Proč? Protože velmi mírné srozumění jest mezi řečí a mlčením, nebo jedním i druhým chváliti se může Bůh“. Řečník dokazuje pravdivost svých tvrzení výroky písma a příklady. Te decet hymnus Deus in Sion. Semel locutus est Deus. In principio erat Verbum, Creavit Deus coelum et terram — a jak? Dixit et facta sunt. atd. — Vykládá, kdo z lidí obdařen byl darem jazyků. A vše to obrací na případy ze života sv. Jana.

Jak obhazuje mlčení vidno z následující ukázky: „V jaké vážnosti, uctivosti a počestnosti měli pohané mlčení hned od starodávna, ukázal jest to onen ostrovtipný mudřec Pythagoras, který své učedníky pětiletým mlčením zkušoval, takže po celých pět let ničemu jinému se nenaučili, nežli mlčeti, proto oni také němým rybám největší čest prokazovali, žádné ryby nejídali z té příčiny, že mezi rybami největší mlčení panuje.“ Ale k čemu já pohany za svědky беру, podivnější jest věc, že sám Bůh jemu dává a prokazuje čest. Co tomu říkáš, pověz ty nám apokalyptická Orlice, co pak jsi ty nového při otvírání sedmi pečetí na nebi viděla“. Dál-li jest se slyšeti nějaký hlas? byl-li jest slyšen nějaký křik neb zvuk? etc. — a pak uvádí výrok: „Factum est silentium in coelo quasi media hora.“ —

A jaké spasitelné naučení „vytahoval“ řečník na konci své řeči? Jsou to Slova Ecclesiastica: „tempus loquendi et tempus tacendi. Jazyk náš jest jako hodiny: nebijí stále a nemlčí stále, bijí svým časem a časem také mlčí. A tak chovati se má jazyk náš.“

I poslední věta řeči byla dobře promyšlena a také asi učinlivá na posluchače. — „Nesmím již déle neumělý mluvíti, ale mlčím o mlčenlivém zvítěziteli, kterého, jestli jsem výmluvnost dost nevymluvil, žádám sám od všech vymluven býti.“

Na konci pochlubil se spisovatel že umí dobře skládati jasné a různé chronogramy.

Připojuje jeden :

LaVDetVr honoretVr LInqVa, s. Ioannis
NepoMVCenI. (1729.)

15. Růže zlatá od Jeho Svatosti papežské slavné a svaté paměti i pověsti Benedicta XIII. léta Páně 1729 dne 19. měsíce března posvěcená a k občerstvení veškerého křesťanstva představená, Sv. Jan Nepomucký. — Řeč takto nadepsanou konal na Skalce Jan Ritter, doktor cirk práv, kanovník Staro-holeslavský a assessor konsistoře Pražské na text — slov Kazatelových 50, 8. — Quasi flos rosarum in diebus vernis. (H. l. č. V. č. 960.)

V dlouhém úvodu přichází k závěrku: „Svatí tvoji květnouti budou jako lilium, a před tebou vydají vůni, jako vůni balsámu. „Dobry úmysl dodává skutkům vůni moudrosti a ctnosti příklad.“

A tím přechází na sv. Jana, s apostrofem na posluchače: „Láskavi v Kristu Pánu“. — „Na slávobráně zřízené na Skalce byla též vyobrazena růže s nápisem: Regina florum: sv. Otec papež Benedikt posvětil na jaře ve IV. neděli postní zlatou růží a tou jest sv. Jan Nepomucký.

Oznámení tohoto předmětu sestavil spisovatel v řeči periodou — která zaujímá celou stránku tiskovou. Těžkopádným slohem vyjádřeny jsou tu mnohé a to pěkné myšlenky. Spisovatel rád by se byl povznesl k vytříbenějšímu způsobu vyjádření, ale nebyl zběhlým vyjádřovatí své myšlenky v češtině, kterou se tehdejší mluvilo toliko u lidu obecného a která nebyla pěstována v kruzích učenců zvláště bohoslovců a které sobě všímali toliko duchovní venkovští.

Malá ukázka postačí k důkazů :

Řečník napsal: Znamení zlaté růže: že on jakožto zpovědník na způsob velkého světla, těm, jenž na moři tohoto světa, bouřlivém a nepokojném, se plavící po rozkotání lodě ku břehu milosti Boží a spasení, prostředkem svátosti pokání šťastně vybroditi hledějí, a se snažejí; v čas bouře a všelikých těžkostí, jasně svítiti a cestu ukazovati bude. — Jak taková řeč, byť by i od sebe dovednějšího řečníka byla proslovena, účinkovala na mysli posluchačů, těžko lze pochopiti.

Těchto patnácte řečí je zajímavostí literární nejen svým obsahem a formou pro homiletiku století XVIII., jak se totiž tehdejší kázalo, nýbrž i nejlepší ukázkou tehdejší řeči české. Rozbor filogický této literární pozůstalosti musí býti ovšem ponechán zkušeným jazykozpytčům. Mimo to podán řečmi těmito důkaz lásky vlastenecké a zásluh našeho duchovenstva o udržení jazyka českého mezi lidem našim, tehdejší ode všech jiných stavů ohledu tom opuštěným. Nikdo rozumný neosmělil se opřítí, že hlavní zásluhu o udržení řeči naší a vypěstování její přináležejí katolickému duchovenstvu českému.

K lepšímu posouzení výkonů kazatelských českého duchovenstva v XVIII. století podávám jednu z řečí výše provedených doslova :

Zahrada zavřená (Pís. Šal. hl. 4, 12.) Mezi třemi příjemnými dny roku, který může býti příjemnější jako jaro? Mezi třemi libými měsíci jara, který může býti libeznějším než měsíc květen? V rozkošném měsíci květnu co může býti rozkošnějšího než zahrada?

Na jaře obléčí se země v roucho zelené, obveselující lidské oko — o čemž již básník latinský Horatius zapěl: Diffugere nives, redeunt, jam gramina campis. Po sněhu zazelenalá země travičku vydala.

V květnu začínají stromy oplývati hojným listem, který pocestné občerstvuje stínem, o čemž již zmiňoval básník Ovidius:

Jam modo formatis operitur frondibus arbor
Stromové se zelenají
list na sebe přijímají.

V zahradách jest teď země pokryta rozličným překrásným kvítím, které naplňuje člověka libeznou vůní, — o čemž též básník pje slovy:

Omnia nunc florent, tunc est nova temporis etas.
Všechno zase kvete v tom čase,
nové časy přišly zase.

Protož králové francouzští, od Chlotara III. až do Pipína, chtějíce se vyhnouti nepříležitostem při dvorech královských obyčejným, zdržovali se celý skoro rok v zámčích od města vzdálených.

K vůli však těm časům, před časy do města a paláce svého se navracovali, a veřejně se dali viděti k obzvláštnímu potěšení lidu.

Nediv se tedy duše křesťanská, že já prostý a málo výřečný řečník uprostřed měsíce května, v prostředí jara, ubírám se do zahrady: s ní se obírám, v ní kvítí sbírám.

Chci se srovnávat v tomto času se všemi lidmi, kteří obývají náš horizont, a obzvláště své potěšení mají v zahradách, mezi všelikým kvítím, rozličných barev, libezné vůně, a to ráno i dopoledne, v poledne i při slunce západu.

Jsou a byly zahrady v rozličných místech rozličné, buď rukou Božskou aneb dilem rukou lidských vzdělané a uměním vtípu lidského způsobené. Pěkná byla ona zahrada, kterou sám Bůh štípl od počátku, nazvaná Ráj rozkoše, avšak nebyla zahradou zavřenou, nebo vloudil se do ní pekelný had, a ohradu její zrušil, takže Adam a Eva, první rodičové naši po přestoupení přikázání Božího příležitost našli ku nepřiležitému utíkání.

Pěkná byla zahrada královskou rukou vzdělaná, v nížto král Assverus připravil skvostné hody Perským a Medským slovutným a vladařům nad krajinami před sebou: ale i ta zahrada nebyla uzavřena, nebo z ní vyšel nepravý ortel proti jak stydlivé, tak i ctnostné královně Vasthě, která nechtěla zadosti učiniti všetečnosti krále a spolehodujících, a krásu svou ukázati tolika mužským očím, a proto od království byla odmrštěna.

Divné byly ony zahrady v egyptském městě Thebe zvaném, o nichž napsal spisovatel římský Plinius, že to byly zahrady v povětří zavěšené, na vysoké sloupy vyzdvižené. Avšak žádná z nich nebyla zahradou zavřenou: jak byly bez ohrady, tak nebyly bez vady, jsouce vystavené jak pohodlnému tak nevhodnému, jak tichému tak i bouřlivému povětří. Slovem byly to zahrady podobné oněm, které vyčítal a předstíral prorok Jsaías lidu Israelskému, tehdaž oddanému modlářství: Styděti se budete nad zahradami, které Jste byli zvolili, když budete jako zahrada bez vody.

Nemusela také býti špatná zahrada, o níž se čte u Daniele proroka, že se v ní každodenně procházvala ona čistá Zuzana, chtějíc požívati libě vanoucího poledního větríčku. Tato štěpnice nebyla zahradou uzavřenou, nebo vloudili se do ní dva bezbožníci. Hledající zapovězené rozkoše, našli záhubu sami spravedlivým soudem Božím, jsouce sami soudcové propadli soudu, a podavše rozsudek smrti na nevinnou oběť, sami na sebou vyřkli ortel smrti.

Pryč tedy se zahradami, v nichž, latet anquis sub herba :

Pod bylinou had skrytý jest
nevěř, jest to jedovatá lest.

Pryč se zahradou, v níž místo obveselení, jest samé zarmoucení, místo sladkého ovoce, jest vnada všeho zlého. Pryč se zahradou, v níž místo radosti jsou jen chlípné žádosti, místo lahůdek, trpké jahůdky. Pryč se zahradou, v nížto jsou samé neřesti, po neřesti neštěstí, po neštěstí bolesti, po bolesti sama smrt. — To jest pravý labyrinth.

Jinou jsem já sobě vyvolil zahradu. A v zahradě této postavenou řečnickou tribunu, a to zahradu, o které mluví nebeský ženich skrze ústa Šalomounova, nazývá je hortus conclusus, zahradou zavřenou. A tato zahrada, protože jest zahradou zavřenou, jest pozoruhodna a ctěna.

Zahrada ta zasluhuje, protože od toho nejvyššího zahradníka jest štípena, aby do lásky toho nejvyššího ctitele byla vsazena.

Zahrada ta zasluhuje, aby tak jako výborným kořením jest vysázena, tak do srdcí lidských výborně byla vkořeněna a vsazena.

Ta zahrada zasluhuje, aby ona tak jako překrásným květním ctností jest počtěna tak ustavičně kvetoucí počestností byla uctěna.

A ta zahrada jest první mučedník pro tajnost posvátné pečeti Svátosti pokání a ne poslední ze svatých patronů českého království, vyhlášený za svatého v minulém roce 1729. Letos pak jako při výroční památce tento přeblahoslavený Jan Nepomucký počtěn jest založením kongregace čili confoederace na Skalce pozůstávající ze tří set kněží.

A o tomto sv. Janu Nepomuckým mívám vypravovati, pokudž od lásek Vašich získám trpělivost, že On jest zahradou uzavřenou. Krátké strpení. —

Ř e ě.

Vyjmeme-li samou Božskou nestvořenou podstatu, která sama jest nejdokonalejší dokonalostí, a jako nekonečná obsahuje v sobě neskonečné dokonalosti, tu vidíme, že jedna každá věc pod nebem obdařena jest nějakou dokonalostí, buďto od Boha jako původu přirozenosti aneb hned od samé přirozenosti, ano i také od kunštu a umění.

Člověk jako nejpřednější stvoření mezi živočichy, má před nimi tu dokonalost a v tom nad ně jest dokonalejší, že jest obdařen od Boha, jakožto původu přirozenosti, rozumnou a nesmrtelnou duší, a proto také všem jiným živočichům jest představen.

Lev má před jinými zvířaty toto nadání, že jest od přirozenosti obzvláštní silou opatřen, pročež jiným zvířatům jest ku strachu a hrůze. To zvdalo vtípným veršoycům a fabulantům příčinu, že jsou jej vyhlásili za krále všech zvířat.

Mezi živočichy pernatými jest orel zraku tak dokonalého, že se až k slunci samému pozdvihuje, vznáší, a jemu, tak říkáje do očí hledí. Přitom jestliže některé z orličat jeho, z kterých on jednoho po druhém v pazouřích vzhůru snášejíce zkoumá, toho tak prudkého lesku vystáti nemůže, je tím samým za své neuznává, a tak to orličátko pro mdlobu zraku z pazourů vypuštěno a pro mdlobu křídel dolu shozeno a usmrčeno bývá.

Země jeden ze čtyř živlů živel, touto (zase) dokonalostí od nature jest obohacena: že v rozličných zemích rozličné stromy a z rozličných stromů rozličné ovoce vyvádí, v rozličných místech rozličné byliny a v rozličných bylinách rozličnou moc provádí: v rozličných placích kvítí, a ve všelikým květním všeliké barvy, a ve všelikých barvách všelikou vůni v květu plodí, k čemuž když přijde kunst aneb umění, tehdy to, co natura na zemi způsobila, do pěkného pořádku vedle regule a míry své, brzo do okrouhlosti, brzo do čtyrhřannosti, brzo do obdlouhlé, brzo do obšírné figury přivádí a uvádí, žene nebo zaráží.

To vidíme vlastníma očima v nákladně vyvedených a kunstovně způsobených zahradách v kterých rozvíjejí tulipány a karafiáty barvou promíchanou, fialy a hyacinty barvou nebeskou, narcissy a lilia barvou panskou, růže holandské a francké barvou šarlatovou, slunečnice a žluté narcissy barvou nebo korunou královskou a tak dále.

Jestliže natura naturata, totiž přirozenost takové účinky působí, co medle nezpůsobí natura naturans, sám Bůh, kterýžto jest původ přirozenosti, bez něhož přirozenost nic způsobiti nemůže. Ponavrhuje nám to sama zkušenost naše, když na krásné věci patří oko naše, když divné

věcí slyší ucho naše, které rozum náš převyšují, které vůli naši obveselují, které smysly naše nasycují, které srdce naše k milování Stvořitele potahují a povzbuzují.

Mezi jinými předivnými skutky Božskými jest podivení hodný kus a dílo rukou Božských. Hortus conclusus, má dnešní zahrada zavřená, slavný Mučedník a Divotvorce, sv. Jan Nepomucký.

Nebo dle svědectví vysoce učeného Cornelia a Lapide, mnohých učitelů a vykladatelů Písma jest smysl ten, že duše svatá a bohabojná jest zahrada ochranou Božskou zavřená. A proto podivná zahrada, vnižto hojnou vůni vždy vydávala fialka tichosti a poníženosti, karafiát pobožnosti a horlivosti, tulipán rozjímání a uvažování Božských tajemství, narcis příkladů a dobrých naučení, růže z Jericha stálého bdění a vroucné modlitby, spikanard (levandule) Svatosti a Bázně Boží.

Z počtu tak mnohých kvítků vydávajících líbeznou vůni a vonnou líbeznost, vynikajících krásnou barvou a barevnou krásou, já tři zvláštní pozoruji: lilium, slunečnice a růži.

Pravě vysoce učený Beda, naznačuje zahradu církev svatou: V kvítí jeho ani na růžích, ani na lilích neschází.

To já též přivlastňuji mé dnešní zahradě zavřené, svatému Janu Nepomuckému, a pravím: V kvítí jeho ani na růžích ani na lilích neschází. — A přidávám: ano uprostřed růži a lilí nachází se i slunečnice.

Kvetlo v té zahradě lilium: neb tu panickou čistotu, kterou malý Jeníček na svět přinesl, také velký a dospělý Jan neporušenou zachoval: zůstav podle té čistoty dítětem jak v dětském tak i v zmužilém věku svém.

Ani to nemohlo býti jináče, vždyť skrze vroucí prosby rodičů vyžádán byl od té Paní a Královny nebes, kteráž byla Pannou před porodem, při porodu a po porodu jí zůstala.

Ani jináče býti nemohlo, poněvadž i nebeský ženich čistých duší, jenž pase se mezi liliemi panenské čistoty Janovy se pásal t. j. na něm své zalíbení měl.

Avšak v zahradě té uzavřené byla ještě jiná květina a to slunečnice.

Slunečnice má se sluncem takovou sympathii aneb spolčení, že vždycky po oživujících paprscích jeho dychtí; takže, když slunce jest na východu, ona též na východ se točí: když ono jest na polední, ona též k poledni se pozdvihuje: když ono se k západu ubírá, i ona též se k západu skloňuje.

Tak rovněž spanilý Jan hned od dětství dychtil po slunci spravedlnosti Ježíši Kristu: neb on hned v mladičském věku svém ranního času pospíchal ze svého útulku do chrámu, aby to slunce ve velebné Svátosti oltářní, ve schránce oltářní jako pod mrakem skryté, aneb v monstranci jako obloze nebeské na oltáři vystavené spatřil a pozdravil s dychtivostí Davidovou: Jak jsou milí stánové tvoji Pane mocnosti: touží a omdlévá duše má po siních Páně.

Posluhoval kněžstvu při mši sv., aby k tomu slunci na poledni při pozdvihování velebné Svátosti očí své vzhůru pozdvíhal, vzdychaje s nevěstou Kristovou: Oznam mi, jehož miluje duše má, kde paseš, kde ležíš v poledni.

Chodil častěji k přijímání velebné Svátosti oltářní, aby tomu slunci k sobě skloněnému, způsobem slunečnice, své srdce skloňoval, vzdychaje: Pane nakloň nebes svých a sestup.

Takovou měl Jan sympathii aneb spolčení se světly nebeskými, že ono jak jeho potěšitelné narození, tak také jeho slavnou smrt zvěstovaly světu, když se při jeho narození na nebi, při smrti pak na řece Moldavě ukázaly.

Ta zahrada netrpěla dále nedostatku na růžích.

Růže jest symbolum aneb znamením trpělivosti. Trpělivý byl Jan a v trpělivosti hned od mladosti vycvičený, takže jej v trpělivosti jeho nic přemoci nemohlo.

Jestliže jej trápil mráz času zimního při ustavičných službách Božích, byl trpělivý. Obklíčilo-li jej horko, aneb jiné povětří mu způsobilo nesnáze, když za času letního pospíchal do chrámu Páně vzdáleného, byl trpělivý. — Jeho trpělivost přemohla únavu v horlivých pracích apoštolských, jeho trpělivost přemohla pohrůžky, žalář, ohněm pálení a samou smrt v mučednictví, v kterém zachoval víru Abrahamovu, naději Isákovu, sílu Jakubovu, lásku Augustinovu, stálost Pavlovu.

Měl vždy na paměti slova téhož sv. apoštola: kdo nás odloučí od lásky Kristovy? zdali soužení? zdali ouzkost? zdali hlad? zdali nahota? zdali nebezpečství? zdali protivenství? zdali meč?

Otevře-li se žalář k stížení — neodloučí,
zachřestí-li pouta k sevření — neodloučí,
představí-li se skřípec k tažení — neodloučí,
vylije-li se řeka k utopení — neodloučí,
ano celé moře k pohlcení — neodloučí, —
nic neodloučí mne od lásky Kristovy.

A proto ta zahrada byla růžem nejpekněji vysázena. — Když byla krví mučednickou skropena, zůstala však nicméně vždycky zavřena.

Když při té zahradě zavřené sv. Janem Nepomuckým, uvažují tři obzvláštní ctnosti, víru, naději a lásku, vyskytají se mně opět před očí tři nadjmenované květy: lilium, slunečnice a růže.

Víra Janova byla čistá jako lilium neb on jakožto pravé věrné dítě matky církve svaté, mlékem jejím tak byl napájen, že všechnu sladkost pravého učení pocházejícího ze Zjevení Božských přitáhl; prostředkem toho pravého naučení vyznával on v trojích osobách jednoho a svrchovaného Boha a Pána svého, kteréhožto, aby tím lépe znáti se naučil tak pilně se v theologickém nebo Božském umění cvičil, až i doktorem písmá sv. a též práv duchovních byl učiněn. — Ctil svaté a světice Boží, zvláště pak čistou a neposkvřněnou Rodičku Boží Marii Pannu, k jejímuž obrázku on do Staré Boleslavi častěji pěšky i jako kanovník chodíval.

Ta víra byla vonně silnou vůni vydávající lilium, neb on co srdcem věřil, to ústy vyznával, to skutky potvrzoval. Co skutky potvrzoval, tomu též jiné vyučoval byl tudíž liliovým učitelem, vůni výborných ctností vydával jako liliový činitel, výbornou vůni slova Božího rozsyval jako liliový kazatel. Spočinula duše jeho v slovu jeho.

Naděje jeho pozdvihovala se křídly orlícími k Bohu jako slunečnice k slunci. Bylo-li slunce nebeské poněkud vzdáleno na východu v čase protivenství, nebyla vzdálena, nýbrž na východ k tomu slunci směřovala naděje. Bylo-li slunce vysoko na poledni v čase palčivých zkoušení, směřovala též k němu jako slunečnice naděje.

Pakli se slunce nebeské schylovalo k západu v čase zarmoucení, schýlila a uchýlila se též k němu naděje.

* Čím větší byly nesnáze a těžkosti, pokušení a trápení, když živo-bytí ubývalo, rostla a rozmahala se naděje.

Štastrý, kterýž neměl zármutku mysli své a nevypadl z naděje své. Jako láska přemáhá všechnu těžkost, tak naděje všecken zármutek obra-cuje v potěšení, což také působila zvláště v Janovi, kterýž spolehal na slova sv. Pavla (k Řím. 5): Honosíme se souženými, vědouce, že soužení působí trpělivost, trpělivost pak zkušeni, zkušeni pak naději, naděje pak nezahanbuje,

Janova k Bohu láska byla jako vonná růže, růžovým plamenem plápolající; když pohlížím na růži, vidím ji býti pěknou červenou, a z pro-středku jejího vycházející jako nový květ, rozdílné totiž zlaté neb ohnivé barvy.

Považuje tyto dvě věci, což jiného mám říci, jedině to, že růže jest srdce Janovo, z něhož pochází plamen lásky Boží. Vida já růži na svém trnovém kři, na jedné toho trnového kře větvi neb ratolesti, vidím srdce v ruce sv. Augustina plamenem lásky Boží plápolající a podle toho představuji sobě srdce Janovo týmž ohněm zapálené.

Hořelo to srdce ustavičně k Bohu, neb jest bylo olejem milosti Boží naplněné. Srdce Janovo bylo v trní zrostlá růže neb ono se usta-vičně s Ježíšem ukřižovaným pod trnovou korunou na kříži visícím obí-ralo. A proto ten oheň lásky, který v srdci Janovu k Bohu hořel a plá-polal, přemohl živelní oheň, kterým Jan pálen a mučen byl.

Láska ku Kristu nemohla býti přemožena plamenem, a mdlejší byl oheň, který zevnitř páčil, než-li ten, který uvnitř zapaloval. Ten oheň lásky přemohl vodu, v které Jan byl utopen. Vody mnohé nemohly uhasiti lásky, aniž řeky zatopí ji.

Nemohly uhasiti oheň lásky mnohé slzy, které vylil Jan plný lásky ve svém mučení a trápení; aniž jej uhasiti mohla řeka Moldava v uto-pení, usmrcení a mučednictví jeho.

O jak vonné jest to lilium stálé a dokonalé vřvy! Ó jak vážná jest ta slunečnice nepohnutelné naděje! Ó jak krásná a barevná jest ta růže neuhasitelné lásky. Ó jak silným zámkem jest opatřena tato zahrada uza-vřená; sv. Jan Nepomucký.

Nyní mně nastává otázka, jaký jest ten zámek, nimžto jest ta za-hrada zavřena. A na tu otázku odpovídá Richardus a s. Victore, když, vykládaje píseň Šalomounovu v kap. 4, takto praví: Zámek zahrady duše jest mlčení, neb skrze mlčení bývá vycvičena v prospěchu a v spravedl-nosti proto, že k zachování spravedlnosti jest potřebné mlčení.

A tímto zámkem totiž mlčením byla zaopatřena tato má dnešní uzavřená zahrada sv. Jan Nepomucký.

Hodné Jana mlčenlivého mlčení, které dokonalejší bylo nežli mlčení Pythagorejské.

Vypravuje Plutarchus v životě Alexandr? V kého, že když tento král jedenkrát psaní psal, na kterém mnoho záleželo, poněvadž se království jeho týkalo. přišel k němu Ephaestion, jenž byl králi z dvořenínů jeho nejmilejší. I shlédli a přečetli všechno, co král psal. Což když pozoroval Alexandr, vzal pečeť svou, kterou psaní pečetil, položil ji na ústa Ephae-stionova, ponavrhná jemu, aby tak jako v psaní tajemství jeho jest za-opatřeno tak také bylo v uších a v srdci Ephaestionovém jako pod pe-četí zatajené, aby je žádnému nevyjevil.

Mezi tajnostmi, které Bůh chce, aby zamlčeny byly, jest tajnost zpovědi, kteroužto tajnost jedenkaždý zpovědník tak jest povinen zachovati, že na žádný způsob jemu nesluší ani pro zachování svého, ani pro zachování bližního svého živobytí, ani pro uvarování jakéhokoliv nebezpečství ani samé smrti to nejmenší vyjeviti a to z příčiny té: poněvadž tenkrát zpovědník jest náměstkem Božím, představující a zastávající osobu samého Boha, kterýžto sám jest scrutans corda et renes, zkušující srdce a ledvi, jemu samému mají zjevné býti tajemství srdcí lidských.

Viděl jedenkrát vidění veliké Isaiáš prorok, které zaznamenal v kap. 6. Vidi Dominum sedentem super solium excelsum et elevatum. Viděl jsem Pána sedícího na trůnu vysokém a vyvýšeném. A dále praví: Volavit ad me unus de Seraphim, et in manu ejus calculus, et tetigit os meum. Letěl ke mně jeden ze Serafinů a v ruce jeho kamének řeřavý a dotekl se úst mých.

Ten kamének byl vzat z oltáře, jehož Serafin užíval na místo pečeti. jako by řekl: Ať jest tobě dosti na tom, Isaiáši, že jsi viděl nějaké malé světlo slávy, ale však nemáš je zjeviti jinému.

Z té příčiny také prorok, jsa jindy tázán o slávě nebeské nic jiného nemluvil, jediné to, Secretum meum mihi, secretum meum mihi. Má tajnost mně, tajnost má mně.

Ten jest úřad jednoho každého zpovědníka, aby jako Isaiáš tajné věci od Boha sobě zjevené tak i on tajil hříchy od člověka sobě svěřené, vtiskna sobě dobře do paměti jako pečeť do vosku slova Isaiášova: Secretum meum mihi, secr. meum mihi. Tajnost má mně, tajnost má mně.

Před příchodem Messiaše, Syna Božího, nebyla žádná svátost pokání, nebyla žádná tajná zpověď, nebylo žádných zpovědníků, nicméně byl nevinný Josef Egyptský obrazem zpovědníků církevních: neb on jsa křivě obviněný a zhaněn od manželky Putifarové neprozradil a neproněsl ji, že ona jej ku hříchu přivesti chtěla, nýbrž tajil nepravost její, tajil nevinnost svou: a aby zatajil tajné provinění, šel raději veřejně do veřejného vězení.

Nyní v církvi Kristově jest pokání svátostí a to svátost ze sedmi od Krista Pána ustanovených svátostí, jako jedna pečeť ze sedmi pečeti, jako svícen ze sedmi svícňů, jako lampa ze sedmi lamp, kteréž viděl sv. Jan Evang. ve svém Zjevení.

Svátost pokání jest poklad nad poklady, jest cena bez ceny, jest nad stříbro a zlato vážený: neb za stříbro a zlato nelze koupiti zdraví těla, pokáním ale nabýváme zdraví duše.

Slyšme o tom sv. Isidora biskupa takto mluvícího: Confessio sanat, confessio justificat, confessio veniam peccati donat, omnis spes in confessione consistit, in confessione locus misericordiae est, nulla tam gravis culpa, quae per confessionem non habeat veniam. Zpověď to jest pokání uzdravuje, zpověď ospravedlňuje, zpověď odpuštění hříchů daruje, všechna naděje v zpovědi záleží, v zpovědi má místo milosrdenství, není žádné tak těžké provinění, které by skrze zpověď nedosáhlo odpuštění. Totiž prostředkem zpovědníkova rozhřešení.

Přeodbrazením zpovědníků byl Josef Egyptský: zrcadlo zpovědníků byl jest a bude sv. Jan Nepomucký, kterýž zůstal hortus conclusus, zahrada uzavřena, zachovávající v sobě poklad tajnosti zpovědní. Zámek její byl silentium. mlčení. a to zámek tak silný, že se nic nenašlo, co by

jej otevřelo. porušilo aneb zkaziti mohlo. Jestliže vál polední větříček chlácholení — non aperuit — neotevřel, jestliže naň dotíralo horko polední ohněm pálení a mučení — non aperuit — neotevřel, jestliže zamrskávalo přival prošlého ortele k utopení, non aperuit, neotevřel, tak pevný byl ten zámek, tak silné bylo v mučení — Janovo mlčení.

Čehož také příčina byla, že církev sv. položena jest na skále — Super petram aedificabo ecclesiam meam, na skále vzdělám církev svou. Jan byl zahrada s církví vzdělána na skále a protož nepohnutelná, popobná onomu stavení, o němž mluvil Spasitel náš u sv. Lukáše v 6 kap.

Inundatione facta illisum est flumen domui et non potuit eam movere, fundata uim erat supra firmam petram. Když se povodeň strhla, obořila se řeka na dům, a nemohla s ním pohnouti, nebo byl založen na skále.

Já dnešního dne vyznati musím zde v této zahradě na Skalce, že sv. Jan byl v církvi hortus conclusus zahrada zavřená, vzdělána na skále.

Jak milá jest Pánu Bohu, svátost pokání, mluví jazyk Jana někdy o pokání častěj kažícího kazatele; jak milá jest Pánu Bohu zpověď mluví jazyk Jana zpovědníka; jak milé jest Pánu Bohu v zpovědi mlčení, mluví jazyk Jana mlčenlivého; jak milá jest Pánu Bohu smrt pro tajnost zpovědní, mluví jazyk Jana mučedníka: mluví a ten který mlčel, mluví; a po smrti mluví, když Božskou Prozřetelností již 347 let neporušený pozůstává, když po 370 létech se proměnil, růžovou barvu na se bera.

Staré a známé pravidlo jest: Aquam bibisti, fontem corona — Vodu jsi pil, studnici korunuj. Já pak pravím dnes: Flores legisti, hortum corona! Kvítí jsi sbíral, zahradu korunuj! Do zahrady, kvítí plné, kvítí nositi, a do studnice pramenné vody vodu líti, jest dílo zbytečné a daremná práce. Já jsem v dnešní zahradě našel mnoho kvítí, z nichž jsem některé známější a znamenitější vypočetl, když jsem Jana svatého ctností vedle sprostnosti vypravoval.

Nyní mně toliko nastává ta práce, abych tak jako vysoce důstojní, velební, vysoce urození též vysoce učení pánové páni Confoederati, jakož i všichni ctitelové sv. Jana Nepom. pod stínem v zahradě té zavřené odpočívají, odpočinouti mohl. Kterému cíli a konci nacházím dva výborné stromy, které podle sebe vsazené svou vůni vespolek rozmnožují, o nichž Mantuánský věstec (Virgilius) pěkně prozpěvoval: Já pak ten jeho chválozpěv k mému předsevzetí potahuji.

Et vos lauri, carpam et te proxima Myrrhae
sic positae, quoniam suaves misceris odores.

Vás já o stromové bobkoví, vedle něj strome myrrhový,
vás jsem si je dnes vyvolil,
Bych z vás svatému Janovi, slavnému mučedníkovi,
pěkný věnec způsobil.

Tyto dva stromy já dnešního dne do této mé zahrady zavřené, jenž jest svatý Jan Nepomucký, vštípím: moc majíce oni na sobě z ratolestí a listu svého od natyry pěkně způsobené koruny. těmi samorostlymi korunami „Zahrada zavřená“, slušně bude korunována.

Strom myrrhový, podle sepsání spisovatele přirozenosti vydává ze sebe šťávu ostrou a hořkostí smíšenou, a proto vyznamenává mučednictví a smrt.

Mučednictvím ozdoben jest Jan, pročež já jej také tou korunou ozdobuji.

Strom bobkový jest znamením vítězství, z té příčiny také císařové Římští, při vítězoslávě v jízdě do města bobkového věnce užívali, jim korunováni po obdržení vítězství do města vjížděli, z té příčiny já také slavného vítězitele sv. Jana Nepom. s tímto věncem ozdobuji; ať jest tedy dnešního dne redimitus tempora lauro, jak jest mučedník a vítězitel nově slavený, tak také vítězoslavným věncem ozdobený, kterýžto čím více se od nás slaví a ozdobuje, tím více nás pod svým stínem přichraňuje, jakobych jej volati slyšel: Venite et sub umbra mea requiescite. Přijďte a pod mým stínem odpočiňte.

Přijďte, kteří Jste od zlých jazyků uštípani, pod stínem mým odpočiňte, neb ta zahrada netrpí hadového pokolení. Přijďte, kteří Jste pomlouváni, a pod stínem mým odpočiňte, neb ta zahrada jest zavřena před lidmi ošemetnými.

Přijďte, kteří Jste na cti utržáni, a pod stínem mým odpočiňte, neb ta zahrada netrpí dračích a jedovatých jazyků. Načež Echo mé v této zahradě zavřené s potěšením odpovídá: Sub umbra illius, quem desideravem sedi. Pod stínem toho, kterého jsem žádal, seděl jsem. Stojím sice až posavad v této zahradě na Skalce, ale doufám, že pod stínem ochrany v zahradě uzavřené, na Skalce založené, svatým Janem Nepomuckým.

Když se tedy posledně s tou zahradou obírám, mou prostou řeč zavírám, z kazatelnice se ubírám, a jak sebe tak všechny do libé vůně toho kvítí, pod libý stín těch stromů zahrady té zavřené poroučím a odevzdávám. Amen.

Králové Dvůr v XVII. století.

Z archivu městského podává ANTONIN SCHULZ.

Nejstarší listinnou památkou, s kterou se obírat musíme, jest pergamenová kniha městská, počínající létem 1417. První její zápis a další zápisy na listu prvním jsou německé a jména konšelů: Foyt, Brauner, Kundmann, Kūchler, Melzer, Grūbel, Kūrschner, zjevně dokazují, že Dvůr byl pod vládou německých konšelů. Druhý list téže knihy obsahuje zápis z roku 1426 a ten již jest česky psán a jména konšelů: Jakubec, Malát, Miklas, Zajíc, Jakub z Třemešné, Antoš, Janik, zjevně hlásají, že konšelé byli Češi. Následující zápisy až do konce té vzácné, mnoholisté, na dva visuté zámečky uzavřitelné knihy jsou až na konečnou papírovou vložku — české.

Kdo způsobil ten převrat? Jan Žižka z Kalichu. Ten když Jaroměře dobyl, položil se před Dvorem táborem a Dvůr zapálil. Dvůr se vzdal. — O tom všem v knize městské ani jediné písmenky, avšak o té hoře, na které se Žižka táborem rozhostil, píše se jako o „Hoře Žižkově“ již na fol. 25. téže knihy, v zápisu pocházejícím z r. 1457. Dvorští zbaveni vlády německých konšelů, stali se členy bratrstva Žižkova. Doklad toho, známý „Žižkův řád“, který nemá vročení, ale položen byl V. V. Tomkem asi do polovice září 1423 (Viz Klimenta Čermáka: „Listy Jana Žižky“). V tom

řádě psáno: „My Jan bratr Žižka z Kalichu, Jan Roháč z Dubé“ (následují jména jiných osob) pak „my purkmistři a konšelé i všecky obce města Hradce nad Labem a Čáslavi,“ (následují opět jména jednotlivců) „a my purkmistr a konšelé i všecka obec města Dvora“ (následují opět jména jednotlivců — ale žádných měst neb obcí), „my všichni svrchu psaní“ —

Z Dvorských se stali husité. Dokladem toho veškeré knihy městské, v nichž velice často se opakují zápisy znějící: „V den památky neb na příklad „v pátek po památce sv. mistra Jana Husi,“ neb: Ve středu „před památkou sv. mistra Jana Husi.“ Tak na příklad v „Knize smolné královédvorské,“ jejíž prepis s úvodem jsem vydal v Jaroměřském „Hradeckém Kraji“ v ročníku VI., začíná zápis čtvrtý takto: „Léta Páně 1501 v pátek po památce sv. mistra Jana Husi.“

Na doklad toho, že Dvůr byl husitský, uvádí se i velice rozšířená zvěst, že ten nejtěžší zvon ve Dvoře byl zasvěcen památce sv. mistra Jana Husi. S názorem tím souhlasiti nemůžeme, neb chrám jest zasvěcen památce sv. Jana Křtitele a proto i zvon u sv. Jana Křtitele je zasvěcený sv. Janu Křtiteli, ostatné by nápis na zvonu, kdyby byl zasvěcen Janu Husovi, nezněl: Léta od narození, syna Božího tisíciho pětistého pátého tento zvon slit jest ke cti a chvále pánu bohu, panně Marii matce jeho, svatému Janu a všem svatým od města Králova Dvora nad Labem, protože pane Jezu Kriste narozený z panny čisté, zavítej k nám ve vši dobrotivosti a tichosti povětrí. Vondřej zvonář z Hradce.“

Ale že Dvorští byli ctitelé Husovi, toho dokladem, že zapisovali do svých knih i nálezy administratorů, mistrů, a farářů konsistoře arcibiskupství pod obojí přijímajících, ve věcech patřících do jich kompetence, a na doklad toho uvádím jen tento jediný zápis:

„My administrátorové, mistři a farářové konsistoře arcibiskupství pražského pod obojí přijímajících, známo činíme tímto našim listem přede všemi vůbec, že jest před právo a úřad náš duchovní předstoupil Jan Luňák, řezník z města Dvora Králové, oznamuje, že by již na osmé léto, o Kateřině ze vsi Lipnice, dceři Semitové, manželce své, nic nevěděl, aniž se ji nikdy doptati nemohl ani nemůže, ano i, když v kostele od děkana oznamováno bylo po tři neděle, vědě-li by kdo co o ní, že ani tak se nic o ní doptati nemohl, žádaje nás, aby bez překážky všech lidí jemu, manželku sobě podle řádu svaté cirkve obecné, křesťanské — pojiti mohl.

Slyšice my takovou žádost jeho slušnou, svědomí hodnověrných lidí, vedle milostivého práva duchovního J. M. z úřadu našeho duchovního dopouštíme: Poněvadž se to nachází, že by manželka jeho Kateřina svrchu jmenovaná zahynouti měla, aby se oženiti a jinou manželku sobě vzíti mohl bez překážky každého člověka a u ní býti dotud, dokud by se první manželka jeho Kateřina (ač byla-li by živa) nezjevila a k němu Janovi jmenovanému se nehlásila. Neb, kdyby se zjevila a k němu podle práva se ohlásila, tehdy on od té druhé (kterou by pojal) manželky své, hned, jak by mu právem a úřadem duchovním nalezeno a rozkázáno bylo, pustiti povinen bude, což i připověděl učiniti.

Tomu na svědomí pro lepší všeho důvěrnost a jistotu tento list náš dali jsme pečeti úřadu našeho větší upečetiti. Jenž jest dán v Praze v kolleji císaře Karla čtvrtého jinak Velikého v pátek po památce Tří Králův jinak Křtěni Božího léta 1564.“

Ale nejenom to, i kněze jim ustanovovala konsistoř pod obojí. Dokladem toho tato listina:

„Moudrým a opatrným pánům purkmistru a radě města Dvoru nad Labem, přátelům nám v Pánu Bohu milým!

Modlitbu naší s vinšováním od Pana Boha všeho dobrého, moudří a opatrní páni a přátelé, nám v Bohu Otci milí vzkazujeme.

Jakož jsme vás nedávno pominulých dnův na tom postavili, že v brzkém čase vám jiného muže dobrého a hodného, kterýž by v obci vaší od sv. Havla prv příštího : právu církevní (poněvadž se k vám kněz Jakobus Šosian za hodnými příčinami dodati nemůže) k sobě přijal, ukázati a po naschválním poslu bez psaní našeho vás (o něm) zpraviti chceme, protož dle našeho oznámení tak činíme a vám oznamujeme, že jsme vám obrali ctihodného kněze Ondřeje, faráře na ten čas u velikého sv. Vojtěcha v Jirchářích, muže pokojného a hodného a poněvadž již čas krátký jest, napomináme vás z ouřadu J. M. C., že jisté osoby z prostředku vašeho k němu pro vážnost sv. kněžství tím časněji vyšlete a tu, když společné snesení z obou stran se stane a do konsistoře naší se dostaví, tedy ihned, bez dalších outrat, konfirmace na téhož kněze Ondřeje od úřadu našeho (páni) vyzvihnou. S tím se vám na všem dalším dobře míti vinšujeme.

Dán v domě farním při kapli Bethlémské v středu po sv. Ludmile¹ léta 1597.

K. Václav, administrator a farářové konsistoře arcibiskupství Pražského pod oboji přijímajících.“ — — —

Dvorští udíleli také osvědčení těm, kteří se ve Vittenberku chtěli státi kazateli učení protestantského, jak dokazuje následující žádost kandidáta Jana Prokopa Litoměřického:

„Milost, milosrdenství a pokoj Boha Otce všemohoucího a Krista Ježíše, Pána našeho, rač býti se všemi vámi, s Jeho Milostí císařské vaše Milosti pane rychtáři, Vaší Milosti pane purkmistře, páni radní! Od pána Boha všemohoucího Vaším milostem výborného zdraví celé duše i těla jeho božské pomoci u panování a v pracích obecních přeje Vám. Všickni, kteří rozumu lidského a paměti dobré užívají snadno znáti, věděti ano i v pravdě tomu místa dáti mohou, což i V. Milostem jest vědomo, že člověku i naposledy všem jiným živočichům v jich srdce vlita a vstípena jest žádost, kterou se člověk podle své přirozené náchýlnosti v živobytnosti fedruje.

Summou, čemu se kdo za mladosti oddal a učil, k tomu se také v čas potřeby táhne.

Tedy, poněvadž mne Bůh všemohoucí tou hřivnou, kteréž zakopati nemám (nechlubě se tím), totiž literním uměním, (ač prostředně) obdařiti ráčil, ke kteréžto nyní také však pomoci pána Boha všemohoucího se utíkám, což tehdy, jaký by oumysl můj neb vůle byla, V. M. tímto listem oznamuji, kterak vůlí pána B. V. a nabízením Ducha svatého pro úřad svatého kněžství do Vitemberku, těchto dnův nastávajících jíti se strojím. Avšak s dobrým rozmyslem to činím, ne jako někteří (totiž kteří od řemesel utíkají) co svině do kaliště běží, jakž prorok Jeremiáš o takových dí v kap. 23. ve verši 23: „Běželi a nevolal jsem jich“. Item: k Řím. v 10. kap. ve verši 15: „Kterak kázati budou, jestliže nebudou poslání“. Poněvadž se pak ten řád dobrý při řemeslech každý zachovává, že jak k řemeslu, tak i cechu bez pořádného vyučení a jiných dobrých vysvědčení připuštěn nebývá nad to výše k tomu svatému ouřadu abych měl jako zloděj běžeti?

Nikoliv!

A poněvadž na jiném nezůstává než toliko na tom, abych od obce legitimam vocationem ¹⁾ dostati mohl (abych jako zloděj, kterých se mnoho nachází, neběžel), neboť spolotovaryše (který od pana děkana náchodského poslán bude), s kterým bych jíti měl, mám, tedy V. M. se vsí náležitou uctivostí předně V. M. C. pane rychtáři, V. M. pane purkmistře, V. pány spoluradní žádaje prosím, že pamatujíce na někdejší službu mou (ač dosti špatnou!) obci této činěnou, neméně, ohlédnouce se na mou velkou mizerii a psotu, kterouž očitě při mně spatřovati ráčíte, že mne od obce této legitimam vocationem pod pečeti města tohoto dáti ráčíte (jakž k té věci náleží latinskou řečí napsanou, poněvadž to i této obci k pochvale bude.)

Jestliže by z V. P. žádný psaní takového neb vocace řeči latinskou, nevěda způsobů těch, (aniž bych toho štráfoval!) psáti, aneb rady v něm dáti (jak se pánům doktorům písma svatého píše), nevěděl, tedy jest mně pan děkan Náchodský i obci této takovou vokaci latinskou řečí, rozuměje věcem těm (poněvadž sám nedávných časův ve Vitemberce byl), sepsati se uvolil.

Však s dovolením i přehlednutím neb přečtením Vašich M. a pečeti města tohoto spečetěním, aby se stalo.

Já zase, cožbyste koliv tu takového k mé nynější potřebě a platnosti učiniti ráčili, jak P. P. P. tak i vsí obci této i nejmenšímu z Vašich Milostí na modlitbách svých i službami svými odsluhovati připovídám. Což jsem předně k pánu Bohu všemohoucímu a k V. M., jakožto zastancům na mně laskavým, té naděje, že tato má žádost (avšak slušná) V. M., pokudž možná věc jest, místo své míti bude. A tak ve všem pánu Bohu se a V. M. poručena čině, za odpověď, kterou bych věděl, pana děkana Náchodského a rádce v mém předsevzetí upřímného jak zase zpraviti, služebně žádám. S tím milost pána Ježíše Krista, láska Boží a účastenství Ducha svatého račiž byli se všemi námi. Amen. Datum v témž městě Dvoru nad Labem Dominica Invocabit to jest 4. Martii Anno: DeVsMiserICors!²⁾ Vaším Milostem volný v službách Jan Prokopius Litoměřický.

Léta mijela. Nadešla osudná doba předbělohorská. Ve středu po památce sv. Víta léta Páně 1618 psali Dvorští toto: „My purkmistr a rada i všecka obec Dvora Králové známo činíme tímto listem vůbec přede všemi: Jakož jsou Jejich Milostí vsickni tři páni stavové tohoto království Českého, Tělo a krev Pána Ježíše Krista pod oboji přijímající, nyní na hradě Pražském shromáždění ze společného uvážení a příčin vysoce důležitých a nevyhnutelně potřebných o jistou hotovost a defensi v čas nastalé potřeby jakož předně J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího, taksebe, manželek a dítek svých proti každému, vyhražující. však v tom toliko vysoce vlastní osobu, J. M. C. krále a pána našeho nejmilostivějšího, kdož by koliv buď J. M. C. králi a pánu našemu této milé vlasti naší a nám, kteří se společně ke konfessi české priznáváme, buď sám od sebe neb jménem J. M. C. jakým

¹⁾ Legitima vocatio — zákonné vyzvání.

²⁾ MDCVII. = 1607.

způsobem škoditi, v náboženství našem křesťanském, v jeho svobodném provozování — — — stojíce všickni za jednoho a jeden za všechny³⁾ — —

Tak bylo psáno. A i koncept byl odjinud vypůjčen! A dle toho — málo jednáno. Těch osmnácte mužů, které Dvorští do pole vypravili a kteří se dostali pod praporec oberhauptmana Věnka Bukovského z Hustiřan pelášili z tábora domů, jak jen mohli. —

Pod titulem: „Před bitvou na Bílé Hoře“, vydal jsem v „Hradeckém Kraji“ (v Jaroměři vycházejícím) v ročníku VI. na str. 122 až 126 deset dopisů, z nichž pět pochází z pera Věnka a tu se jeví účast Dvorských, jaká dle pravdy as byla! — Nadešel 8. listopad 1620.

Několik dní na to psali písaři bývalých direktorů lamentační listy do všeho království! Dopisy stejného zoufalého znění. Uvádíme jen zakončení:

„Protož i vás (Dvorské) přátelsky žádáme, a věrně upřímně napomínáme i od budoucího zlého vystřiháme: chcete-li záhuby, kteráž již již na vás namířena jest, ujiti, manželky, dítky a jiné sousedy v dokonalé potření neuvozoovati, tehdy že ihned příkladem našim — — budete o milost a slitování žebrati!“ Dvorští byli potrestáni. — —

Patřili k těm jedenácti městům královským, které kníže Lichtenstein přidělil hraběti Heřmanu Černínovi z Chudenic. — Že se ze Dvorských stali katolíci víme, ale jak proveden ten převrat?

Biener z Bienenberku píše ve svém: „Versuch einer kurzgefassten Geschichte der Stadt Königinhof“, který na popud znamenitého kněze, královédvorského rodáka Ferdinanda Želiska, kanovníka královéhradeckého a generálního vikáře, a na jeho náklad byl r. 1782 vydal, na stránce 52. toto:

„Die ernstliche Reformation in Kirchensachen erfolgte bei dieser Stadt im Jahre 1626 dergestalten, dass von der vorigen Glaubenslehre noch der Schatten eines abgeschlagenen Kelchs ob der Thüre der Kirchenhalle (u malé síňky) zu sehen ist und von dieser Zeit an — ist abermal der katholische Gottesdienst bei dieser Stadt und das Pfarrecht bei der verwittweten Königin von Böhme als Frauen dieser Leibgedingstadt.“ — Vice Biener nám nenapsal ve směru tom. Škoda!

Důstojný pán Ferd. Zelisko velmi dobře působil na Bienenberga, zakladatele české archaeologie, a když velebíme i Lossiga i jako spisovatele knihy české ve Dvoře sepsané, nemůžeme nevděčně smlčeti, že Zelisko, (ne Želisko,⁴⁾ nýbrž Zelisko, malé zeli) rodák Dvorský, sepsal a svým nákladem u Tybelliho v Hradci Králové vydal objemnou českou modlitební knihu. To v tehdejší době byl blahodárny skutek, který nesmí býti podceňován. Uvažme,

³⁾ Viz Schulz Antonin, Archivní prameny ku poznání života i strážné na širém Kralovédvorskú od smrti Husovy až do doby Koniášovy. (Archiv král. věn. m. Dvora Králové n. L.) Dvůr Králové, Simon 1913, 115.

⁴⁾ Jungmann, Hist. I. č. 2 625 uvádí tvar Želisko. Kniha jim vydaná: Výkladové sv. ceremonii . . . H. I. č. V. č. 1121.

co vykonaly české modlitební knihy vydané švabachem Aloisem Landfrasem! Nuž, budiž mně ta odchylka vlídně prominuta!

Biener, královéhradecký hejtman, nikdy nic na dluh netvrdil. Pro vše měl předem dokument. Jistě měl i pro své výš doslovně citované tvrzení listinné, silné, nezvratné doklady. To zjevno již z toho, že k svému „Pokusu o sepsání krátkých dějin D. K.“ připojil otisky tolika listin, že tyto až na rozdíl pěti listů jsou tak objemny jako ten „Pokus“ sám. Že o této události neotiskl ani jediné listiny, proto měl jistě své pádné důvody. *Quia non movere!*

V archivních listinách K. D. o této události není zmínky. Ale co listin z archivu zmizelo! Tolik asi, jako kamení z hradu se zemí srovnaného a rozebraného. Jen ty základy zbyly. — Ale Biener se mýlil, mysle, že tím obratem roku 1626 skončena byla katolická reformace ve Dvoře.

Zda shora zmíněná „*ernstliche Reformation*“ byla ve spojení s mandatem vydaným 5. ledna 1626 císařským rychtářům, aby knihy kacířské sbírali a jesuitům odevzdávali neb s mandatem vydaným 30. dubna téhož roku, jimž každému, kdo by nějakého uprchlíka pro náboženství u sebe přechovával, byla uložena pokuta 100 kop českých grošů — tvrditi nemůžeme, ale zdá se, že jimi tato „*ernstliche Reformation*“ byla vyvolána. Že Dvorští ještě r. 1630 byli v podezření, že u sebe přechovávají účastníky ohavné *rebellie*, toho dokladem jest tento list Adama Erdmana Trčky (který, jak známo s Albrechtem z Waldsteinu byl v Chebu zavražděn) svědčící Dvorským: „Na Opočně 11. května 1630.

Mám toho jistou zprávu, že by se nějaký člověk jménem Jiřík Lancman řemesla ševcovského, poddaný můj, který na onen čas při té ohavné *rebellii* spolu s jinými *rebellanty* při Novém Městě byl, u vás při městě u nějakého hrnčáře se zdržoval, o kterémž jest slyšeti, že toho času velikým buřičem a loupežníkem byl.

Protož vám toho mé psaní v té příčině činím a vás za to žádám, že svrchu psaného Jiříka Lancmana, poddaného mého, vězením dostatečně ujistíte, a jak by ujistěn byl, mně zase skrze psaní své oznámíte. Sic jináče pokudž by se toho nestalo, chtěl bych se podle obnoveného práva a zřízení zemského zachovati a na pokutu nastoupiti.

Ale že k tomu přijiti nedopustíte, nýbrž v tom se tak zachováte, mám k vám tu naději. Datum: na Opočně, 11. Mai, Anno 1630. Adam Erdman hrabě Trčka z Lípy na Opočně, Smiřicích, Náchodě a Novém Městě, Hradišti nad Metují, J. M. C. rada skutečný komorník a nejvyšší.“

Není bez zajímavosti listina následující, dle které děkan Střechovský oddal Michala Bittnera se vdovou po Janu Kapellovi z Elbinku, vlastníku domu s rathúzem mezujícího, (jejichž dcera provdána byla za kunštovního malíře Jana Montana) — bez zpovědi a bez přijímání Nejsvětější svátostí jen proti závazku, že tak učini dodatečně — arci pod jednou způsobou! List ten zní takto:

„Já Martin Bittner známo činím obecně přede všemi a zvláště tu, kdež náleží, kterak, maje s jistým vědomím a povolením

J. M. C. pana rychtáře p. p. p. města Dvoru Králové nad Labem s poctivou paní Annou, zůstalou vdovou po panu Janovi Kapelovi, někdy měštěninu a spoluradním v témž městě Dvoru Králové nad Labem, porádně v stav manželský vstoupiti, slibují a touto obligací v tom se zavazují od actum potvrzení mne spolu s budoucí manželkou mou v témž stavu manželském ve dvou nedělích pořád zběhlých buď v městě Hostinném aneb v Chotovicích předně k svatě zpovědi jíti a potom velebnou svátost oltářní pod jednou způsobou přijíti a, že tomu ode mne skutkem za dosti se tak a nejináče stane, toho jisté znamení důstojnému a velebnému knězi Janu Střechovskému, panu děkanu Královédvorskému, přiněsti.

Na místě živých rukojmí v rukojemství dvůr svůj, který v Chotovicích mám, výš položenému panu děkanu královédvorskému zastavuji. Na dodržení toho všeho (nemaje sekretu svého při sobě) svou vlastní rukou v této obligaci jsem se podepsal.

Actum v městě Dvoru Králové nad Labem, 20. Octob. léta Páně 1638.

Martin Bittner.“

Že nebylo úplného klidu, toho důkazem jest list, který dne 27. února r. 1640 poslali Dvorští arcibiskupu Pražskému, žádajíce ho, aby jim potvrdil za správce duchovního Jakuba Laurentia Eremitu a k odůvodnění své prosby uvádějí, že je dřívější duchovní správce Jan Střechovský opustil, ale před tím, „lid jak přespólní tak i domácí sousedy od křtů, funusů, obzvláště pak od oddavků, nesmírným placením přetahoval. I s bitím netoliko k lidem z obce ale také i k osobám některým spoluradním našim přikročoval i jiným způsobem je tupil, zlehčoval i utiskoval. Pod tajným zákrytem Jakobus také i jinými služebnostmi duchovními nám i jiným dobrým katolickým lidem volně a hotově posluhoval.“ — —

Z předeslaného dopisu zjevno, že za přítomnosti Švédů Dvůr na oko, aby ušel pronásledování, se stal akatolickým a děkan Střechovský katoliky týral — a na měšťany popudil obyvatele jich venkovských šosovních obcí Lupince, Filiřovic, Verdeku a Novoles (akatoliky) tím, že chodě po těch vsích kázal, že našel v knihách městských i v misálu, že nejsou poddání města, nýbrž že jsou „lidi kostelní“ — poddání jeho!

Roku 1643 a to v den památky svaté Edeltrudy, tož dne 23. června dopsali purkmistr, rada a starší obecní svou repliku proti odpovědi svého děkana Václava Daniela Soběslavského na jich žalobu a podali tuto pražské arcibiskupské konsistoři prostřednictvím arciděkana královéhradeckého. —

Václav Daniel Soběslavský již do pozadí ustupuje ze svého kolbiště, ze Dvora a proto nemůžeme jemu věnovati důkladné pozornosti, přes to však abychom odůvodnili jeho útěk, musíme podati aspoň úryveček z té které repliky. Zní takto:

„Co se pak čtvrtého punktu dotýče strany kalichu stříbrného a předzlaceného, též jednoho ciborium, kteréž pan děkan od kostelníků hořejšího záduší Tomáše Černoorského a Václava Pšeničky roku pominulého 1642 k sobě přijíti ráčil po mnohé

snahy naší žádosti až posavad pan děkan kde by a za kým takový kalich a ciborium k záduší výš položenému příslušející zůstávaly, nám se v tom oznámiti a zprávu učiniti chtíti neráčil, nýbrž, ráčí toho dokládati, co kde svého má, aby se musil a měl v tom zjevovati a v nepřítomnosti své co komu otevírati dáti, že jemu toho žádný nevynalezne. —

Proti tomu odpovídáme, že jsme my toho od pana děkana nikdy nežádali a nežádáme, aby o svých věcech, kde by je schované měl nám se v tom zjevovati měti ráčil. Jediné o výš doloženém kalichu a ciborium kde by a za kým by zůstávaly a jakým by způsobem k témuž záduší zase dosažení a dodání býti mohli, jak předešle, tak i nyní dokonale zprávy od pana děkana od Václavů Milosti pak náležitého opatření nabyti žádáme.“

Tak zní ten odstavec. Z jiné listiny se dozvídáme, že ve sporu tom ustanoveno bylo u konsistoře Pražské jednání na den 15. měsíce září 1643.

Dvorští požádali o odklad toho stání uvádějice, že Dvůr jest město podhorské a že mají v tu dobu na polích nejvíce práce s orbou a t. d. Na tom kterém konceptu je připsáno: Memoriale; 28. Augusti.

„Nežliby k tomu novému terminu totiž 15. Spt. jel, že by z takových i jiných věcí pán svými penězi zaplatiti chtěl.“

Patrně je to projev Soběslavského.

Ze všeho zjevno, že Soběslavský nechtěl říci, kde se kalich a ciborium nalézají neb tam kde se nalézaly — bylo jich potřebi.

Kde se posvátné nádoby nalézaly?

Na tu otázku nemůžeme dáti určitě znějící, listinou doložené odpovědi, ale, abychom doložili domněnku jest nezbytně nutno pověděti několik slov o literátech. Ti datují z dob otce vlasti, císaře Karla IV. Jich zakladatelem byla bystrá hlava arcibiskupa Arnošta z Pardubic. (Ovšem nejde v té době ještě o písně české. Red.)

Když v malém, poddaném od Dvora nepatrně vzdáleném městě, ve Smiřicích (jak se i později dozvíme), byla již r. 1411 v život uvedena literátská bratřina, dá se mysliti, že té doby byla bratřina literátská i ve Dvoře, ale v pergamenové knize pamětní první zmínka o ní (nepřímou) se činí na fol. 134, v zápisu, pocházejícím z roku 1506 kdy kostelníci Jan Tyšer, Mach a Martin z Příbylova sepisovali kostelní inventář a uvedli v něm, že v kostele jest jeden speciální, čtyři žaltáře, čtyři antifonnáře a dva graduály. Výslovně se uvádějí jako „starší literátské bratřiny“ r. 1549 bakalář Jan Morský (v knize černé bez desky fol. 132.) Václav Ježek a Jan Nimburský (v černé knize bez desky na fol. 132. a 231 p. v. a v staré knize vevské fol. 101. v roku 1600) a pak Jan Nimburský a Samuel Žďárský (v staré knize vevské fol. 103. v roku 1602). Od té doby přichází v knihách těch jméno Jana Žďárského jako seniora bratřiny až do roku 1620 častěji. Že v době třicetileté války činnost literátů nebyla volná, je pochopitelné. Že teprve v den památky svaté Kristy to jest dne 24. července 1650 byl podepsán v Norimberku na hradě „Friedensexekutionshauptabschied“, kterým spečetěn mír Westfalský je známo.

Do uzavření míru Westfalského bylo mnohé „na váhách“ a my sobě tu záhadu s kalichem a ciboriem vysvětlujeme tak, že děkan Soběslavský, druhdy víry pod obojí toho kalicha a ciboria v sínce literátů ve věži chrámové s chorem sousedící užíval k tajnému udílení svátosti oltární pod obojí způsobem tak, jako dříve kněz Jakub Eremita, který z Petrkova u Nēm. Brodu před Švédy až do Dvoru prchl tajně ve Dvoře v dobrém úkrytu snad rovněž tam udílel svátost oltární „jednuškám“.

Jakobus se za to do Dvora dostal a Soběslavský za to se dostal ze Dvora a do Dvora dosazen — Lossius.

Že náš názor, že Soběslavský kalicha a ciboria užíval, aby mohl udíleti svátost oltární pod obojí způsobou plný nijak romantický, tomu sloužíž za doklad to co píše Dr. Ant. Rezek ve své knize: „Dějiny prostonárodního hnutí náboženského v Čechách“ na str. 34. Píše toto: „Od r. 1639 co Banér přiblížil se opět do Čech (sic!) a co pak častěji 1641, 1643, 1645 a násl. opakovaly se vpády švédské do Čech, nastalo ve východních krajích nové vření. . . .“

Lid nabyl smělosti a svrhl škrabošku pokrytectví do které se az dosud zahaloval. Do Hradeckého kraje vrátilo se r. 1641 až 1642 mnoho kněží nekatolických a z části buď v opuštěných domech neb na samotách, z části však i veřejně v příbytcích nekatolických vrchností odbývali bohoslužby po způsobu svém.

(Pokračování.)

Dědinici v Deskách Zemských větších.

Napsal JOS. HROCH.

Dědinici jinak i svobodníci sluli v 15. stol. a později takovi rolníci ve vesnicích mezi sedláky nebo na osamělých dvořích přebývající, jejichž usedlosti byly s v o b o d n é, žádné vrchnosti nepoplatné a nerobotné. Pánem nad nimi byl král. Od drobné šlechty lišili se tím, že nepoživali šlechtického jména a důstojnosti. Dědiniků od 15. věku stále ubývalo tím, že šlechta skupovala od nich svobodné dědiny a někteří zase byli k tomu donuceni nouzí, by se dali v podanství svého šlechtického souseda. Měli také svoje zápisné knihy zvané *Knihy svobodníků*, které se chovají při Deskách Zem. Zajímavé při tom jest, že i v Deskách přichází celá řada zápisů těchto dědiniků, jak dále podávám. Sestavil jsem jména dle abecedy, označil číslem kvaternu a stránkou. Výtah dědiniků jsem učinil z 5ti čísel. Světlá jména značí, že asi jsou to také dědinici, ale v Deskách není při jich jméně „dědinik“. V té věci musí sobě badatel učiniti úsudek sám.

V Bilkových konfiskacích čteme, že někteří svoboduici byli také potrestáni za své účastenství ve vzpouře a sice: *Blažej Austajovec, Pavel Borokovec, Jan Čerkovský, Jindřich Holub, Daniel, Jindřich, Martin, Oldřich, Václav, Vilém Jenžkové, Jan Lhotka, Karel Lhotka, Oldřich Mazaný, Vilém Mazaný, Václav Měděnec, Václav Pečtnovský a Oldřich Rašovec* vsichni z kraje Bechyňského. Ve vsi Křišově a Chotělsku, okr. Dobříš: *Jan a Jiří br. Bartošové, Václav Dvořák, Václav Dlačů*. Od roku asi 1541—1545.

z *Alberovic* Jan dědin. prod. bratřím č. 4, B 5 viz Řiha. — z *Arnoštic* viz Ludov. — *Austajovec* Vavřinec dědin. z Čáslaviček, prod. č. 4, L 3. —

Blažek Václav dědin. z Špule. koup. č. 4, K 16. — z *Borovnice* viz *Houster*, *Pišnov*. — *Borš* Jira dědin. z *Castrovic* koup. č. 5, G 27. — z *Břizy* viz *Traptjel*. — z *Buchova* Jan dědin. koup. věn. č. 4, B 17.

z *Čáslaviček* viz *Austajovec*. — z *Castrovic* viz *Borš*. — z *Čechtice* viz *Proš*. — *Čeněk* Jan dědin. z *Prudic* prod. č. 4, C 15, E 15. — z *Čermné* větší

Albrecht dědin. prod. č. 4, C 10. — Černík viz z Solčic. — z Čestic Mikuláš dědin. klad, Mariana sirotek č. 5, J 30 viz Průša.

z Danětic Mikuláš dědin, č. 5, H 30. — Debov Jakub dědin. ve Lhotě a Mostě pod Stražištěm koup. č. 5, C 26. — z Dubovnice Dorotka dědin. koup. č. 4, J 20. — Duškův viz z Pacova. — Dvořák Jan dědin. z Slavětina koup. č. 5, G 1.

Fára Jan Mikuláš br. dědin. z Chýsky prod. č. 3, L 15, Prokop bratr prod. č. 5, C 25.

Hasík viz z Lomné. — Frantik Jan dědin. Jiří Matěj br. z Leštné, kladli č. 1, L 23. — Hladký Jan dědin. z Zahradky prod. č. 5, A 3. — Hodoušek Jan dědin. z Výchovic prod. č. 5, E 15. — z Hor viz Hřebec, Pisařův. — z Horky Jan dědin. prod. č. 4, G 10. — z Hoštice Petr dědin. věn. č. 4, C 17, č. 3, D 20. — Houster Matěj dědin. z Borovnice č. 4, H 20. — Hřebec Ondřej dědin. z Hor klad, otec Jan č. 5, H 22. — z Hutě nové Václav dědin. č. 4, J 28.

z Chmelného Vit dědiník prod. Ondřej dědin. koup. č. 5, B 29, viz č. 1, K 26. — Chmátal viz z Pacova. — z Chotělska Anna, Johanka dědinice prod. Michal, Jan, Dorotka koup. č. 5, B 8. — z Chržina viz Kehava a č. 3, D 23. — z Chýsky viz Fára.

z Javornice Šimon dědin. č. 1, K 26 viz Taur. — z Jistbice Ondřej dědin. prod. č. 2, E 3, Jan dědin. koup. a klad, Bartoň Jan br. kladli, Bartoň prod. č. 4, C 10, 11 viz Kráva, č. 1, A 28. — Jiša Ondřej dědin. z Lomné koup. č. 4, L 17, č. 1, A 28.

Kehava Jan, Petr, Jiřík, Bartoš, Filip br. dědin. z Chržina, kladli, č. 1, J 23. — z Kelblova Dorotka dědin. prod. č. 5, A 9. — Kerauš z Šimon dědin. z Otročic věn. č. 5, J 18. — z Kojetic Bartoň dědin. Kateřina manž. koup. a věn. č. 1, J. 16. — Ješek B 24, Jan Jiřík Bušek prod. G 24. — Kořenka Petr dědin. z Zichovic, koup. věn. č. 5, A 9. — z Koutů viz Řiha, Alžběta koup. č. 1, G 15, Mach, Krch. — z Kaselovic viz Vlasák. — Kráva Jan dědin. z Jistbice, n. klad č. 2, E 3. — Krch z Malých Koutů Jan prod. č. 1, C 23. — Kroupa Mikuláš dědin. z Záhoří prod. č. 5, F 29. — Křečal Jakub dědin. z Pacova, prod. č. 5, A 3. — z Křivsoudova Jakub dědin. prod. č. 1, J 15, 16. — z Křížova Václav dědin, prod. Mikuláš obdr. v klad. č. 5, G 27. — Kučera Jan Mikuláš Václav br. dědin. z Solčic kladli, Jan Mikuláš koup. č. 1, J 15, 16, věn. č. 5, J 29. — Kudrnáč Jan dědin. z Nemyšle, klad č. 5, H 22. — z Kvaštova a Mozolova Jakub Václav br. a strýcové dědin. prod. č. 5, E 27. — Kypka Matěj dědin. z Újezda vel. koup. č. 4, K 28.

z Leštné viz Frantik, Percha. — z Lidic viz Zeman. — z Lomné viz Jiša č. 1, A 2, 18, Hasík Jan Václav Matěj, Jiša Ondřej koup. č. 4, C 16, Bohunek Pavel Petr br. kladli, Adam Václav — č. 4, C 22, K 13, Hasík Václav Matěj prod. — z Loučkovice viz Pátecký. — Ludov Vavřinec dědin. z Arnošovic koup. č. 5, 5. — z Lhoty ovesné Kateřina dědin. prod. č. 5, C 17. — z Lhoty Žerovské Václav dědin. koup. č. 5, H 5. — z Lhoty viz Debov, Vilas. — z Lhotic viz Nedvěd č. 4, A 29, Dorotka.

č. 1, C 24, Mach z Malých Koutů koup. — z Malenina Ondřej, Petr br. dědin. klad. prod., Petr věn. č. 4, C 21, 22, E 11. — z Martinic viz Šlechta. — Mazaný Jiřík dědin. z Slavětina koup. č. 4, C 29. — Mička Martin dědin. z Holušic č. 4, A 27. — z Milčína viz Synek — č. 1, L 28, Václav koup. Markéta Přeck Jan Jiřík prod., Rohan Jan — č. 4, A 16, J 16. Václav prod. koup. B 27, Kubikův Václav prod. F 23 Prachatický Václav koup. — z Mozolova viz z Kvaštova. — z Mutic Ondřej dědin. prod. koup. č. 5, D 24, 25, 26 viz Tuček, Zeman. — z Mnichova Jakub, Jan dědin. prod. č. 4, H 20

Nedvěd Daněk svobod. hotic č. 1, L 17, okr. Král. dol. — z Nemyšle viz Kudrnáč. č. 2, J 1, Jan ml. č. 4, D 3. Anežka koup.

z Otročic viz Kerauš. — z Ourazu Matěj dědin. koup. č. 1, J 3.

z Pacova viz Křečal — č. 1, E 23, C 25 Kateřina, Lidmila. č. 3, L 25 Chmátal Jan Oldřich br. prod., č. 5, F 27 Duškův Jan prod. C 30 Lidmila koup., D 16, E 2, L 1. — Pátecký Martin dědin. z Loučkovice prod. č. 4, G 12. — Percha Matěj dědin. z Leštné, prod. č. 5, A 10. — z Petrovic Václav Jiřík dědin. prod. č. 5, G 28 viz Tábor, Tamcha i Trumcha č. 2, H 27. Koránd odkázal plat kost. u Sedlčan. — Pisařův Martin z Hor prod. Jan koup. Albrecht prod. č. 1, I. 1. — Pišnov Matěj dědin.

z Borovnice, věn. koup. č. 4, H 20, 21. — z Pohoří Petr dědin. koup. č. 4, C 2. — Proš dědin. z Čechtíc koup. prod. č. 1, F 25 26. — z Prudic viz Čeněk č. 1. D 22, 23, Marek, Lidmila. — Průša Vávra dědin. z Čestic prod. koup. obdr. vklad č. 5, C 14, 15, J 20. — Ptáček Ondřej dědin. prod. č. 1. F 25.

z Radiče Jan, Mikuláš br. svobodníci koup. č. 5, F 23 (okr. Volice). — z Rudoltic Jan, Mikuláš a Voršila dědin. prod. Jan Václav br. koup. č. 4, J 5.

z Redic Jakub dědin. prod. č. 5, G 3. — Řiha Jiřík, Ondřej, Šimon br. dědin. z Alberovic kladli č. 1, K 18. — Řiha Ondřej dědin. z Koutů č. 1, F 25.

z Slabska Jiřík dědin. koup. č. 5, G 16. č. 4, H 13, Martin koup. — z Slavětina viz Dvořák, Mazaný. — z Smrdova Mikuláš dědin. prod. Kateřina Markéta, Martin, Zikmund koup. č. 5, C 28, 29. — z Solčic viz Kučera č. 5, A 11. Václav věn. D 18 Černík Petr Matouš br. kladli, Havel Václav. — z Stěnic a Hor Prokop prod. č. E 6. — z Strojetic Matouš dědin. prod. Vit koup. č. 5, C 14, 15 (okr. Čáslav). — z Střechova viz Vacek. — z Strítěže viz Váša. — z Sudoměře Mikuláš, Řehoř, Jakub br. dědin. koup. č. 5, E 2 viz Šiška. — Synek Jan dědin. z Milčína, prod. č. 4, H 11.

Šiška Daniel dědin. z Sudoměře koup. č. 4, G 3. — Šiška Petr Jan br. dědin. z Záhořic koup. věn č. 1, E 23, koup. č. 4, D 4, Jan Kuba br. koup. č. 4, J 4, 5. — Šlechta Chalupův Jan, Matěj, Václav br. dědin. z Martinic, prod. a klad. č. 4, K 27. — Šlechta Martin dědin. z Veselé, koup. č. 4, K 27. — z Špule viz Blažek.

Tábor Jan dědin. z Petrovic koup. č. 5, G 28. — Tamcha Petr dědin. z Petrovic č. 1, K 12 viz i Trumcha. — Taur Jan Jiřík, Václav br. dědin. z Javornice, díl otcov. č. 5, D 25. — z Tehova Tomáš dědin. klad. prod. č. 1, F 25, koup. č. 4, J 24 viz Tvrzký. — z Traptiel Jiřík svobod. z Břízy koup. č. 1, E 24. — Trumcha Václav dědin. z Petrovic klad. č. 5, F 15 (u Sedlčan). — Tvrzký Jan dědin. z Záhořice, koup. č. 4, J 5. — č. 1, H 4, Tvrzký Jiřík z Tehova klad. — Tuček Jan, Jakub, Václav br. dědin. z Mutic prod. č. 5, D 22.

z Újezda vel. viz Kypta. — z Újezdce Kateřina svobodnice prod. Ondřej koup. č. 2, A 20, Václav dědin. prod. č. 4, J 4, Jan F 24.

Vacek Jan, Jiřík, Mikuláš br. dědin. z Střechova kladli, prod. č. 1, J 28 K 10. — Vackův Mikuláš dědin. z Střechova díl otcov. Jan věn. Jiřík prod. věn. č. 5, F 22. — Váša Jan dědin. z Strítěže koup. prod. č. 5, D 24, 25. — z Veselé viz Slechta. — Vilas Matěj, Bartoň Petr Václav Jiřík Mikuláš Bohuslav Matouš Jan br. dědin. z Lhoty kamené koup. č. 1, G 13, 14, Jakub klad. č. 5, F 15. — z Vilice viz Zeman. — Vlasák Jan, Bartoň, Matěj, Jakub z Kraselovic kladli č. 5, G 24. — z Výškovice viz Hodoušek.

z Záhoří viz Kroupa. — z Záhořic viz Šiška. — z Záhořice viz Tvrzký. — z Zahradky viz Hladký. č. 5, F 23, Anna Dorotka sestry prod. č. 1, D 14, H 15, Jiřík, Šimon. č. 4, C 22. F 23, 24. — v Zderadinách viz Zeman. — z Zdeslavic Václav dědin. prod. Prokop koup. Vavřinec děd. č. 4, K 28. — Zeman Jan st. Jan ml. dědin. z Lidic, prod. č. 4, B 30. — č. 5, J 24 Zeman Jan Petr br. z Mutic obdr. vklad. — č. 4, F 13 Zeman Jiřík v Zderadinách koup.

z Žichovic Petr dědin. věn. č. 4, C 8. prod. č. 5, A 9, 11 viz Kořenka.

Posudky.

Tenor a Jan, Účast kardinála Dietrichštejna za boje mezi arciknížetem Matyášem a Rudolfem II roku 1608. Brno 1917. pap. knihtisk. benedikt. Rajhrad. Otisk z Hlídky 8°, str. 204. Cena 4 K.

Význačné osobě 45. biskupa Olomouckého, Františka knížete Dietrichštejna, jenž r. 1599 se stal kardinálem († 1636), dostalo se pečlivě pozornosti od Jana Tenory, faráře ve Chvalkovicích u Nových Hvězdlic, jenž již dříve podal cenné práce o kardinálu Dietrichštejnovi Hlídce. Druhý kardinál Olomoucký, spřízněný po matce své se španělskou větví rodu Habsburského. byl vůdcem katolické menšiny na Moravě a od r. 1607 předsedou tajné rady císaře Rudolfa II, měl tedy vliv velice mocný, kdežto na straně arciknížete Matyáše nalézáme Melchiora Khlesla, biskupa z Nového Města a administrátora Vídeňského. Arci-

kníže Matyáš byl nejstarším bratrem svobodného císaře Rudolfa II a toužil dávno po právu nástupnictví, chtěl skutečně vlády dosíci. Boj tento se stal zjevný počátkem r. 1608, kníže Liechtenštejn podporoval na Moravě arciknížete, ano khlesl dovedl i přesvědčiti kardinála Dietrichštejna o polřebě smírného řešení otázky nástupnické. Ke smíru došlo 25. června na zámku Libeňském (Praha-VIII), ale neuspokojil, Morava obdržela větší samostatnost, protestanští stavové zajistili si zápisem Štěrboholským svobodu náboženskou od Matyáše. Kardinál Dietrichštejn spokojen nebyl, vida že smírem není ještě boj ukončen; slechetná mysl jeho se nepotkala s uznáním se strany Rudolfa, nepřiznivě posuzován od nuncia papežského, kardinál odešel na Moravu, navázal styky s králem Matyášem uherským, ale ohradil se proti ztenčení své moci, byť i proto biskupství a život musil ztratiti. — Dílo toto spracováno jest na podkladě listin archivu Mikulovského a Vatikánského, přihlíží také k pramenům a psaním uveřejněným a jest cenou pomůckou pro správné posuzování dob bouřlivých, když již vyvstávaly černé mraky blížící se odboje protestanských stavů v Čechách. Přidaný ukazatel na 10 str. je vhodným zakončením cenného díla, jež zasluhuje hojného rozšíření.

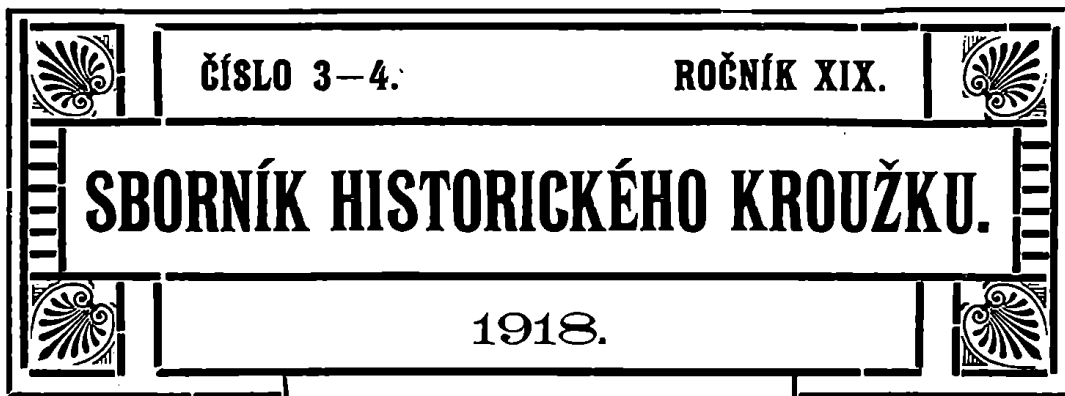
Libri erectionum archid. Prag. saec. XIV et XV. Lib. VI. ed. Dr. Ant. Podlaha, fasc. 3—5, Praeae 1916, nákl. vlastním, po 1.50 K.

Nové sešity (o 1. a 2. viz S H K 1916, 224) obsahují zápisy pro fary: Bečov, Bozno, Boleslav St., Brandýs n. Orli., Castolovice, Hory Kutné, Hoštice, Jeseník, Kladruby, Kosová Hora, Kožly, Lipa, Lipoltice, Litoměřice, Litomyšl (narovnání mezi biskupem a kapitolou), Lužec, Martinice, Němčice, Ouběnice, Petrovice u Řičan, Přibyslav, Rakovník, Rataje, Slaný, Sobotka, Švihov, Tuklaty, Voděradý, Vodňany, Žatec; v Praze u sv. Haštala, Havla, Jiří a P. Marie na Louži, Vavřince. Dále jest tu ustanovení arcibiskupa Olbrama o odpustcích 40 dnů těm, kteří v pátek odpoledne ve 3 hodiny klečice pomodlí se 5 Otčenášů za ukončení rozkolu papežského a odvrácení nájezdů Turků a Tatarů, potvrzení nadace pro nově zřízeného r. 1400 českého kazatele u sv. Vítu pro svátky v advente a postě třikrát týdně, v neděli již bylo u sv. Vítu postaráno o české kázání a potvrzení nadace pro dům bekyň blízko sv. Benedikta na Hradčanech, dispens od 3. stupně přibuzenství, závět kněze Václava z Pelhřimova, provise zpovědníka Václava IV. Mikuláše biskupa Lavantského a přijeli kněze diecese Olomoucké Jana z Říše do pražské. V sešitě 5. jsou uvedeny listiny pro kostely v Brlozci, Domažlicích, Holedčích, Chelčicích, v Jindř. Hradci založen spítal před branou, v Kolině Novém, Kutné Hoře (zřízeny 3 kaplanky v kostele Božího Těla a sv. Barbory), v Mutěnině, v Praze o záměně statku arcibiskupského v Podole, u sv. Haštala zřízeno oltářnictví, podobně u sv. Michala na St. Městě, sv. Petra na Poříčí, u sv. Vavřince na Újezdě, u sv. Vítu na hradě oltář Navštívení P. Marie; dále v Rakovníce, Řičanech, Studence, Třeboníně, Vlašimi a Vodňanech. Zde nalézáme také ještě listinu z doby sv. Jana Nepomuckého, poněvadž při zápisu v kn. IV. č. 502 se vloudily některé chyby. Z toho jest viděti, jak je potřebno, řaby vydány byly knihy zřizovací v plném rozsahu. Doporučuje se co nejvřeleji.

Věstník Král. České Společnosti Nauk, třída filos.-hist. jazykozpytná 1916, Praha 1917, v komisi u Fr. Řivnáče, obsahuje tituly, 9 přednášek během roku ve Společnosti konaných a dvě práce dra Aug. Sedláčka *Die Reste der ehmaligen Reichs- und königl. böhm. Register* (zkrácený překlad českého díla vyšlého ve Spisech České Akademie) a pojednání H. Trauba, *Dieblův Moravsko-slezský časopis pro lid (1842—1846)*.

Výroční zpráva Král. České Spol. Nauk za rok 1916. Praha 1917. V komisi u Fr. Řivnáče, podává sdělení, že v Archivu českém XXXIII. se tisknou registra král. soudu komorního až do konce r. 1526 a v XXXIV. Akta veřejná a sněmovní z doby Jagellovců. Knihovna obsahovala celkem 50.578 čísel, knih používati jest jen v místnostech Společnosti, mimo členy v Praze bydlící. Dále uveden jest seznam nových a všech členů, pak důležitý seznam všech společností a ústavů, s kterými Společnost vyměňuje spisy. Zde lze nalézt mnohé spisy, které v universitní knihovně nejsou.

Švédové na Strahově a obležení Prahy r. 1648.

Napsal CYRILL A. STRAKA, bibliothekář na Strahově.

(Dokončeni.)

22. ledna 1649 posílá podpřevor P. Bruno P. Víta Reslera k opatovi, jenž zatím přesídlil do Jihlavy, aby mu osobně sdělil, čeho nelze napsati. Podotýká aspoň to v dopise, že generál Wittenberg těžce onemocněl a že podle sdělení hraběte Viléma Alberta z Kolovrat zemřeli oba dva synové jeho, mladí Strahendorfové v Míšni, a že je chce 23. t. m. v rodinné hrobce pochovati. Obširněji poněkud líčí pražské poměry zase rektor P. Weigl dne 24. ledna: „Bojím se, že Švédové čekati budou v Praze ještě na jaro, neboť znovu se opevňují v prostřed mostu a sotvaže jedni odejdou, zase druzí už tu jsou, jako na př. včera 100 rejtharů z Tábora. Jest jich zde ještě přes 2000. Wittenberg snáší se s našinci výborně a jak se vypráví, chce si vzíti dceru buď Gallasovu nebo Kinského za choť a vůbec usídliti se v Čechách. V těchto dnech posledně jmenovaná darovala mu bandalír (balthem) krásný s vlastní podobenkou a on zase jí navzájem draho-kam v ceně 1000 tolarů. Klášter náš jest konečně (Bohu díky) hostů prost. Není tu více nikoho ani ze zdravých, ani z raněných a také ve špitále zase jen špitálníci bydlí. My v semináři též jsme od 10. prosince z očiště vysvobozeni. Dal jsem podle možnosti opravit brány a zdi semináře nebo lépe řečeno hřbitova a zavřiti průchody, kterých si nadělali vojáci. Seminář ve všech částech jest vyčistěn, tak, že kdyby Vaší Milosti libo bylo, mohla by se zde pohodlně ubytovati. Nyní zavřeni jsme ze všech stran jako Kartusiáni, a není jiného východu od nás kromě nejmenší branky, která však stále jest uzavřena. Také noclehárnu (dormitár) naši opatřil jsem dvojí mříží, takže ani my bez klíče vycházeti nemůžeme, aniž kdo k nám vstoupiti. Staroměstský hejtmán hrabě Michna poslal před 3 dny ke mně, abychom podle nařízení, došlého 22. prosince z Vídně, podali výkaz, jakou škodu utrpěli jsme v semináři. Poslal jsem to písemně. Podobně ještě jiná naskytla se příležitost vyložiti císaři jednak naši nevinu a jednak škody, které jsme utrpěli. Udán byl totiž u císaře kapucín P. František z Polska,²⁸⁾ že prý jeho návodem nechopili se ně-

²⁸⁾ P. František z Rodičova.

kteří z reholníků zbrani. Týž vyžádal si ode mne svědectví, kteréž jsem mu, nemohla pravdy zapřítí, skutečně dal, ale s opatrností: 1. dosvědčil jsem, že zmíněný Pater nikoho z našinců k něčemu podobnému nenabádal, a 2. uvedl jsem důvody, proč, ač velmi rádi, nemohli jsme se zbrani za Boha a císaře chopiti. Slíbil, že vše vlastnoručně císaři podá. Tak budeme moci podkop, od don Floria nebo od „černých“²⁹⁾ založený, vhodně zasypati, a císař zároveň pozná, co vše jsme pro něho vytrpěli.³⁰⁾ Jinak žijeme bez peněz. A tak znavený život povedeme, pokavad možno bude, Návštěvníci zase se scházejí do našeho kostela, a lavice v čas kázání jsou téměř plny. Všechny zbožné předčí horlivostí pan z Boye³¹⁾ a pan Schwab,³²⁾ který již úplně se pozdravil z ran od malostranského hejtmana zasazených. Z politického života tyto jsou novinky: Španěl velmi těžce nese, že jest mír uzavřen, a proto Lamboi, jenž nyní Španělským jest oddán, nechtěl Königsmarkovi zimní tábory (ubytování) předati, ač jemu poukázány byly. Došlo až k půtce, při níž Švédové byli poraženi. Naše porady, v prostřed mostu častěji konané, jsou již ukončeny. Třetí bod jest ze všech pro nás nejdůležitější: vrácení archivů. Proto nyní den co den pilně se pracuje o jich obnově a náležité uspořádání. Ach, jak různé povídačky, popěvky a podobné věci, pravdě zcela nepodobné, také zde v Praze se rozšiřují! Což teprve bude se díti jinde, zvláště na císařském dvoře!“

30. ledna 1649 odpovídá podpřevor P. Bruno opat, na list jeho z Jihlavy poslaný: „Hlavní, co nám Vaše Milost ukládá, jest, abychom pomlčeli o tom, že ostatky sv. Norberta byly zachráněny, uvádějíc pro to významný důvod. Ale — račte prominouti — nelze nikterak utajiti, že zachráněny byly, poněvadž darovány byly nejjasnějšímu vévodovi saskému zároveň s obrazem P. Marie Brandýské, o kterémž týž vévoda znovu prohlásil, že jej věnuje Jeho Milosti Císařské. Veřejně slyšena byla slova, z úst kteréhosi švédského komisaře na pražském mostě pronesená, když jednalo se o 42.000 zl., které po jednotlivých měsících mají býti spláceny, pokavad by poslední halír (o výši prvé nebo druhé lhůty nemohl jsem nic určitého zvědět, poněvadž nejjasnější pan Kolovrat po několikátýdenní nepřítomnosti v Praze teprve dnes s mrtvolami nejjasn. páňů synů přijede a nemohl mně tedy býti na ruku) nebyl zaplacen: „Ihr könt woll (!) — tak pravil onen Švéd — geben die 42.000 fl. Haben doch wir auch viel nachgelassen. Wir haben Euch Eüren Norbertum gelassen, wir haben Euch Eüre Mariam gelassen.“ Když to tedy rozhlašuje jak saský vévoda, aby si tím

²⁹⁾ Výrazem tím míněni Jesuité pražští.

³⁰⁾ Na připsaném listku odhaduje P. Vavřinec škodu, způsobenou na budově semináře osmi ranami těžkých děl a ubytováním sborů Contiho, v době od 31. července do 9. prosince 1648, v semináři a přilehlých třech klášterních domech, na více jak 2000 zl. rýn.

³¹⁾ Nejspíše míněn tu Dr. Vilém van der Boye, apellační rada, spřízněný s Michnou, jenž měl za choť sestru císařského plukovníka van der Boye, r. 1636 ovdovělou.

³²⁾ Patrně Reichard Schwab z Ragersdorfu (Reicherstorfu) majitel domu na Pohořelci, dnes „u Kundraticů“ řečeného.

velké slávy zjednal, tak i Švédové, že postoupili, čeho podržeti si nemohli, a rozmnožují tak svou zásluhu pod zástěrou, že prý je zachovali, pod jakou tedy záminkou mohli bychom my tajemství o tom udržeti? Požadován jest celý obnos a má jediné v Hamburce a nikde jinde býti splacen. Čeká se jen na zasedání říšského sněmu, nevím však ještě, které předlohy mají býti dány na pořad. Není třeba na kterémkoli jiném místě ustupovati. Druhé, co Vaše Milost nám ukládá, jest, abychom prohlédli všechny listiny. Učinili jsme tak již dávno, ale nemohu podrobně sdělit, co bylo vzato (byloť jich nemalé množství odneseno), poněvadž nevím, co nebo které listiny tam byly. Psal jsem již, že schránka Vaší Milosti, která v pokoji před lůžkem na stole stála a jež nebožtíkovi opatovi Kašparovi kdysi darována byla, rychle odnesena byla se všemi listinami.³⁸⁾ Pokud jsem nahlédnouti mohl, zdálo se mi, že nejsou to listiny důležité, ale Vaše Milost lépe to bude věděti. Prohlédneme tedy vše a seznam jich co nejdříve zašleme. Co se týká zpráv o moru, oznamuji, že v městě již ochabuje, snad pro mráz nyní prostředně prudký. Jinak však rozšířil se již po všech třech městech. Na Pohorelci zemřelo jim několik osob a také v klášteře se uhostil, neboť pod proboštstvím (dovoleno-li tak zváti část opatství, kde prve Vaše Milost bydlívala), vedle schodů do pokojů byla jim zachváčena jistá dívka, příbuzná našeho bednáře. Stonala pouze jeden den, nežli nám to ohlášeno bylo. Přestěhovali jsme ji hned po té na Pohorelec, kde zemřela a po ní ještě syn téhož bednáře. Excel. generál Wittenberg z velmi nebezpečné nemoci své již se pozdravuje. Byl tak „zdrhnut“ od kteréhosi lékaře z Drážďan, „zdolatele“ (expugnator) prý pakostnice. Týž natíral obvyklým svým olejem část těla katarem postiženou tak úsilně, že až kůže s těla slezla. Za to ztrestán byl při stole generálově zle, jak slovy, tak i políčkem, od lékaře Jeho Excellence doktora Marka.

Z dopisu P. Vavřince Weigla, ze dne 30. ledna, dovidáme se, kde přechovávány byly ostatky sv. Norberta, když odvezeny byly ze Strahova. Bráně se proti důtce opatové, že jiným bratřím a lidem prozradil, co stalo se s tělem patriarchy řádu bílého, praví P. Vavřinec: „Sv. Norbert přenášen byl za bílého dne od čtyř vojáků z hradu do domu kněžny. To vidělo mnoho lidí a ví o tom celá Praha i Vídeň. Samá kněžna, jež brandýský obraz donesla císařovně, široce a honosně vykládala to po císařském dvoře. Když tedy tím způsobem vyšlo to na veřejnost, myslím, že neprozradil jsem to já nevděčně. Kéž by byli jiní, kteří v klášteře jsou nebo byli, neroztrušovali v Mostě, v Táboře, v Žatci a po Praze to, o čem jim pomlčeti bylo. Někteří lidé vědí to též od Švédů, jiní zase sami se toho domýšlejí, jak jsem si sám na to již v klášteře stěžoval. — Pan Kolovrat, jenž dříve již odejel, vrátí se teprve dnes na večer se svými oběma pastorky ze Strahlendorfu, kteří zemřeli v Perně na neštovice a u nás (na Strahově) v rodinné hrobce budou pochováni.“

³⁸⁾ Jak vysvitá z dopisu P. Godfrida ze 6. února 1649, vzal ji nejvyšší Copy a poněvadž již téměř před čtvrt letem z Prahy odejel, nebylo naděje, že s listinami zase vrácena bude.

Téhož dne píše P. Vavřinec opatovi ještě druhý dopis v němž, dodává, že oněch 42.000 zl. má se prý Švédům spláceti po jednotlivých měsících, pokavad neodejdou. Dále, že 29. ledna chyceno bylo osm „Petrovských“, kteří si dávali jména falckraběte a nejvyšších důstojníků švédských, a že uplynulou středu (27. led.) pokusili se císařští vyhoditi podkopem do povětří „Šibeniční vrch“ (montem patibularem), ale že se to nepodařilo. 3. února sděloval P. Vavřinec nové zprávy z Prahy: „Pověst, že Švédové odejdou ve čtyřech nedělích, udržuje se zde stále, ač na mostě rázně pracují. Říkají o tom, že prý je to už tak jejich zvyk dělati až do samého odchodu. Velmi rádi prý odejdou, jen co jim vyplaceny budou peníze. S tím však se valně nepospíchá. kromě toho není zde nic nového, leda že král náš odjede do Španělska a že Jeho Eminence přijede do Prahy až na Velikonoční svátky. Minulé neděle (31. ledna) zajato bylo zase osm „Petrovských“, kteří právě tak, jako předešlí dali si jména nepřátel, přijali zase jména našich důstojníků. — Rektor (arcibiskupského) semináře pan Jindřich³⁴⁾ se již vrátil. Bylo mu nařízeno, aby alumny svolal, což už horlivě provádí. Divím se, že P. Basil³⁵⁾ je tak tvrdošijný, když přes solní pokladna vyvázla beze škody a nikdo ze Švédů do konsistoře ani nevstoupil. Nejšťastnějšími ze všech úředníků byli pan dvormistr (major domus) a Nefestin (z Koberovic), neboť u prvního neviděli Švédové pro samé závěsy ani obydlí a druhému vzali jenom rapír (frameam). A když se s nimi smluvil o výkupném 12 dukátů a přikázáno mu bylo, aby smlouvu tu ještě písemně stvrdil, napsal lišácky místo dukátů jen tolary a ty také druhého dne vyplatil. P. František (z Rozdívčova) kapucín, a don Florio jsou v pŕtce. Onen shledává svědectví proti druhému, tento pro sebe sama. Mám za to, že to již k císaři došlo. Mohl zajisté ten „ušlechtilý“ don Florio zmíniti se o nás lepším způsobem a pojmuti do své zprávy vylíčení strasti, které jsme my více nežli kteříkoli jiní reholníci vytrpěli, ale pravda, jak doufám, vyjde na povrch a labuť nad havrany bude triumfovati.³⁶⁾ — V doušce pak se praví: „Den co den očekává se zde president švédské rady nebo nějaký rada, aby vedl vyjednávání společně s Wittenbergem, kde by ony peníze měly býti složeny. Splátku oněch 300.000 zl., jež vyplatiti má císař, viděli by rádi v Hamburce. Ukáže se tedy moje domněnka, že před březnem neodejdou, býti správnou.

V dopise ze 6. února, ličícím obšírně starosti o polní a domáci hospodářství, podotýká správce kuchyně P. Godfríd Hohenberger: „O odchodu Švédů nedovídám se nic určitého, ano povídá se, že jeden nebo dva pluky pro nečasnou rozepři P. Plachého se Švédy znovu se vrátí do Prahy. Ale, jak slyším, jest prý vše zase již urovnáno. Na Pohorelci jsou toliko tři domy zbořeny,

³⁴⁾ Meckenburger.

³⁵⁾ d' Ayré, kapucín.

³⁶⁾ t. j. Praemonstráti nad Jesuity. Byliť již od dob opata Questenberka Strahovští Praemonstráti, stojíce ve sporu o školy na straně kardinála Harracha, s řádem jesuitským v nevůli, která však za nástupců Fukových změnila se v přátelské styky.

ostatní — jak doufám — zůstanou. Dům Otčenáškův (des Vater-unsers Haus) ve Vlašské ulici též velmi trpí, ale toliko pro nebalost našeho rychtáře, jenž do svého a některých jiných domů nechce vojáky ubytovati, jak by náleželo. Ostatně nedějí se na domech příliš velké škody.

Téhož dne stýská si podpřevor P. Bruno znovu na rychtáře Tannenbergra. V dopise tom zvláště zajímavá jest zmínka o P. Plachém. „Již před několika týdny žádal jsem V. Mt. o radu, co počíti s naším rychtářem pohoreleckým Filipem Dornbergrem, jenž nás nesnesitelně podvádí a klášterních důchodů, beztak nepatrných, jen ve vlastní prospěch bez našeho vědomí používá. Prisvojil si již přes 25 kop vybraných z piva a také si vzal peníze sebrané z prodeje vína, jak sám podrychtář doznal. Nevíme ani, kolik toho jest, poněvadž to není v účtech zaneseno. Aby se zbavili vojáků, které měli míti ve svých domech on a Pavel Gropper od „bílého lva“, vykážali jim byty v našem domě u „Otčenáše“. Strpěl bych to, maje na zřeteli nynější bídu, ale poněvadž jim ani potřebného dříví neposkytují, hojí se, jak jsem viděl, na domě jinak dobře zachovaném, ježž pustoší. Pěkná konřna vezme v osmi dnech za své, neboť berou dvěře i trámy se střechy. A k tomu ještě zmíněný rychtář i roční nájem od nájemníků toho domu pro sebe přijal. — Před dvěma dny bylo by hnedle došlo (a snad ještě dojde, jestliže někdo nezakročí) s námi a s celým královstvím k veliké pohromě pro nečasnou řeč P. Plachého z Tovaryšstva. Člověk ten, stav se šťastným výsledkem, s kterým se potkala jeho účast se studenty při obležení pražském, téměř zpupným (ferox), pravil nejvyššímu komisaři Schorovi do očí, že prý císař ani nemůže, aniž chce mír uzavřítí nebo ho potvrdití. Sám prý s nevelkou hrstkou přepraví se na Malou Stranu a nepřítel vyžene atd. Tato slova generálovi Wittenbergovi zvěstovaná a od něho zase do Lipska sdělená způsobila (jak slyšel jsem sám z úst malostranského konšela), že dán byl městské radě příkaz, aby učinila včasné přípravy pro 1000 rejtharů a tolikéž pěšáků, kteří co nejdříve k posílení posádky přibudou. Spolu nařízeno bylo švédskému vojsku, aby měli všechno připraveno a na znamení z děla nebo bubnu okamžitě se shlukli. Právě však se dovídám, že celá ta záležitost urovnána byla prostřednictvím hraběte Contiho, při čemž dostalo se P. Plachému zdravého výtopku. Týž pak se jednak omlouval, jednak i zapíral, uváděje, že prý pouze tvrdil, že mír nepotrvá přes 50 let.“

Téže věci dotýká se i P. Vavřinec ve svém dopise z 10. února: „Nové události u nás přičí se míru i odchodu Švédů. Před 4 dny vyslovil se pan z K.(olovrat) rozhořčeně, že neodejdou-li sami, dojde k tomu, že budou vyhnáni. Potvrdil to Jesuita³⁷⁾ Plachý, že prý jest hotov se svými studenty na útěk je zahnatí. To způsobilo, že Wittenberg dosadil opět do všech domů dvořenínů a do klášterů své vojáky pod tou záminkou, aby prý obyvatelé ne-

³⁷⁾ V originále oblíbená toho času přezdívka Jesuitům dávaná „Acignianus“ t. j. nikoli labutí barvy, tedy „černý“, řeholník roucha černé barvy.

byli olupováni nebo domy kaženy, ale v pravdě proto, aby studenti a řeholníci nemohli se shluknouti a spojenými silami na Švédy uderiti. Také naši vojáci přestali úplně důvěrovati, neboť stráže stojí dnem i nocí. Vypráví se, že prý 800 Švédů přitáhne a také našinci že přijdou. Na Malé Straně jsou zase děla obrácena proti nám a snad v brzku se rozeřvou jako nedávno. Jak se doslýchám, vytýká se nám poznovu, že prý jsme se nechopili zbraní, nezavřevše semináře nebo neopustivše ho, když vojáky byl přeplněn. Však smažeme již známku křivdy nebo pohany nám vmetené!“

O dva dni později píše P. Vavřinec Weigl zase opatovi do Jihlavy další podrobnosti o novém znepokojení: „Přechod přes most jest zase stížen, neboť jedna strana druhé nedůvěruje a my stráže zdvojnásobili. Roztrušuje se též zvěst, že pluku jízdy vykázano bude stanoviště směrem ku Zbraslavi, aby nemohlo nic z potravin doveženo býti do Starého města. Švédové zdráhají se odejítí, pokavad jistá místa, jmenovitě ve Falci, nebudou jim vydána a peníze vyplaceny. Peněz však jest velmi málo a dekret, poukazující výplatu, jenž poslán byl od K(olovrata) na krajské hejtmany 9. ledna, odevzdán byl — čehož velmi jest želeťi — p. hraběti Franskimu teprve 12. ledna, takže posel ze Starého města potřeboval k cestě na Malou Stranu tři dny. Jak tedy možno bylo sehnati ve třech dnech polovici obnosu? Vždyť akta na mostě smluvená žádala, aby polovice t. j. 21.000 splacena byla Švédům 15. ledna! Stala se ještě i jiná příhoda, která Švédy velmi pohněvala. Dvě ženy, nechvalné pověsti, přešly přes most na Staré město. Byvše od židů prozrazeny, oloupeny byly našimi vojáky na veřejném náměstí o všecko až na košili, potom polity a nejpotupnějšími pohanami zahrnuty. Za to vyhrožují Švédové zase našim, že jim to odplatí a že snad to postihne pak i takové ženy, které považovány jsou za počestné. Dcera paní Strakové (z Nedabylic), téměř dítě ještě, která v nosítkách (in corbe) nesena byla k sekretáři falckraběte, byla týmž sekretářem zneužita a jest posavad v zajetí držána. Matka však uprchla. Novinek z Říše není, leda že pokračuje se v dřívějších událostech. Holanďané stojí ve zbrani proti portugalskému králi, jemuž několik lodí cukrem a podobným zbožím naložených při návratu z Indií vzali, ačkoliv i oni ztrátu dvou lodí utrpěli. Byly totiž zničeny výbuchem prachu, který Portugalci na své vlastní trojveslici zapálili. V Štrasburku jsou protestanté a katolíci ve velikých rozepřích a jsou tam stále očekávání noví vyslancové od císaře podobně jako v Bavorsku. Kardinál Giraldi velice usiluje o to, aby hašteřící se Francouze smířil, ale posavad bez účinku. Rovněž Angličan Gere z Fourfouxu přičiňuje se o to, aby s pomocí Irů získal si koruny. Španěl, vyslav vojsko, opevňuje svá místa ve Falci. Wrangel dal několik děl přivéztí do Svinibrodu. Zkrátka, ze všeho jde na rozum, že nenastane mír, leda skrze novou válku.“

15. února píše P. Vavřinec poznovu: „Podmínky míru, o nichž se na mostě jednalo a které smluveny byly, již jsem

vypsal. Chraň Bůh, abych chtěl klamati! Dobrý ten muž, který V. Mti. psal, že naši komisaři vysláni byli do Erfurtu a že tam přijdou, zmýlil se, ať je to kdokoliv. Tam sjedou se švédští generálové, nikoli však naši komisaři. Snad vzešel ten omyl odtud, že pan K(olovrat) odcestoval k svým pastorkům do Perna. Potěšitelné novinky z Prahy, jež od K(olovrata) a samého Wittenberga pocházejí, jsou ty, že generál odjede z Prahy na nejdéle do tří neděl. Dobří lidé očekávají, že odtáhne s většinou vojenských sborů a přejí si, aby odešel se všemi. Mezi archivalie, podmínkami míru vyminěné, nejsou pojaty privátní věci, nýbrž jen královské a císařské, nikoli tedy městské a tím méně knihovny. Kdyby pan K(olovrat) věnoval nám knihovnu svých pastorků, Strahlendorfskou totiž, velice by naši vyloupené knihovně přispěl. Pohřbil zde (t. j. na Strahově) své mrtvé v rodinné hrobce a zítra počnou třídní zádušní pobožnosti u Jesuitů blíž mostu. Tak my dostáváme mrtvá těla, kdežto jiným dostane se královských podílů (regalia). Dnes asi o hodině 5. večerní bude rovněž v klášteře našem pochován pohrobek pana Františka Šternberka, téměř již v lůně mateřském mrtvý. Dobrá ta paní se svou rodinou stíhána jest už bezpočetnými bédami.“

V dalším dopise z 20. února opravuje P. Vavřinec omyl, který mimoděk napsal o pohřebních slavnostech v rodině Kolovratské: „Co se týká třídních bohoslužeb, o kterých jsem psal, že by měly spíše slaveny býti u nás, zmýlil se onen zpravodaj, jenž nás navštívil a já tedy s ním. Týkají se totiž bratra paní Kolovratové, jenž zemřel v tureckém zajetí, kdežto za Strahlendorfy, jak pravil, budou teprve bohoslužby u nás konány.“ Vypisuje pak dále pozoruhodné novinky z Prahy, praví: „Vyslali jsme z Prahy do Erfurtu hejtmana od pluku Contiho, jménem Molzera, aby se tam pokusil vyjednatí odchod Svědův, anebo aby aspoň vyzkoumal tamější smýšlení. Snad najdou jiné prostředky k tomu. Především přihodil se zde případ velmi vážný. Wittenberg chystal velký ohňostroj a dal k němu sestrojiti prapor (vexillum), v jehož žerdi mělo býti ukryto osm ran. Prikázáno bylo tedy sluhovi, aby je ze zbrojnice, která sousedí s domem pana Miseroniho, přinesl. Sluha uchopiv svíci, neopatrně dotekl se prachu, jenž vybuchl a s granáty hroznou škodu na budově způsobil, tři osoby roztrhal, 3 popálil a byl by hnedle i vzbouření roznítil, kdyby nebyli Colloredo a Conti tryskem na koních přikvačili. Udržuje se stále pověst, že Wittenberg se hne, ale nějakých příprav neviděti. Dnes jedni rejthaři odjedou a zítra zase jiní přijedou.“

O pohřbu mladých Strahlendorfů zmiňuje se též podpřevor P. Bruno v dopise z 20. února, podotýká, že povolán byl k p. Kolovratovi v záležitosti pohřebních slavností jeho synů. Stanoveny jsou na den 25. února a následující dva dni jak na Strahově, tak i u Jesuitů staroměstských. U těchto z té prý příčiny, že všichni přední šlechtici tam bydlí a že by jim obtížno bylo tak daleko, až na Strahov, se dostaviti. Zajímavé je také, že jednal P. Bruno o vydej obilí k seti z vojenských skladů.

S tím však nechtěl p. Kolovrat ničeho míti, poukazuje podpřevora na pana Custose. O výbuchu v arsenále na hradě Pražském píše podrobněji: „Osmnáctého dne tohoto měsíce povstal veliký poplach v Praze, zvláště na Malé Straně. Zvonění všemi zvony na poplach naplnilo nás ustrnutím. Švédové totiž, počínajice si neopatrně, zapálili věž zbrojnice (turrim munitionum) vedle metropolitního chrámu, kde obvykle děla slévali. Odtud vyletěly velké koule granátové, vybuchnuvše z části a zeď v síle 8 loket probořivše, dílem do hlubokého příkopu pod Prašným mostem (infra Staubprukhen), dílem na ulici, kdež okna kaple sv. Zikmunda prorazily. Tři z těch, kdož zapálili, byli zabiti. Mezi nimi jest prý též švédský zbrojmistr (správce arsenalu), a proto příčina výbuchu není dobře známa, ač někteří vypravějí, že se to stalo svící, jiní zase, že při kouření tabáku. — 17. t. m. povolili jsme uložiti pohrobka nejjasnějšího pana Šternberka dobré paměti na prosbu v našem chrámě, pokud nebude přes most volného přechodu, aby pak ve hrobce vlastního otce byl pochován. Naděje již svítá, že snad před Velikonocemi zbavíme se Švédů, kteří den ode dne očekávají k tomu rozkaz, jak zvěděl jsem z úst J. Excellence nejv. komisaře Kolovrata. Ale, jak od jiných zase slyším, očekávají prý Švédové, že Malostranští, byť i rozkaz přišel, budou tak cituplní, že jich nepustí, pokavad nebude píce na loukách. Divím se, že také ještě náhrad nežádají.³⁸⁾

21. února 1649 sděluje P. Vavřinec mezi jinými záležitostmi klášterními opatovi: „Seznam zimních bytů vojska, jenž odevzdán byl již krajským hejtmanům, držán jest v tajnosti. Pojednou vynoří se pak z toho nespravedlivé roztržení. Tak je to nyní zvykem, toť nyní zákonem! Novinek není, ledaže arcivévoda, zabrav místa v Belgii Francouzem obsazená, chce nyní válčiti za krále francouzského. Totéž očekává se od Lotrinčana. Wittenberg dal by celou tunu zlata za to, kdyby se ona příhoda v pražské zbrojnici nebyla stala. Je totiž říšským zbrojmistrem. Opravdu stala se veliká škoda, neboť hrozí nebezpečství, že i blízká věž³⁹⁾ se sřítí.“ — Týž P. Vavřinec, rektor koleje sv. Norberta, oznamuje nově 27. února opatovi Fukovi: „My zde v Praze kolísáme se stále mezi nadějí a strachem. Nemohu nic určitého o odchodu Švédů napsati, pokavad nevrátí se hejtman Melzer, v příčině té do Erfurtu vyslaný. Jakmile to od něho, neboť jest mým příznivcem a spolustolovníkem, zvim, ihned to V. Mti oznámím. Švédové

³⁸⁾ Znalce literatury české XVII. stol. zajímá bude zpráva, že v korespondenci Fukově té doby přichází dopis Tomáše Plachalia, známého spisovatele českého Passionalu, nákladem dědictví sv. Václava vydaného, a překladatele Skargova „Pobožného soldáta“, Metafrastovy „Obory panenské“ a Drexeliova „Heliotropia“ a j. Žádá jakožto farář pelhřimovský 20. února 1649 latině světicího biskupa Fuka o dovolení, aby dovoleno bylo měšťanům pelhřimovským, najmě soukenníkům, požívati v určité dni postu masitých pokrmů, poněvadž čeled' nechce pouze chleba jísti a jiných postních pokrmů nelze tak snadno pro neúrodný rok a velkou drahotu opatřiti.

³⁹⁾ Miněna tu velká, oblá věž nad Jelením příkopem poblíž chrámu sv. Vity, která nesprávně nazývána bývá Mihulkou a považována za státní vězení v XVI. a XVII. věku. Byla to hradní zbrojnice.

jsou velice ve střežení hradu opatrní od té doby, co zbrojnice velikou, opravdu velikou škodu utrpěla, neboť část kaple sv. Vojtěcha jest pobořena a rovněž tak i slévárna děl.⁴⁰⁾ K tomu přistupuje i ta okolnost, že již několikráte v hradě hořelo. Posledně v domě oficiálově, jenž z toho byl všecek strachem téměř polomrtvý, pokavad oheň nebyl uhašen. Přec však dovolen jest vozům příjezd přes most, neboť pilotový most (pons sublicius) z naší strany jest již téměř hotov. Předevčirem prohlížen byl od komisařů K(olovrata) a Plumthala pluk Contiho a Valdštejnův. Byl spočítán do jednoho (muž od muže), ale stalo se tak výbornou lstí, poněvadž přidružili se někteří od jiných pluků a tak podvodně počet rozmnožili. Žold a oděv bude jim co nejdříve rozdělen.“ — Z dalšího znění listu zajímavá jest jen zpráva, z níž patrně, že již r. 1649 pomýšlelo se vážně na zřízení biskupství v Litoměřicích, ano i druhého ještě v Čechách. Práví se tu: „Pan Šlejnic stále ještě čeká na své bully z Říma, které mu, když taxy již vyplatil, byly přislíbeny. Tak budou míti Čechy nového biskupa a snad brzy po té ještě druhého, ledaže by P. František,⁴¹⁾ jenž ve Vidni jest, u císaře jiné hodnosti dosáhl.“

Přítomnost Švédů na Hradčanech v nemalé uvedla rozpaky pražskou konsistoř, když přiblížila se doba svěcení sv. olejů na Zelený čtvrtek, neboť kardinál Harrach meškal tou dobou v Tridentu a světící biskup Fuk v Jihlavě. Kardinál psal již 7. února Fukovi: „Doufám, že neopomenete na Svatý týden sám do Prahy zajeti a tam v mé nepřítomnosti sv. křížmo světiti.“ Ale světícímu biskupovi rovněž se nechtělo dostati se na dosah Švédů a nejspíše v nějakém dopise na Strahov zaslaném se zmínil, že nemíni do Prahy přijeti. Proto psal mu 27. února don Florio důtklivě: „Prosíme společně s p. oficiálem a s Nefestinem, abyste ráčil k nám přijeti, neboť od nepřítele — věřte tomu pevně — nehrozí pražádného nebezpečství. Zlato zajisté může kdokoli před nimi v rukou nésti a kteříkoli sem z venkova přijdou, ujišťují, že cesty jsou bezpečné. Nebude také třeba velkých cestovních výloh, neboť V. Mt. dostane se snadno do Řečice a odtud najde již přispění u ředitele panství J. Eminence, jenž má před Velikonocemi do Prahy rozmanité věci po vozech dodat. Z Řečice dostane se tedy V. Mt. snadno do semináře k sv. Benediktu. Postačí, bude li V. Mt. v Praze v úterý Svatého týdne a tak o Velikonocích, pokud se týče masa, nebude velkých výloh. Cesta ze Starého města na Malou Stranu jest již tak uvolněna, že kdokoli chce, může jíti, ano dokonce i jeti. Obchod provozuje se již jako dříve. Již mnozí páni sem přijeli, kteří tajně z rukou nepřítele vyvázli, a přec nedostalo se jim posavad ani slova krivého. Nechť V. Mt. pevně jest přesvědčena, že bude před nepřítelem tak bezpečna, jako by byla ve vídeňském hradě. Proto po zaplacení těchto pochybností není důvodů, proč by V. Mt. svým příjezdem nás nepotěšila. Při-

⁴⁰⁾ V domě k arsenální věži přilehlém ve Vikářské ulici.

⁴¹⁾ Waldhauser, strahovský kapitulár a agent opatův při císařském dvoře ve Vidni.

pominám i to, že všichni vikáři venku, poněvadž mnozí ze Strahovských nás ujistili, že V. Mt. přijde, byli již písemně vyzváni, aby do Prahy vyslali posly pro svaté oleje a nezbyvá již času nyní to odvolávati.“

Dříve, nežli dopis don Floriův dostal se do rukou biskupových, což stalo se 2. března, odpovídal Kryšpín Fuk 28. února don Floriovi na jeho žádost z 15. února, aby vysvětil na kněze dva Jesuity, P. Peverelliho (jenž ustanoven byl po odchodu P. Calxera, jinak Kloczera za kazatele vlašské kongregace) a P. Haubnera, že nebude potřebí světiti je v Polné, poněvadž má svolení od administrátora olomouckého biskupství, hraběte Sandeliera, konati biskupské úkony v diecési olomoucké.⁴²⁾ Při té příležitosti psal Fuk o svém příjezdu do Prahy následovně: „Jestliže Švédové s odchodem z Prahy si přispíší, pak tam přijedu. Pakli však tam zůstanou, radí mi dobří přátelé, abych se nejistému stále osudu nevydával v šanc. Cestování beztak prý není bezpečné, úhrad na ně s dostatek není, a konečně stěží bych v Praze postačitelné zaopatření našel. Protož, neodejde-li všecko švédské vojsko do polovice postu, pak Prahy pro tentokrát (s bolesti tak pravím) nevidím. V tom případě konal bych ovšem ty obřady o Zelený čtvrtek rád zde v Jihlavě, neboť jest zde větší počet duchovních k aktu tomu potřebných nežli v Budějovicích. To oznamuji proto, aby Vaše Důstojnost s vdp. oficiálem a konsistoriály mohla sem zavčas potřebné věci poslati. Obdrževše tento dopis, vymlouvali zástupci konsistoře, oficiál Ondřej Koker (Kocker) a sekretář Nefestín z Koberovic, světícímu biskupovi jakékoli obavy, podotýkajíce v dopise 6. března o Švédech: „Jsou zajisté našimi přáteli a nepůsobí nám sebe menšího zla, aniž na cos podobného pomýšlejí. Vždyť dosti toho dříve natropili! Vojenská kázeň mezi nimi jest veliká a velmi chvály hodná. Konečně jest i mír již uzavřen a vlastnoručními podpisy a pečetmi J. M. našeho císaře a švédského krále stvrzen, nad čímž byla v Múnsteru veliká oslava dělostřelbou a chvalozpěvem „Te Deum“. Také don Florio, pln obav, že by světící biskup ku svěcení sv. olejů v čas se nedostavil, píše téhož dne nový důtklivý dopis Fukovi, v němž mimo zprávu o slavném uzavření míru v Múnsteru, uvádí ještě nový, zajímavý důvod, proč příjezd biskupův do Prahy jest nezbytný: „Kdybychom posílali olej a balsám, bylo by k tomu třeba tří poslů a tu mohl by některý žrout z pěšího vojska (Iurco ex peditatu) vzíti si z rozpustilosti olej, jakožto věc nevalné důležitosti, na přípravě salátu, a tak pozdější věci byly by horší prvních. Mimo to obdrželi by vikáři sv. oleje teprve za mnoho dní po velikonočních svátcích, nehledě k tomu, že by bylo poslům se zdržeti v Praze velmi dlouho a s velikými výlohami.“ Rektor semináře P. Weigl radil opatovi, aby, rozhodne-li se přijeti do Prahy, neubytoval se v klášteře, nýbrž u něho, v koleji sv. Nor-

⁴²⁾ Již před tím, 2. února, poslal převor opatství emauzského P. Isidor od sv. Kříže a spolu s ním don Florio, správce konsistoře pražské, dva kleriky benediktinské fr. Karla Zellera z Rosenthalu a Vojtěcha Zemánka (Semánek) do Jihlavy, aby je tam Fuk vysvětil na kněze.

berta, kde dobře bude o něho postaráno. „Zcela nerozvážným by bylo, aby V. Mt. svěřovala se Švédům, neboť dnes ubytoval se zase švédský major v klášteře, uražen byv buď slovem nebo chováním residenčníka.⁴³⁾ Vyhledávají snad, nevím ani jakou, záminku, aby mohli obtěžovati nebo nějak škoditi. Vaše Milost bude moci pobýti u nás. Naši Contiovští zajisté ji ubrání a kdyby snad sami nestačili, chopí se reholníci opět zbraní. Processí sv. Josefské (podobně jako na den Narození P. Marie, jež slaveno bylo na způsob processí do Brandýsa ve dne i v noci za těžkého obležení, aby tak český i německý lid měl duchovní požitek) slaveno bylo nikoli ke Kapucínům, nýbrž k Minoritům.“ Jak vysvitá z dopisu kard. Harracha z 2. května světil biskup Kryšpín Fuk svaté oleje r. 1649 na Starém městě, nejspíše v Týně. Bydlil v koleji sv. Norberta.

3. března oznamoval P. Vavřinec opatovi, že generál Wittenberg nazítří odjíždí z Prahy do Erfurtu, kdež nejprve dojde k úmluvě mezi generály. Ta prý bude míti průběh velmi zdlouhavý, poněvadž neskončí se dříve, pokud nebude s dostatek píce pro koně. Podpřevor P. Bruno sděluje však 6. března, že Wittenberg odejel teprve tohoto dne o 11. hodině a že se vrátí za tři týdny. Na průtahy v odchodu Švédů stýská si týž 10. března slovy: „Švédové hnou se prý odtud 15. t. m. podle starého počtu, Než byvše již tolikrát zklamáni, nevěříme tomu, leda až uvidíme, že vycházejí z brány, nebo vlastně až se za jich zády brána zavře. Jsouť to politikové nad obyčej praktičtí. Pobyt svůj zde prodlužují zúmyslně a při tom stojíme zde my jako trpaslíci proti Herkulům. Samým rozuzlováním ještě více mnohé zamodrcháváme. Náležitého rozhledu („tubus opticus“) jest nám třeba.“

Dopis tento jest v zachované korespondenci opatově pro tuto dobu posledním. Dleň Kryšpín Fuk od Svatého týdnu zase již v Praze a tím přirozeně přestala příležitost bratří strahovských k dopisování se svým opatem. Kolem 1. dubna vrátili se také členové kláštera, kteří před Švédy do Milevska se utekli, zase na Strahov, ač Švédové vlastně měli ještě Hradčany i Malou Stranu obsazeny. Zůstali v klášteře až do svátku Nanebevzetí P. Marie (15. srpna), kdy prchati jim bylo před nepřítelem ještě krutějším nežli Švédové, před morem kruté v Praze řádícím, na Nové Hrady u Loun. Teprve začátkem září, kdy i opat na Nových Hradech meškal, a v druhé polovici toho měsíce, kdy zase dlel v Milevsku, objevuje se opět několik dopisů k němu. Z těch přináší zmínku o Švédech pouze jediný dopis strahovského hejtmana klášterního Davida Norberta Altmanna, jenž 29. září píše ze Starého města opatovi do Milevska:

„Jakmile dnešního dne Švédové z Prahy odtáhli, ihned byli jsme my měšťané na rozkaz J. Mti. Císařské obtíženi od hraběte Contiho tisícem vojáků, kteří v Starém městě leželi, se 700 že-

⁴³⁾ Original zní zřetelně: „fors verbo aut violatione s t a g g e t t a e offensus. Jaký význam má zde slovo „staggettae“, nemohl jsem bezpečně zjistiti. Snad je to odvozeno od „stage“, což značí duchovní a úřední osoby k nějaké residenci náležející. Miněn tu snad P. Plachý.

nami a asi 1100 dětmi. A poněvadž tak každý jednotlivý dům nad obyčej přeplněn jest ubytovanými, jest se co báti, že morová nákaza, která znatelně již polevila, znovu se rozmůže. Bůh nám, lidem zúplna již opuštěným, budiž pomocníkem! Generální zbrojmistr Golč, jakož i pan generální komisař Kolovrat přijeli 29. srpna do Prahy. Švédům bylo dáno 41.442 zl. 42 kr., kteréž jim vyplatil Antonín de Bossi. Nejvyšší purkrabí Martinic přísně malostranskému magistrátu nařídil, aby všechny ulice a domy dal vyčistiti. Miní nastěhovati se co nejdříve do svého domu na Hradčanech. Generál Wittenberg přijel 27. září z Norimberka a ubytoval se v císařské oboře za hradem. Když Golč 29. t. m. o 10. hodině do Prahy na Staré město přijel, jel ihned na koni ke Continu. U něho s koně sestoupil, s ním do vozu sedl a oba jeli spěšně k nejvyššímu purkrabí. Odpoledne dostavil se též Wittenberg na Velký Vodní dvůr⁴⁴⁾ a zde konečnou smlouvu uzavřeli. Nazítří t. j. posledního září⁴⁵⁾ vytáhli Švédové z Malé Strany a vtáhli tam císařští od slavného pluku Valdštejnského a obsadili silně most, jakož i všechna ostatní stanoviště, vyjma Malé Benátky. Všemohoucimu za to, že jsme se té velké milosti dožili, buďtež vzdány díky!“

Zajímavý doklad, jak šantročilo se s ukořistěnými předměty, z nichž mnohé velké ceny umělecké ziskuchtivě byly mařeny, přinášejí dvě listiny, staroměstským veřejným notářem Bartolomějem Cantagallim z Unterbergu 6. a 8. března r. 1652 ověřené. Prvá, německá, jest následujícího obsahu:

„Roku 1652, 2. března vyznal veřejně Kašpar Mendt, měšťan a zlatník v Menším městě Pražském, před Dětrichem Hagkem, měšťanem Hořeního města pražského Hradčan, zřízeným cechmistrem zlatnického cechu a přede mnou Vilémem Leymondtem, měšťanem Starého města pražského, že asi deset neděl po nenadálém vpádu Königsmarkově na Malou Stranu on a spolu Zikmund Braun, měšťan a zlatník téhož Menšího města pražského, prinuceni byli od tehdejšího švédského nejvyššího, jménem Knöringa, aby ze stříbrné sochy sv. Norberta, kterou v nadživotní velikosti udělali dala ke cti sv. Norberta zbožné paměti stará paní kněžna z Lobkovic (tit.), plášť neboli pluviál i s podstavcem, jenž veskrze stříbrný byl a také monstranci, kterou v ruku držel, v bytě téhož nejvyššího Knöringa, kde slove „u stanaře“, rozsekali a na kousky rozbili, poněvadž týž velmi veliký byl a něco přes 60 hriven stříbra vážil. Rozbité toto stříbro musil Kašpar Ment (zde tak!) v příbytku téhož nejvyššího roztaviti, jakž podnes v té světnici na podlaze stopy od ohně se spatřují. Mezi tavením paní Knöringová pravila k tomu, jenž rozbité stříbro taval: „Milý zlatníku, to byl jistě nějaký posvátný obraz, neboť, jak jsem slyšela, musilo k vůli němu několik zlatníků z Prahy utéci. Co myslíte? Nebojíte se, že ten

⁴⁴⁾ Original: „auf dem grossen Wasserhoff“. Poněvadž tehdy říkalo se nynějšímu Střeleckému ostrovu „Vodní dvůr“ neb „Malé Benátky“, je zde patrně „Velkým Vodním dvorem“ míněn ostrov „Velké Benátky“ v Praze.

⁴⁵⁾ Tak píše Altmann v dopise, ač podepsal datum: Actum Alt Stadt Prag, den 29. tag 7 bris. A. 1649.

obraz Vám nějaké neštěstí přinese?“ Ten pak jí odpověděl, že pomáhal při něm také tenkrát, když v dílně byl prováděn. K tavení tomu zapůjčil zlatník Gabriel Geltenhauer tavící kotlík a jiné potřebné věci. Trojramenný (pontifikální) kříž, jež ta socha v ruce držela, nebyl roztaven, nýbrž zůstal v celku. Později ještě taval v paláci knížete Valdštejna, kde tehdy nejvyšší Moor byl ubytován, pro něho množství kostelního stříbra a když mu předloženo bylo, poznal, že část jeho je z kláštera Strahovského, jako na př. velká ona lampa s proplétajícími se hady, se stříbrným orlem nad tím se vznášejícím a s císařskou i královskou korunou, která na obvodě byla poměrně velmi obsáhlá a široká, pozlacená a obvykle kameny posázená. Lampu tu provedl jeho bývalý mistr. (Byl to Kašpar Engelhardt, zlatník malostranský. Srovnej Památky archeologické roč. XXVIII. 1916 str. 146.) Z téže zakoupil Mend kus vinoucího se hada za 17 grošů, kterýž ale zase prodal. Mezi tímto stříbrem bylo ještě přes půl lokte vysoké oltářní ozdoby, dále stříbrné sochy, na př. sv. apoštolů, které byly krásně pozlacené. Všecko to stříbro roztaveno bylo výše řečeným Kašparem Mentem pro nejvyššího Moora a prodáno bylo židovskému lučebníkovi pražských židů: jak tvrzeno bylo od jiných židů, u přítomnosti Švédů. U nejvyššího Moora leželo na zemi pod postelí ještě více podobných soch sv. apoštolů, které však tehdy nebyly roztaveny. Však týž Kašpar Mendt přinucen byl ještě rozebrati překrásný kostelní klenot starobylé práce, v němž ukryto bylo velmi mnoho sv. ostatků. Z těch dostal on od Moora jeden, kolem něhož vinula se stará páska s německým nápisem: „St. Jacobs Finger“. Tuto reliquii daroval Kašpar Mendt manželce zlatníka Gabriela, která snad ji ještě mítí bude. Ostatní reliquie byly od jiných rozchváčeny, stříbro však všecko roztaveno. Toto vše jak svrchu psáno jest, hotov je Kašpar Mendt kdekoli a v každé době podle potřeby stvrditi.

Že tomu tak, stvrzujeme výše psaní vlastnoručním podpisem a svými pečetmi. V Praze, ut supra“.

L. S. Dětrich Hackh,
měšťan Hoř. města p. Hradčan,
cechmistr zlatníků.

L. S. Vilém Leymadt,
měšťan Starého m. Pr.

Druhá listina zní:

„Já níže podepsaný přiznávám se touto attestací, kdež čtena: anebo slyšána bude, kterak přijdouce já 22. dne Februarii v lethu tomto 1652 na rynek Starého města pražského, a to času ranního, tu jsem spatřil státi nedaleko obrazu nejsvětější Panenky Marie Izraele Teplicera, žida pražského, který na (!) mne tu, jak já se domnívám, očekával a přistoupíce ke mně pozdravil a klepaje rukou, tyto slova promluvil: „Hle, jak sem já nevinné (ve) vězení tolik neděl seděl, a ten, kdo to stříbro dostal, nyníčko pojede do Jeruzalema a prodal i dům svůj, a já pak od něho nic dostati nemohu, což jest mi připověděl“. Tu jsem já jemu odpověděl na tu řeč jeho: „Proč jsi dítě? Když jsi u vězení byl, k ničemu jsi se znáti nechtěl“. Odpověděl týž žid, že on nesměl a já že dobře vím, jak mezi nimi židmi jesti, kdo co na kterýho vypoví, jak

s ním zacházeti umějí. Nýbrž abych hleděl to opatřiti, aby týž žid, totiž Jutel Goldtscheider pryč neodjížděl. I toho doložil, kterak on víceji nežli na šest set zlatých samého zlata od téhož stříbra, neb s tím dobře zacházeti sám umí, odehnal. Tu já, slyšíce taková slova od něho k sobě mluvená, nemnoho jsem mu na to odpovídal, nýbrž sejdouce k Jeho Milosti Císařské panu rychtáři, o tom o všem relací jsem učiniti nepominul. Jeho Mil. Cís. pan rychtář pak mně o tom naříditi jesti ráčil, abych o ty věci tu, kdež náleží, oznámiti nepomijel, což jsem se tak poslušně zachoval a panu hejtmanu Jeho Mil. pana opata strahovského (titul) o ty věci zpravití nepominul. Načež tuto mou attestaci pravdivou od sebe dávám. Pokudž by pak na ní přestáno býti nemohlo, tehdy co mi dole ode práva vynalezeno bude, všeho vykonati chci. Pro důvěření sekryl můj, kterého užívám v potřebách mých, k této attestaci jsem přitiskl a rukou vlastní jsem se podepsal. Actum v Starém městě pražském, 2. Martii letha 1652.

L. S. Jan Jager,
měštěnin a rychtář městský v Starém m. pražském.

Černčice.

Napsal FR. ŠTĚDRÝ.

(Dokončení.)

Jak staly se Černčice součástí panství Vršovského?

Panství Vršovické založeno jsouc po prvé Rytkérem z Polska a jeho potomky, po smrti vnuka jeho Mikuláše opět se rozpadlo. Vršovice drželi Kaplíři ze Sulevic, ostatní vesnice totiž Počedělice, Oboru a Černčice dostali Kolovratové. Leč když Sokolové z Mor koupili Vršovice, přibyla jedna část Černčic k panství tomu. Po nich koupili Vršovice Zákostelští z Bilejova, kteří získali část Trtěna (nyní Křtěna) zvaného. Koupila ji bába Bohuslava Zákostelského z Bilejova Kateřina Srnovcova 1601 11. prosince. Brzy na to 1612 27. září koupil týž Bohuslav Zákostelský Kystru od Jana Ilburka Kaplíře Osterského ze Sulevic a manželky jeho Žofie z Vřesovic. Bohuslav Zákostelský měl za manželku Kateřinu z Michalovic, dceru Bohuslava z Michalovic a Anny manželky jeho, dcery Jakuba Markolta z Tedražic (Neumann: Böhm. Privatmünzen 349). Rod tohoto Bohuslava není onen panský rod Markvarticů, nýbrž patricijský rod města Žatce, který té doby vládl mnohými statky v Žatecku. Tento Bohuslav účastniv se rebelie proti králi Ferdinandovi II. byl ztrestán ztrátou statků i hrdla (v. Bilek T. konfiskace 368). Kateřina Zákostelská byla ještě živa 1624 majíc pojištěno ná statku Vršovském 5000 kop m., kterážto pohledanost nebyla ještě 1690 vyplacena (tamtéž 92). Manžel její Bohuslav Zákostelský byl nucen pro dluhy prodati statek Vršovice s Kystrou, Počedělicemi, Chodžovem a Trtěnem Prokopovi Dvořeckému z Olbramovic za 61000 r. 1615 (DZ. 188. P. 20.).

Do jeho panování na Vršovcích padá osudná roztržka mezi šlechtou a králem Ferdinandem II. Tato předbělohorská šlechta, která neznala jen sebe, pustila se v boj, který prohrála na Bílé hoře. Lid český nebyl přítelem této šlechty, protože ona lidu nedůvěřovala a lid neměl příčiny ji náviděti. Plášť, že se jedná o náboženství lid prohlídl a sedláci na Opočensku volali, že ta první válka byla toliko o měsíc. Šlechta bála se lid ozbrojiti, jak navrhoval pan Černhauz, aby neobrátil lid zbraň proti ní. Bitva bělohorská byla prohrána dříve, nežli k ní došlo. Ovšem že vystěhováním se nejzámožnějších a na mnoze osvícených rodů zasazena národu našemu rána smrtelná.

Prokop Dvořecký z Olbramovic, syn Kunše a matky Anny z Polkovic pocházel z rodu, který jest stejného původu z Čejky z Olbramovic, znaku orlice. Oženil se s Annou Vachtlovou z Pantenova, s níž nabyt statku Konického 1599—1601, držel klášterství Želivské (ovšem zástavou), 1603 koupil Mašov. Stal se nejvyšším berníkem 1618, direktorem a správcem zemským a přidržel se zimního krále Fridricha, který ho učinil podkomořím měst královských. V tomto postavení pamatoval na sebe, ujal duchovní statky: Černochoy tehdež stolní statek arcibiskupův, Orasice, ves děkanství hory sv. Štěpána v Litoměřicích, část Vrbna, která náležela jep-tiškám svatojirským na hradě pražském, část vsi Donína, která byla prelátů svatovítských, městys Třebenice, Chodoulice a Kololeč, které příslušely taktéž klášteru sv. Jiří na hradě pražském.

Druhá manželka byla Anna, dcera Viléma Vostrovce z Královic a na Vlašimi. Protože byl jedním z náčelníků zpourey proti králi Ferdinandovi II. a všeho jednání stavů odpořilých se účastnil, ztratil hrdlo i statek. Vdova jeho Anna měla pojištěno na Vršovcích 1516 kop miš. věna, které jí kníže Karel z Lichtensteina zvýšil na 3000 kop. (Bílek konf. 91. Slovník naučný VIII. 271.)

Statky duchovenské vráceny vesměs osobám a klášterům, jimž patřily, ale co koupil od Bohuslava Zákostelského z Bilejova totiž Vršovice tvrz i ves, Kystru a Počedělice, Chodžov s podacím kostelním a Třtěno prodala komora královská Volfovi Ilburkovi hraběti z Vřesovic, císařské radě a generálnímu strážmistru kurfiřta Saského za 50.060 kop miš. Z této sumy porazil se mu dar z milosti za jeho věrné služby 24.285 kop m.

Rod Vřesovců, v zdejší krajině velice rozšířený a mnohé statky v okolí Loun držící, dělil se této doby na větev katolickou a protestantskou. Tito přišli bitvou bělohorskou o svůj majetek, kdežto z větve katolické byl náš Volf a bratr jeho Vilém a ti milostí císařskou nabyli znamenitého jmění. Náš Volf Ilburk byl synem Jana, který zemřel jako purkrabí Karlštejnský 26. března 1605. Syn jeho Volf stal se 1598 královským truksasem, 1604 nejvyšším nad lidem vojenským do Uher vyslaným, 1610 královským radou, 1611 komořím a pak nejvyšším lovčím. Držel Podsedice s Oltáříkem a Vchynice. Manželka jeho byla Alžběta Berková z Dubé, dcera Jana Berky z Dubé. Poprvé se vdala za Jana Novohradského z Kolovrat a když tento 1613 zemřel, za Volfa Ilburka z Vřesovic

(Slovn. n. III. 817). Téhož manželce své prodal Podsedice, Oltátek a Vchynice, 1620—2 byl generalním strážmistrem Saského kurfirta.

Z konfiskací nabytí Vršovic a k statku tomu připojil statky obce lounské Dobroměřice, Rannou, Oblik, Nečichy, Chrabřice a Hrádek, které mu byly zastaveny v 50.000 kop m. od královské komory. Byl Ferdinandem II. povýšen 12. prosince 1622 do stavu říšských svobodných pánů spolu se svým bratrem Vilémem a erb mu rozmnožen tak, jak se spatřuje na zámku Vršovském, který na místě bývalé tvrze 1629 postavil. Na místo půlměsíce, původního znaku rodu svého, obdržel dvojhlavého orla se štítem kolmo rozpuštěným, pod tímto orlem půlměsíc a na helmici korunu. 4 listopadu 1628 byli oba bratři majestatem ve stav říšských hrabat a 1632 1. září udělen jim titul vysoce urozený.

Mimo statky již podotknuté získal 1623 Miloňovice, které ale téhož roku prodal Ferdinandu Rudolfovi Lažanskému, Čížkovic, jež Marii Magdaleně Trčkové postoupil. Trnovany, které 1633 Albrechtovi z Valdsteina za Libčeves vyměnil, Nový hrad a Touchovice. Bylo to jmění, z něhož 1629 zámek Vršovský postavil. Podoba nynějšího zámku pochází z let pozdějších. Vedl velký dům a jak to bylo obyčejem u šlechty rychle zbohatlé v Čechách vůbec, nadělal tolik dluhů, že když 1634 9. prosince zemřel, nestačilo velké jmění na zaplacení dluhů, které se páchily na 271.354 kop m. 4 gr. 1 peníz.

Bratr jeho Vilém, který málo méně konfiskovaných statků skoupil, byl rukojmím mnohých dluhů bratrových, z nichž některé chceme tuto uvést.

Dlužním úpisem 1632 16. října na 10.000 kop miš. dobrých, stříbrných, rázu pražského, Zdeňkovi Vratislavovi z Mitrovic a na Mníšku, J. M. C. radě a komorníku, které slibuje na nejbližšího sv. Jiří zaplatiti. Druhým rukojmím vedle bratra Viléma byl Jan Zdeněk Vratislav z Mitrovic na Vraním, Žirotině a Vilémově, JMC. komorník (archiv musejní).

Druhý dlužní úpis Volfa Ilburka z Vřesovic a manželky jeho Alžběty Berkové z Dubé zněl na 3000 kop m. I na tom ručil bratr jeho Vilém a proto stala se po smrti Volfově smlouva mezi Vilémem z Vřesovic o dluh ten taková, že skrze komisaře královské Viléma Vratislava z Mitrovic a na Mníšku, Zdeňka Vratislava na Mníšku, Bernarta Hieserle z Chodů a na Želibořicích a Černěticích, Abrahama Grüsle z Grüselsfeldu a mezi Jindřichem Malovcem z Chýnova a Vintřberka a na Skalici, kterýž tento dlužní úpis dostal od svého bratra † Václava Malovce na Chvališovicích a Hrádku a který s úroky zadržalými vzrostl na 6558 kop 15 gr. 1 peníz, že zaplatí bratr Vilém nápadník Volfův nejen sumu hlavní, ale i úroky vzešlé. (arch. musejní).

Jiný značný dluh na Vršovcích zjištěný měla Benigna Kateřina z Lobkovic, manželka Viléma z Lobkovic a dcera Adama Havla z Lobkovic narozená 1594 29. března (Bauschek: Genealogie der Lobkowitzes rukopis Strahovský). Dluh ten obnášel 20.000 kop m. Hned po smrti Volfa z Vřesovic dala se Benigna Kateřina zvěsti na statek Vršovský a užívala ho několik let. Přes to nebyl dluh ten:

ještě 1638 zaplacen a obnášel i s úroky vzešlými 27.179 kop 34 gr. 2 pen. (Veselý Johann: Gesch. d. Schwarz. Güter Vršovic str. 70).

Největší dluh na Vršovicích zjištěný měla ale vdova Volfa z Vřesovic, Alžběta, rodem Berková z Dubé a Lipého, totiž 70.293 kop 51 gr. 5 p. Tento dluh odkázala synu svému Zbyňkovi Novohradskému z Kolovrat, který byl synem Jana Novohradského z Kolovrat 1613 zemřelého. Zbyněk Novohradský oženil se s Annou Magdalenou z Lobkovic, dcerou Viléma z Lobkovic a Benigny Kateřiny z Lobkovic 1628 (Bauschek l. c.). Umřel 1630 a ustanovil dědičkou všeho jmění tuto svou manželku Annu Magdalenu z Lobkovic.

Protože Alžběta Berková, vdova Volfa z Vřesovic, ustanovila v poslední vůli 24. ledna 1637, aby její vnuk Volf Adám hrabě z Pappenheimu polovic dluhu na Vršovicích zjištěného totiž 30.500 kop m. obdržel, vložil odpor proti kšaftu své báby odvolávaje se na to, že pochází ze sestry Anny Magdaleny z Lobkovic totiž Anny Lidmily.

Vdova Vřesovcova Alžběta Berková postoupila poslední vůli 11. prosince 1638 celý dluh Jindřichovi Liebsteinskému z Kolovrat. Z toho nastala pře mezi Volfem hr. Pappenheimem s jedné a Jindřichem Liebsteinským z Kolovrat s druhé strany. I nalezl soud 11. října 1645, aby postup celého dluhu Jindřichovi Liebsteinskému byl zrušen a poslední vůle Alžběty Berkové aby platila. Oběma stranám dává se na vůli pohledávati, co jim přísluší. I stalo se narovnání mezi synem Jindřicha Liebsteinského Oldřichem Františkem a Volfem Pappenheimem 14. dubna 1645, potvrzené císařem Ferdinandem III. 20. dubna na to v ten rozum, že Oldřich František Liebsteinský z Kolovrat obdržev peněžnou odbytnou upustil od dalších pŕhonů Volfa Pappenheima.

Volf Pappenheim jest synem znamenitého válečníka ve válce třicetileté Bohumíra Jindřicha hraběte, lantkrabí na Stillrugách, pána na Feuchtlingu, Kosmonosích, Mladé Boleslavi a Králíkách, rytíře zlatého rouna, rady a místopředsedy, komorníka J. M. C., též maršálka kurfiřta bavorského. Padl v bitvě u Lücenu 16. listopadu 1632 v 38. roce věku svého. Jest pochován v kostele Strahovském, v kapli sv. Uršuly. Z válečníků vojny třicetileté byl nejvíce vynikající, neunavně činný, nanejvýš zmužilý a odvážlivý, víře katolické nadšeně oddaný (Slovník n. XIX. 189).

Manželkou syna jeho Volfa byla Barbora Kateřina z Trauttmansdorfu, který padl v souboji v domě Kollaredovském 1647 30. června s císařským polním zbrojmistrem Martinem Maxmilianem z Goltzu. Poslední svou vůli dal napsati 12. prosince 1646 a do desk zemských vložena jest 9. července 1647 na žádost Pavla barona Houchina (čti Hušina). Za dědičku všeho statku ustanovuje Marii Esteru svobodnou paní Houchinovou, rozenou z Geranu a její sestry Marii Susannu a Marii Františku, jakož i jejich vlastního bratra Jana Víta, svobodného pána z Geranu, též hraběte Jana Františka z Öttingen a Marii Klaudii hraběnku Öttingen, Annu Marii a vlastní bratři její svobodné pány z Preissingu.

Své manželce Barboře Kateřině, svobodné paní z Trautmansdorfu paní na Slaném a Kerštejně odkazuje statek Králiky tak, aby na něm měla své věno i obvěnění dle smluv svatebních a pokud v stavu vdovském zůstane.

A protože na tom statku Chiezovským dědicům (Chieza rod italský, který zde v Čechách dostal inkolát) 15.000 zl. rýn. musel zabezpečiti, ač dostal od dědiců Chiezovských toliko 10.000 zl. rýn. kdyby od soudu zemského mimo nadání na celých 15.000 zl. zvedeni byli, dává manželce své na zaplacení těch 5000 zl. dva dlužní úpisy, jeden dlužní úpis Alexandra Regniera barona z Bleilebenu znějící na 3000 zl. r. a druhý barona Šebestiana Leskovce na 2307 kop míš., které dostal postupem od Františka Oldřicha z Kolovrat, JMC. tajného rady, komořího a nejvyššího hofmistra v království Českém. Kdyby se však manželka jeho po druhé vdala, případně panství Králické všem vyjmenovaným dědicům strýcům a tetám, aby jí vdově vyplátili z něho věna 10.000 zl. r. a onen dluh dědiců Chiezovských.

Mimo to případnou všecky věci movité jeho manželce a hlavní dědičce všecky statky, jež má mimo království České. Zároveň odstupuje hraběnce Marii Salome z Herbersdorfu, rozené z Preiningu ročně 100 dukátů nebo 300 zl. rýn.

Též svému sluhovi Ortolfovi Krellovi odkazuje 50 říš. tolarů ročně. Oba tyto odkazy mají se jen vypláceti z panství Králického do jich života.

Za svědky požádal Mikuláše svobodného pána z Schönfeldu na Šonvaldu, Chanově a na Předlicích, Jana Pavla barona z Briamontu a Pavla barona Houchina na Svěbohách a Olbramově.

Dovětkem zavazuje hlavní dědice, aby splatili dluh otcům kapucínům 1200 zl. a jeho učitelů 100 říšských tolarů (D. Z. 149. H. 24).

R. 1663 13. listopadu prodala Marie Estera svobodná paní Houchinova, rozená Geranova, panství Vršovické, ku kterému patřily Vršovice zámek a ves, Chodžov, Třtěno, Kystra, Černčice vyjímaje dvůr Hasmanovský, hospodu na Skalce a dvě chalupy, polovina vsi Počedělic a zastavená ves Ranna, Silvii Kateřině, markrabnice Badenské, rozené hraběnce Karetto-Millesimové, paní na Lobosicích, Kostí, Kamenici, Sedčicích a Morech za 42.000 zl. rýn. Roku 1664 zemřela a panství Vršovské a vše jiné zboží její přešlo na manžela jejího Leopolda markrabě z Badenu. Syn jeho stejného jména byl němý a matka jeho a druhá manželka otce jeho Marie Františka, hraběnka z Fürstenberka vládla jménem jeho. Po smrti něměho Leopolda 1716 zdědil Vršovice a Lobosice Ludvík Jiří markrabě z Baden-Badenu, který byl manželem Marie Anny, dcery knížete Adama Františka ze Schwarzenberka. Když tento zemřel v Raštatě 22. října 1761, byla dědičkou dcera jeho Alžběta Augusta, která je za jistých podmínek postoupila svému ujci knížeti Janovi ze Schwarzenberka 22. července 1783. Od té doby vládne knížecí rod Schwarzenberský na Vršovcích a tudíž i v Černčicích.

III. a) Kostel sv. Vavřince, druhdy farní, nyní filiální fary Oborské.

Kostel nynější ve svých základech a půdorysu ukazuje, že povstal za doby, kdy se stavělo v Čechách slohem románským a to bylo až asi do r. 1190. Jediná bezpečná známka tohoto slohu zachovala se na věži, která na jižní straně kostela mezi lodí a kněžištěm přistavena jest. Má dosud malé okno silně špaletované ve výši prvního patra 0·15 m. široké, 1·05 m. vysoké. Loď kostela byla taktéž románská, kryta ploským stropem uvnitř 12·20 m. dlouhá a 7·95 m. široká. Má zdi 1·05—1·15 m. tlusté, což opět na starou románskou stavbu ukazuje.

Kněžiště jest 7·20 m. dlouhé, 5·70 m. široké polokruhem zakončené. Není však zachováno ve své původní podobě. R. 1795 vyhořelo a potom zvětšeno za faráře Oborského, Kopeckého Fr.

Taktéž západní vchod a ukončení kostela štítem není původní, nýbrž povstalo při rozličných opravách, které starou podobu kostela zcela změnily. Tak 1717 snesena jest stará střecha věže za faráře Jiřího Suterina a nahrazena nynější cibulovitou podobou. Jakého tvaru byla krytba původní nevíme, domýšlíme se však, že byla podoby jehlancové. Při té příležitosti poznamenává farář, že dříví ze staré střechy se roztahalo a z lesa zádušního po 40 let žádný výkaz o prodaném dříví se nenachází. Jest to zároveň důkaz jeden z přemnohých, jak se se zádušním jměním hospodařilo (archiv konsistorní).

1730 vybouraly se nové dveře na severní straně kostelní lodi k Vršovcům a poněvadž zpěvácký kůr umístěn byl na straně jižní a odtud chodilo se na věž, přenesen jest, jak nyní se nachází nad vchodem na západ, protože stínil v kostele. Zato prolomen vchod do věže ze zakristie a poněvadž věž nemá dostatečně hlubokých základů a tím průlomem hrozilo jí nebezpečí, obdržela asi v tytéž časy podpory, jak do dnes viděti jest.

Inventář kostela tvoří hlavní oltář sv. Jana Nepomuckého, který sem z domácí kaple v Postoloprtech dal přenést kníže Josef Jan ze Švarcenberka 1795. Podepsán P. V. Rajj f. práce slabá 18. století (Matějka Soupis 7). Nad ním menší socha sv. Vavřince a dvě dřevěné sochy v nadživotní velikosti. Obrázky na plátně Judyta s hlavou Holofernovou a David s hlavou Goliášovou z téže doby jsou zajímavé krojem.

Dvě lavice barokní na postranicích pěkně vyřezávané.

Na věži nacházely se tři zvony.

1. největší výška 0·75 m, šířka 0·75. Na plášti nápis: „Goss mich Johann Baltazar Cromelii in Aussig anno 1716“, ve štítu obdélníkovém drženém tritony. Na druhé straně bolestná P, Maria v polovypuklé práci a dva znaky.

2. Výška 0·62 m. průměr 0·62 m. se stejným nápisem a vypuklým obrazem sv. Jana Nepomuckého.

3. nejstarší zvon má výšku 0·49 m. průměr 0·52 m. s nápisem na hořejším okraji: „ave maria gratia plena domini“. Zvon ten dle mého náhledu má ctihodné stáří. Nápis Zdravas Maria milosti

plná Páně ukazuje na dobu, kdy zvonem tím se zvonilo klekání, kteréž spojeno s modlitbou „Anděl Páně“ bylo od papeže Jana XXII. 1316—34 nadáno plnomocnými odpustky. Po Čechách se těchto zvonů zachovalo drahně.

Uprostřed kostela kryje kámen hrobku, která jest dějepisci velkou záhadou. Nápis kolem hrobového kamene v neznámém čase zničen a před lety jen kusy jednotlivých písmen daly se uhodnouti a zněly . . . urozený a statečný rytíř Před několika lety asi 1880—90 byla hrobka za děkana Hubra otevřena a z komise někteří sešli do ní po schodech. Mezi účastníky byl podepsaný a děkan Huber vzal z jedné rakve obraz P. Marie Svato-horské na hedbáví vyšíté. Také měly některé mrtvoly růženec na rukách. Nápisů na rakvích nebylo. Mrtvoly v rakvích byly dosti dobře zachované. Byliť a jsou tu pochováni katolíci a podle obrazu P. Marie Svatohorské soudě z doby teprv po r. 1670, kdy úcta Marianská na sv. Hoře u Příbrami se zmáhala. V té době byli tu Ratzenbergerové z Ratzenbergu, o nichž a matce jejich Anně Sabině z Vřesovic jsme nahoře mluvili. Neboť katolický Vřesovec Volf hrabě jest pochován u sv. Víta před kaplí Černínskou a hrobový kámen jeho manželky z Dubé nalézal se před lety v Lužeradech a sloužil za lávku přes malou strouhu tamní. Vřesovcům jiným ani Kozelkům z Hřivic nenáleží, protože byli nekatolíci.

V kostele v lodi pod lavicemi na straně severní nalézal se hrobový kámen opukový Anny Pulbrycové z Pulbryc rozené z Dražovic, který neměl žádného nápisu o jejím úmrtí a pochování, jediné její jméno. O ní jsme taktéž mluvili při kšaftech Kozelků z Hřivic (stránka 30), že jí byl dlužen Litolt 500 kop m., ouroků a škod vedle sečtení rejstříku 164 kop 35 gr. 4 pen. míš. Poněvadž táž Anna Pulbrycova rozená z Dražovic později bydlela na Novém městě pražském, mám za to, že hrobový kámen dala si udělati a do kostela Černčického vložit, ale že tu nezemřela, ani v kostele zdejší pochována nebyla. Hrobový kámen zůstal nepopsaný, jak se to často stávalo u těch, kteří si pomník v kostele upravití dali, ale v hrobě pod ním neodpočívají. Tak v blízkém kostele Vrbenském jest dvojitý náhrobek Hynka Novohradského z Kolovrat a jeho manželky Magdaleny z Klinsteina. Ale tělo Hynka Novohradského neodpočívá pod tímto pomníkem, protože pohřben byl v kostele Opočenském.

Stručný postup stavby kostela Černčického sv. Vavřince a jeho změn jest tento: původní kostelík byl románský s polokulatou apsidou. Loď jeho byla kryta stropem plochým. Kůr zpěvácký byl na straně jižní hned při věži. Byl bez věže. Teprv v době přechodu slohu románského do gotiky přistavěna jest nynější věž na jižní straně. Jediné okénko původní jest malé úzké ale zakončené hrotitě. Stavba věže padá tudíž do věku krále Přemysla Otakara I. Teprv v 17. století začaly opravy kostela. Nejdřív dostala západní strana průčelí barokové asi kolem roku 1680. Možná dost, že na této straně doznal kostel svého rozšíření, což ovšem teprv otlučením zdi mohlo by se zjistiti. Potom kůr na jižní straně byl snešen a proti němu vybourány jsou dveře na severní stranu kostela.

Teprv na začátku 18. století snesli krov věžní a na místo jehlancové střechy dostala věž nynější cibulovitou podobu za faráře Oborského Kopeckého.

Když kněžiště vyhořelo, přistavěna jest ona část východní kostela, která sice polokruhově končí ale s apsidou románskou nic společného nemá.

Při nejposlednější opravě před 14 lety dal patronátní komisař a řiditel Citolibský Olschbauer lodi kostelní rovný strop, jak asi byl při původní stavbě románské.

b) fara a duchovní správcové.

Jelikož kostel sv. Vavřince sahá původem svým v dobu 1110 do 1190, můžeme za to míti, že i duchovním správcem samostatným záhy opatřen byl. Kdy se to však stalo, o tom scházejí písemné paměti. Teprv r. 1380 dozvídáme se, že patronové kostela zdejšího, mezi nimi Jindřich, Tas a Bohuš z Peruce nemohli se shodnouti, koho navrhnouti arcibiskupovi za faráře. Větší část patronů chtěla míti Jana, syna Mikuláše z Újezda u Brloha, farářem, kdežto Peručtí navrhovali jakéhosi Přibíka jinak neznámého. Vedena o tom pře před konsistoří a Jan stal se farářem 1380 tedy již za panování krále Václava IV. Jan syn Mikulášův z Újezda byl rodu zemanského a náležel dle původistě rodu z Brloha, kteří měli ve znaku soustřední trojihák jako rytíři z Hřivic, z Opočna, z Touchovic a jiní, které jsem v „Časopisu přátel starožitností českých“ 1914 šíře vylíčil. 1390 10. prosince odešel do Merunic. Po něm jmenuje se Václav z Kmětíněvsi 1391 9. ledna až do 1395 4. listopadu. Patronové jeho byli Tobiáš a Jan z Jablonce a Hašek z Chlumčan. Po něm nastoupil Vincenc neb Václav před tím farář v Lobkovicích, který zde 1414 26. února zemřel. Podal ho Jan Jablonec z Vlastislavě neb jak se krátce nazývá Jan z Černčic. Po něm obdržel faru Petr z Všechlap, který nebyl knězem, nýbrž jen klerikem. Tenkrát to církev dovolovala, aby nekněz faru dostal, ale zavazovala každého pod přísným trestem, aby do roka dal se na kněze vysvětit. Petr z Všechlap nezůstal zde nežli jeden rok a změnil tuto faru za faru Blánsko u Budějovic 1415 22. června. Rozumí se samo s sebou, že kterýkoliv klerik (nesvěcený kněz) faru přijal, že musel držeti si náměstka, který se tehdež vikářem nazýval. Ale z řady farářů v Blánsku jest znáti, že ani na faru tu nedosedl. Poslední známý katolický farář jest Antonín, druhdy v Blánsku. Jím zavírá se řada katolických farářů v době predhusitské. Za faráře prvního Jana přenesl půl kopy platu ročního, kterou dával Aleš ze Slavětína z Vršovic k fare zdejší na Ctiněves pod Řípem, na zboží otce svého Mikuláše z Újezda (erect. XII. C. 9.)

Války husitské, které proměnily valně právní stav země české a naklonily velkou většinu obyvatelstva k přijímání velebné svátosti pod obojí způsobou, dotkly se i Černčic. Obyvatelstvo zdejší bylo pod obojí až do osudné bitvy bělohorské. Přes všecko úsilné pátrání naše nepodařilo se nám najíti nějakého duchovního správce víry pod obojí v letech 1420—1620. Fara Černčická platila od 1380—1413 15 gr. desátku papežského.

Z toho soudím, že byla dobře nadaná, asi dva lány polí mající, které vrchnosti jednotlivcům dávaly pod plat, ač z celé řady poplatníkův jsme našli jen jednoho, který měl čtvrtlán obroční (farní). Majetek kostela z velké části se zachoval (ač ne celý), a patří kostel sv. Vavřince k bohatým kostelům patronátu knížete ze Švarcenberku.

Příčiny ochuzení far a kostelů jsou po celých Čechách stejné. Vytkli jsme je již při mnohých popisech far a kostelů a neváháme je tuto opakovati stručně. Kde zachovaly se staré paměti zvláště vysazení vesnic právem zákupním, tam také nevymizela pamět o jmění far a kostelů. Z lounského okresu jsou tím vyznačny všechny obce, které byly buď majetkem biskupským aneb klášterním. K těmto patří Lenešice, Smolnice, Vrbno, Peruc, Černochoy, Radonice, k oněm Obora. Ovšem že i další osudy jejich, když byly zastaveny světským pánům, doznaly mnohých změn.

Za prvofaráře Ondřeje Štengla v Oboře dostávalo ze desátku z Černčic ze $4\frac{1}{8}$ lánu 3 korce $1\frac{1}{2}$ měric žita a tolikéž ječmene.

Výkup desátku 1871 v Černčicích obnášel:

č. d. 2. Matěj Heřt 1 zl. 1 kr., č. 14. Josef Nims $58\frac{1}{2}$ kr., č. 15. Adolf Vojta $50\frac{1}{2}$ kr., č. 16. Václav Kraus $16\frac{1}{2}$ kr., č. 17. Josef Nims 81 kr., č. 18. Matěj Kraus 1 zl. 99 kr., č. 19. Josef Kalivoda 1 zl. 21 kr., č. 20. Václav Kalivoda $98\frac{1}{2}$ kr., č. 21. František Jirásek 1 zl. 99 kr., 22. Josef Menzl 1 zl. $94\frac{1}{2}$ kr., č. 23. Matěj Kraus 1 zl. 99 kr., č. 24. Jan Šedivý 94 kr.

celkem 14 zl. $12\frac{1}{2}$

Válkami husitskými ztratili Černčice samostatného duchovního správce. Kdy se tak stalo, neumíme pověděti, neboť se po celé 15. století zpráv nedostává. Tento věk jest nejtemnější na zprávy o osudech obročí farního a jeho správcích. Že však stali se obyvatelé Černčičtí přívrženci kalicha, jest jisto. Jedinou a to bezpečnou vědomost máme o tom, že účastnilo se osm bojovníků na straně husitské v bitvě u Želenic blíž Mostu a že je vedl Jakoubek z Vřesovic, který bitvu proti Mišanům prohrál a četní bojovníci jeho octli se v zajetí mišenském.

Bylo to roku 1438. Jména jejich zachována jsou v statním archivu drážďanském a zároveň udává se, kde byli vězněni a jak vysoko byli oceněni. Šmohař Jan vězněn byl v Drážďanech a sluší jej považovati za zemana svobodného, snad z rodu Šmuhařů z Rochova a z Truzenic. Oceněn byl 20 kopami. Ostatní Jan, Vaněk, Ondřej a Havel v $13\frac{1}{3}$ kopy, Duchek ve 3 kopách, Jakub a Mařík, vězněni byli v Rochlici. Zdá se, že Černčice spravoval děkan lounský až do oné doby, kdy v Oboře vyzdvižena byla fara pod obojí za Kolovratů.

Za doby katolické přivtělena byla k Chodžova aspoň pokud zde vládl Volf hrabě z Vřesovic. Nějaký čas křtily se děti Černčické v Lounech, až ustálila se duchovní správa Kožovská.

Později teprv trvale přivtělen jest kostel sv. Vavřince k Oboře a zůstává filiálkou Obory do dnes.

IV. Škola v Černčicích

(sdělil Alois Lůžek, řídící učitel v Oboře).

Stále rostoucí obyvatelstvo této obce bylo příčinou, že uzavřelo zastupitelstvo obecní zříditi školu samostatnou a odškoliti se od Obory. Zemská školní rada 24. února 1909 zamítla však vyškolení Černčic od Obory a povolila toliko pro tři nejnižší roky žactva celoroční jednotřídní exposituru. Umístěna byla v najatém domě č. 129 a 25. května 1910 obdržela schválení. Škola otevřena 1. ledna 1911 a umístěny tam pouze dva školní roky, ježto pro tři roky školní nestačila. (Oborská škola tím sklesla na dvě třídy.) Učitelem stal se Bohuslav Švestka, dosavadní zatímní učitel v Oboře. Na jaře 1913 počata stavba nové školní budovy nákladem 85000 K a vysvěcena byla 18. září 1913. Učeno tam pouze v jedné třídě. Od 1. prosince 1913 otevřena pobočka nová a nyní se učilo žactvo prvních tří školních roků ve dvou učebnách rozdělené dle pohlaví. Učitelem stal se tam Karel Lůžek. Škola náleží jako expositura pod správu mateřské školy v Oboře.

V. Držitelé statků kmetských neb selských domů a obyvatelů jejich.

Obec Černčická nebyla tak malou vesnicí, jakou se jeví při prvním katastru r. 1654 dokončeném.

Neboť hned 1365 12. března dává císař Karel IV. svůj souhlas Petrovi z Janovic, hofmistru krále Václava IV., že smí měšťanům lounským odprodati z dědin Černčických osm lánů. Že to byly dědiny, které od města se táhly směrem k nynějšímu nádraží státní dráhy, jest jisto. Ale na tom není dosti. 1602 8. března dovolil císař Rudolf II. Václavovi Kozelkovi z Hřivic, pánu na Černčicích, aby směl prodati pět lánů dědin Černčických k šosu města Loun. [D. Z. 21. H. 16. archiv loun. I. C. 49. W. 20]. Přičteme-li k těmto 13 lánům městu prodaným $4\frac{1}{8}$ lánů selských, z nichž se desátek platil, obdržíme $17\frac{1}{8}$ lánů, což s dědinami kněžskými a zádušními tvořilo asi 20 lánů a v tom ohledu rovnaly se za starodávna Černčice rozsáhlejším obcím okresu lounského Lenešicům, Smolnici a Černochovu.

Ze staré doby do válek husitských známe jednotlivé kmety Černčické a poněvadž tehdaž až do císaře Josefa II. nejvíce jen křestních jmen se užívalo, a stálých příjmění jen tu a tam se vyskytuje, nadto číslování domů taktéž císařem Josefem II. nařízeno a provedeno bylo, nelze jich užití k určitému označení bydliště jejich.

Za to daly Černčice vznik některým rodům, které původně byly měšťané lounští, ale během doby dosáhli erbu a počtení jsou mezi rody šlechtické. Měly však krátkého trvání až na jeden totiž Světeckých z Černčic, kteří ještě za dob Jungmanových v Litoměřicích trvali. Poněvadž archiv města Loun o začátcích těchto rodin nás zpravuje, nebude od místa, když se o nich zmíníme.

I. Světečtí z Černčic.

Praotec toho rodu byl Václav z Černčic, syn písaře městského. 1469 18. července zastavuje král Jiří Václavovi z Černčic a v Lounech vsi kláštera Oseckého Odolice, Mnichov a Sinutec v 600 zlatých uherských. A král Vladislav potvrzuje témuž Václavovi, písařovu synu z Loun majestát krále Jiřího 1471 11. prosince (archiv místodržitelství).

Manželka jeho byla Alžběta 1483 24. ledna připomínaná. Synové jeho byli Mikuláš, Václav a Bohuslav. Mikuláš 1490—1511 měl manželku Annu, vdovu po Mikuláši z Lužné, s níž žádného potomstva nezůstavil. Byl hofrychtěrem (judex curiae civitatum regni Bohemiae) 1506—8 a zemřel r. 1511. Druhý jeho bratr byl Václav z Černčic, jeho manželka byla Dorota. Neměl také potomstva. Pomník jeho byl na hřbitově u Matky Boží na předměstí pražském, nyní se nachází ve dvoře nové radnice s jinými téhož hřbitova. Třetí syn Bohuslav měl mužské potomstvo. Synové jeho Jan a Mikuláš, protože na nějaký čas byli držitelé statku Světce Bedřichova, který byl manstvím Mostského hradu, píšou se Světečtí. Jan byl nejen majitelem Světce, kterýžto statek prodal Děpoltovi z Lobkovic na Bilině a který 1545 po shoření desk zemských dědicům Děpoltovým opět do desk klade. Měl také statek Štrance, který 1543 prodal a 1544 prodává dva dvory kmetci v Dobřicích. Taktéž v Míšešovicích držel spolu s bratrem Mikulášem několik dvorů kmetcích. Jeho bratr Mikuláš měl za manželku Annu, sestru Jana Sloupa z Blatna, která mu nápady po bratru svém odkázala. Co měl v Černčicích, prodal Václavovi Kaňkovskému z Gamsensteinu. Mimo to držel zboží v Neproblicích, kdež 1546 kšaftuje. Vnuk jeho byl Simeon 1556. V roce 1748—73 byl řiditelem panství knížete Švarcenberka ve Velkém Lipně Josef Světecký z Černčic asi totožný s oním, který po Václavovi Březanovi spisoval kroniku Rožmberskou.

II. Hubkové z Černčic.

Byli potomky Hubky Martina, jehož syn Simeon Hubka měl za manželku Johannu z Černčic, dceru Bohuslava z Černčic. Možná dost, že tento otec Johannu přijal Simeona Hubku k svému erb; neboť oba rodové mají stejný erb: břevno pošíkem od pravé k levé straně a v něm tři hvězdy, jak se dosud na západním portátu kostela sv. Petra v Lounech spatřuje, kteréhožto chrámu nejen Světečtí ale i Hubkové byli dobrodinci. Simeon Hubka měl pokud známo tři syny a dceru Kateřinu, jejíž manžel byl Šťastný Uždil, který založil rodu svému bohatství, jímž vládli potomci jeho až do bitvy bělohorské počítání jsouce k nejbohatším měšťanům lounským. Synové Simeonovi byli Václav, Petr a Vít. Tento poslední měl manželku Kateřinu, která se po jeho smrti provdala po druhé za Jakuba Zákostelského z Bilejova, který taktéž náležel k nejbohatším rodům lounským. Syn Vítův Jan ještě 1578 na živě měl sestru Annu, která byla pověstná zámožná dcerka lounská svým půjčováním peněz a různými podniky netěšila se velké oblíbě spolu-měšťanův svých. Syn Janův byl Jachym Kryštof 1607—1617. S ním

odchází rod Hubků z Černčic z Loun. Stopy rodu tohoto našli jsme v Rakovnici. Běhy války třicetileté jej ochudily tak že noří se v nepamět.

III. rod Kyharů z Černčic

měl taktéž v Černčicích nějaké zboží a první s přídomkem z Černčic Pavel Kyhar byl se svou manželkou Kateřinou Bilenskou majitelem deskového statku Chrámec v Bilínsku. Potomci jeho zůstávali ale při městě Lounech, a není známo, že by byli drželi jiné pozemské zboží mimo šošovní statky městské. Kyhar Simeon z Černčic jest řezníkem v Lounech a zemřel 1633.

IV. rod Rohovci z Černčic

připomínají se v letech 1490—1536 v Lounech, ale nevynikli ani vážností, ani bohatstvím, ač spříznění byli se zemanskými rodinami panoší ze Strupče a z Trhlav.

Obyvatelstvo Černčic,

kteřé r. 1787 v 29 domech, r. 1870 soustředěno bylo v 56 domovních číslech se od té doby ztrojnásobilo tak je nyní čítá 182 domů. Příčina tohoto neobyčejného vzrůstu jest blízkost města Loun a dílen státní dráhy, jejichž dělnictvo ve značné části volilo si byt v Černčicích. I knížecí pivovar Schwarzenberský má na tomto rozmožení valný díl. Podáme tuto obyvatelstvo dle domovních čísel a kde toho vědomost máme, i odkud z Čech pochází, aby se seznalo, pokud pochází z okresu lounského, aneb z jiných osad blízkých i vzdálených.

Číslo 1. jsou budovy hospodářské a byty šafáře a jiných dělníků. Protože tyto osoby se velmi často střídají nelze je stopovati. Za staré doby byl tu i pivovar, který nyní jako velkolepý závod přenesen jest na jiné místo. Dosud jest znáti na sýpce panské tvar staré tvrže ve čtverhranu stavěné.

Číslo 2. usedlost. 1628 Adam Kubeš koupil chalupu za 70 kop, platí ročně po 3 kopách. 1630 17. ledna připsána jest chalupa tato Janovi Blážovi, který ji držel až do 1634, kdy umřel. Vít Kašpar ji koupil 1643 15. března za výpsanou cenu 70 kop m., ročně platí po 2 kopách až do r. 1661. Když první katastr byl sepsán 1654, 9. ledna ujata od Ondřeje Volka. Byla zcela zpustlá. 1661 29. prosince převzal ji Adam Striška za 70 kop a platil področně po 2 kopách od r. 1663—1683. 1690 16. ledna postoupil ji Adam Striška svému zeti Ondřeji Leflerovi v téže ceně. 1693 30. ledna přidala mu vrchnost 5 $\frac{1}{2}$ strychu polí a cena usedlosti stoupla na 120 kop. Splácel po 2 $\frac{1}{2}$ kopě od r. 1693—1725. Po Ondřejovi držel živnost syn Václav, který měl za manželku Dorotu Teichovou. 1761 sdělil usedlost syn Jan Lefler. 1836 po Janu Leflerovi následoval syn Václav, jehož manželka byla Anna Houšková z Obory. 1852 Václav Lefler prodal Kateřině Štreštkové, dceři Václava Štreštika, která se provdala za Matěje Heřta ze Pšan. 1865 27. října Kateřina Heřtova provdána za Šmída Karla ze Pšan r. 1876. 1878 13. června jest majitelem Karel Šmíd. 1899 25. srpna

Heřt Václav má polovici a Kateřina Šmídova $\frac{1}{2}$. 1899 Teresie Šmídova. 1900 18. dubna Teresie Heřtova, Kateřina Šmídova rodem Krausova z Černčic. 1906 Antonie Heřtova, rodem Rygel z Olešné jest majitelem polovice živnosti.

Číslo 3. domek. 1696 Martin Rybář, Susanna manželka. František Novák koupil za 20 kop, činže platí vrchnosti 35 kr. a není povinen žádnou robotou. 1714 28. dubna koupil od Františka Nováka Martin Linhart. 1735 18. února drží domek Kateřina Linhartova v 30 kopách a 35 kr roční činže. 1749 12. února puštěn synu Václavovi Linhartovi od matky Kateřiny v téže ceně a s tímž platem ročním. 1759 17. února: vdova Marie Linhartova prodala Václavovi Rybářovi za 77 kop 8 gr. 4 peníze, závdavku dal 17 kop 8 gr. 1 peníz; zbytek měl splatiti ve 4 letech ještě v držení v letech 1763—77 Václav Rybář s Annou Marií. 1789 Jan Rybář a m. Rosalie Sochorova z Černčic. 1826 svatební smlouvou Josefa Heninga z Rakovníka s Marií, dcerou Jana Rybáře dostal se domek těmto manželům. Po nich nastoupil Linhart Martin a Kateřina Linhartova, která se opět provdala za Kalivodu. 1852 27. dubna Johanna Kalivodova zdědila po otci Martinovi Linhartovi a Kateřině vdově po něm 1879 14. dubna Josef Linhart s Anastasií rodem Hnilicovou z Chrabřes drží společně. 1900 Anastasie Linhartova jest majitelkou celého domku.

Číslo 4. pastouška přiřknuta obci 1869 19. ledna.

Číslo 5. domek na obecním pozemku vystavěl 1825 16. července Václav Berdas neb Ber, Anna Marie Holcova ze Smolnice manželka. 1833 koupili jej Kalach Jan s Annou m. rozenou Weinhold z Vršovic. 1848 31. října Kalach Josef a Teresie, rodem Tuhý z Týnce Kamenného manželka, majitelé společní. 1885 Teresie Kalachova 1886 17. července Ehrlich Jan šafář ve výslužbě s m. Marií Sojkovou z Třebolic. 1902 1. října Ehrlichova Marie.

Číslo 6. 1717 Votava Jan, Anna m. 1735 18. února připsán Michalovi Teuchovi na obecním gruntě vystavený domek v ceně 30 kop, ročně platí 35 kr. 1756 26. února Anna vdova Michala Teucha pustila živnost tu o 30 kop zeti Matěji Houškovi a Lidmile své dceři a manželce jeho. 1789 vdova Matěje Houšky Lidmila prodala Jakobovi Ehrlichovi a Marii m. 1828 po Jakobovi Ehrlichovi přiřknut synu jeho Františkovi. Téhož manželka byla Rosalie Leflerova. 1837 přišel nápadem na vdovu Rosalii Ehrlichovou, rozenou Leflerovou. 1876 28. března Heřt Josef, truhlář a Marie, rodem Hajný z Loun m. 1889 Heřt Václav sedlář a Pavlina rodem Kopriva z Divic společně: 1904 Heřt Václav sám majitelem.

Číslo 7. 1750 4. února zápis domku, který vystavěla Kateřina Seemanova s manželem Martinem za 15 kop odhadnutý, který platí ročně 35 kr. 1766 21. září syn Seeman Augustin koupil od matky Kateřiny spolu s Annou Marií Voltrovou z Chrabřec, m. svou. 1792 Kalivoda Antonín m. Kateřina 1804 Houška Jakub a m. Kateřina Seemanova. 1839 Červenka František z Telec m. Flekova Marie ze Křtěna. 1845 Červenka František m. Eleonora Seemanova. 1888:

16. září Červenka Josef a Marie m. 1890 21. ledna Šedivý Augustin a Anna rodem Hotový ze Chodžova. 1901 24. ledna Papouškova Františka ze Smíchova. 1909 8. února Terezie Houdkova ze Smíchova rodem Černá. 1909 20. května Eduard drží polovici domu.

Číslo 8. 1728—1718 Funk František vystavěl domek vlastním nákladem za 20 kop, ročně platí vrchnosti 35 kr. 1765 9. února dědil syn jeho Josef Funk odhadnutý v stejné ceně a při stejném ročním platu. 1770 po Josefovi Funkovi Martin Špón, šafář Oborský s m. Ludmilou Čilovou z Počedělic. 1784 Cába Václav, Lidmila m. Téhož roku změnil domek. František Šol ze Křtěna a Annou Marii m. za domek Václava Caby. 1798 Šol Jakub zapisuje svému bratru Františkovi Šolovi a m. Anně Marii. 1822 František Šol Anna m. prodali Anně Marii Seifertové. 1825 Anna Marie Seifertova prodala Janovi Kalachovi, převozníku a m. Anně rodem Weinholdové. 1834 Jan Kalach Anna m. prodali Václavovi Vodíčkovi a m. Terezií rodem Weinholdové. 1865 Vojta Josef a m. Kateřina Svobodova z Přední Třebáně. 1868 12. června Anna Vojtova. 1889 21. října Vojtova Marie.

Číslo 9. 1731 Kaiser Martin myslivec, m. Alžběta. 1755—65—1773 Jan Kaiser syn Martinův koupil domek od své matky. Kateřina, vdova Jana Kaisra ujala domek a prodala jej svému zeti Janovi Ehrlichovi. 1833 10. září přiřknut Rosalii Ehrlichové provdané Pecinové po otcí jejím Janu Ehrlichovi. 1833 9. srpna jest Rosalie Ehrlichova spolumajitelkou se svým mužem Jakubem Pecinou. 1883 25. října Střeštík František a m. Anežka rodem Bernáškova z Vraního jsou společní držitele. 1890 spadla polovice domku Anežky Střeštikové na jejího manžela Františka. 1890 19. února Střeštikova Rosalie má polovici domu. 1895 2. května Střeštík František a Anna m. do polovice drží každý. 1913 18. března Střeštík Pavel a Anna rodem Verner m. jsou společní majitelé.

Číslo 10. 1735 18. února připsán domek Matěji Šalovi, který si na obecním pozemku vlastním nákladem vystavěl a odhadnut jest ve 35 kopách, ročně platí obci 35 kr. 1761 2. března Šál Matěj a m. Anna prodali Jakubovi Lašovičkovi a m. Anně. 1784 Jakub Lašovička prodal synu svému Janovi Lašovičkovi. 1791 Jakub Kalivoda převzal domek od svého nevlastního bratra Jana Lašovičky. 1799 1804 Jan Lašovka (sic) prodal Václavovi Nicovi a Marii m. 1834 po Janovi Nicovi zdělila jej vdova jeho Marie Nicová. 1835 koupil jej od Marie Nicové Josef Samek z Kamenného Týnce s m. Kateřinou Mazákovou z Týnce Kamenného 1844 31. prosince drží jej Samkova Kateřina 1849 s manželem Müllerem Antonínem z Kamenného Týnce. 1867—84 Postl Antonín z Hřivic a m. Františka Samkova drží jej společně. 1906 6. září Postl Antonín syn Antonina a Lidmila rodem Klimtova z Chodžova společní majitelé.

Číslo 11. 1735 Houška Jakub, m. Kateřina. 1763 Houška Martin, m. 1. Kateřina Socher z Černčic, 2. m. Marie Richter z Počedělic. 1771 Houška Jakub zdělil od otce Martina Houšky. 1804 Houška Jakub prodal synu Martinovi Houškovi. 1819 po Martinovi Houškovi zdělil syn František Houška a držel jej společně

s m. Veronikou Lorenzovou z Děčína. 1850 po Františkovi Houškovovi přiřknut dceři Františce, která se provdala za Josefa Vagnera z Kožova. Vagner Josef měl druhou manželku Josefou Rusovou z Chabřec. 1855 po Josefovi Vagnerovi přiřknut domek manželce jeho Josefě. 1867 15. června Henzl Antonín m. Anežka Průšova z Vršovic. 1879 16. listopadu Zima Antonín ze Křtěna m. Marie Henzlova společní majitelé. 1885 26. března Antonín Kraus, nezletilý syn Josefa Krause a Marie rodem Vagner z Vršovic. 1905 12. října Jan Kraus nezletilý 1906 zletilý. 1908 27. června Terezie Krausova. 1911 21. března Jan Kraus m. Marie Hizinger společní majitelé. 1911 Kolský Ludvík m. Marie Krausova.

Číslo 12. 1714 28. dubna Popelík Václav vystavěl na panské půdě domek odhadnutý za 20 kop, platí 35 kr. ročně činže. 1835 18. února připsán Václavovi Leškovi krejčimu ve 30 kopách. 1755 Václav Leška zdědil domek od své tchyně. 1771 Matěj Leška, m. Alžběta Reisigova z Chodžova, drží dům po otci Václavovi. 1805 Dcera Matěje Lešky Rosalie vzala si Jana Preise z Chlumčan. 1834 svatební smlouvou Františka Preise syna Janova s Apolenou Drexlerovou z Lištan dostal se domek těmto manželům. 1872 2. prosince Preisova Rosalie má na domku jednu šestinu, taktéž Marie Preisova drží jednu šestinu domku. 1875 28. ledna Josef Minařík manžel Marie Preisové oba mají po jedné třetině domu a 1877 Rosalie Preisova z Krušovic drží taktéž jednu třetinu domu. 1877 10. dubna Minaříkova Antonie má $\frac{5}{24}$ a Josef Minařík taktéž $\frac{5}{24}$ domu. 1911 6. června Antonie Minaříkova drží $\frac{7}{24}$ a její manžel Josef Šalač z Veltěz $\frac{5}{24}$ a $\frac{7}{24}$ domu.

Číslo 13. hospoda na Skalce. Tato hospoda patřila k panství Slavětskému za Sokolů z Mor. Z r. 1590 nalézá se pamět o hospodském Janovi na Skalce, za něhož na smrt pobodán byl muž Kateřiny Augustky o posvícení sv. Vavřince. Rychtářem byl Tomáš a svědci pro Augusta byli ze Slavětína lazebník Zajíc Tomáš, Mikuláš pisař, Pavel Jerc, podruh, Mikuláš krejčí, Ondřej Křížův syn, Šťastný Kurfírt a kostelník Slavětský Vojtěch Neužil. Rychtář Tomáš byl poddaným Václava Kozelky z Hřivic a na Černčicích. 1653 6. listopadu dává křtiti v Lounech Daniel krčmář ze Skalky syna Martina. 1666—83 Tomáš Lucius. Od té doby neznáme majitele neb nájemce hostince tohoto, až když ji kníže Schwarzenberg koupil od rytíře Františka z Weinbergu, jak jsme svrchu podotkli. 1790 21. září kupuje hospodu od vrchnosti za 500 zl. Flegelly Kašpar. Nepominul ani rok 1791 25. července prodal ji Václavovi Kropáči a Františce manželce za 850 zl. 1814 8. června svatební smlouvou Doroty, dcery Václava Kropáče s Peškem Josefem přešla na tyto manžele. 1850 25. dubna prodal ji Pešek Josef s Dorotou manželkou Němci Antonínovi Wustlovi z Města, panství Ahníkov okresu chomúťovského za 3130 zl. 1855 koupil ji opět Němec Jan Trůnka, majitel usedlosti s manželkou Terezií rodem Tattermušovou z Kolečova, okres Podbořany. 1859 30. ledna přešla na Matěje Strejcovského z Vršovic a manželku jeho Josefou rodem Průšovou. 1883 24. ledna ujal ji František Banka s Emilií rodem Sukovou z Jarpic.

Číslo 14. 1693 30. ledna zapsán domek z panského staviva zbudovaný s $\frac{1}{8}$ lánu polí a loukou Michalovi Sacherovi, zedníku za 70 kop odhadnutý (ročně platí 2 kopy) robotu nekonal, ale ze řemesla platil do důchodu od r. 1694—1725. 1728 24. února předal Michal Sacher synu Petrovi vtěže ceně a vymínil si pro sebe a manželku 2 strychy a 2 věrtele žita, 1 strych ječmene a chov jedné kozy. Platí od 1729—1759. 1760 13. února následoval syn Petrův Antonín Sacher a Kateřina m. 1800 přiřknut Gabrieli Sacherovi a Alžbětě m. po otci Antonínovi. 1827 Gabriel Sacher a m. prodali Prokopovi Nimsovi a jeho m. Anně Marii Lešlerové z Černčic č. 17. 1868 15. října přešla usedlost na syna Prokopova Josefa Nimse a Marii, rodem Fronk z Brinkova. 1896—1901 držel polovici Josef Nims do své zletilosti. 1901 15. září Josef Verner s m. Julii Pavlovičovou jsou společní majitelé.

Číslo 15. 1693 30. ledna připsán nákladem vrchnosti vystavený domek s $\frac{1}{8}$ lánu panských polí zedníku Janu Kropáčovi, kterýž ten domek z vrchnostenského staviva bez zaplacení vystavěl. Odhadnut jest za 70 kop, ročně platil od 1694—1728 po 2 kopách. Mimo to měl do důchodu odváděti domovní daň a daň ze řemesla. 1730 10. ledna kšaftem po Janu Kropáčovi ujal syn Josef Kropáč se svou m. Kateřinou za tutéž odhadní cenu a těchže podmínek. 1743 23. února vdova po Kropáčovi Josefovi Kateřina dala připsati domek druhému manželvi Janovi Reisigovi s podmínkou, že po jeho smrti připadne synu Dominikovi Kropáčovi a kdyby předčasně zemřel, dceři Alžbětě; platí jako předešlý 1744—52. 1753 28. února Jan Reisig předal Dominikovi Kropáčovi, vymínil si se svou m. užitek z jednoho pole, platí 1754—66. 1766 Dominik Kropáč a m. Kateřina postoupili 1808 19. prosince synu Václavovi Kropáčovi, který jej s Magdalenou m. držel společně a od r. 1844—55 sám. Svatební smlouvou 1855 Josefa Zahna z Děčína s Albertynou, dcerou Václava Kropáče, přešel domek na tyto manžele. 1861 Josef Zahn s Albertynou m. prodali Václavovi Kalivodovi a Rosalii rodem Průšové z Vršovic m. jeho. 1864 31. října koupil od Václava Kalivody Adolf Vojta. 1865 5. února Marie Vojtova rodem Bažantova z Křešyna jest spolumajitelkou. 1911 30. ledna Vojta Josef.

Číslo 16. 1679 5. prosince připsán domek panským nákladem postavený s $3\frac{3}{4}$ strychy polí a loukou za 30 kop Jiřímu Heinrichovi, dvornímu bednáři s ročním platem 2 kop, platí 1681—90. 1693 30. ledna Jan Šleichert, zeť předešlého, s Zuzannou m. převzali domek v téže ceně, platí 1694—1743. 1744 27. ledna vdova Zuzanna Šleichertova postoupila synu svému Antonínovi, který měl dvě m. Magdalenu Kopřivovou z Citolib a po ní Kateřinu. 1761 2. března ujal jej Antonína Šleicherta zeť Jakub Šol s podmínkou, že opatří výbavu svým švekruším a bratra jejich dá učít řemeslu. 1772 obec Černčická převzala usedlost od Jakuba Šala (neb Šola) a držela ji do 1781. Prodána jest Müllerovi Josefovi a Rosalii rodem Šolové. 1785 Josef Müller směnil chalupu s Janem Krausem za domek od Jiřího Štěštika koupený. 1810 po Janovi Krausovi přiřknut synu Janovi, jehož m. byla Alž-

běta Foglova z Chodžova. 1855 8. září Jan Kraus, Anna m. společní majitelé 1895. Jan Kraus 1897. 12. března Henzl František, Marie rodem Šmidova m. 1905. 10. ledna Hieke František z Loun.

Číslo 17. 1676 16. dubna Adamovi Poncovi, hvozдови, připsán znovu vystavěný dům s 3 $\frac{1}{4}$ strychů polí a loukou za 80 kop, úrok roční 2 kopy m. 1681 12. prosince koupil od vdovy Adama Ponce nový hvozda Tobiáš Richter za 88 kop (Adam Ponce přistavěl totiž stodolu a chlív). 1693 30. ledna Jan Sicheran zeť Tobiáše Richtra obdržel něco polí od vrchnosti přidanych a tím cena živnosti na 130 kop zvýšena, roční úrok 2 kopy platí 1694—1738. Mezi 1730—3 předal Jan Sicheran synu Jiřímu za tutéž cenu, ale platil 3 kopy ročně. 1758 1. února Barbora, vdova Jiřího Sicherana připsala živnost novému manželu Václavovi Linhartovi z Kožova v téže odhadní ceně a se stejným platem s podmínkou, že děti I. a II. manželství rádně vybude. 1793 postoupil otec Václav synovi Václavovi Linhartovi, jehož m. byla Marie Müllerova z Týnce Kameného. 1815 po Václavovi Linhartovi přiřknuta usedlost Janovi Leflerovi, jehož m. byla Anna Marie Linhartova. 1836 Jan Lefler postupuje zeťi svému Prokopovi Nimsovi z Orasic a své dceři Anně Marii. 1843 František Nims zdědil po otci Prokopovi, který si vzal Annu Marii Makovcovou z Chlumčan 1855. 12. dubna Josef Nims, syn Františkův drží živnost s m. Marií Fronkovou z Brinkova. 1896 23. února Marie Nimsova. 1905 17. června Nims Josef s Annou Marií Veinertovou z Křtěna m. do spolku.

Číslo 18. 1692 Jan Kraus, Eva m. drží $\frac{1}{8}$ lánů.

1722—46. Jan Jiří Kraus, m. Magdalena.

1746. 25. května Jakub Kraus koupil po otci Janu Jiřím, m. Anna Marie Sicherauova. 1793 Jakub Kraus prodal Františkovi Krausovi a m. Rosalii, rodem Strejcovské z Počedělic. 1816. František Kraus a m. Rosalie postupují synu Václavovi a m. jeho Anně Marii Melicharové z Nové Vsi. 1837. 6. listopadu Matěj Kraus dědil po otci Václavovi, m. jeho Anna Kučerova z Lipence, která 1838 18. června drží půl usedlosti. 1884 12. dubna Pavel Šubrt z Obory s m. Teresii rod. Kraus společní majitelé. 1904 11. července Antonín Hnilica z Chrabřec a Anna Paslůvská z Černčic drží do spolku živnost. 1913 8. dubna Nims Josef m. Anna, rodem Veinert z Křtěna, majitelé.

Číslo 19. 1629—31. Matouš Holec ujal za 200 kop, ročně platí 5 kop. 1654 9. ledna ujímá Holík Daniel. 1681 26. února Martin Holec (neb Seeman, také Martin Daněk) a Kateřina m. ujal po svém otci Danielovi a platí do r. 1723. 1725. 23. ledna ujal po otci, 1. m. Alžběta, 2. Susanna, dcera Václava Leflera z Černčic. 1761 2. března Jan Seeman, syn Jiřího, který 1807 postoupil synu Františkovi a m. Anně Marii Strejcovské z Vršovic. 1829 František Seeman prodal Václavovi Kalivodovi a m. Rosalii r. Zima z Obory. 1848 14. června Kalivoda Josef, m. Barbora Vydrova z Ejvaně. 1882. 11. února Kalivoda Václav, m. Marie, rodem Kubínek z Domašic.

Číslo 20. Maulhožovský. 1629. 16. ledna Anna vdova Havla Mindla, pouští grunt Maulhožovský zeti svému Janovi Tumovi za 150 kop, ročně platí 5 kop. 1666 grunt Jana Tupy ujal ve 100 kopách Jan Svoboda platí ročně 3 kopy. 1667—1669. 1676. 16. listopadu ujal Jiří Opatrný v stejné ceně jako předešlý. 1681 26. února Matěj Kalivoda koupil čtvrtlán po Jiřím Opatrným, který zemřel nakažlivou nemocí, v téže ceně a s tímž področním platem. Platil 1683—1693, potom vdova jeho Dorota od 1694—1705. 1711—45 syn Matěje Kalivody Albrecht 1753 předává nejmladšímu synu Martinovi, který platí po 2 kopách ročně až do 1757. Toho roku ujal Antonín Knorr, který si vzal vdovu po Martinovi Kalivodovi, v téže ceně. 1760 13. února Anna Marie Lešková, vdova po Antonínovi provdala se opět za Jakuba Lašovičku a drží živnost ještě 1773. 1793 Anna Marie Lašovičkova prodala Jakubovi Kalivodovi a m. Rosalii, rodem Zima z Obory. 1814. Kalivoda Jakub postoupil usedlost synu Václavovi. 1848 27. července Kalivoda Václav a Rosalie, rodem Průšova z Vršovic drží společně živnost. 1882 15. ledna Kalivoda Antonín a Krystyna, rodem Kočárek z Břinkova, společní majitelé. 1911. 3. února Stehlik Josef a Anna, rodem Frycova z Brloha m. drží do spolku živnost. Původně byl to jen čtvrtlán.

Číslo 21. 1629. 16. ledna drží grunt za Litolta Kozelky po sirotku Mácově Aničce Václav Paur a to ještě 1642. 1651—79 drží usedlost zeť Václava Paura, Frencl Martin. 1681. 26. února ujal po svém otci Francovi Václavovi syn Václav ve 160 kopách a 3 kopách ročního platu. 1683. 12. února po Václavovi Francovi ujal Kryštof Klein za 120 kop ročně 3 kopy. Dříve byl statek za 160 kop, ale jest na staveních chatrný a proto se níže odhaduje.

1693. 30. ledna Kryštof Klaba (prve zvaný Klein), který měl čtvrtlán, dostal přidáno polí a odhaduje se na 150 kop a platu ročního 4 kopy. 1699 20. února Cepl Václav vzal si vdovu po Kryštofovi Klabovi a statek odhadán za 270 kop a 4 kopy platiti má ročně. 1742 31. ledna Jiří Cepl syn Václava, ujal statek za 270 kop a 5 kop má platiti ročně m. jeho Teresie. 1762 od Jiřího Cepla převzal statek Josef Cepl a prodal jej 1778 Martinovi Polákovi. 1810 Martin Polák zanechal statek synu Matějovi Polákovi, m. jeho byla Anna Rybářova z Obory. 1839 30. srpna koupil od Matěje Poláka František Jirásek a Anna m. rodem Kubičkova ze Pšan. 1874, 21. září podělily se děti, Jirásek Josef, Václav, Marie, Jan, Anna, Vincenc po $\frac{1}{8}$ statku. Marie, rodem Mráček, má $\frac{1}{12}$ statku. 1882 2. května Rudolf Jirásek $\frac{1}{12}$. 1883 10. října Jirásek Jan má $\frac{1}{12}$, 1884 $\frac{5}{12}$, Marie, rodem Mráček z Vršovic $\frac{3}{12}$. 1912 19. února Jirásek Josef. m. Zdeňka Procházkova z Citolib.

Číslo 22. usedlost původně $\frac{5}{8}$ lánu.

1629 Jan Chramosta, Eva m., odhadnuta ve 300 kopách, 8 kop má spláceti ročně. 1631 13. ledna Kopřiva Mikuláš ujal jej freimarkem (znamená tolik směnou za jiný statek) s výminkou, aby jej Chramosta úplně očistil (od dluhů a závad). 1642 15. března Pokorný Tobiáš, zeť Matěje Kopřivy ujal statek, 1653 byl mu pro-

šacován ve 300 kopách, ročně kladl 3 kopy. 1676 16. listopadu ujal jej po Tobiáši Pokorném Ondřej Trauzelt v 152 kop., ročně platí 3 kopy od r. 1678—83. 1690 16. ledna koupil pusté a neoseté hospodářství Jiří Tomeš od Ondřeje Trauzelta za výšpsanou cenu a roční úrok. 1690 30. ledna vrchnost přepustila mu něco polí a kus louky za 182 kopy a ročních 4 kop splátek, platí 1693 až 1714. 1717 3. března Jiří Tomeš prodal synu Jakubovi Tomšovi v téže ceně a platu a platí až do r. 1723. Jakub Tomeš postupuje 1725. 23. ledna Martinovi Cílovi (Ziehlovi) za tutéž cenu, který platí až do r. 1759. Podle kšaftu Martina Cíla 1762 12. února ujímá syn jeho Václav statek a platí až do 1766 v téže ceně. Manželka Václava Cíla byla Alžběta Haufova z Chrabřec. 1775 vdova Václava Cíla provdala se po druhé za Michala Müllera z Libčovsi. Syn jeho Jiří Cíl hospodařil do r. 1806 a statek se dostal sestře jeho Kateřině Cílové. 1833 koupil Václav Kulháněk z Ranny, jehož manželka byla Ferlesova Johanna z Hříškova, jejíž otec hospodařil na manském statku, který tenkrát byl rozdělen ve dvě polovice a nazýval se Buškovský I. a II. díl, nynější majitel jeho Josef Jirásek drží celý statek, který se mezi tím stal zpupným. 1855 24. ledna koupil jej Menzl Josef z Veltěž od Václava Kulhánka 1862, jest spolumajitelkou Anna, rodem Poláková z Třebivlic, 1891 26. července Menzl Josef. 1892 12. dubna Menzlova Anna matka. 1905 23. března Menzl František a m. Límova Aloisie z Lištan.

Číslo 23. 1691—1738 drží živnost tu Jiří Teuch (neb Taich, neb Teucht) s m. Annou odhadnutý za 340 kop a 4 kopy ročních platů. 1739 28. února ujal jej syn Jiřího Matěj Teucht v téže ceně, ale s ročním platem 6 kop. 1759 14. února převzal jej synovec Jakub, syn Václava Teuchta v téže ceně. 1793 Jakub Teucht odevzdal jej Kašparovi Teichovi. Kašpar Teich zemřel 1816 a nastoupil syn Vojtěch a m. Anna. 1827 přiřknut Marii Teichové, vdané Kolářkové. 1830 Kolářík Josef koupil jej od Marie Teichové. Týž měl tři ženy, 1. Annu Marii Teichovou, 2. Leflerovou Marii, 3. Hudečkovou Marii z Březiny. Po něm jej držel Matěj Kraus, m. Anna Kučerova z Lipence, a ten jej prodal 1847 synu Josefovi a m. Anně Vagnerové z Vršovic. 1870 Václav Kraus, 1874 Anna m. rodem Vernerova ze Smolnice, drží společně statek se svým mužem. 1902 28. května Marek Josef, a m. Anna Krausova 1903 jsou společní majitelé.

Číslo 24. čtvrtlán. Před r. 1629 držel domek Greker, starý pastucha, odhadnutý za 55 kop a ročně platí 2 kopy 1629. 16. ledna 1666 Martin Šubrt, 1676—1704 Cepl Jiří, 1711 Tomáš Cepl, 1720—60 Lefler Václav, Martin Lefler, m. Susanna. 1773 syn jeho Václav Lefler, m. Anna. 1815 Václav Lefler postoupil synu Václavovi. 1875 svatební smlouvou Jana Kolářika s Marií Leflerovou stali se majiteli. 1843 Postl Josef z Touchovic, m. Anna, rodem Vohánka z Opočna. 1844 1. dubna Šedivý Jan z Lištan a Anna, rodem Cifka z Lištan, společní majitelé. 1887. Šedivý Josef, m. Anna, rodem Bulandr z Bedřichovic.

Číslo 25. 1738 12. února dostává Anna Marie Střeščíkova povolení stavěti domek na dvoře limburském. 1752 9. února Střeščík Jan Jiří, syn Marie, ujal domek ve 34 kopách 17 gr. 1 penízi. Byl sládkem a měl m. Dorotu, dceru Jana Richtra. 1780 od Střeščíka Jana Jiřího koupil Kraus Jan, Rosalie m. 1785 směnili Jan Kraus tento domek s Josefem Müllerem a Rosalií m., rodem Solovou, Müller Josef, Rosalie m. 1822 Houška Václav, m. Svoboda Johanna, 1856, Houška Jan, 1877 Houška Václav, m. Anna Reichertova, 1878 Jan Kraus a Barbora, rodem Langer z Budyně, společní držitelé 1886 6. ledna Jedlička František z Královic, m. Marie, rodem Krausova z Černčic. 1898 17. června Verner Josef a Marie Rokosova z Chlumčan.

Číslo 26. domek vystavěný na dvoře limburském s povolením vrchnosti od Pavla Šťastného z Vršovic. Anežky m. 1752 Jan Martinovský, m. Marie, převzali domek od vdovy Pavla Šťastného, Anežky. 1780 Augustin Volf z Kožova, m. Marie Anna Heringova z Obory, po něm Jan Schmidt z Badenska (z Gallinu u Stockachu), m. Barbora Müllerova z Černčic 1789, Augustin Volf prodal Dominikovi Kropáči a m. jeho Rosalii Volfové. 1814 po smrti Dominika Kropáče přirknut jeho vdově Rosalii, rodem Volfové. 1832 Jan Schmid, m. Marie Kromrova z Černčic. 1868 24. listopadu Paslavský Vojtěch, m. Julie, rodem Zelenkova z Vršovic. 1878 27. ledna Julie Paslavská, vdova. 1911. 23. června Paslavský Augustin. m. Petronilla Kučerova z Oulovic.

Číslo 27. Limburk vlastně Ilburk. Viz napřed dvůr Vojtěchovský, který držel Jan Ilburk z Vršovic.

Číslo 28. převozník. 1747 Kalach Jan m. Eva Kolaříkova z Obory. 1776 Kalach Jan, m. Marie Seifertova z Obory. 1820 Kalach Jan, m. Anna Weinholdova z Vršovic. 1849 Kalach Josef, m. Tichá Terezie z Kamenného Týnce.

Číslo 29. pohodnice. 1714 Helman Jan, m. Alžběta. 1715 Grossman Václav, Anna m. 1732 Helman Leopold, Justyna m. 1757 Plach Václav, m. Marie Magdalena. 1772 Hönsl Josef, m. Klara. 1800 Hensl Martin, m. Veronika Specianova ze Senkova. 1831 Reichard František z Měcholup, m. Marie Reichard z Nečich. 1839—41 Reichert Josef. 1841 29. prosince Jan Reichard z Nečich, m. Anna Eisenhammer ze Skal. 1844 4. června Anna Reichardova. 1884 18. května Reichard Václav, m. Marie rodem Specian z Cítova u Mělníka, společní majitelé. 1908 Marie Reichardova rodem Specianova.

Číslo 30. mýto. 1779 Střeščík Václav, m. Barbora, bednář. 1802 Barbora, vdova Střeščíkova postupuje synu Františkovi a manželce jeho Kateřině Čilové z Počedělic. 1841 Střeščík Václav, m. Kateřina Leflerova z Černčic. 1865 Střeščík Václav prodal Václavovi Dörflerovi z Obory a m. Marii rodem Střeščíkové. 1869 Václav Rokos z Chlumčan koupil od Václava Dörflera. 1877 Houška Václav, m. Anna Teresie Reichert. 1880 3. října Teresie Houškova. 1910 Anna Teresie Reichertova.

Číslo 31. 1806 Ehrlich Jiří, m. Alžběta. 1812 Mikulec Matěj z Vršovic, m. Anna Mrázkova z Vršovic. 1845 Houška František,

m. Johanna Cyprianova z Orasic. 1846 Chlouba Jan z Žirotína, m. Anastasie Houšková. 1850 30. listopadu Mikulec Matěj a František prodali Janu Chloubovi z Žirotína a Antonii m. 1858 Procházka Jan z Brloha, m. Antonie vdova po Janovi Chloubovi. 1874 7. srpna Chlouba František a m. Anežka rodem Šima z Rakovníka. 1902 2. dubna Korda Josef ze Smolnice a m. Marie rodem Krolupper z Vršovic. 1912 18. července Maleček Jan z Vranova u Rokycan, m. Anna, rodem Klímtova z Černčic.

Číslo 32. 1809 Prekl Jan, m. Rosalie Cába z Černčic. 1812 1. října Ehrlich Josef koupil v dražbě domek Jana Prekla za 360 zl. 1826 20. července Ehrlich Josef prodal ho Kašparovi Kalachovi. 1826 3. září Kašpar Kalach prodal ho s Kateřinou m. Janovi Cílovi z Počedělic za 180 zl. 1838 Cíl Jan z Počedělic, m. Marie Kindlova z Rudy. 1840 Kašpar Kalach, m. Kateřina Ehrlichova z Kystry. 1871 Cíl Antonín, m. Marie Kučera ze Skal. 1875 5. ledna Hruška Josef z Tlumačova, m. Anna rodem Reichert z Černčic. 1910 18. března Korbel Bohumil z Radostné okres Milevsko, m. Marie, rodem Frydrych z Loun.

Číslo 33. 1801 vystavěl Parth Josef, domek pod kostelem Černčickým, m. Anna Pacholíček z Nečich. 1819 14. října dovoluje se mu postavit k němu masný krám. 1829 Silván František z Poštovic, m. Kateřina Houšková z Černčic. 1841 Theodor Palslavský z Nižánkovic v Haliči, m. Marie Parth z Černčic. 1868 Šťastný František z Černčic, m. Marie Strejcovská z Počedělic. 1868 19. listopadu Marie Šťastná rodem Strejcovská. 1905 13. června Šťastný Jan, m. Božena rodem Jiráskova z Dobroměřic. 1908 19. března Paneš František ze Slaného, m. Anežka rodem Slavíková z Králova Městce.

Číslo 34. 1805 Houška Jiří, m. Kateřina Studnova ze Slavětína. 1811 Gieb Josef, m. Františka Houšková z Černčic. 1830 Civilin neb Cylín Václav ze Smilovic, m. Marie Silvanova, dcera Františka Silvana z Černčic. 1850 14. března Verner Martin z Hříškova, m. Marie, rodem Civilin. 1885 22. července Kraus Antonín, m. Marie rodem Vernerova. 1894 18. července Maxa Karel, m. Marie, vdova Antonína Krausa.

Číslo 35. 1807 21. listopadu. Vrchnost svoluje Kloboučnickovi Václavovi, aby si vystavěl domek. 1822 Kloboučník Jan, m. Teresie Beerova z Černčic. 1840 2. ledna Knor Jan, poklasný, koupil od Jana Kloboučnicka a Teresie m. 1852 1. září Holub Petr ze Slavětína a m. Alžběta Jakšova z Radonic koupili domek ve dražbě. 1861 2. června Šťastný Václav z Počedělic a m. Marie rodem Křivánková z Počedělic, koupili domek od Petra Holuba. 1877 24. února Anna Šťastná, dcera Václava Šťastného, provdala se za Antonína Šrutu z Lišfan. 1881 6. února Šruta Antonín a m. Anna Šťastná. 1908 19. října Šruta Bedřich, m. Jiřina rodem Szloboda z Loun.

Číslo 36. 1807. 17. prosince Martin Polák vystavěl dům s povolením vrchnosti. 1809 Cepl Kateřina. 1810 Rybář Josef z Veltěž, m. Ceplová Františka z Černčic. 1832 18. září Ceplova Františka, provdaná Rybářova. 1832 9. října Cepl Václav ujal

doměk od své matky Františky Ceplové za 80 zl. 1841 Cepl Václav, m. Rosalie Sládkova z Ranny. 1878 1. ledna Kintner Jan z Počedělic, m. Marie, rodem Cepl z Černčic. 1891 15. října Kintnerova Rosalie. 1891 Kudrna Jan ze Zdislavic, m. Rosalie Kintnerova. 1909 5. ledna Tischler Václav ze Soběnic, m. Anna. 1910 1. února Tischlerova Anna. 1911 26. června Tischler Vojtěch $\frac{1}{3}$ — Karel $\frac{1}{3}$ — Anna $\frac{1}{3}$.

Číslo 37. 1820 8. listopadu Berka Tomáš z Nesuchyně obdržel od vrchnosti povolení k stavbě domku. 1821 25. dubna Berka Matěj, m. Anna, prodali Hubínkovi Matěji a Marii, rodem Berkové. 1844 Verner Václav z Veltěž, m. Anna Šebkova ze Strenic. 1877 6. května Mazák Kašpar z Kamenného Týnce a m. Marie, rodem Seifert ze Krtěna. 1911 15. května Mazák Eduard, m. Anežka, rodem Švandrlík z Vlčího. 1912 Nic Josef z Počedělic, m. Albina Koubova ze Slavětina.

Číslo 38. 1836. Střeštík Dominik. 1848 29. listopadu Cecilie Ehrlichova prodává Ehrlichovi Václavovi a m. Kateřině. 1849 Ehrlich Josef, m. Rosalie Drobný z Počedělic. 1859 20. prosince Šašek Josef z Telec, m. Františka rodem Eisenhammer ze Skal. 1911 15. února Novák Antonín. 1911 26. července Novák Jan $\frac{1}{4}$, Novák Anna $\frac{1}{4}$. 1912 1. října Novotný Robert z Božtic u Kutné Hory.

Číslo 39. kovárna. 1817 Babuška Matěj, kovář z Počedělic, m. Anna Marie Berkova z Černčic. 1846 1. června Řiha Jan z Počedělic, m. Babuškova Rosalie. 1871 2. dubna Marek Václav z Kožova, m. Rosina rodem Sláмова z Černčic.

Číslo 40. Před r. 1829 Papert Ignác, bednář. 1829 Pietschman Josef z Libčevsi, m. Regina Papertova z Černčic, nájemci. 1835 15. září Kateřina Papertova, vdova po Ignáci Papertovi, bednáři. 1841 Trexler Jan z Liššan, m. Kateřina Kalivodova z Černčic. 1871 7. srpna Holík Karel z Brzvan a m. Josefa Trexlerova z Černčic. 1903 5. října Holík Rudolf $\frac{1}{2}$ domu. 1908 6. června Holíkova Emilie $\frac{1}{2}$ domu.

Číslo 41. 1828 30. prosince Türk Vojtěch koupil od vrchnosti místo k stavbě domku. 1829 21. prosince Türk Vojtěch prodal dům Maxantovi Františkovi za 300 zl. 1834 Papert Ignác, bývalý šafář z Černčic. 1850 Šupík Matěj a. Anna. 1874 28. dubna Hudlova Kateřina prodala Jakubovi Slámovi. 1874 28. dubna Sláma Jakub, m. Kateřina rodem Barcal ze Svinětic. 1891 Kateřina Sláмова vdova. 1899 17. prosince Platzer Tomáš, m. Antonie Sláмова.

Číslo 42. 1831. 30. března povolena stavba domku Josefovi Šubrtovi z Obory od vrchnosti, m. jeho byla Teresie Poláková. 1833 bydlel tu Prokop Pavel z Vraniho s m. Teresii Untermeierovou ze Slavětina. 1849 6. listopadu Teresie Poláková prodala dům Polákovi Antonínovi a m. Teresii za 320 zl. 1857 16. srpna Polák Antonín a m. Teresie, rodem Marek z Liššan. 1870 Polák Antonín. 1904 7. září Pavlina Neubauerova rodem Plaňanská z Vltavotýna, provdaná za Karla Neubauera, strojníka z Černčic. 1912 Ševčík Adolf z Pohorí na Moravě, m. Kateřina Neubauerova.

Číslo 43. 1840 1. května Ligrin Václav z Loun dostal dovolení k stavbě domku. Manželka jeho byla Anna Laksova z Vršovic. 1857 23. června Ligrin Karel ujal domek ve 200 zl. 1857 23. června koupili Josef Laxa z Vršovic s m. Annou Marií Pecinkovou z Chlumčan. 1880 30. prosince drží Laxa Engelbert spolu 1883 28. června s m. Marií Emingrovou z Konětop. 1901 25. března Ježek Josef z Namnic s m. Rosalií Slavíkovou z Kozojed.

Číslo 44. 1832 5. června dostal Türk Vojtěch, cihlář, povolení k stavbě domku. Pocházel z Lipna a manželka jeho Rosalie Hájkova z Trnovan. 1836 12. června Türk Josef z Černčic, m. Alžběta Šrámová ze Pšan. 1863 Tyrk Václav a m. Rosalie Linhartova z Chodžova. 1870 31. března Henzl Václav z Černčic a m. Marie rodem Tyrkova. 1904 22. února Henzl Josef, m. Marie, rodem Holec ze Smolnice.

Číslo 45. 1835 nájemník zaznamenán. 1837 17. června Nedvěd Václav. 1857 týž Nedvěd Václav z Počedělic s m. Rosalií Seifertovou ze Slavětina. 1870 17. července Kolářik Rosalie, dcera Josefa Kolářika, svobodná, zemřela 1880 7. června. 1880 2. července Kolářik Antonín a m. Ludvika. 1892 Kolářiková Ludvika. 1892 15. května Pavlovič Josef, m. Anna rodem Zeman z Proseče. 1906 Anna Pavlovičova rodem Zemanova.

Číslo 46. 1841 Frank Jan z Brloha. 1843 1. října Frank Jan prodal Bernardovi Seifertovi a Kateřině m. za 400 zl. 1855 Cívín Vojtěch, m. Anastasie rodem Höfnerova ze Křtěna. 1867 Höfner Jakub, m. Anna Sibrtova ze Křtěna. 1870 31. října Cívín Vojtěch, m. Anastasie. 1880 10. února Cívín Václav, m. Marie, rodem Kalivoda. 1886 15. února Pavlovič Josef, m. Anna Tajtlova. 1890 6. července Cívín Václav, m. Marie. 1896 20. července Lišňanský Antonín ze Mšece, m. Františka rodem Vohánka z Hřivic.

Číslo 47. 1842 18. ledna Johanovský Josef z Chodžova, m. Františka Tichá z Týnce Kamenného obdrželi povolení k stavbě domku. 1855 17. srpna Václav Kropáč, m. Marie Houšková z Obory, koupili dům za 600 zl. 1864 27. dubna Pavlata Jan, m. Anastasie Kropáčova. 1883 3. října Kraus Josef, m. Pavlina rodem Zahnova z Černčic.

Číslo 48. hospoda. 1847 10. dubna obdržel povolení k stavbě Josef Trnovec z Libochovic, m. Marie Kropáčova z Černčic. 1875 2. prosince Jirásek Josef z Černčic, m. Kateřina Levý z Loun. 1882 3. května Kateřina vdova Jiráska Josefa, opět provdaná za Jana Klimta z Orasic. 1883 15. října Klimtova Barbora, rodem Lůžek z Obory má polovici domu. 1900 4. prosince Patrovský Václav z Konotop, m. Anna neb Marie Brožova ze Senkova.

Číslo 49. domek blíž panské sušárny cihel. 1850 Toman Jan z Vršovic, m. Teresie Gersdorfova z Orasic. 1851 dům přiřknut dětem † Jana Tomana. 1851 koupili ho Reisig Bernard z Vršovic s m. Annou Marií Møglichovou z Vršovic. 1866 Teresie Tomanova prodala Typoltovi Josefovi, m. Albertýně. 1872 12. února Kateřina Stehlikova, m. Jana Stehlika, rozená Trubačova z Touchovic. 1890 16. dubna Stehlik Josef, m. Anna rodem Fryc z Brloha. 1911

18. února Kubáč Antonín z Radonic, m. Julie, rodem Vernerova z Černčic.

Číslo 50. 1849 20. března Kloboučnick Jan, m. Teresie Beerova z Černčic. 1857 Mrázek Jan z Vršovic, m. Anna, rodem Kloboučnick. 1883 Mrázek Matěj, syn Janův, m. Marie Minárikova z Brínkova. 1892 2. června Mrázkova Anna. 1894 16. srpna Mrázek Václav, m. Marie, rodem Poláková z Loun. 1895 19. března Mrázek Matěj $\frac{1}{2}$. 1898 6. března Mrázek Václav $\frac{1}{2}$ domu.

Číslo 51. 1860 Průša Jan z Vršovic, I. m. Teresie Jablonská z Vršovic. 1866 Průša Jan, II. m. Marie Sochorova z Týnce Kamenného. 1874 Průša Jan, III. m. Karolina Pokorná z Velkých Čičovic. 1875 5. července Hajný Adolf z Želevic a m. Barbora rodem Nimsova z Orasic.

Číslo 52. 1845 Šedivý Jan, m. Anna rodem Cifka z Liššan. 1848 prodali Heřtovi Josefovi z Černčic a m. Marie, rodem Hejný z Loun. 1858 28. srpna Jirásek Martin z Citolib koupil od Josefa Heřta. 1867 7. listopadu Jirásek Martin drží společně s m. Marií Annou Slavíkovou z Dobroměřic, vdovou po † Matěji Krausovi z Obory. 1883 4. května Cívín Karel, m. Anna rodem Teich z Chodžova. 1903 17. září Prokop František z Jiřikova u Litomyšle, m. Marie, rodem Černý ze Smichova.

Číslo 53. 1848 29. listopadu Ehrlich Václav z Chodžova, m. Kateřina z Dolejna. 1881 27. ledna Hnilica Antonín a Anna neb Antonie Paslavská. 1890 5. října Kraus Ignác, m. Teresie rodem Vernerova z Černčic.

Číslo 54. 1849 20. března Toman Jan z Vršovic, m. Teresie Gersdorfova z Orasic. 1865 Verner Václav, m. Anna Šebkova ze Strenic. 1888 11. dubna Julie Vernerova 1900 provdaná za Kubáče Antonína z Radonic. 1903 15. ledna Kubáč Antonín $\frac{1}{2}$ domu. 1911 18. února Neubert Václav z Citolib, m. Marie Kytíková z Bedřichovic u Benešova.

Číslo 55. 1863 20. října koupil místo od obce Václav Türk s m. Rosalií Linhartovou. 1898 9. srpna Türk Václav. 1903 m. Marie rodem Kužela ze Sedlce u Roudnice. 1903 6. července Marie Türkova $\frac{1}{2}$ domu. 1909, celý dům 1909 27. června vdaná za Václava Hrušku z Černčic.

Číslo 56. strážní domek dráhy.

Číslo 57. strážní domek dráhy.

Číslo 58. 1877 29. ledna Prošek Jan z Nové vsi (Loun), m. Barbora Süssmilchova ze Křtěna. 1910 22. března Prošek Adolf, m. Božena Bělíková ze Stradonic.

Číslo 59. 1875 3. ledna Cil Antonín, m. Marie, rodem Kučera ze Skal. 1900 7. srpna Barbora Čilova polovici domu. 1909 7. února celý dům. 1912 21. října Teresie Čilova, m. Aloise Slavíka ze Stuparovic.

Číslo 60. 1878 15. dubna Král Josef z Horních Hrachovic o. Tábor, m. Anežka. 1889 7. července Anna Králova, rodem Houškova z Citolib.

Číslo 61. 1882 22. března Multaš František z Horní Pešiny o. Hradec Jindřichův, m. Marie, rodem Cívínova.

Číslo 62. 1882 22. března Cívín Karel, m. Anna Teichova. 1886 21. února Stehlik Václav, m. Anna rodem Cívínova. 1907 27. října Kotous Václav z Vinařic, m. Teresie Janský z Benešovic u Přelouče.

Číslo 63. 1885 19. srpna Hnilica Antonín, m. Anna Paslavská. 1894 Babůrek Josef z Teplice, m. Anežka Švachtova z Kalivod. 1908 Babůrek Josef, m. Oliva Švancarova z Vlčího. 1912 25. července Robert Novotný z Božtic, m. Josefina Babůrek.

Číslo 64. knížecí pivovar.

Číslo 65. pivovar

Číslo 66. dům u pivovarské budovy.

Číslo 67. pivovar.

Číslo 68. pivovar.

Číslo 69. 1859 30. ledna Strejcovský Matěj, m. Josefa rodem Průšova z Vostrové (Slany).

Číslo 70. 1893 3. prosince Laksa Jan, m. Anna Tajtlova z Veltěž. 1898 16. dubna Novák Václav ze Pšan, m. Barbora Koucká ze Slavětina.

Číslo 71. 1896 13. srpna Cívín Václav, m. Marie rozená Kalivodova. 1900 9. července Lišťanský Antonín ze Mšece, m. Františka r. Vohanka z Hřivic. 1911 9. listopadu Prášil Jindřich z Vršovic $\frac{1}{4}$, Prášil Anna Linhart z Černčic $\frac{1}{4}$, Ladislav Kopáček z Posobic $\frac{1}{4}$, Prášil Marie z Vršovic $\frac{1}{4}$.

Číslo 72. 1898 17. dubna Jedlička František z Královic, m. Marie rodem Kraus z Černčic.

Číslo 73. pivovar, dělnické byty.

Číslo 74. 1900 25. července Karel Novák z Veltěž m. Anna Polák z Veltěž. 1900 27. července Kulman Josef ze Stálce, m. Františka rodem Sýkora z Brandýska.

Číslo 75. 1870 14. července Kraus Václav. 1874 31. října Anna Krausova rodem Vernerova ze Smolnice. 1900 25. července Pokorný Antonín ze Vtelna Mělnického, m. Marie Černá z Královic. 1902 7. října Jirásek Josef, mlynář z Toužetína. 1903 3. března Hubička Josef z Pátku, m. Marie Pokorná z Hlavna Sudova.

Číslo 76. 1882 27. dubna Klimt Jan z Orasic, m. 1883 19. září Barbora Lůžek z Obory.

Číslo 77. 1900 17. října Dušek Antonín (dle matrik František z Chlumce, o. Nový Bydžov, m. Anna, rodem Musil z Kuklen. 1909 22. července Marie Dušek (Rygel z Olešné u Rakovníka.

Číslo 78. 1901 10. června Sláma Jan, m. Růžena Heřtova z Černčic.

Číslo 79. 1901 15. září Verner František, m. Johanna Čejka z Citolib. 1907 Verner František. 1909 26. července Šebek Julie z Lenešic.

Číslo 80. 1902 2. ledna Čejka Antonín, m. Marie Šťastná.

Číslo 81. 1902 10. ledna Chlouba František, m. Anna Poláková z Poštovic.

Číslo 82. 1894 1. prosince Marie Nimsova r. Fronk z Brínkova. 1896 23. února Nims Josef $\frac{1}{2}$. 1905 21. září Slavík Josef z Ejvaně, m. Marie r. Kalivoda.

Číslo 83. 1903 Šťastný Josef, m. Františka Frost z Ho-
spozína.

Číslo 84. 1894 1. prosince Nims Marie, r. Frost z Brinkova.
1896 23. února Nims Josef $\frac{1}{2}$. 1902 26. října Ovčárský Jan ze
Slaného, m. Anna Bečvár z Vlčího. 1904 1. března Charvát Vá-
clav, m. Anna Fronk z Divic. 1910 Anna Fronk z Divic. 1913
29. července Charvát František, m. Albina r. Koukal z Nového
Strašecí.

Číslo 85. 1902 28. června Parkman Jan z Lištan, m. Růžena
Nič z Jimlína.

Číslo 86. 1903 6. listopadu Fišer Josef z Vršovic, m. Anežka
r. Holý z Třeboce. 1907 7. listopadu Anna Jachek z Vršovic.

Číslo 87. 1903 6. listopadu Finster Josef z Potštýna, m. Marie
r. Cívín z Černčic.

Číslo 88. 1871 23. října Františka Jiráskova rodem Hefner
ze Křtěna. 1880 Cívín Vojtěch a Anastasie Hefner ze Křtěna. 1903
12. prosince Cívín Karel, m. Anna Taich z Kožova.

Číslo 89. 1902 28. června Šruta Antonín z Lištan. 1904
1. srpna Šaroch Václav m. Antonie. 1909 14. září Varhaník Joséf
z Kokovic, m. Anna Pleticha ze Skal.

Číslo 90. 1904 14. listopadu Moller Antonín ze Srbic, m. Mag-
dalena Vacík ze Strejčkovíc. 1911 10. dubna Dlouhý Václav z Broum,
m. Julie rodem Moller ze Srbic. 1913 Doležal Josef z Kuklen,
m. Antonie Vlkova z Malé Čakovice.

Číslo 91. 1905 17. dubna Pleticha Josef z Černochova,
m. Anna Tomanova z Pátku. 1910 3. listopadu.

Číslo 92. 1905 16. ledna Hauschild neb Hauenschild Eduard
z Usteva, o. Landškroun, m. Anna r. Kudrna z Malolánského,
o. Pardubice.

Číslo 93. 1904 29. prosince Arnold Josef z Velkého Přítočna,
m. Teresie Kubínek z Domašic.

Číslo 94. 1904 29. prosince Topinka Václav z Čilé m. Te-
resie Škopcova z Měcholup. (Klatov.)

Číslo 95. 1904 29. prosince Šrut Antonín z Lištan m. Anna
Šťastná z Počedělic. 1907 7. prosince Chvalovský Václav z Černčic
m. Amalie Bachtík z Čenčic.

Číslo 96. 1905 stavěl Lištanský Antonín. 1910 Handl Rafael
m. Johanna Vastl z Ratiboře u Jindř. Hradce.

Číslo 97. 1904 29. listopadu Šrut Antonín z Lištan m. Anna
Šťastná z Počedělic. 1906 23. ledna Moll Adolf z Hviždalky m. Marie
Křínova z Kalivod. 1907 2. října Slavík Rudolf z Vlkavy u Podě-
brad m. Růžena Firstl z Dobroměřic.

Číslo 98. 1904 29. listopadu Šrut Antonín z Lištan m. Anna
Šťastná z Počedělic. 1906 22. ledna Hubička Jan z Pátku m. Marie
Šuma z Donína.

Číslo 99. 1905 6. prosince Miltner František Emanuel z Pe-
ruce m. Johanna Kolářik z Čenčic. 1912 Vinter Josef z Vršovic
m. Emilie Fric z Vinařic.

Číslo 100. 1905 5. března Postl Josef. 1910 20. června Al-
bina Mazák $\frac{1}{2}$ domu.

Číslo 101. 1906 22. března Brázda Jan z Protivína m. Teresie Henzl v Černčicích.

Číslo 102. 1906 23. března Nekut Karel z Třeboně m. Josefa r. Lejsek z Bukovníka.

Číslo 103. 1906 22. března Slavík Bohuslav z Radimi (Chrudim) m. Antonie r. Brandys z Černčic.

Číslo 104. 1906 13. června Bába Jan z Citolib m. Marie Poštolka z Kamýku (Smíchov).

Číslo 105. 1904 14. června Lištanský Antonín ze Mšece m. Františka r. Vohánka z Hřivic. 1907 13. března Seeman František m. Julie. 1908 17. března Šteflík Josef ze Svrabova m. Barbora Hanouskova z Malých Králic o. Janovice Uhlířské.

Číslo 106. 1906 12. června Kohout Antonín z Lohovic m. Marie r. Špírek z Hlohovic. 1909 31. července Kulhánek Alois m. Antonie Hroník, oba z Hudlic. 1910 1. prosince Kulhánkova Josefa z Hudlic $\frac{1}{4}$ d.

Číslo 107. 1905 13. června Paslavský Vojtěch z Vršovic.

Číslo 108. 1906 16. listopadu Božena Löffelmanova r. Svítková ze Senkova, vdova po Fr. Löffelmanovi.

Číslo 109. 1907 4. května Grüner Oskar z Loun m. Marie r. Menzl z Loun.

Číslo 110. 1906 18. června Prošek Josef m. Magdalena Šmídova ze Sedlišť (o. přestic.).

Číslo 111. 1906 31. května Lištanský Antonín ze Mšece m. Františka r. Vohánka z Hřivic. 1911 9. listopadu Prášil Jindřich z Vršovic $\frac{1}{4}$, Prášil Anna rod. Linhart $\frac{1}{4}$, Kropáček Ladislav z Vršovic $\frac{1}{4}$, Kropáček Marie r. Prášil z Vršovic $\frac{1}{4}$.

Číslo 112. 1911 Prášil Jindřich z Vršovic m. Anna Linhart z Čenčic.

Číslo 113. 1911 Suchopárek František z Jilového m. Johanna Karbus z Velkého Újezda (rakovn.).

Číslo 114. 1907 6. listopadu Moll Adolf na Hvizďalce m. Marie Křikava z Kalivod.

Číslo 115. 1836 21. února Stehlík Václav m. Anna Cívín.

Číslo 116. villa. 1908 Šubrt Josef m. Anna. 1912 Šubrt Jan svobodný.

Číslo 117. 1905 13. června Paslavský Vojtěch z Vršovic.

Číslo 118. 1908 13. února Vildomec Antonín z Loukořan m. Julie Roubal z Loun.

Číslo 119. 1908 15. března Kolínko Ladislav z Telec m. Alžběta Kopecký z Ouval. 1912 17. srpna Vinš Václav z Klapého m. Berta Laube z Klapého.

Číslo 120. 1908 5. května Vaniček František z Babic u Nechanic m. Anna Svoboda z Peček (Poděbrady). 1909 6. prosince Sismilchova Teresie vdova po Josefovi.

Číslo 121. 1869 4. října Drexler Vojtěch z Filipova m. Rosalie Smrček z Obory.

Číslo 122. 1908 30. června Částka Čeněk z Milevska m. Anna Mannova z Loun.

Číslo 123. 1906 15. července Šruta Antonín z Lišťan m. Anna Šťastná z Počedělic.

Číslo 124. pivovar.

Číslo 125. pivovar.

Číslo 126. pivovar.

Číslo 127. 1908 9. června Zahrádka Josef z Loun. 1909 17 srpna Straibl Karel z Lovosic m. Josefina Štír z Loun.

Číslo 128. 1909 24. srpna Šruta Antonín z Lišťan m. Anna Šťastná z Počedělic. 1909 11. prosince Libal Jan ze Stranky m. Marie Nejedlý ze Stranky.

Číslo 129. Zahrádka Josef z Loun.

Číslo 130. 1909 24. srpna Šruta Antonín z Lišťan m. Anna Šťastná z Počedělic. 1910 27. dubna Slaviček Václav z Kostomlat u Roudnice m. Anna Pšenička z Krabčic (Roudnice).

Číslo 131. 1909 6. června Fikar Josef ze Stěžer (Král. Hradec) m. Zdeňka Šášek z Radonic.

Číslo 132. 1909 9. února Lanc František z Bedřichovic m. Amalie Pastyřik ze Pšan.

Číslo 133. 1908 Pruša Jan z Vršovic m. Marie Multašel z Čenčic.

Číslo 134. 1910 25. května Ehrlich Antonín z Černčic m. Anežka Suchý z Orasic.

Číslo 135. 1910 23. června Šruta Antonín z Lišťan m. Anna Šťastná z Počedělic. 1910 1. října Krivánek Václav z Katovic m. Marie Martinek z Kvasejovic.

Číslo 136. 1911 Fišer Bohumil z Malého Újezda (rakovn.) m. Marie Müller z Chrástán (roudnic.).

Číslo 137. 1911 Řiha Václav z Peruce m. Marie Zima z Děčan.

Číslo 138. 1911 Vild Václav z Vojniček m. Anna ze Křtěna.

Číslo 139. 1910 25. května Šrut Antonín z Lišťan m. Anna Šťastná z Počedělic. 1910 17. prosince Berka Arnošt z Biskupic (Mor. Třebová), Marie a Anna Šťastný z Černčic 1/2 d.

Číslo 140. 1910 22. března Zahrádka Josef z Loun.

Číslo 141. 1911 Svoboda z Humpolce m. Marie Hodač z Rozkoše u Humpolce.

Číslo 142. 1911 Mareš Karel z Loun m. Anna Holovská z Ruzyně.

Číslo 143. 1912 Šešíra Antonín z Krhanic m. Johanna Kadlus z Velkého Újezda (rakovn.).

Číslo 144. 1912 Šťastný František ze Smolnice m. Cecilie Lůžek z Obory.

Číslo 145. 1910 29. října Zdeňka Jan z Hospozína m. Anna Toman ze Stradonic.

Číslo 146. 1911 29. ledna Seidl František z Bavorova m. Marie Lišťanský ze Mšece. 1912 9. listopadu Josefa Seidl m. Veselý z Bavorova.

Číslo 147. 1911 27. února Lavička Jan z Nečich m. Marie Stříbrská z Vršovic. 1913 Ptáček Václav z Vršovic m. Marie Buriánková z Peruce.

Číslo 148. 1910 19. července Janeček Alois z Brozan m. Anna Hladénova z Hradiště na Pisku u Pardubic.

Číslo 149. 1910 28. června Šruta Antonín z Lišťan m. Anna Štastná z Počedělic. 1911 24. dubna Františka Černá. Josef Černý z Prušnice.

Číslo 150. 1911 15. května Novověský Antonín ze Sedmi-pan o. Benešov m. Berta Skokan ze Starého Kolína.

Číslo 151. 1911 9. ledna Lišťanský Antonín ze Mšece m. Františka Vohanka z Hřivic.

Číslo 152. 1911 2. září Miltner František Emanuel z Peruce m. Johanna Kolářik z Čenčic.

Číslo 153 1910 28. června Šruta z Lišťan m. Anna Štastná z Počedělic. 1911 11. září Kulhánek Václav z Hudlic m. Marie Lapka z Domašic.

Číslo 154. 1911 2. května Moller Antonín ze Srbic m. Magdalena Vacík ze Strejčkovic.

Číslo 155. 1912 18. července Pastyřík Karel z Dobroměřic m. Marie Kraus z Lišťan.

Číslo 156. 1912 22. dubna Habart Josef z Krp m. Anna Slezák z Rynholce

Číslo 157 1911 25. září Slapnička František z Podteplí u Kladna m. Růžena Jana Bernarda Augustina z Nového Strašecí.

Číslo 158. 1911 29. srpna Duda Josef z Volovic m. Josefa Vaigl z Hospozína.

Číslo 159 1912 22. dubna Reichert Rudolf ze Slavětína m. Berta Janoušek z Kutovice.

Číslo 160. 1912 19. června Císař Alois z Okoře. 1912 21. října Vaje Jan z Městečka m. Františka Kučera z Městečka.

Číslo 161. pivovar. Obydli strojníků a čeledí

Číslo 162. 1912 Baňka František viz č. 13.

Číslo 163. 1904 4. července Hnilica Antonín z Chrabřec m. Anna Paslavský z Černčic.

Číslo 164. 1912 jako číslo 23 Marek Josef.

Číslo 165. 1912 Pavlovič Anna z Ledče nad Sázavou viz č. 45.

Číslo 166 pivovar, dělnické byty.

Číslo 167. pivovar, vodovody.

Číslo 168. 1912 5. dubna Bründler Karel z Brzvan.

Číslo 169. 1912 5. dubna Karel Bründler z Brzvan.

Číslo 170. 1912 Vokáč František z Jarpic m. Anna Picha ze Pšan

Číslo 171. 1912 8. července Marek František z Otročina m. Marie Hrdlička z Dřírova.

Číslo 172. 1912 22. června Tichý Václav ze Pšan m. Anna Cikán z \eltěž.

Číslo 173. 1912 4. června Schwarz Augustin z Rokycan m. Marie Pavel z Rokycan.

Číslo 174. 1911 23. listopadu Šruta Antonín z Lišťan. 1913 21. května Salač Adolf z Veltěž m. Marie rodem Sacher z Orasie.

Číslo 175. pivovar, vodárna.

Číslo 176. 1913 8. května Kadlus Václav z Lenešic m. Františka rodem Novák z Klenku (Hradec Král.)

Číslo 177. 1913 19. června Kalivoda František z Černčic m. Marie r. Cifka z Neprobilic.

Číslo 178. 1913 1. července Frydl Jan z Křovic m. Anna Danda ze Tmaně.

Číslo 179 1913 Káda Josef z Králova Městce m. Marie Mazák z Týnce Mnichův.

Číslo 180. škola 1913 stavěna.

Číslo 181. 1913 Slunečko Karel z Mezna (Sedlčany) m. Fulin Františka z Draškova.

Číslo 182. 1913 Vagner František z Popl z Popl m. Anna Štastná z Popl.

Známi rychtáři v Černčicích.

Ač někteří obyvatelé Černčic známi jsou již v r. 1354, naši jsme poprvé rychtáře Martina 1419 který jako majitel domu v Lounech 1439 zemřel 1543 Jan rychtář poddaný Mikuláše Světeckého z Černčic platil ze statku svého půl druhé kopy 10 grošů a byl spolu s jinými selskými statky prodán Václavovi Kaňkovskému z Gamsensteina (Karlstein. kvatern I. Q 3.) 1590 a 1591 rychtář Tomáš jest svědkem pranice na krčmě Skalce, když poddaný bratři Sokolů z Mor Albrechta a Zikmunda na Slavětíně, muž Kateriny Augustky, o posvícení sv. Vavřince v Černčicích na smrt pobodán byl. (arch. loun. I. C. 34. str. 273) 1666 Martin Franc, rychtář (arch. loun.). 1697 Jiří Kopejzl. 1713 Tomeš Jiří. 1724—31 1751 Sicherou Jiří z čísla 17. 1734 Cepl Václav. 1778 Linhart Václav. 1784 Fryč Josef Michal. 1784—89 Lefler Václav. 1798—9 Hōsl neb Hōnsl Jan. 1800—1802 Polák Martin. 1804 Müller Antonín. 1814 Lefler Václav. 1815 Seeman František. 1822 5 Polák Matěj. 182. Heřt Martin. 1832 Řiha František. 1834 Kraus Václav. 1839—1848 Nims Prokop Od toho roku počínají představení volení. Známe pak tyto: 1861 Kraus Matěj. 1864 Kalivoda Václav. 1870 až 1878 Strejcovský Matěj. 1878—80 Kraus Václav. 1880—83 Marek Václav. 1883—86 Kalivoda Antonín. 1886—9 Menzl Josef. 1889—99 Marek Václav. 1899—1901 Kalivoda Antonín. 1901—1903 Houška Václav. 1903—8 Baňka František. 1908—18. Nims Josef.

Učastenství Hradeckých na českém povstání a jak je Vilém Slavata potrestal.

Napsal FRANTIŠEK TEPLÝ.

(1618—1622.)

(Pokračování.)

Kazatel Stedlmayer dlouho v městě nepastoroval. Už o příštím Havle odešel. Víme tak z dopisu nám známého Václava Cicmaniusa Pelhřimovského, děkana Kamenice České, jenž radí 11. září děkanu v Něm. Brodě, aby do Hradce za duchovního správce nechodil, že by tam chtěl poslati jeho kaplana Samuhela: důchody tam nejisty i trvání a ačkoli se v městě těch pod jednou sotva **do čtyřiceti** nachází, to vím, že i v evangelické obci jsou černí, nebo se tu jeví patrný sklon k Římu, snad by sobě i zvolili papežence poslouchati. Se jménem církevním že divně praktikují . . . Cicmanius, patrně rodem Slovák z Čičmaně, znal poměry hradecké, maje v manželství Annu sestru Vavřince Svobody, měštěnína hradeckého, a tak stál ve švagrovství s Mautnerem a Klementem, kteří pojali ženy z rodu Svobodů . . . Na jednom dopisu Svobodovi připsal kdosi rumělkou tyto verše;

Odvrať válečný nepokoj,
Bože, zažeň válku a boj —
moc nepřátelskou ztroskotej
a pokojné časy nám dej:
neboť není boha jiného
tak velkého a mocného,
kterýž by bojoval za nás
než ty sám, věčný bože náš!⁴¹⁾

10. června prohrál Mansfeld bitvu u Záblatí. Hohenlohe ustoupil od Rudolfova do Třeboně (15./6.) do Jindřichova Hradce (16./6.), ale 17. června stál zase u Soběslavi. Vítězné voje buquoyské rozletěly se krajem: vypálily Lišov, zničily Rudolfova a Veselí se sedláky na Blatech. Na Hradec se tito vojenští loupežníci neosmělili, poněvadž v městě ležel posádkou Jan Jiří Krňovský s pomocným vojskem slezským, jehož část zaměstnávala se přiděláním záseků po silnicích v lesech hradeckých a také tou dobou přišlapoval záškodníkům silně na paty stavovský důstojník Oldřich Vchýnský, jenž bez milosrdenství spolu i s rotami selskými pobíjel, všel paliče uherské letacích sborů císařských v krajině mezi Hradcem, Třeboni a N. Hradem.⁴²⁾ 26. června došel Thurn s 15.000 muži všeliké zbraně do Jindřichova Hradce, odkudž spojiv se se 13.000 kolem Soběslavi rozložených stavovských pod vedením Hohenlohovým obrátil se k Lomnici (2./7.). Tady se mu vojsko pro bídu rozuteklo, ukazujíc pravý obraz bezhlavého povstání českého — se zbytky odtáhl Thurn na Moravu, Holach na Tábořsko, kdež buď v Plané nebo v Miličíně míval hlavní stan a 27. září obsadil Bechyni, poněvadž Buquoy odešel do Rakous na pomoc Dampierrovi Před tím ale dal pro loupeže popraviti tři šlechtice uherské a když se Uhři vzbouřili a 2000 jich s kořistí domů ujelo, poručil zbytek

⁴¹⁾ Shoduje se s nápisem na česko-bratrském zvonu ve Vrcholtovicích u Vožice.

⁴²⁾ Tyto vzdal Jachym Slavata dne 25./6.

500 jezdců valonských pro vzpouru porubat.⁴³⁾ Hohenlohe šel za ním cestou Hradec [22./10.], Bystřice, Bejdov. Z onačejších Slezanů nalezl u nás časnou smrt rytíř Albrecht Chotimírský, kterému Adam Radovský z Hustiřan a na Horním Zukově, pánů stavů slezských nařízený rytmistr na companii arkebuzýrů-rejtharů, dopisem ze Soběslavi 14. června 1619 „vycházel pohřeb v kostele u sv. Trojice, jakž se na osobu stavu rytířského náleží“. Tobiáš Klement na přímluvný list napsal: stalo se při shledání [shlédnutí] pánů sousedů nařízených proti hojně zámuvě, že jistěm časem jakáž takáž pomoc k tomu chrámu . . učiněna bude, ve středu po sv. Vítu.

V těchto dnech nejistoty zažil Hradec divokou schůzi radniční — Burian ji seštal: Když se tak Hradeckým vedle vůle jich dařilo, nevidělo se jim na tom přestati, co jsou tak pod zástěrou a barvou náboženství před sebe vzali: než jich nenasyčená žádost dále je k tomu přivedla, kterák by netoliko samé město Hradec a také veliký díl panství koupiti, na sebe potáhnouti, jeho mocní páni a vladaři býti a tudy dokonce i z poddanosti se vytáhnouce do třetího stavu přijati býti mohli. K čemuž Burian přede všemi jinými pomáhal: předně s jinými do 50 osobami z obce do domu Jachyma Čecha se sešli a když o to rada držána byla, zdaliž mají do Prahy vyslati a při direktorích se ohlásiti, pokudžby panství hradecké prodávati se mělo, aby jim mimo jiné dopřáno bylo. Burian [to] od osob z obce přednášel a dosáhl, že k tomu přistupují, sobě slibují, aby o to do Prahy vysláno bylo. Concept plnomocenství zvolencům s Lorencem Svobodou sepsal, jej obci [na'radnici] četl, ačkoli purkmistr na místě ouřadu žádal, poněvadž skrovný počet osob ouřadních a starších při tom je, aby tou věcí tak kvapeno nebylo, neb že to malá věc není a veliká proměna že by se tudy státi musela. Však Bramhauzský nic se tím rozmyšlením pohnouti nedal, nýbrž s některými tovaryši a puntovníky v tom rádním místě pokusil se tato slova promluvit: kteří tu nejsou, ať je šrotýři nahoru přinesou! Tak ihned pro jednoho nemocného z konšelů posláno, musil se na rathouz najíti dáti, kdež on Burian obec po sobě potáhl a zase ten sformovaný concept vši obci přednášel. Když purkmistr [opět] na místě jiných konšelů tu přítomných promluvil, by se s tím tak hrubě nespáchalo a před tím za JMtí pánem poslalo i také p. Michalovi Slavatovi jakožto t. č. přednímu komisaři na témž panství se oznámilo, tehdy Burian na místě obce toho hájil, že se tím odkládati nemůže a nezavře-li se [= nestane-li se usnesení] toho dne, že všechno zameškáno bude, s takovou pohružkou, že se to státi musí . . . Přivedl obec k tomu, že na jeho dotázku, znají-li se k tomu, co on mluvil, všichni hlasem křičeli: známe, známe. K takovému zbourání je popudil, že rathouz zavřítí davše, ouřad přinutili, že k tomu nepořádnému plnomocenství na čisto přeepsanému pečeť městskou přitisknouti dali.⁴⁴⁾

R. 1619, 24. srpna prchl Slavata z Teplic respective z Duchcova z Čech a ubíral se přes Řezno do Pasova k císaři Ferdinandovi II. Hradeckým otevřel tak dokořán bránu veřejného přistoupení ku povstání. Jak-

⁴³⁾ Zapova kronika XV. 1343. Skála III. 82.

⁴⁴⁾ Vyměření I. c. 201—3. Zajímavé, že brzy na to stavové čeští ze země vypověděli: Linhartu Korku Cholovského, někdejšího hejtmana panství hradeckého, Martinice, Fabritia — nikoli však Slavatu. Skála III. 82.

mile se doslechli, že vrchnost jejich inter regnum nemešská,⁴⁵⁾ propustili dosavadní městskou radu ze služeb a zvolili návodem Burianovým novou, pro odboj horující. Byli to: ovšem Bramhauzský, Bílský, Mautner, Čech, jenž ustanoven spolu i správcem obecním, Klement Krezle, Jiřík ze Kře, Krahulík, nám již známí volenci či directores, a k nim: Krištof Lang, primas Ssirmar Adam, Svoboda Adam a nedávno příšlý, slova českého neznalý, p. Andrys Sctockinger z Anckerstoku, potom pošta hradecký. Mezi starší: Petr Ippenaur, Ambrož Pirchan alias Brezl, Adam Filler, Jiří Teml, za předměstské hejtmany: Jan Uchytíl v Zárybničí, Krištof Puhedar v Novoměšti, servus curiae Lokajíček. Jméno hejtmana nežáreckého se nezachovalo. Tuto radu jim potvrdil (řekli „obnovil“) p. krajský hejtman stavovský Vencelík, V první schůzi promlouval k obci Tobaiš Klement: Poněvadž se zpráva dává, že by vrchnost naše nikda více do Čech se navrátiti neměla a panství trhati a porůzno se prodávati má: nežli by do rukou jinému přijiti a my nějakou nepříjemnou vrchnost dostati měli, bylo by lépe, abychom se skrze vyslané při direktořích ohlásili, pokudžby tomu tak bylo, aby nám mimo jiné dopřáno bylo.

Mikeš Hrbek volal: Musíme ty jednušky všecky jedním [vrzem] vyhnati, sic nic dobrého nebude. Slavata ani synové jeho na věky věkův se už nevrátí!

Na této schůzi mluvili evangelíci též o tom, aby kostel farní konečně se všemi klenoty . . , pozemky, lesy a také někdejší jmění Jezuitů ve svou moc dostali. Za poslance do Prahy zvoleni Mautner, Čech a Burian. Odešli po 17. září, kdy v jim v radě podepisovali plnomocenství s pečeti některých měšťan a na nátlak Burianův též spečetili cechové: soukenický, řeznický, jejichžto pečeti vydali starší cechovní: M. Ekhart, Jiří Teml a Jan Uchytíl. V důvodech, proč o hlavní kostel evangeličtí usilují, napsali: že tu sv. Trojici mají daleko a protože mnozí k náboženství katolickému se uchylují a tak se katolíci v městě množí, protože prý kaplani [katoličtí] jsou lidé sprostní a ke kázání slova božího nedostateční, protože špatná částka lidu katolického tu při městě toliko 50 osob⁴⁶⁾ se nachází . .

Direktoři jim ovšem hned, jak Slavata pravil „z cizího štědrí“, kostely přířkli decretem ze dne 25. Septembris 1619. V něm napsali: že konšelé, starší obecní m. J. Hradce na directorium vznesli, pokorně toho vyhledávajíc, aby obci jich k zvelebení cti a slávy Boží křesťanské podobojí kostel hlavní farní s kollaturou a se vším jeho příslušenstvím, nic méně pro lepší a snazší vychování kněze dva dvořečky na předměstí s dědinami, lukami, z dvěma hájky a kusem lesu, což předešle od sekty Jesuitské, kteráž na věčnost z Království tohoto vypovědina jest, na poručení vrchnosti jich jim Hradeckým odňaté a týmž Jesuitům připojeno a přivlastněno bylo, postoupeni býti mohli . .⁴⁷⁾ Když direktorský dar písemně do města přišel, uvedli evangelického kazatele s náramnou slávou do hlavního kostela a dali v něm zvučnými hlasy ve své radosti a veselosti zpívati Tedeum. Jiřík ze Kře si do Památníčku zapsal o tom:

⁴⁵⁾ Ve svých Pamětech praví, že zajel před tím na Libochovice k p. Adamovi ze Sternberka (měl v manželství vdovu po † Jách. Oldřichu z Hradce Marii Hohenzollernovu), s nímž útěk umluvil, aby je stavové nenutili k volbě jiného krále.

⁴⁶⁾ Slavata zase, že 100 osedlých!

⁴⁷⁾ Claudius Geschichten 72.

L. P. 1619 ve středu po památce sv. Michala archanděla [2./10.] odesláni jsou od JMít pánů direktorů nařízených, ode všech pánů stavů tohoto království Českého nařízené jisté osoby: urozený a statečný rytíř p. Matěj Zikmund Vencelík z Vrchovišť a Chejnova a z města Kamenice, urozený pan Jakub Kozel z měst pražských, jeden z komory královské, jakožto nařízení commissarii jsou odesláni do města Hradce J. s jistým dostatečným poručením v domě radním na rathouze povolajíc všecku obec, jim takové poručení přečetli, že farní kostel velký založení na nebe vzeti blahoslavené Panny Marie na místě pánův directorův tohoto království Českého této obci v moc se vši collaturou uvozují a dávají k provozování náboženství evangelického to jest pod obojí způsobou těla a krev Pána našeho Ježíše Krista přijímajících. A hned ten den první kázání od kněze evangelického totiž od dvojí poctivosti hodného muže kn. Václava Ciczmania, děkana kamenického, v témž chrámě páně učiněno jest a zvučné spívání chval božských a Te Deum laudamus horlivě spíváno bylo. Buď Pán Bůh pochválen z tak velikých a hojných darův přehojné a nesmírné milosti Jeho nám všem v této poctivé obci — proti předešlým časům, odporným v náboženství našem evangelickém, které [hořkosti] jsme dosti litostivě a bolesně mnohá léta s manželkami dítkami, přátely a sousedy našimi milými od odporníkův ďábelských tý sekty Jesuovitský snášeti a trpěti museli. Budiž chvála Pánu Bohu našemu všemohoucímu z takového vysvobození na věky vzdána. Amen.⁴⁸⁾ Také konsistoři dolejší administratorovi . . neopomenuli veselé psaní učiniti o tom vítězství, že od založení města a vystavení v něm téhož kostela nikda jiní než toliko katoličtí kněží na hradeckou faru dosazování nebyli. Omlouvají, proč nemohou městskou pečetí listu svého ozdobiti, ale užívají sekrytů některých hodnověrných lidí: A poněvadž z jistých příčin, některých osob radních v náboženství našem s námi se nesrovnávajících ve všech jednání našich jako i při direkci městské pečeti jsme neužívali a ještě, dokud se nepromění, užívati nežádáme, prosíme, že na podpisu našem hodnověrným a některými sekryty z prostředku našich laskavě přestati a nám v tom dověřiti ráčíte . . Omluva Hradeckých však kořenila v něčem jiném: předně dání kostela Nanebevstoupení evangelíkům nešlo tak hladce, jak se domnívali. I direktoři pražští se báli zlých konců a vidouce odpor zbytku katolického po městě, jenž patrně protestoval, chtěli míti nějaké právní důvody: a proto za druhé si je Hradečtí, asi Burian capo, vymyslili, dopouštějíce se bezstarostně lži a podvodu. Půslyšme: když potomně sněm generalní [stavovský] na hradě pražském držán býti měl a Hradečtí . . odevzdání kostela sv. Trojice, krchova, kostela farního s collaturou nicméně (= neméně) dva dvořečky . . při králi [Frydrychu] a při rebelních stavích vyhledávati se [vy]nasnažovali, aby jim dskami zemským potvrzeno hejti mohlo, a dále . . vždy o to stáli, aby díl panství hradeckého loupiti a tudíž k třetímu stavu v království Českém připojení býti mohli, . . Burian, jeden z vyslaných od města do Prahy, byvše [kdysi] potřebován při p. Petru Vokovi . . i při Slavatovi . . v rozdílných, vzácných povinnostech [za sekretáře], lépeji nežli jiní [Hradečtí] tomu rozuměl a dobrou vědomost o tom jměl, jak páni Slavatové . . k tomu přijíti dáti nechtěli, aby panství hradecké buď všecko neb na díle pro-

⁴⁸⁾ Vyměření 301.

dáno býti mělo : avšak on s tím vším v tom zlé předsevzetí⁴⁹⁾ obci hradecké všelijak napomáhati se snažil, anobř ačkoli předešli vyslaní od též obce dosti hanebné a nenáležitě supplikací v té věci králi a rebelirovaným stavům podávali, sám při svém vyslání ještě horší a hanebnější supplikací na místě vsí obce podal, dokládajíc, že jak králi [Frydrychovi] tak těm stavům věrnost, poddanost a poslušnost dále zdržeti povinnostmi svými se zavázali . . . Když se svými tovaryši [na sněmě generálním] strany koupení dilu panství hradeckého nic způsobiti nemohl, tehdy na místě vsí obce podal novou suppliku tomu novému králi planému . . . , aby Hradeckým ty dva kostely, [dvorečky] . . . královským svým pojištěním netoliko potvrdil, ale také pro budoucnost zabezpečil . . . Dostavše z kanceláře české na to odpověď, aby správu dali, jak jsou patres Jesuiti ty kostely sobě dané jměli . . . nesprávné copias foundationum collegii Societatis Jesu v městě Hradci J. v jazyku latinském . . . poslal a vedle toho do též kanceláře podal správu s podpisem jména svého, žádajíc dostatečnou assecurací na časy věčné na kostely . . . krechov . . . též na dva dvory, jeden na předměstí nežáreckém a druhý pod klášterem „u bosábů“ s příslušenstvím, což patres S. J. měli . . .

Později urgoval rozhodnutí memorialy, v nichž psal : I poněvadž Jesuítiae ven z země na věčnost vypovědění a privilegia jejich, jakž se doslechá z desk zemských zase vymazána býti mají, tehdy již psané kostely a collatury ne na pány a držitele panství hradeckého, ale snad k zemi na Jich Milost pány stavy plným právem přijíti a připadnouti mají . . . obec naše nic jiného nevyhledává na ten čas, nežli samé cti a chvály boží, k čemuž každý věrný křesťan, když jen spasení duše své žádostivý, napomáhati povinnen a zavázán jest . . . V soukromých dopisech domů psával : . . . Kdybychom byli prve přijeli před proposicí [sněmovní] a naše věci přednesli než publikována byla, dobra naděje jest byla, že bychom byli již i něco užitečného vyřídili, ale po publikování teprve nám to těžce přijde. Ale spravujeme se ledajakými povětrnými ptáky, kteří se klevetami zanášejí a nás svozují, chtějí nám překážku učiniti v předsevzetí našem, čehož Bůh dá nedovedou, spíše z Hradce odlétnouli musejí . . . Mautnerovi zase : O spronevěřilých synech vlasti ten artikul jest při předešlém sněmu zavřen a zanechán, že všeccky statky sprodány býti mají ; ale o Hradci se divně přemlouvá a tak se rozumí, že brzo pána míti budeme. Někteří praví o panu hraběti z Turnu, jiní o jiných. Při zavření sněmu se to zví. JMt. pan Michal Slavata dal nám na paláci [sněmovním] pěkný titul, že sme všichni lháři a pleticháři, co isme koli slibovali, že jsme všichni v hrdlo lhali, já že jsem buřič a všecku obec bouřím. Což jsem mu dal na to za odpověď a co jsem mu po JMti p. Pavlu z Řičan vzkázal, páni vyslaní vám potvrditi budou moci. Protož nezsadíme-li těch zrádců, kteří tejnost obce pronesli a pravdu zapřeli, [sami] lháři a pleticháři vždyckny zůstávati musíme. A ja nebudu-li ochráněn, potud nic víc neučiním . . . Jindy : . . . Opět se mluví, že bavorský [Maxmilian] také do Čech se strojí a na třech místech do Čech udeřiti a mocí krále a pána našeho [Frydrycha] vypuditi chce. Pán Bůh milý ví, co dále bude : ten rač sám nás chrániti a za nás bojovati jakožto pán mocný . . . Dnes ve sněmě zavříno, že statky spronevěřilých.

⁴⁹⁾ píše Slavata ve Vyměření 209.

synů [vlasti] mají prodávány býti. O Hradci také zavřeno, že mají dvě osoby [z města?] a dvě osoby na Bystřici nařizeny býti, aby důchody spravovaly neb že se tam zle hospodaří. O prodeji neslyšet. Co se tím obmejšlí nevím; zda-li k zemi čili králi neb královně se to míní [ponechat], rozuměti se nemůže . . . Rozuměti, že někteří budou jmíti ventrus a zvláště ten, který mi na paláci pravil, že jsem buřič vší obce [Michal Slavata] a kdybych já chtěl a obec napomenul, že by oni nic z toho před sebe nebrali . . . JMt p. nejvyšší kanclíř království Českého [Václav Vjl. z Roupova] ten slavný a vzácný pán, jest naším opravdovým a věrným přítelem a p. Miller, též p. Skreta a p. Benjamin Fruevein.⁵⁰⁾

Hradečtí dopustili se při akci o hlavní kostel lži receptive podvodu. Využítkať odchodu Slavatova do Řezna ve své žádosti 17. a 21. Septembris, že řekli direktorům: jsouce bez vrchnosti, nemáme se komu utéci než k VMtem . . . a zároveň tvrdili, že pozemky jezuitské někdy patřily obci a té že odňaty jsou, což nijak se s pravdou nersrovnalo: však se Burian k tomu, když donationem ecclesiarum pro obec vepsati dával, v listu⁵¹⁾ Mautnerovi 1620, 24. Aprilis otevřeně přiznává . . . Já mám z tím vkladem do desk zemských rozmýšlení pro ty dva punkty v posledním recesu, kdež stojí: co jest tak prve k městu náleželo a jim odňato. Kdyby to tak do desk vešlo, zdaliž bychom se tu velkého podvodu nedopustili? A kdo desky podvozuje — čtete zřízení zemské.⁵²⁾ Než na to myslím, pokudž P. Bůh štěstí dáti ráčí, a my se vykoupíme, že to smlouvou [tržní] napravíme a jedním komínem pro taxu vyřízeno bejti může . . .

O počínání Hradeckých psal současně 1619 16./10. Karel Velvarský, purkrabí na Třeboni, svému švagru Janu Vrabcí Lomnickému, měšťanému města Strakonice, v tento rozum . . . : pominulých dnů v J. Hradci vyslaní páni komisaři [Venclík a Kozel] 20000 peněz na zámku pod krovem v jedné věži vyzdvihli a veliký kostel katolický[m] odňali, německému praedikantu a posluchačům jeho jej odvedli — kaplanů a řeholí [rozumím se regula scholae] katolické v klášteře sv. Jana [místo] zanechali. Taky tam v Hradci dva praporce knechtů zůstávají.⁵³⁾

Z jednání stavů českých s hradeckými vyslanci v Praze jasně poznáváme, jak ubohými paňáky byli v ruce šlechty měšťtí členové českého povstání: zrovna za nos je vodili. Peníze od nich chtěli a brali, ale svobody jim nepřáli — jeden pán převyšoval v očích šlechtice všechna města, on vrchnost, tito — poddaní. Když Hradečtí vyřknou myšlenku: panství koupíme, honem čeští páni a tu zase Slavatové stavovsky při Vilémovi stojí. Však asi počítali, jestliže tu hru o panské svobody (a o ty jim jen šlo, nikdy o lepší lidu českého) — s Habsburkem prohrajem, Vilém opět se zastane nás. Proč by z každého šlechtického rodu panského, jehož většina řídí se do povstání, byl býval jeden vstupoval do řad císařských? Jak asi bylo u srdce měšťtanům, nad šlechtu vzdělanějším, zámožnějším a také po většině vlastenecky smýšlejícím, když to všecko vypožorovali? Neupřímnost, nedůvěra a záhuba česká z toho vyrostla — i Bílá Hora. Jeden za druhého se schovával, ať za nás bojují žoldáci, my budeme poddané

⁵⁰⁾ Vyměření 209—216.

⁵¹⁾ Geschichten 73.

⁵²⁾ o hlavu ať přijde!

⁵³⁾ Kopie z archivu novohradského ve hradeckém Hist.

sedláky pokud se dá — čistě česati, abychom ovocem jich mozolů se nějak do nejisté budoucnosti zaopatřili.

V městě Hradci, kamž před vojsky skoro všechna okolní šlechta se utekla, ukazovaly se některé přesmtné zjevy, předzvěsti anarchie. U vesla se nalézající evangelíci útočili příkře na hrstku katolickou. Burian sepsal do Prahy memorial, podpisy starších obecních na místě veškeré obce hradecké podobojí je opatřiv, městské radě podal. Zněl: . . . a poněvadž též prvnějším i tímto nyníjším snešením sněmovním [v Praze] to dostatečně opatřeno jest, jakož pak na to již i mandat vyšel z strany osob pod jednou i těch se to rozumí [dotýče], kteří ani horcí ani studení, nýbrž na obou rameních nosící jsou, kteří se v Království Českém nacházejí, aby podle conföderací v artikuli dvanáctém přísahu vykonali. A těch pokrytců zde [v Hradci] mnoho jest, kteří náboženství našeho jsou, však s katolíky více než s námi obcujíce, časté pokoutní schůzky onde i onde jmívají, proti nám se puntují a jak rozuměti, divné praktiky s písařem Řečickým [Drachovským], člověkem lehkovážným, kterýž s nepřátely dnem i nocí své srozumění má, je při sobě přechovává a sem i tam píše, svozují, odkudž se obávati městu velkého, těžkého a hrozného nebezpečství. Vaše Milosti na místě vsí obce s uctivostí snažně žádáme, že na ten velice potřebný artikul beze všeho prodlévání zasednouti a to sub rosa s pilností bedlivostí povážiti ráčí, jak by takovému zlému předsevzetí, zvláště pak pokoutním schůzkám a puntováním vstříc vkročeno a časně přetrženo bylo; jinak obec sama v to vkročiti (čemuž bychom neradi) musela. Ale nepochybujeme, že to sami předjítí a mnichům [františkánům] i některým z vyšších⁶⁴⁾ ač-li chtějí s námi v sousedství zůstávati, — aby se spokojili, dostatečně poručiti ráčí. Také aby kostel katolický sv. Jana Hradečtí též pod svou moc dostati mohli . . . [čímž by exercitium víry katolické v městě potlačeno a vykořeněno bylo — (dopisuje in margine Slavata)].

Zacharias Kodraba s Matesem Albrechtickým vulgo Buchtou a Blažejem Krupičkou, všichni starší tovaryši řemesla soukenického v kapli v ambitu sv. Jana řečené Knapovka, ukradli dva kalichy starým a pěkným dílem udělané, též pacifikal na způsob monstrance, ve kterém reliquia za křištálem okrouhlým se nacházely. Nějaký čas se skutek tutlal — stalof se za staré rady, když Ssenhanzl primasoval, ten jim těžce domlouval — ale teď se pochloubali poslední dva, co peněz od Kodraby dostali, že židé zvyjebenci koupiti nechtěli, až zlatník Honza Schuster se jich ujal a že si peníze za lup uložili Khrezlovi pod úrok . . ., že Mates Tolde, Křištof Pulehodar, Jiří ze Kře páni starší cechovní se vším tím souhlasí . . ., že se k lepšímu cechovnímu událo . . . Obec evangelická uvázala se také v hospodářství kněžské, dali vyloviti děkanské rybníky, louku „dékanku“ posekli (kdo chtěl bral) a stodolu poblíž sv. Jakuba, za Urbanovým mostem, kterouž Tranquilus nazvíce z kamene postaviti dal, zbořili a kámen k opravě obecního dvorce a cihelnice se jim hodil: it. dvě stodoly [dékanske] vedle špitálských na Zárybničí nad rybníkem vyspolírovali, vzavše z nich 15 vozů sena ku potřebě soldatesky, ač si na ně Schönhanzl za výchovu kaplanů nároky činil. Obilí na spýchaře a 200 sáhů dříví páni měšťané rozebrali.⁶⁵⁾

⁶⁴⁾ t. j. šlechty.

⁶⁵⁾ Fischer: Fara hradecká 95. Dědici Tranquilovi vysoudili na obci roku 1626 za tyto vzatky 400 fl.

I se jménem obecním partikovali. Místo pusté, kde někdy městský slouha býval, tedy pastušku, podle brány rybnické až k rybníku a odtud k domu Matesa sedláře prodali páni z rady za 55 kop p. Pavlu Mautnerovi, ač je i zpráva, že p. Mautner souce primasem bez vůle starších obecních to místo sobě do knih vepsati poručil a relatores rychtář ložní Jan Cimrmon, Mates Khrezl a Adam Svoboda ohlásili městskému písaři Jakubu Brodskému, že Jich Opatrnosti p. purkmistr páni a páni starší obecní o tom ví a že Mautner 55 kop už složil. Nebylo pravda a peníze ty v žádném počtu se nenachází . . . Z obecní lesa Obory si vozili dříví a hejným ku posměchu „čum čum volali“. Tomáš Traumilnar tou dobou si dal Jonášovi Heyportovi ze Trína uschovat 1000 kusů říšských tolarů, což na zlatý činí 1600 zl. r. . . . Stříbro po nebožce Reindlerové a jiné sirotčí peníze obec na pražské útraty ujala.

V outerý po sv. Havlu poslala všecka obec m. Hradce J. pod obojí i pod jednou (!) poslance do Prahy Lorence Svobodu, Mautnera a Tobiáše Klementa s listem pod pečeti městskou k direktorovi vyhledávat, jak by z poddanosti se vytáhnouce do třetího stavu přijati a velkej díl panství hradeckého koupiti a na sebe potáhnouti a jeho [panství] mocní páni a vladaři bejti mohli. Nesli sebou Hradečtí různé pomazanky, na něž se po městě sbíralo, patrně králi, královně a dvořenínům jeho, kteří měli tlačiti. Kromě toho nesli vyslanci králi Frydrychovi supplikací, v níž vedle vinše dlouhého panování, přednášejíce tato nová petita kladou důraz na obzvláštní důležitost města, „kterěž za silný klíč a pas do království Českého považováno býti může . . . jak uzavíratí sluší ze statečné obrany proti Dampierovi a Buquoyovi. Mautner, jenž německé suppliky a také tuto sestavil, schlubně napsal, že Dampierre s pomocí zrádcův, které v zámku i městě měl, téhož Hradce mermo zmocniti se chtěl, ale že oní s pomocí Pána Boha jeho nejprve majíce tolik jeden práporec, po druhé se dvěmi, po třetí se třemi praporci soldatův, které jim od pánů stavů království Českého na pomoc do města položeny, zmužile odehnali, lidu nepřátelského nemálo porazili, takže císařský vůdce s hanbou odtrhnouti musel. Hradečtí pilně na to hleděli, aby královně Alžbětě se zalíbili: neboť podle ní se potom v Praze všechno řídilo a točilo. Silně jim překážel nám známý Michal Slavata. S příbuznými Divišem a Jindřichem Slavatou podal stavům vyjádření, že Hradec náleží Lucii Otilii a jejím dětem, nikoli Slavatovi a takže punctum confiscationis schází. Mautner psal Burianovi: Tejna Vás nečiním, že jest JMt. p. M. Slavata předvčerejším sobě poslal pro p. švagra Tobiáše (Klementa). Jdouce já s ním k JMti, tu jsme těžce některé důtklivé řeči naslechnouti museli, avšak s dostatkem řeči a omluvou naší pánu s pravdou jsme odepřeli. Oznámil nám . . . , že ouřad, starší obecní, hejtmané i mnozí z obce k tomu plnomocenství, které jste nám dali, světle a patrně odepřeli, že jsou k tomu vůle své nedali, nýbrž co se koliv stalo, a pečet, kterou jsou přitiskli, to že jsou učiniti museli . . . Vyvracel slova plnomocenství: . . . že by naše milostivá vrchnost naše [Slavata Vilém] k nám se zase navrátiti a nad námi více panovati neráčila . . . a že by panství hradecké . . . a k němu přivtělené statky jako strážský, žerovnický a řečický . . . na příštím sněmu generalním prodávati se měl . . . a nám v mírné, slušné ceně dopřán a prodán . . . a my k stavu třetímu v král. tomto Českém za nejposlednější na sněmu přijati budouce, komoře české

pod ochranu jako i jiná svobodná města přivtělení, připojení a připsání býti mohli . . . Protož vás za to žádáme, že se na ty osoby, je-li tomu tak bedlivě poptati a kteří by tak dvojího jazyku byli, ujistíte. Nepomineme tu věc, kdež náleží, před Jich Milosti do direktcí přednésti a jednou z sebe takové falešné lidi zsaditi . . . JMt královská s Její Mtí královnou ráčila včerejšího dne [31./10.] šťastně sem do Prahy přijeti. Jich Milosti páni stavové i města pražská Jich Milostí slavně vítati ráčili. Pán Bůh rač dáti, aby JMt královská šťastně v tomto království a užitečně panovali ráčila . . . Při včerejším vyjezdu přijati jsme, nás toliko dva, do třetího stavu: nechť nám to závidí, kdo chce!⁶⁶⁾ Čeho nyní, vyhledáváme s dobrou radou pánův a přátel našich a co sme do direktcí podali, toho vám příležitost vejpis odsíláme . . . Také hotové summy půjčiti jsme se zakázali a ve dvou nedělich pořád zběhlých složití máme a musíme . . . My s naší pilností nic sjíti nedáme, Pan Bůh rač nám ve všech pracech našich sám předchůdcem býti, nám žehnati, abychom sami sebe i vás mohli brzy obveseliti a potěšiti.

V jiném psaní Mautner dí: . . . Pan Bůh rač dáti, abychom mohli to, co sme sepsali, obdržeti, nebo páni Slavatové též supplikují a tůze o to stojí, aby se od Hradce nic neodtrhovalo; ale tak dobře oni jako my na odpověď čekati musejí.

Michal Slavata dojel do Hradce, kde na zámku přísně měšťanstvu domlouval, cože to proti vrchnosti podnikají, jaké lživé memorandum pražským úředníkům zaslali, že se to na nich vymstí . . . ; ale Hradečtí z rady Burianovy věděli co pánu odpovědět a nedali, aby jednoho podruhlém přijímal, nýbrž všichni ouprkem do světnice k němu šli, až mu horko bylo.

Mautnerovi psal na to Burian: Jsme k vám té naděje, že to tu kdež náleží vznést i takové jejich [Slavatů] neslušné, neupřimné a dvojího jazyku užívající předsevzetí přetrhnuoc, přečinění jejich nám slušně k nápravě přivést nepominete a k čemu zmocnění jste, tu důvěrnost k vám jmáme, že k tomu pilnost přičiníte, abyste s potěšitelnou a dobrou vyřídností co nejspíš možné k nám domův se navrátiti mohli.

Hradečtí poprosili svého zastávce p. Kozla, ať se přičiní v direktci, aby na místo Michala Slavaty jiný komisař pro Hradec ustanovili a magistrat obnovili. Patrně i v tomto nacházeli se stranici vrchnosti, kteří počínání obce in punctis libertatis et emptionis považovali za nečasné, nebezpečné.⁶⁷⁾

31. října, v den příjezdu krále Frydrycha do Prahy, píše Burian Mautnerovi do Prahy: . . . dnešního dne jsme Te Deum laudamus v přítomnosti našeho laskavého p. děkana s pomocí p. hejtmána Hybnera se střelením drželi; avšak až posavad v pochybnosti pozůstáváme, nemajíce od vás žádné zprávy, zdali JMt královská korunován býti račí . . . Poněvadž se tehdy porozumívá, že až posavad věci naše nečasným příjezdem a vypravením vás do měst pražských k žádné expedici přivedeny nejsou a my ještě veliký nedostatek v přednesení vašem tu kdež náleží máme — neb ačkoli jsme o pivovaru, mlejnu, kolleji a zámku něco navrhli, však ještě uznáváme velikou a této obci velice a znamenitě potřebnou

⁶⁶⁾ t. j. ku přivítání Frydrycha směli dva Hradečtí jiti v řadách městského stavu (třetího).

⁶⁷⁾ Rull: Monografie 85.

a užitečnou věc býti a jsme k vám té naděje, že rybník městský⁶⁸⁾ a pilu, který tomuto městu za znamenitou a bezpečnou zeď, baštu a podporu se v skutku poznává, v paměti jmíti budete a k tomu se přičiníte, abyste ty všecky naše potřebné a vám vědomé důležitosti (učiníc známost s již oznámenou vzácnou při JMti králové paní naší milostivé k vyučení řeči české nařízenou osobou) meliori forma přednesli a toho s náležitou uctivostí vyhledávali, aby skrze osobu jeho naše pokorná, ponížena žádost přednesena jsouc, JMt královna skrze jisté milostivé poučení a nařízení Jich Milostem pánům, pánům ouředniskům a soudcům zemským aneb skrze vzácné komisaře v kanceláři české co nejspíš možné expedována a k jistému vyřízení přivedena býti mohla. A co byste za nejpotřebnějšího a nejužitečnějšího uznali, té důvěrnosti k vám jsme, že v tom pilností svou nic sjíti nedáte a k tomu se přičiníte, abyste s potěšitelnou vyřídností k nám co nejdříve se navrátili. My vám takovou vaši pilnost tím více věrnost a upřímnost všelijakou příjemností a dobrým přátelstvím spomínati i také skutečně odměňovati nepomineme. . . . V pravdě jsme neradi tomu, že jste s p. Tobiášem [Klementem] od p. Slavaty tak těžkou domluvu pro ty počtívačky jměli. Z toho viděti, v čem pan bratr a švagr [Mautner, píše Burian!] nás slušně se ujímal, že ten zlej člověk tomu na odpor byl a to rušiti se snažil. . . . Že JMt královská s JMti královnou šťastně do Prahy a šolleniter přijeti ráčila, všickni tomu povděčni a na tom jsme, abychom, jak nám toho ještě, že se korunování stalo, jistota přijde, Te Deum landamus spívali; z čehož milostivý P. Bůh pochválen, ctěn a veleben býti rač. Vy dva páni že jste se do třetího stavu přimísili a bez pochyby ku poctivosti JMti královské podle jiných vyjeli, toho vám přejeme. Ale abyste tu, kdež náleží, do třetího stavu přijati spolu s naší obcí byli, ještě bychom vděčnější byli. . . .

Po korunovaci Frydrycha Falckého, kterýžto úkon ovšem Hradečtí zase bohoslužbou, Tě Bože chválíme a střelbou jakož i deputaci oslavili, navštívili nového krále po německu tímto dopisem. . . .

Co jsme tak Vaší královské Milosti 10. dne měsíce Novembris . . . skrze vyslané naše v poníženi přednesli, žádné pochybnosti nemáme nežli, že v čerstvé paměti milostivě ráčíte snášeti, za kterýmižto příčinami i nyní k V. král. Mti ve vší nehlubší pokoře a poníženi se utíkajice prosíme, že tak mnoho milosti a lásky z přirozené štědrosti královské prokázati a k Jich Mtem všem třem pánům stavům slavného království Českého vzácnou přimluvou nám ku pomoci přispěti ráčíte, poněvadž jsme vzácný a svobodný pas do království Českého [obhájili a vítězství] v městě našem Jindřichově Hradci s pomocí Pána Boha a солдатů našich obdrželi, nepřítel s posměchem po třikráte od města odehnali a lidu jeho nemálo položili ano i také V. M. královské a všem pánům stavům věrnost, poddanost a poslušnost při obnoveném ouřadu povinností těžkou zachovati se zavázali, abychom k vynahrazení velikých škod, kterýchž přes 60.000 kop prokázati můžeme, zase přijiti, některé vesnice, na nichž k záduší a collatuře naší jisté již prve platy máme, k dědičnému držení a užívání trhem dostati, ano i taky městských svobod jako i jiná královská města dostanouc a poddanosti osvobození jsouc (pokudž v tom za hodné uznání jsme k třetímu stavu připojeni a přivětleni a též ty dva

⁶⁸⁾ městský, že při městě leží, nyní Vajgar.

kostely s collaturou, kteréž nám tak z hojné štědrosti a lásky jinými re-
cesy pro snadší provozování náboženství našeho evangelitského postou-
peny jsou do desk zemských skrze jistou relací vložené a vepsané bejli
mohli . . . V. král. Majestatnosti věrní, poslušní

purkmist a rada, starší obecní, hejtmané předměstí a všechna
obec Jindřichova Hradce.⁵⁹⁾

Za nedlouho, neobdrževše odpovědi, opět podobnou žádostí první
urgovali. Nejináče, skoro doslovně psali českým stavům, když se sešli na
generální sněm. Rovněž na českou direkci, nejvyššímu purkrabí, [Bohu-
chvalu Berkovi z Dubé], jichž nad to prosí, aby directores skrze p. Ven-
celíka nebo p. Jana Kabu z Rybňan ouřad konšelský obnovili. Direktori
poručili komisařům renovaci rady a tu vyšel na jevo ošemetný kus. Mi-
chal Slavata totiž odpovídá úřadům zemským, že toho není třeba, že to
není možno, poněvadž od paní Lucie Otilie, jich dědičné vrchnosti, o tom
resoluce nemá . . . „nebo všechn ouřad i celá obec sou se nejednou
než několikráte netoliko přede mnou, ale i před jinejmi poctivejmi lidmi
ohlásili, aby je P. Bůh uchovati ráčil, aby oni koho jiného za vrchnost
chtítí měli nežli tu, kteráž jim jednou od P. Boha dána jest, že toho
žádnou příčinu od vrchnosti jejich sobě danou nemají. Jak jenom od
JMti paní tety a švakrové mé plnomocenství neb revers, kterýž oni sami
žádají, dostanu, ihned neobmeškám ouřad obnoviti. — Jinak psali úřed-
níkům a jinak mluvili. Či byla by katolická strana tolik silna, že by chtěla
samostatně vésti správu obce se starým, evangelíky rozehnaným magi-
stratem? Prvé pravdě podobnější: neboť z města a vřavy jeho máme
obrázky tou dobou příliš divoké. Měšťané přestali platiti gruntovní peníz,
kontribucí na zámek, úředníkům „posmíšky v oči vrhali“, pisaře z pan-
ské kanceláře nutili ku službě ve stavovském vojsku na hradbách, vypo-
vídali katolické sousedy, františkány rozehnali a kdo se jen málo contra
ozval, posadili ho na dřevěného osla s čapkou jezuitskou na zdivu lidem
a posměch uličníkům. Ani strana podobojí, katolíkům blízká, před evan-
gelíky [t. j. luterany] neměla klidu.⁶⁰⁾ Mlynáři pod Člunkem vzali dobytek. po-
něvadž v městě řekl: Slavata je náš pán a vrchnost: proti pisaři Drá-
chovskému bystré oko řídil Burian, aby nic s císařskými se nepuntoval.
Katolíky nutí ku přísaze Frydrychovi [jehož cestu do Norimberka pro-
vází srdečným vínsem] kdo nechce, ať vyjde z města. Dosáhli renovace
městské rady a tak to zaonačili, že ku slavnosti se dostavil než p. kraj-
ský hejtman Vencelík, jak si přáli: „Katolíci z rady vyletěli — píše z Prahy
Klement švagru Čechovi“ . . .

Příležitě vám odsýlám ouřady od Jich Milostí nejvyšších pánů ouřed-
níkův [zemských] a soudců. Nemáte ani jednoho katolického, upadá jim
z kopy groš. Pomyslíme na ty cesty, jak bychom je u nás z sebe ssa-
diti a je spolouzítí mohli. Jinak by řádu nebylo . . .

Že žádali o čistý ouřad [evangelický] viděti ze psaní, které před
tím direktorům poslali . . . : k Vaším Milostem se utíkajíce ponížene a
pokorně prosíme, že o tom ještě jednou jak i prve⁶¹⁾ naříditi a poručiti ráčíte,
aby mohli (dajíce se páni commissari jeden na druhého) přede všemi

⁵⁹⁾ list bez data, asi v lednu 1620.

⁶⁰⁾ Claudius Geschichten 78.

⁶¹⁾ mini první renovaci magistratu skrze direktory.

podle artikule nesení sněmovního 12. 13. 14. jednati o sjednocení mezi námi a papeženci, nařídíc potom teprve aby ouřad osobami náboženství evangelického dosazen byl.

Uvedené artikule sněmovní obsahovaly puncta, dle nichž žádný katolík nesměl pohledávati veřejného úřadu, ba ani v zemi neměl býti trpěn, leč by se byl přísahou zavázal, že nic nepodnikne proti vydobyté svobodě náboženství [scilicet evangelického].

Tobias Klement tenkrát v Praze vyjednal kněze [luteranského] Václava Reinmaniusa „ad interim do sv. Jiří povolen a confirmován. Postarejte se, kterak bude s manželkou a dětmi opatřen“, znělo psaní.⁶²⁾

Obnovená rada městská poslala ze svého středu: Kristofa Longa a Matesa Krezle a ze starších obecních Buriana Bramhauzského opětně do Prahy, nyní ku generálnímu sněmu, aby vymohli dar jesuitských dvorců k zápisu do desk a urychlili rozhodnutí, že Hradečtí do třetího stavu přijali jsou; ale p. Michal Slavata s jinými Slavaty ukázali se silnějšími — všechno jim zkazili a oni s prázdnou domů se navrátili. Z Prahy psali o nezdaru [31./3. 1620] a zase museli vysvětlovat, jak Jesuiti ke kolatuře chrámové přišli. Vrátivše infectis domů, přinutili magistrat k nové supplikaci (pokud známo třetí), v níž se čtou slova k neznámému přimluvci [p. Pavlu z Říčan] Kéž se ráčíte aspoň jednou na to rozpomenouti a k svému srdci připustiti, že obec naše nic jiného na ten čas nevyhledává, nežli samé cti a chvály Boží, k čemuž každý věrný křesťan, kdož jen spasení duše své žádostivý, napomáhati povinnen a zavázán jest a že ráčíte toho všelijak příčinou býti, to což nám jednou od Vašich Mtí podle jistých dvouh recesů z milosti a lásky pro svobodné exercitování náboženství našeho, pro vzdělání církve svaté a rozšíření jména a cti i slávy Boží a pro vychování kněžstva a žakovstva dáno a postoupeno jest, aby nám to i budoucím našim bez všelijaké překážky vrchnosti duchovní i světské se vším dostatkem na časy budoucí a věčné jistým vyměřením od VMtí utvrzeno a pojištěno bylo . . . Jistě Pán Bůh ráčí takové dobrodiní a práci VMtí jinou měrou stonásobně vynahraditi zde a potom věčně . . .

Odpověď Hradecké nijak nepotěšila: Jich Milosti nejvyšší páni ouředníci a soudcové zemští království Českého, JMtí krále raddy a komorníci ráčili jsou snažné žádosti purkmistra a konšelův i vsí obce města Hradce Jindř., kdež toho, aby jim ti dva kostelové v městě a na předměstí hradeckém, kterýchž předešle Jesuiti v užívání byli, se vším příslušenstvím, jak jim na onen čas od pánův direktorův, správcův a rad zemských postoupeni a v moc uvedeni a dáni byli, vyhledávají, vyrozuměti; a měvše tu žádost jich v svém bedlivém uvážení, ráčíme toho všeho při těch dvouh od nadepsaných pánův direktorův vyšlých, recesích a dovolení zcela a zouplna zastavovati, takže oni hradečtí nynější i budoucí jejich budou moci týchž kostelův se vším příslušenstvím, jak jsou jich před tím tíž Jesuiti v držení a užívání byli s těmi dvěma dvorci, s dědinami a lukami též dvěma hájky a lesem jak předně ke cti a chvále Pána Boha Všemohoucího službami církevními, kněze pod obojí tu chovajíc, tak také pro vychování žakovstva k cvičení mládeže nyní i na časy budoucí beze vsí a všelijaké překážky jednoho každého člověka užívati a pokudž by se jim od kohokoliv v tom jaká překážka dítí chtěla, to na Jich Milosti

⁶²⁾ Zapova kronika IV. 1511.

vznésti a dalšího svého opatření vyhledávati mocti budou. Actum in cancellaria Boemica Pragae 19. dne Maji A^o 1620.

Takový nezdar přiměl radní pány, aby pozornost měšťanstva rozptýlili nebo jinam obrátili, když se Burian vrátil z měst pražských, k nové petici 1620, 25. Junii k úředníkům zemským, aby směli katolíky respective pokrytce a přetvářeče z města vypuditi, poněvadž prý s písařem v Řečici Janem Drachovským spojení s nepřitelem dnem i nocí ve srozumění žijí, zvědy přechovávají . . . , hlavně císařské posádce v Č. Budějovicích každé hnutí v městě i okolí donášejí. V témž memorialu touží Hradečtí trpce na to, že si nezasloužili, aby špitálu a kostela sv. Jana ujíti nesměli, že o nic jiného jim tu nejde než, aby pro budoucí pokoj osoby pod jednou z města vyšly a exercitium víry katolické u nás potlačeno a vykořeněno. Prosí tudíž o dovolení, aby obec hradecká směla se ujeti špitála, domu Kodrablovského, bibliotheky a všech věcí jesuitských, které na zámku v úkrytu leží. Dost krušně asi cítili Hradečtí — a citlivěji patrně rádcové povstání — neuznalost a nevážnost panskou i krále Frydrycha, kteří tou dobou ani slovíčka naděje na mnohá jich dopisování jim nepodali, že by Hradečtí do třetího stavu přijati býti mohli. Co sněm ohledně jich petice usnesl, nevíme, ale nejspíše prosby jich zamítnul: vždyť 1620 z jara nařídil král Frydrych, že z panství hradeckého mají dostávati deputat [potravin] čeští vojáci v Písku, Prachaticích, v Týně n./Vlt., Netolicích a Rudolfově.⁶³⁾ Jiří Tluksa Vrábský z Vrábí prosí dopisem v městech Pražských 1620 5./2. královské úředníky, aby mu zadržaly díl profiantu z panství Hradce J. konečně vydali.⁶⁴⁾ Nový rok 1620 počal nový velitel císařských vojsk don Marradas dobytím Týna nad Vlt. 22. února. V dubnu namířil na Hradec, vybil 6. dubna Stráž; ale dozvěděl se, že Mansfeld z Tábora mu chce vyrvatí Týn (obsadil město, hrad nikoli) vrátil se sem. Mansfeld, nemoha mu čeliti, odešel přes Počátky (9./4.) do Rakous, odkudž přišel zpět do Třeboně 18./6., odtud k Táboru.⁶⁵⁾ Obojí vojska napadali počínaje květnem sedláci-čtveráci, kteří ve velikém počtu se shlukše na Pelhřimovsku. Tábořsku, na potkání každého vojáka zabíjeli, vojáci zase zajaté sedláky mučili a věšeli. Krásná to vojna o svobodu! Koncem června mezi Veselím a Hradcem schází se vojsko stavovské, které soustřeďuje Mansfeld na ochranu hranic proti Maxmilianovi bavorskému, jenž od Lince došel až Kaplici [23./7.], ale ustoupil zpět — 22./9. stojí opět v Čechách u Budějovic. Mansfeld koncem srpna nachází se stále kolem Jindřichova Hradce, kamž 25./9. od Znojma se svými přítáhne též Anhalt a jdou přes Tábor, k Milévsku naproti císařským, kteří operují kolem Strakonice. Písku, přibírajíce nové posily po Zlaté stezce z Bavor řinoucí. Poslední přehra v této straně k tragoedii na Bílé hoře.⁶⁶⁾

Tenkrátě někdy čekali do Hradce krále Frydrycha. Psalť Klement z Prahy: Naděje, že bude rex brzy u nás. Chtěl snad navštívit armádu, ale král jen všecko chtěl a nic — neudělal.

V této rozechvělé době Hradečtí pozorují pilně vojska, dávajíce na vše strany zprávy sousedům i stavovským vůdcům, co kde slyší o sesku-

⁶²⁾ Vyměření 121.

⁶⁴⁾ Památky VI. 116.

⁶⁵⁾ Dr. Pospíšil, Třeboňsko za povstání českého.

⁶⁶⁾ Tille, Vojna česká I. 153, 171, 175.

pování, pohybech vojenských. V úterý po památce sv. Bartoloměje [31./8.] purkmistr a rada m. Hradce J. oznamují do Prahy též krajským hejtmánům i jinám: Maje žádost VMti v paměti v příčině kundšoftů [zprávy], ač bychom jakých dostali, abychom VMti netajili, tak činíme i schvalně tohoto posla vysílajíc oznamujem, že navrátivše se někteří spolusousedé naši z města Lince⁶⁷⁾, nám jistou zprávu toho dali, kterak tam ale i okolo Cáhlova [Freistadt] velká síla lidu válečného nepřátelského [t. j. Maxmilianu Bavorského] v počtu přes 20000 leží a čím dále vždy blíže k nám se přibírá. A vůbec mezi lidmi proslýchati jest, že by celého oumyslu [nepřítel] podle onšlogu již učiněného byl, nejprve na město naše Hradec uderiti a odtud potom dáleji do království tohoto se pustiti, skrze což my v velkém nebepečenství a strachu postaveni jsouc VMti přátelsky věděti dáváme žádajíc, ač byste o čem jakou avisi jmíti ráčili, že nás též toho tajiti neráčíte . . .

Pomoci se dovolávají u Matesa Thurna, u stavovské posádky v Táboře respective statečného plukovníka Franka, k němuž velikou důvěru má Tobiáš Klement, a poněvadž v Pisku i Prachatickém se zle vede, koncem září na nutkání Jachyma Čecha, Jana Bílského, Mautnera i Burdy [Buriana Bramhauzského] nachvat posílají téhož Klementa do Prahy s instrukcí, kterou píše po rozkazu primasa Mautnera písař radní Jakub Brodský. Thurnovi sdělují, co jim na srdci leží: Milostivý pane, pane! Nečiníme VMt tejna, že jsme při JMti králi a pánu nás všech nejmilostivějším i také při JMtech páních stavích království Českého tohoto na sněmě minulém generalním toho skrze vyslané naše ve vši ponížené šetrnosti pokorně vyhledávali, vzdluživše se na samé opevnění města (jakožto přední klíč a vzácný pas země této) drahnou summou peněz a nevědouc také i nemajíce již odkud bráti a nač se dlužiti, abychom v tom dále ulitování a obkročení jsouce bez důchodů, z panství hradeckého aneb odněkud jinud v té tak důležité a velice potřebné věci dalšího fedruňku a pomoci užítí mohli . . ., k VMti, pánu nám vždycky milostivě náchylnému, se utíkajíc pokorně prosíme, že nám v tom milostivé a křesťanské rady uděliti a buďto k JMti králi aneb k JMtem pp. stavům království tohoto přímlovčí psaní učiníc, toho všelijak příčinou bejti ráčíte. abychom v tom ulitování jsouce jisté milostivé ochrany, pomoci a fedruňku na opevnění tak potřebného pasu král. Českého odkudkoli oučastni jsouce to poznati mohli, že jsme v tak velikém a hrozném nebezpečení přímlovky vzácné a užitečné VMti a tudy milostivé, otcovské péče a hojné ochrany vskutku čítedlném dosáhli . . . O nejistotě na Hradecku výmluvně svědčí ta okolnost, že velitel Hübner Angličanu Janu Sydonovi z Korgnonoku, kterého král Frydrych poslal do Třeboně za komandanta, musel přidati v srpnu 50 vojáků, aby se mu cestou nic zlého nepřidilo.⁶⁸⁾ Skála uvádí, že Thurn 7. září z Tábora navštívil Hradec. Týž dějepisec praví, že Maxmilian chtěl původně táhnouti do Čech viz J. Hradec, ale silná posádka ho odradila.⁶⁹⁾

V instrukci Mautnerovi akcentovali též před nejvyššími ouředníky země, že potřebí opravy zdí městských. Dle toho oprava těchto měla se pomoci zemskou, když už městská nedostačovala, co nejrychleji zakončiti.

⁶⁷⁾ z trhu svatobartolomějského.

⁶⁸⁾ Dr. Pospíšil l. c. 60.

⁶⁹⁾ IV. 116. 317.

Instrukcí datována 11. Octobris 1620 z toho, co v Praze viděl nedlouho po té zvláštní posel Hradeckých o odpovědi Tobias Klement, číší celá beznadějnost situace. Píše zajisté důvěrně Mautnerovi, aby poslal jeho i svou rodinu do Prahy nebo do Jihlavy. Než sami se braňte jako poctiví lidé neb zde po vši Praze o našem Hradci veliká pověst a chvála jde . . . Mý zdání jest, aby se nemeškaly vsecky věci z zámku i odjinud vyzdvihnout nebo beati possidentes. Ostatní se dovtipte!

O novinách nevím, co jiného psáti, nežli že zde mnohem méně o ten saský vpád nežli u nás slyšeti: nebo se tomu smějí a zhusta za pravdu vyprávějí, že vexle již něco do Nyrnberka přišly, že král anglický našemu králi a zemi 240000 na penězích odsílá . . v městě Lundu (Londyn) na kázání napomenutí dům od domů posílali a shledalo se v jistotě, co tak někdo málo, někdo mnoho jen z lásky a své dobré vůle beze všeho přinucení dali . . . 800000: a tak (se praví) že ku podivu všickni obyvatelé engličtí velikou pomoc ještě k tomu lidem i penězi učiniti se podvolili a zamluvili. Pan Bůh rač z toho a jiného všeho pochválen býti.

Jaký obrat! Ještě 15. Septembris psal Burian sequestratoribus panství hradeckého a novobystřického dopis, v němž dí, že z povinnosti, kterou Pánu Bohu, JMti královské a VMtem všem těm pánům stavům v zemi této je zavázán, upozorňuje na Dráchovského, písaře řečického, města a všeho království zrádce, k němuž z města se tuří jiní zrádce, čemuž se zamezí, když exercitium víry katolické v Hradci se potlačí a vykoření. Celkový stav v městě i na panství poskytuje obraz nejistoty, válečné hrůzy přešlé i obav z budoucí. Na sněmu stavovském dokazoval, nejvyšší zemský sudí [Jachym Šlik], že Hradec a Bystřice není dědičný statek Viléma Slavaty, ale paní staré [Kateřiny roz. Montfort] z Hradce: již se na stará kolena nechati má, že ona proti zemi nic neprovinila, Naproti tomu nejv. kancléř [Václav z Roupova] dokazoval ironicky, když ze země ujela, paní stavové musí jí hospodařiti, až se vrátí aby v držení dobře spraveného jmění vešla a mohla zastoupiti zetě, jenž s jinými dosti jinde ven z země se naprakticíruje a toho, co míní, dovede, ač-li P. Bůh dá . . . Nešanujte té paní. Na Hradci, Bystřici vidí se mu býti hospodaření divné, protože jak se spravuje, tak se spravuje . . . Jinde podobně zle. Pan Zikmund Vencelik, krajský hejtman, pšsemně si těmuž sněmu stěžuje že nepřítel mu činí pohrůžky. jak ho dostane, že i s p. Pavlem z Řičan oba je z okna oběsiti dáti chce. Kamenici městečko mu zbořil, vypálil lidi šacoval i zbil, jemu samému do 30000 kop peněz pobral, dobytky kterých nesjedl ukradl . . . Něco málo před tím, nežli tato úkrutná a žalostivá válka česká začala, na zámku jeho Chejnově zdi se potily krev a z lavic i z stolův v pokojích krev tekla . . : tehdy ukazův těch dosti málo sobě všimal a teď vidí, že pevně lýchčův předezvěstí zakouší . . . ⁷⁶⁾

1620, 31. září nařizují úředníci král. Českého Michalu Slavatovi: poněvadž jest se obávati, aby nepřítel okolo města J. Hradce nějakého nebezpečného vpádu nenadále neučinil, lid z kraje Čáslavského a Kouřimského do města Vodňan jdouc [město padlo 26./9.!]. . . zpátkem obrátiti a jim jmenovaný Hradec neprodleně osaditi račte . . . 9. října tíž ouředníci poroučí hradeckému úředníku zámeckému Řehoři Auftieferovi,

⁷⁶⁾ l. c. 90—93.

ačkoli Nataniel König, důstojník od profiantu od něho 500 strážita stržil aby totéž žito hned dal semlýti a poněvadž tam [u Vás] a v okolních místech drahně vojenského lidu jest, má domácích zásob hleděti a nikam z města žádné obilí odvážeti nedovolovati.⁷¹⁾

Zmatky rozuzlil blesk na Bílé hoře. Mohl zajisté král Frydrych brániti Prahu, stavové sehnati nové žoldnéře, ušetřená města přikročiti na pomoc: ale bez hlavy začaté povstání samo řítilo se do smutných konců — všudy po Čechách scházela jednota, obětavost, důvěra, láska . . .

Když o victorii na Bílé hoře [8./11.] druhý den došla zpráva do Hradce, jako když do včel píchne. Většinou ve vítězství císařských nevěř. Kladou všecko doufání ve vojsko, zemské úředníky a s prospěchem opravují zdi městské. Někdo rozkřiknul: Slavata se vrátí. — I říčí řezník a zároveň hostinský Šalamoun: ať jej spíš čert vezme, nežli přijede! Raději bych viděl Turky, aby přijeli, než on! Item Jakub Šifler mnohá nevázná slova lehkomyšlně pronášel.⁷²⁾ Když pád Prahy stafety potvrdily, v ponurém tichu začali Hradečtí se stavovským vojskem pomýšleti na obranu: za branami městskými v ulicích vytrhali dláždění, aby kamením mohli zasouti možné průlomky do zdí (neboť dle tehdejšího válčení děla obyčejně okolo bran bila), zem pokryli slámou, hnojem, upravovali zdi a — provinilci, jimž strach vyháněl veliké oči, utíkali do města jako: Ondřej Drotczihar, Mikuláš Hrbek alias Kleklar, Jiří Bolf, Václav Lokajček, podbranný Kodýdek Kačenka Kášova, Sybila Štikova ze Zárybnicí a j., směřující do Uher, odkudž naši očekávali pomoc. Jména se ukrývalo, zakopávaly peníze,⁷³⁾ někteří prodávali domy a dědictví, volíce za plnomocníka konkurenta Burianova Ondřeje Brodského vulgo Cukráře, jenž, ač se zdá, že podobojí, sloužil horlivě katolickým a vrchnosti.⁷⁴⁾ Na radnici tou dobou se ztratila akta ouřední, patrně z r. 1609—1620, hlavně z uplynulého třiletí. Zajímavě, že ohledně koupě panství začali měšťané tvrditi, že v tom nebezpečení — pro dobré a užitečné vrchnosti tak Tobias Klement učiniti chtěl.⁷⁵⁾ Nijak nepochybují, že městská rada psala gratulační spis V. Slavatovi do Pasova ku šťastnému vítězství císařských zbraní, vždyť se o pánu vědělo, jak velice u císaře v oblibě stoupl a že už nyní na osudy české a tudíž in specie hradecké míti bude znamenitý vliv! Slavata aspoň požádal bavorského vévodu, aby panství jeho nehubil a ten mu to slíbil i splnil.⁷⁶⁾

Marradas chtěl bělohorské katastrofy využítkovat rychlým postupem. Už 19. listopadu, posláno z Prahy před Tábor více střelby i lidu válečného,⁷⁷⁾ poněvadž plukovník Frank se udatně bránil: také ku Hradci a Třeboni je potřeboval. K nám přitáhl rytmistr Maxmilian Pechlar z Memmingen. Vyzval posádku ke kapitulaci. Hradečtí neradi viděli, že setník Kristian Hübner chce accordirovat. Turkův a Uhrův se těšili a poddali se nechtěli. Když práporec Hybnerův vyjednávati počínal, Daniel Klement běhající k vojskům je napomínal k vytrvalosti a ohlašoval se, že on sám

⁷¹⁾ Arch. mistodržít. Militare 1618—1620.

⁷²⁾ Vyměření.

⁷³⁾ Srov. nález v domě p. Muky na Nežárce.

⁷⁴⁾ II. Kn. Novoměstská 706.

⁷⁵⁾ Vynášení 121.

⁷⁶⁾ I. c. 31. 52.

⁷⁷⁾ Skála IV. 347.

sobě troufá s 59 mušketyry p. don Baltasara od města zahnatí.⁷⁸⁾ Dle toho císařských nebylo mnoho, ani když Marradas Pechlarovi na pomoc přispěchal — město, které vojskům Dampierovým, Buquoyovým odolalo, mohlo se zajisté brániti. Ale Hybner město i zámek vydal za 3000 tolarů s přidánkem, že vstoupě do řad císařských zůstane vojenským správcem v Hradci. Posádka měla vzíti za tříměsíční službu 9000 zl.: většina následovala příkladu velitelova, jen nepatrná část odešla za svými [do Třeboně?] Měšťanům vyjednal Hübner: ochranu majetku, slevu výpalného, či jak se tehdy mluvilo, žádný ranzion. Kapitulaci Hradeckých, jež udála se asi 22. listopadu zaplatili — Soběslavští. 24. listopadu 1620 vydal jim Hübner německou kvitanci: Město Soběslav zaplatilo mně podepsanému kapitanu dle nařízení p. generala don Baltasara na zaplacení přířknutého tříměsíčního žoldu 1000 tolaru, po 70 kr. kus počítaje, z čehož je kvituji. K tomu připsal Pechlar po česku, že don Baltazar dá Soběslavským vlastní jistotu [dlužní úpis]. Protože posádce hradecké mělo se hned doplatiti, o několik dní později žádá Pechlar na Soběslavských dalších 1000 kop a Marradas, jenž dosud v Hradci prodléval, 30. listopadu dopisem odtud Soběslavské důtklivě o zaplacení obnosu nutkal. Zda-li obdržel, nic se neví: ale z Hradce jim týž den pro ves Debrník potvrdil salvu-guardii. Soběslav nikdy dluhu zpět nedostal.⁷⁹⁾ Podobně ssál Marradas i z Hradecké obce. Roku téhož 3. prosince zdužil se od ní „proti jistému šajnu“ 3500 kop — kterých nikdy nevrátil. Obléhání vlastně vyjednávání o Hradec netrvalo ani týden: Hradečtí zajisté, osvědčující (očividně pro Viléma Slavatu, jeho potomní protekce Pechlarovi pomáhá, tomuto) rytmistru a komisaři zásobovacímu, že dle úmluvy je neutiskoval, od nich a šlechty ani haléře nevzal v ničemž neublížil, ale, o naše město, radu městskou, měšťany, obyvatelstvo, šlechty a všechny poddané jako otec pečlivě staral,“ praví, že Marradas s cis. armádou přišel před město: po sv. Martině . . . Také Pechlar zůstal v Hradci, zaříditi dům profiantní pro armádu, magistrát ho chválí, že dával na všechno stvrzenky a účty správně vedl.⁸⁰⁾

(Pokračování.)

Inventář kněžský z r. 1729.

Podává FR. ZEMAN, osobní děkan.

Inventář vši pozůstalosti po neb. Welebným a Wysoce učeným pánu Janovi Václavovi Curtiusovi, děkanu Švihovským, sepsaný dne 8. Aprilis 1729.)

Na penězích. Kusy: 16 dukátů 74 zl., 2 malé 2 zl., 21 tolarů 42 zl., 49 zlatých 49 zl., 34 a půl zlatých 17 zl., rozličné mince v hotovosti 161 zl. 08 kr.

⁷⁸⁾ Vyměření 55, 347.

⁷⁹⁾ Zvěsti 1907 str. 49.

⁸⁰⁾ . . . demnach Ihr Exc. Herr Graffe de Marradas Ao 1620 nach Martiny und eroberten Ihr. kay. Mjt glücklichen victorý zue Praage zue uns mit Ihr kbays. Armada . . . angelangt . . . Hist. arch. hrad.

¹⁾ Z archivu jindřichohradeckého VIII /92.

Jan Václav Curtius byl farářem ve Švihově od 8. října 1699 a zemřel 8. dubna 1729, stár 79 let. Byl rodem ze Stříbra, kde narodil se asi roku 1650 a kde rodina Curtiů jest prastará. Narození jeho nebylo lze zjistiti. Nej-

Od zlata. Kusy: 2 prsteny, jeden z nich zlámanej 4 zl.

Od stříbra. Kusy: šáleček pozlacenej, $5\frac{1}{2}$ lotu 3 zl. 18 kr., 13 lžic, však špatnejch, 29 lotů 11 zl. 12 kr. 1 Reliquiář 45 kr.

Od cínu. Kusy: 12 mís velkých, 12 prostředních, 6 menších, 1 pro polívku, 24 talíře, 1 slánka s kruhem, 2 větší, 2 malé, 3 kruhy na velké mísy, 2 tuplované, 3 malé, 6 šálečků, 1 konvice velká, $1\frac{1}{2}$ pinty, 2 flaše, 1 kotlíček na vodu, 4 svícny, 1 umývadlo, 1 Kiesbekh, 2 paštíčky, 5 mis k jídlu ordinárních, 1 na polívku, 8 v rolích cejnu. Vše to vážilo dohromady 185 lib. po 21 kr. = 64 zl. 45 kr., 36 lžic po 4 kr. 2 zl. 24 kr.

O bilí na zrně. Pšenice 34 str. 2 věrt. $1\frac{1}{2}$ m., odráží se 4 str. 2 věrt. $1\frac{1}{2}$ m. pro rata temporis Successori, zůstává 30 str. po 2 zl. 27 kr., činí 73 zl. 30 kr. Žita 164 str. $3\frac{3}{4}$ m., odrážeje 6 str. 3 věrt. $3\frac{3}{4}$ m. pro rata temporis, zůstává 157 str. 1 věrt. po 1 zl. 36 kr. 251 zl. 36 kr. Ječmene 78 str. pro rata temporis vypadá 1 str. 2 v. 3 m., 76 str. 1 v. 1 m. po 1 zl. 33 kr. 118 zl. 17 kr. Ovsy 22 str. 3 v. $3\frac{1}{4}$ m., Successori přichází 5 str. 5 str. 2 v. $3\frac{1}{4}$ m., zůstává 17 str. 1 v., pro koně nestačí.

Od dobytka. Kusy: 5 klisen starejch, jedna k druhej 70 zl., 4 hříbata 2 letý 40 zl., 8 krav starejch 40 zl. 18 kr., 2 jalovičky 8 zl., 5 volků 15 zl. 30 kr., 51 ovec, špatných 47 zl. 45 kr., 16 jehňat 3 zl. 12 kr., 4 S. V. plemenice (svině) 8 zl., 8 prasat 4 zl. 30 kr.

Od drůbeže. Kusy: 2 Indian a krůta 1 zl., 13 kachen 1 zl. 05 kr.

Od mědi a mosazi. Kusy; 1 prací kotel 1 zl. 30 kr., 2 kotlíky na ryby 45 kr., 1 měděný starý hrnec 30 kr., 1 kotlík na vody táhnout 45 kr., 1 važky s $\frac{1}{9}$ librou mosaznou 45 kr.

Od železa. Kusy: 2 hodiny visuté železné 15 zl., 3 flinty 9 zl., 2 štuce starý 4 zl., 1 pár pistol 3 zl., 30 parů nožův sprostých 2 zl., 1 mozdíř s paličkou 1 zl., 1 rožeň velkej 21 kr., 3 menší 36 kr., 2 pekáče plechové již sešlé 10 kr., 2 kozlíky 20 kr., 2 nebozezy (větší) 12 kr., 2 malé 6 kr. = 18 kr., 2 vidle na seno 7 kr., 4 řetězy velký 2 zl. 30 kr., 6 menších 1 zl. 15 kr., 2 sekyry 36 kr., 1 motyka a sekera spolu 12 kr., 1 motyka stará 7 kr., 1 struhař 3 kr., 2 visuté zámky 18 kr., 7 vah nového železa 7 zl., 2 kosy 21 kr., 1 kladivo s habkou 7 kr., 1 sekáček 5 kr., 2 pily 36 kr., 1 malá pilka 4 kr., 1 dláto 3 kr., 1 rašple 3 kr., 1 plechovej kropáč 12 kr., 1 hřeben drhnout len 18 kr.

Od hospodářských věcí. Kusy: 2 kočáry 35 zl., 1 šezka na jednoho koně 15 zl., 2 vozy hospodářské staré a polámané 9 zl., 2 pluhy se vším příslušenstvím 3 zl., 1 pár kširů lepších s zanky 7 zl., 1 pár starých 3 zl., 4 chomouty s řemením 4 zl., 2 sedla starý 3 zl., 1 řezací stolice 45 kr., 1 oratorium zelené 30 kr., 3 stolečky 1 zl. 45 kr., 6 seslí 1 zl. 30 kr., 6 stolic 1 zl. 15 kr., 1 almara na knihy 1 zl. 15 kr., 1 ltem na šaty, kaštanový barvy 1 zl., 1 Schreibtisch s Schuplady 2 zl., 1 lože s nebesy 2 zl., 1 sprostý lože 12 kr., 2 starý truhly 51 kr., 1 moučná truhla sprostá 17 kr., 1 troky velký 17 kr., 1 malý 5 kr. = 22 kr., 6 věder 30 kr., 1 džber 9 kr., 1 štoudev 7 kr., 1 putna 5 kr., 1 díže 6 kr., 4 pytle starý 16 kr., 5 flaší skleněných 25 kr., 12 sklenic vinných 24 kr., 10 sklenic pivních 20 kr., 1 brus točící 15 kr., 2 pro-

starší tamní matrika křestní začíná rokem 1645, avšak leta 1648—1652 v ní scházejí.

vazy sení (na seno) 45 kr., 1 mandl 1 zl., 3 kolovraty 18 kr., 1 truhla v komoře 14 kr., 3 tucty dřevěných talířů 1 zl., 12 kr., 1 zeď španělská, stará 15 kr., 1 cihlička mosazná 30 kr., vlny 1 cent 87 liber 51 zl. 58 kr.

Šactvo a peřiny. Kusy: 12 košil nových i starých 5 zl. 20 kr. 9 ubrusů 7 zl., 20 servitů sešlých 1 zl. 20 kr., 3 ručníky 21 kr., 24 šátků 3 zl. 15 kr., 1 koberec 1 zl., 10 podušek s povlečením špatným 15 zl., 5 podhlavniček 2 zl. 15 kr., 6 prostíradl sešlých 2 zl. 18 kr., 8 kusů plátna pačesního, drží 82 lokte po 5 kr. = 6 zl. 50 kr., 2 kusy tenkého 32 lokte po 8 kr. 4 zl. 16 kr., 2 kusy nebileného cvilinku 42 lokte á 8 kr. 6 zl. 24 kr., 1 vata polohedbávná (deka?) 30 kr., 43 předánka 2 zl. 15 kr., 4 kůže telecí vydělaný 1 zl. 24 kr., 2 velký vydělaný 1 zl. 30 kr.

O b r a z y. 5 jsou darovaný kostelu, šacovaný za 3 zl. 15. kr.

K n i h y. Kusy: 1 Augustini Pauleti Dom. et fest. 5 zl., 3 P. Wessely Dom. et fest. 3 zl., 2 P. Ignati Ertl Dom. et fest. 2 zl., 1 Sacra Scriptura latina 2 zl., 1 Biblia Boem., lacerata 1 zl., 1 Concordantiae 3 zl., 2 Drexellii 1 zl., 3 Baltasar Knellinger Dom. et fest. 1 zl., 1 Bibliotheca Lohneri S. J. 5 zl., 1 Antoni Vieira 1 zl. 30 kr., 2 Conrad, Barsselet 1 zl., 1 Joannis Vaier S. J. 1 zl. 15 kr., 1 Christiani Brey (?) 30 kr., 1 Pauli Laimann theol. moralis 2 zl., 1 Roma gloriosa Christophi Ott 1 zl. 30 kr., 1 Sebastiani Textor panegyricum 24 kr., 2. Platycidi Taller Dom. et fest. 1 zl., 1 Francisci Frid. Manz D. et f. 1 zl. 15 kr., 1 Sermones P. Bernardi (non integer) 24 kr., 1 R. P. Lucae Rotenfelsensis D. et f. 1 zl., 2 R. P. Josephi a Virg. Maria D. et f. 1 zl. 30 kr., 4 Andreae Strobl Dom. et fest. 2 zl., 4 Friderici Froneri de pae Domini 30 kr., 2 R. P. Leonis Wolph Fest. et Dom. 1 zl., 1 Lucerna ardens P. Marci Eschenlocher 45 kr., 1 P. Augustini Hoff Sermones 24 kr., 1 Synodus Pragensis 21 kr., 1 R. P. Danielis Schwarz Dom. 30 kr., 3 Joannis Andreae Kraff Dom. 1 zl. 1 Sacrae allocutiones Jois Jahoda 15 kr., 1 Erarium Jos. Mansi 1 zl. 30 kr., 1 Institutio Parochi R. P. Seb. de abreu (?) 21 kr., 1 Nucleus aureus Petri Bessai 30 kr., 1 Tuba Christophori Selhamer D. et f. 3 zl., 1 Joannis Pramb-hoffer D. et f. 1 zl. 24 kr., 1 R. P. Udalrici Ponajo (?) 24 kr., 2 R. P. Caspari Knittl 1 zl. 30 kr., 1 R. P. Joan. Caspari (Capistrani?) Prinzing f. 30 kr., 1 Chronologia 45 kr., 1 R. P. Leonardi de Achen 45 kr., 4 R. P. Abraham a Clara 1 zl. 30 kr., 1 Currus Israel R. P. Antoni Ginther D. et f. 2 zl., 3 R. Patris Viti Fabri 1 zl. 30 kr., 1 Speculum Exemplorum 2 zl., 1 R. P. Joa. Capistrani Ger. (Czer.?) 1 zl., 1 R. P. Jois Horing (Horneg) Vita Sanctorum 1 zl. 30 kr., 1 R. P. Pauli Segneri 45 kr., 1 R. P. Sebastiani Henrici Penzingeri 1 zl., 1 Theatrum Gloriam 30 kr., 1 Anthologia 1 zl. 30 kr., 1 Jois Nicolai Weslinger 24 kr., 1 Jesus Xifixus P. Pauli Teichmann 21 kr., 1 Apologia Politiae Catholicae 21 kr., 1 Wenceslai Andreae Macari 18 kr., 1 Theologia moralis P. Fran. Benjamin Elbel 1 zl., 1 Instructio practica P. Thobiae Locher Soc. Jesu 2 zl.

N a z i m u v y s e t o: Pšenice 6 str., užitku praeter propter by vynesou 24 str., duae tertiae vynesou 16 str. po 2 zl. počítaje 32 zl. — Žita 9 str. 3 v. prae. prop. 36 str. užitku se počítá, duae tertiae 24 str. se zde klade jeden strych po 1 zl. 30 kr. 36 zl.

Z K b e l s k ý c h f a r n í c h p o l í ,²⁾ kteréžto sedláci sami vosívají, 4 mandele pšenice a 3 mandele žita odvésti přijde. Pšenice vyseto bylo bylo 5 str. 3 v. prae: p: počítá se užitku 22 str. čtvrtý mandel neb díl vypadá 5 str. 2 v., odrazce 3ti díl pro Successora 1 str. 3 v., $1\frac{1}{3}$ m. zůstává 3 str. 2 v. $2\frac{2}{3}$ m. po 2 zl. činí 7 zl 18 kr — Žita 11 str. užitku 37 str — 2 m., 3ti mandel neb díl 12 str 1 v. 2 m., odrazí se 3ti díl Successorovi to jest 4 str. — v 2 m., zůstane 8 str. 1 v. po 1 zl. 30 kr. 12 zl. 22 kr. 3 d.

Activa debita. Carta bianca na 50 zl. na Daniele Curtiusa souseda Kdýňského de dato 13. April 1710 = 50 zl. Obligací král. města Stříbra 6 p. Cento pod datum 15. Martii 1724 = 600 zl. Obligací dvě pana Jana Jiřího Curtiusa, primatora král. města Stříbra, 5 p. Cento, jedna na 400 zl (bez data), druhá sub dato 30. Octob. 1727 na 500 zl. = 900 zl. Obligací p. Baltasara Hofmana, souseda Stříbrského, a Alžběty, manželky jeho, 6 p. Cento sub dato 16. Oct. 1724 200 zl. — Obligací mlynáře Borovského Augustina Vlasáka de dato 24. Octob. 1727 à 6. pro Cento 50 zl. — Summa vši pozůstalosti 3329 zl. 42 kr. 3 d.

Expensae funerales. Za 2 zpívané mše sv. id est 9. April. Requiem et 11. hujus de tempore 24 zl., panu faráři Merklínskému 1 zl. 30 kr., Polánskému 1 zl. 30 kr., Dolanskému 1 zl. 30 kr., Chudenickému 1 zl. 30 kr., Kolovečskému 1 zl. 30 kr., Břeskovskému 1 zl. 30 kr. Administratorovi Měčinskému³⁾ 1 zl. 30 kr., Předslavskému⁴⁾ 1 zl. 30 kr., P. Augustinianu 1 zl. 30 kr. Dvům p. Páterům Benediktinům 3 zl., p. kaplanu Švihovskému 1 zl. 30 kr., p. kaplanu Břeskovskému 1 zl. 30 kr. Kantorovi s muzikanty 10 zl., dvům kostelníkům 2 zl., od zvonění hran při farním kostele 5 zl., Item u sv. Jiljí 1 zl. 30 kr., u sv. Jana 36 kr., v zámku v kapli 30 kr., hrobaři 1 zl. 30 kr., truhláři za rakev 1 zl. 45 kr., zedníkovi od vyzdění hrobu 1 zl., ministrantům 18 kr., trojím cechům 1 zl. 45 kr., za flory 16 zl., za černé pentličky 9 kr., za svíce bílé voskové 10 zl. 48 kr., za 1 libru žlutých svíček 42 kr., za $\frac{3}{4}$ centu kaprů a 30 liber nového másla 12 zl. 11 kr. 3 d., za víno do kostela 12 kr., za víno pro tabuli 5 zl. 30 kr., za 4 libry lojových svíček 36 kr., za pstruhy 1 zl. 03 kr., za 6 liber štik 48 kr., Item za štiky, vokouny, též sejr 1 zl. 12 kr., za ocet vinný a pivní 23 kr. 3 d., za vejce 56 kr., za žemličky 10 kr., za salát 6 kr., za citrony 15 kr., za cibuli 6 kr., za perník 4 kr., za rozmarinu do jídla 3 kr., poslu do Merklína pro ryby 18 kr., poslu do Klatov 18 kr., kuchaři do strojení 2 zl., Francovi Pokornému, poslu do Stříbra 36 kr., za koření a ročar (?) 4 zl. 18 kr., za 300 cihel na hrob 1 zl. 30 kr., od přivezení jich 30 kr., od přivezení 2 for písku a vápna 6 kr., 2 poslům, kteří po pánech farářích šli 48 kr., 3 vartýřům skrz tři noce 36 kr., za priky a herinky 2 zl., za $1\frac{1}{2}$ sudu piva 15 zl., chudým a nuzným 6 zl.

Solare p. kaplanovi za $\frac{1}{3}$ leta 30 zl., hospodyně staré služby 35 zl., pacholkovi Matějovi od nového leta $\frac{1}{4}$ letní službu 3 zl., pohunkovi 2 zl. 15 kr., Dorotě děvečce 1 zl. 45 kr. Ludmile děvečce 1 zl. 45 kr.

Debita passiva. Vítovi Jiřkovi, řemenáři do Klatov 3 zl., do apatyky klatovské jesuitské 12 zl., do kladrubske apatyky 5 zl. 52 kr.,

²⁾ Osada kbelská přidělena byla k duchovní správě švihovské od válek husitských až do r. 1753, kdy fara ve Kbele byla opět obnovena.

³⁾ Kostel v Měčíně povýšen byl na farní dne 12. (24.) máje 1749.

⁴⁾ Kostel v Předslavě na farní povýšen dne 20. dubna 1787.

Ondřejovi Vančkově od mlatu 1 zl., za žemličky pekaři 42 kr., za hrnce kostelníkovi 24 kr. Item jemu za džbánek 30 kr., panu hejtmanu do Ptejna za ovce 9 zl., Jiříkovi Liškovi hodináři za nové hodiny 9 zl. 30 kr., šenkýři Janovickému za oves, seno a svíčky 1 zl. 50 kr., poslu ordinárnímu do Prahy s testamentem a inventářem 2 zl. 30 kr., Seminaristici pro termino s. Georgii 2 zl. 15 kr., za poštu 12 kr., sládkovi poříčskému šrutky 10 zl., mlynáři tršenskému 2 zl., kupci do Plzně za tabák 1 zl. 18 kr., Fouskovi do Štěpánovic za maso 24 kr., kostelu švihovskému za obilí 5 zl. 10 kr., do důchodu chudenického 105 zl. 28 kr., poslu ordinárnímu s penězi do Prahy 2 zl.

Legata. Na fundaci věčnou za duši neb. veleb. p. děkana 6 per Cento 300 zl., na ornáty kostelu sv. Václava 100 zl., Item na nové varhany 100 zl., kostelu Všem Svatých ve Kbele 20 zl., na oltář P. Marie u sv. Jiljí 20 zl., kapli sv. Jana Evangelisty ve Švihově 20 zl., kongregaci svaté panny Barbory do Přeštic 10 zl., kongregaci latinskej P. Marie v Klatovech S. J. 10 zl., Josefovi Bayerovi a synu Leopoldovi ve Švihově 50 zl., panu kaplanu švihovskému Janovi Pelikánovi 15 zl., službu $\frac{1}{4}$ letní čeládce v summě 8 zl. 45 kr., Danielovi Curtiusovi 50 zl., Item jemu 12 strychů žita po 1 zl. 36 kr. 19 zl. 12 kr., více jemu 2 krávy 10 zl., Jiříkovi Wintrovi do Stříbra 12 strychů žita 19 zl. 12 kr., Item jemu Wintrovi 2 krávy 10 zl., Alžbětě Hendlovej do Stříbra 16 strychů žita 25 zl. 36 kr., Knihy všechny panu kaplanovi poříčskému Antonínu Wodnianskému⁵⁾ 71 zl. 21 kr.

Extra Vydání. Vysoce důstojné arcipiskupské konsistoři pražskej 186 zl. kanceláři 30 = zl. 216 zl. Mně Executorovi testamentu 24 zl. Při publikaci outrat vzešlých 6 zl. 21 kr. Co tak od smrti neb. pana děkana na čeládku obilí vyšlo, totiž: žita 10 str. po 1 zl. 36 kr. 16 zl., pšenice 3 str. 3 v. po 2 zl. 27 kr. 9 zl. 11 kr., ječmene 8 str. po 1 zl. 33 kr. 12 zl. 24 kr. — Pasterji od pasení dobytka: pšenice 3 věrtele 1 zl. 50 kr., žita 3 věrtele 1 mírku 1 zl. 36 kr., ječmene 2 věrtele 46 kr. — Dle konsignací pana kaplana švihovského Jana Pelikána⁶⁾ porozličně vydáno bylo, kterážto za panem Doctorem Curtiusem jakožto dědicem pozůstává. vynáší 23 zl. 33 kr.

Haeredibus. Páni dědicové jak na penězích tak i rozličných Mobilích z pozůstalosti neb. pana děkana švihovského dle kvitancí dostali 1755 zl. 26 kr. 3 den.

Summa všeho vydání 3329 zl. 42 kr. 3 d.

Rest = 0.

L. S. Guilielmus Jos. Sibighauser,
Curatus Janovicensis p: t: Vic: for:
Administrator et Executor testamenti m. p.

Andreas Joseph Bretschneider,
Hauptmann m. p.

⁵⁾ Antonin Frant. Wodnianský z Wildfeldtu byl kaplanem ve Švihově v letech 1722—1724; odtud přišel za zámeckého kaplana ke hraběti Törringovi z Jettenbachu v Červeném Poříčí (u Švihova) a dne 1. května 1730 za faráře do Vřeskovic, kdež dne 15. dubna 1737 zemřel. Narodil se v Rokycanech, byl magister filosofie, bakalář theologie a od Sv. Stolice jmenován byl veřejným a přísežným notářem. Ve Vřeskovicích založil a pracně sepsal pamětní knihu počínaje od r. 1622 až do své smrti.

⁶⁾ Jan Pelikán byl kaplanem ve Švihově od r. 1728 a zemřel zde 11. list 1740 na souchotiny, stár 39 let.

Králové Dvůr v XVII. století.

Z archivu městského podává ANTONÍN SCHULZ.

(Pokračování.)

I.

Dvorští stvrzují, že ve Dvoře bydlící osoby jsou vesměs katolické víry.
10. V. 1644. Or. č. koncept.

My J. M. C. rychtář, purkmistr a rada města Dvoru J. M. Králové nad Labem na milostivé J. Excel. král. pánův, pánův mistodržících království Českého poručení oznamujeme tímto listem tu, kdež toho potřeba se ukazuje, že se jak hospodářův, tak hospodyní, čeledě, podruhův a jich dětí, které v samospasitelné víře katolické trvají, léta přítomného 1644 zpověď svatou velikonoční vykonali a velebnou svátost oltářní přijímali při obci města tohoto 1010 a ve vesničkách nám pod jurisdikcí patřících 334 a tak v jedné sumě 1344 osoby vynášeji, nekatolických pak lidí všem vědomě se zde žádných nezdržuje a nepřechovává.

Na potvrzení toho, že tomu v pravdě tak a nejinak jest, dali jsme list tento vedle podpisu a sekrytu pana děkana zdejšího přechisti a naši menší pečetí městskou zpečetiti vědomě.

Jehož datum v městě Dvoru J. M. Králové nad Labem 10. Máje 1644.

II.

Martin Karas z Rozenfeldu, arciděkan v Hradci Králové, doporučuje Václavu Petrovi, primatoru Dvora, J. M. Králové za děkana Vojtěcha Lossia, té doby faráře v Třebechovicích.

7. VIII. 1644. Or. č.

Zdraví a jiného všeho nejlepšího od Všemohoucího Pána Boha pánu vinšují se všemi jeho, přejí věrně ráda. Podle toho pánu s důvěrností věděti dávám, že jest jistá vůle velebné konsistoře, Pražské a snesení, aby od sv. Havla přebázejícího za správce duchovního přijali dvojčtihodného kněze Vojtěcha Lossia, na ten čas faráře Třebechovického, o kterýmž pánům slibiti mohu, že dobře srovnati se s ním moci budou, nebo jest člověk pokojný, tichý, života pobožného a příkladného, ozdobu chrámu Páně milující, pejchy a vysokomyslnosti žádné při něm se nenachází, jakž také i potom dobře toho zkusí. Žádali ho sobě míti páni Jaroměřští, když času jednoho se mnou tam byl, ale, poněvadž na ten čas jinším místem pan farář jejich nebyl opatřen, to se státi nemohlo. Pročež pána za to žádám, že uradice se s J. M. Císařské panem rychtářem (an o tom sobě od J. M. pana oficiála velebné konsistoře Pražské nařízeno mám), že mně strany osoby již jmenovaného kněze Vojtěcha, anebo J. M. panu oficiálu psaní učiní na ten anebo podobný způsob; „poněvadž doslejšáme, že by z jisté vůle a s vědomím velebné konsistoře Pražské od sv. Havla dvojčtihodný kněz Václav Soběslavský, na ten čas správce duchovní města našeho, od nás vyzdvižen konečně býti měl, abychom jako ovce bez pastýře nezůstávali, jsouce lidé katoličtí, se v té příčině k V. M. časně utíkáme a majíce sobě zprávu danou o dvojčtihodném knězi Vojtěchovi etc. V. M. žádáme, že nám k dosažení jeho za faráře našeho nápomocni býti ráčíte etc.“ Kterážto

psaní já do velebné konsistoře odešlu a bude také i ku pochvale obce jejich.

Toto všecko panu primátoru s důvěrnosti piší nic nevyměřuje, ale toliko, co by se státi mělo. navrhuje.

Může pán učiniti podle vůle a dobrého uvážení, já podle poručení sobě od J. M. pana oficiála vůli velebné konsistoře oznamuji. S tím panu primátoru spolu s J. M. C. panem rychtářem, (kterému že psaní toto k přečtení dáno bude žádám) dobře se míti vinšuje, je pánu Bohu poručena činím.

Dáno v Hradci Králové dne 7. Augusti léta 1644.

Pánům vždy volný a upřímný Martin Karas z Rosenfeldu, arciděkan Královéhradecký.

Slovutné a vzácné opatrnosti panu Václavu Peterovi na ten čas primátoru města Králové Dvora, mně pánu důvěrně milému k dodání.

Poznámka: Pochopitelno, že Dvorští takové rady uposlechli a koncept jich příslušného prosebného listu je pouhý opis listu tohoto pokud jeho text je uvozovkami opatřen.

III.

Archyděkan kraje hradeckého a téhož kraje vicarius foraneus Martin Karas z Rozenfeldu oznamuje confirmaci Vojtěcha Lossia, jako děkana královédvorského — Dvorským.

28. IX. 1644. Ar. Č:

Slovutné a vzácné opatrnosti, pane primátor, od všemohoucího pána Boha zdraví a jiného všeho nejlepšího vinšují, každého času přeji věrně a upřímně rád. Podle toho pánu i též J. M. C. panu rychtáři oznamuji, že při velebné konsistoři Pražské tak mnoho jsem obdržel, že confirmatio aneb potvrzení dáno jest dvoji cti hodnému knězi Vojtěchovi, na ten čas faráři Třebechovickému; ano také psaní od jmenované velebné konsistoře jemu učiněno jest, nepochybuji, že strany osoby jeho — jest člověk pokojný a tichý — té celé naděje jsem, že s ním dobře se srovnati moci budou.

Pan děkan nynější o svatém Havle konečně již se odebrati má jakž i ode mne napomenut časně bude a tak na ničem nebude pozůstávati nežli aby páni psaní svrchujmenovanému p. faráři Třebechovskému učinili neb již confirmaci má, kdyby chtěl k nim a jak brzo po svatým Havle k nim se stěhovati.

A s tím pánům dobře se míti vinšuje, pánu Bohu poručeny činím. Dáno v Hradci Králové nad Labem dne 28. Stmb. A. 1644.

Pánům vždy volný zůstávám:

Martin Karas z Rozenfeldu,
archiděkan kraje Hradeckého.

IV.

Martin Karas z Rozenfeldu, archyděkan kraje Hradeckého, piše Dvorským v příčině té, že děkan Vojtěch Soběslavský fary a kostela ve Dvoře opustiti nechce.
24. X. 1644. Ar. D.

Slovutné a vzácné opatrnosti J. M. C. panu rychtáři p. p. p. spoluradním od všemohoucího pána Boha zdraví a jiného všeho nejlepšího vinšuje, přeji věrně rád.

Kdyby se koliv vidělo pánům fůry odeslati pro dvojí cti hodného kněze Vojtěcha Losiga od velebné konsistoře Pražské jim za správce duchovního vystaveného při dobré vůli jejich ponecháno jest, kterýž dnešního dne věci své do Hradce přivéstí má jakž i jednu fůru jsem jemu svým potahem učiniti dal a když fůry vyslány pro něho budou nepochybuji, že hned se dostaví. — Aby předešlý pan děkan dvojí cti hodný kněz Václav Soběslavský tak mnoho mluvil a před sebe bráti chtěl, z kostela ani fary nevystoupil nic na tom není potřebí si zakládati. Smejslím, když mého psaní dnes dostane, jestliže ho již nemá, že daleko jinší myslí bude. Pakli by oumyslu svého nezměnil, s čím se potká, on o tom nejlépe zví neb vrchnosti se protiviti — nelze. S tím opatrnostem vaším dobře se míti vinšuje, je pánu Bohu poručeny činím.

Dáno v Hradci Králové nad Labem dne 24. Octobris léta 1644.

Pánům vždy volný zůstávám
Martin Karas z Rozenfeldu, hradu Pražského kanovník, stolice apoštolské římské protonotarius, archyděkan kraje Hradeckého a téhož kraje vicarius foraneus.

V.

Vojtěch Losius nově jmenovaný děkan žádá Dvorské, aby jemu poslali sedm povozů do Hradce Králové za účelem přesídlení jeho i jeho svrchkův do Dvora.
25. X. 1644. Or. C.

Modlitbu svou kněžskou vzkazují slovatné a vzácné poctivosti páni a přátelé mně laskavě přízniví, od pána Boha zdraví i jiného všeho dobrého V. P. věrně rád (přeji). Nepochybně V. P. vědomě jest, kterak z vůle Boží a velebné konsistoře Pražské za správce církevního do města Vašeho já se dostatí mám.

Začež Jeho svaté božské Milosti děkuji, že mezi lidí dobré se služba má treffuje. A poněvadž mám místa Třebechovic hory Oreb nad dědinou předešle mně pod právo svěřené a sem časné podle termínu sv. Havla sucesorovi svému postoupit, odtud pak se všemi věcmi svými do města Hradce odebrat, tu důvěrnou naději mám, že vedle naddotčené vůle velebné consistoře ctihodný kněz Václav Soběslavský napodobně pokojně a pořádně své jurisdicci všechny mně postoupí.

Vzkládaje žádost svou na poctivosti vaše co se věci mých a mne samého tkne, při čemž okolo 80 měr obilí těžkého i lehkého sebou mám, aby proto do téhož města Hradce Králové nejméně sedm fůr vypraviti sobě naříditi nestížili tak, abych já tím dřívěji tam se dostatí a povinnosti své duchovní s pomocí Boží zadosti učiniti mohl. O čemž vaše poctivosti majíce ode mne dokonale zprávu, budou věděti a uměti čím se spraviti. Zůstávaje já vždyckny za V. P. na modlitbách trávající

Actum z Hradce
25. Octob. 1644.

Vojtěch Losický,
Ord. Cist. D. C. R.
m. ppria.

VI.

Děkan Vojtěch Losius stanoví z jistých nevyhnutelných příčin bratřině literátské „menší officíaly“.

2. XII. 1645. Or. Č.

In nomine sanctissimae Trinitatis!

Patris et Filii et Spiritus sancti. Amen.

K přední cti a slávě pána Boha všemohoucího, k poctivosti blahoslavené Paňny Marie, svatých andělův božích obveselení, též k potěšení naší duše křesťanské potvrzují se ode mne Vojtěcha Losického na tenkrát děkana Králové Dvoru na principály a starší konventu literátského v roce 1646 osoby tyto: 1. Pan Jan Zub, J. M. C. rychtář, 2. Pan Jan Petera, 3. Pan Jan Žďárský

Na vyvarování se však všelijakých při službách božích nedostatkův a pozamlčení skrz nepřítomnost pánův starších z jistých nevyhnutelných příčin nařizují se k pomoci jim a zastání dobrého řádu církevního dle povinnosti literátské jinší menší officiales. Z jména ti: 1. p. Jirik Petera, cantor konventu; 2. p. Kašpar Čertík, sekretář konventu; 3. Fridrich Zub, servitor konventu.

Actum v Králové Dvoře nad Labem 2 Decembris.

Anno ut supra.

Vojtěch Losický,

m. prop.

VII.

František Visintainer, arcibiskupské konsistoře v Praze assesor a kancléř, udílí jako „hrabě Palatin říšský“ Janu Zubovi cis. rychtáři erb a praedikát „z Ehrenfeldu“.

9. VIII. 1649. Ar. Č.

My František Tomáš Visintajner, práva obojího doktor, proto-notář apoštolský, Jeho Eminence osvíceného knížete p. Arnošta kardinála z Harrachu arcibiskupa Pražského kancléř, velebné konsist assessor i Vratislavský, Regenspurský a Tridentický kanovník, děkan Smirický, nic méně hrabě palatin říšský.

Zprávu činíme a vědomost dáváme tím přítomným listem všem vůbec, že jako nejnepřemoženější a nejmocnější kníže a pán, pan Ferdinand 3tí, z Božské přízně a milosti císař Římský po vše časy slavný, německý, uherský, český, dalmatský, charvatský, slovanský etc král, pán náš, nyní, z jistých chvalitebných a slušných respektů a z obzvlátní milosti, hnutím vlastním a císařské moci plností nám před některými léty mezi jinými, mnohými milostmi a privilegii též tou obzvlátní mocí a obdarováním nadal, abychom z podstaty J. C. M osobám poctivým, které bychom za hodné vynalezli, jedné každé podle stavu a kondice její ozdobou klenotu erbovního obdarovati a touž udělovati — (moci císařských s hůry expedirovaných privilegii) moc měli — takových znamenitosti erbovních (když jiných dobrodiní neb práv lenních účastní býti nemohou) učiniti, tvoriti a vyvyšovati. Pokudž tehdy mezi všemi z předu jmenovanými J. M. C. říšské říše zemí a provincií dědičných poddání a věrní obzvláště kteří J. M. C. a svaté říšské říše platně věrné a jiné služby prokazovati a mnohé, všelijaké šetrné cti a promoce hodni jsou: my uznávajíce šlechtnost smyslů a vtipu kterých k nám urozený a spanilý muž Jan Zub J. M. C. a kral. Milosti v městě Dvoru J. M. králové nad Labem, rychtář jako ten, který po ten čas těch válečných přetvrdých tumultův a pochybného vojny konce věrností pak i v jiných příčinách sobě

podaných neb přibraných též v přetěžkých nočních útokách vždycky věrně se choval, pro službu J. M. C. častokráte na svém zboží a dobrém jmění škodu vzal a o živnost přiveden byl, nad to pak výše i zdraví svého vynaložiti nelitoval, nám jest rekomendirován, tož — o témž souditi můžeme, že napotom on dvojmo věrné a platné služby kterýmžto J. M. C. a svaté říši na budoucí časy podle zmužilosti své hotovým a ochotným se býti zakazuje, — dokázati bude moci.

Pročež my, podle těch a takových příčin výš připomenutých též prohledávajice k jeho ponižené žádosti, dobrým a zdravým úmyslem i vědomostí, moci, vážnosti císařské, (nám v té míře propůjčené a nadané) vším lepším způsobem, cestou a příkladem jenžto v pokoji a míru nastati může a má: Jemu urozenému pánu, p. Janovi Zubovi všem vůbec a jednomu každému obzvláště dětem jeho budoucím i dědičům od nich dolů sestupujícím, narozeným, neb naroditi se majícím, na věčné časy níže položený klenot erbu:

Totíž: Štít modré barvy dole zelenou barvou podštrychovaný, v jehož prostředku vysoký strom, palm, věncem z listů bukového; okolo prostředku obtažený, který po pravé straně jedna labuť a po levé druhá hubami svými zdržují, ukazovati má. Na štítě pak nalézá se helm, lebka, z obou stran rozkládajícími se ozdobami barvy modré a štrychy světlými aneb stříbrnými též onde připletenými a vsíťými okrášlená (z jichž štrychů koruna obyčejná zlatá vyzdvihovati se má), dvě křídla orličná od sebe rozdělená a k hůře se vznášející barvy světlé neb stříbrné zavírající. Mezi kterými křídly v prostředku tím způsobem vysoký strom palmy věncem bukovým obtažený, k tomu pak též takový, jako na štítě podobný má se spatřovati tak, jak to v listě malířským kunstem namalováno, při tom přítomném listu se ukazuje a k spatření očitému podává — v nově povolujeme a nadáváme jako jsme k užívání, nošení povolili a nadali z předu jmenované osoby jak okázalost erbovní znamení tak jakýchkoliv jiných dobrodiní, práv lenních, zemních účastnými učinili, stvořili a vyvýšili — jakož tímto přítomným listem skutečně činíme, tvrdíme a vyvýšujeme na ten a takový způsob, aby napotom nynějšími a budoucími časy z předu jmenovaný p. Jan Zub se všemi vůbec a s každým obzvláštním dítkami, potomky a dědiči nastupujícími, z pořádného lože vnuky, již narozenými, neb naroditi se majícími, obojího pohlaví z předu vyhotoveného erbu s okázalostí míti, ho nositi, jeho ve všech zvláštních, poctivých a pořádných aktech, příčinách buďto opravdové nebo šprýmem, v potýče vzdálené neb přítomné, na praporecích, na motech, prstenech, sekretích, věcech památných, hrobech — malované i na všem jiném zboží — podle jejich rozumu, aby erbu nosili a užívali.

. Item všech obzvláštních privilegií, práv, ctihodností, milosti indultův užívati, přijímati, dosahovati, nyní se těšiti a „z Ehrenfeldu“ se jmenovati moci měli a mohli. V kterých i jiných od J. M. C. neb od předkův, slavných císařů římských a králův erby nadaní a ozdobeni též práv lenních zemních účastní buďto v svaté říši buďto v ně, v král. a zemích dědičných J. C. M. užívají, při-

jímají, dosahují aneb jinak jakým koliv způsobem navyklostí nebo právem. A to všechno pod trestáním a pokutami v privilegium císařském milostivě nadaném položenými a vyjádřenými, kteréžto privilegium tu dokládati týmž J. M. C. majestatem nejsme povinni ani zavázáni. Však nic méně jiných, kteří by koliv podobného erbu znamení užívali aneb nosili, aby vždy právo v cele zachované a tím uražené nebylo:

Na to pro lepší víru a svědectví tento list rukou vlastní jsme podepsali a palatinatum našeho sekretem jakého v takových věcech užíváme přivěšeném stvrditi jsme poručili.

Datum v Praze dne 9. měsíce srpna totiž Augu. léta Páně 1649.

P. Franciscus Wisinteiner,
prot. apostolicus. canonicus Trident
et Ratisbo, comes Palatinus.

P o z n á m k a. Jest s podivením, že se P. F. Visinteiner píše i jako „děkan v Suiřicích“, kde ani děkanství ani fary — není! Smiřice patří k děkanství v Holohlavech. Nápadno arci, že před r. 1411 uvádí se jako děkan v Holohlavech Visinteiner, jenž založil r. 1414 ve Smiřicích — literátskou bratřinu! Pak se uvádějí jako děkanové v Holohlavech od r. 1622 do 1669 Stanislav Jaroslav a pak František Vodička. Z toho zjevno, že Visinteiner veleznamý spolupracovník Caramuelův nikdy děkanem v Holohlavech nebyl. —

(Za sdělení v příčině beneficia v Holohlavech děkuji co nejuctivěji veledůstojnému pánu, panu P. Janu Frant. Seidlovi t. č. vikáři v Holohlavech.)

\\ III.

Praesident a radové zřízené komory v království Českém piší Dvorským, že poukázal J. M. C. rychtáře Jana Zuba, aby proti nekatolické čeledi tak prudce, jak to dle udání činí, nepokračoval,

24. V, 1650. Or. č.

Jakož jste nám na komoru J. M. C. Českou pod datum 12. měsíce máje zprávu vaší, že by J. M. C. rychtář s lidmi a obzvláště čeledí přespolní, nekatolickou, při městě Dvoru Králové u domácích hospodářů se nacházející k uznání téže víry katolické něco prudce pokračovati měl, učinili, a, abychom jim až by táž čeleď v artikulích téže sv. víry náležitě informována byla, jisté lhůty popřáli toho při nás šetrně pohledávali a poněvadž se v patentech od Jeho Emin. pána pana kardinála z Harrachů strany religie vyšlých vynachází, že ku poznání pravého náboženství všem nekatolickým ještě až do Sv. Trojice se termín propůjčuje, pročž majíce to vše v povážení tak dotčenému J. M. C. rychtáři, aby on až do výš dotčeného termínu Nejsvětější Trojice s řečenými lidmi a čeledí, s všelijakou povlovností zacházel a je pěkným a chvalitebným způsobem k uznání téže víry svaté vésti a vyzdvihovati hleděl, píšeme, čehož i vám k zprávě ratifikovati za dobré se vidělo tak, aby se vedle opáčeného J. M. C. rychtáře i vy v tom pokračovati a na tom jistou a milostivou vůli J. M. C. naplniti nepomijeli.

Datum na hradě Pražském 24. Maii léta Páně 1650 Jeho Milosti Římského císaře též Uherského a Českého krále praesidenta rady zřízené komory v království Českém (L. S.) (L. S.) (L. S.) (L. S.) (L. S.) (L. S.) (L. S.) (L. S.)

IX.

Děkan královédvorský Vojtěch Lossius podává zprávu o vzniku bratrstva k uctívání Těla Božího ve Dvoře Králové.

Sine dato. Výpis z modliteb. knížky, kterou sestavil Vojtěch Lossius pod titulem „Sacrificium laudis“.

Zpráva o bratrstvu začatém v městě Králova Dvoru pod titulem Corporis Christi, totiž Těla Božího.

Slavný prorok Boží a milostivý král David pamatujíc na mnohá dobrodíní od Boha přijatá, též poznávajíc nad sebou v těžkých a mnohých nebezpečnostech ochrany Božské skutečnou milost, radil se sám s sebou jakou by vděčnost Pánu Bohu učiniti a jak líbeznou za otcovské jeho opatrování, službu prokázati mohl v žalmu 115, říká: „Quid retribuam Domino pro omnibus quae retribuit mihi? Co odplatím Pánu za všechny věci, které mně ráčil učiniti? Oč se tak muž Boží sám s sebou radil, spokojen býti nechtěl, pokud protestaci své k Bohu učiněné skutkem nevyplnil a co byl Bohu řekl, nevykonal. Řekl pak: „Tibi sacrificabo hostiam laudis et nomen Domini invocabo. To jest: Tobě obětovati budu oběť chvály a jméno Paně vzývati budu“ v žalmu 49. Příkladem pobožného Davida mnozí věrní Bohu milí křesťané jsou následovali tak, aby se dobrotivosti Božské nějakým obzvláštním znamením vděčnosti odsloužiti aneb odměniti mohli. Pročež mimo obyčejné všeho křesťanstva pobožnosti obzvláště nějaké k vůli milému Bohu, služby sobě obírali a tím způsobem vděčnost Bohu stvořiteli svému prokazovali se vynasnažovali. A poněvadž sacrificium laudis, to jest „oběť chvály“ podle řeči Davida svatého v žalmu 49. jest velikou před milým Bohem vděčností a cestou života věčného: K tomu tehdy způsobu vděčnosti pobožnější křesťané se utíkali a až do tohoto času utíkají, aby Bohu služby své líbezné prokazovali mohli. Ačkoliv sacrificium laudis vztahuje se na všelijaké služby Boží veřejné, totiž na všechny skutky dobré ke cti a slávě Boží směřující, však nicméně vztahuje se zvláště na ty prostředky, kterými se předně Bohu, též církvi svaté, svatým Božím a duším věrných slouží a tudy o milost pána Boha, spasení duše a života věčného slávu se jedná. Mezi kterýmižto prostředky v církvi svaté, všeobecné, římské, katolické, počta nejsvětějšímu Tělu Syna Božího, vykupitele našeho činěná, poslední není: O níž slušně a spravedlivě tato slova žalmu 49.: „Oběť chvály uctil mne!“ A tudyť cesta, kterou já ukáži, totiž člověku (spasení Boží), rozuměti se má. Čemu že jináče není, svědčí sám spasitel u svatého Jana v 6. kapitole těmito slovy: Hic est panis, qui de coelo descendit et dat vitam mundo. To jest chléb, který s nebe stoupil a dává život světu. Diviti se tehdy tomu žádný nebude, že věrní a staří křesťané mezi confraternými, pobožnými, bratrstvo pod titulem „Těla Syna Božího“ chtěli míti slavné a duším svým prospěšné jakožto té přeslavné svátosti, kterouž sám Syn Boží Kristus Ježíš pro věčnou života svého a hořkého umučení památku při poslední večeři uprostřed učedníkův svých milých ustanoviti ráčil. A ačkoliv ta velebná svátost těla Božího od časův apoštolských u veliké vážnosti byla, což se ukazuje z listu svatého Pavla ke Koryntským v 11. kap., nicméněji ihned po časech apoštolských

v jaké počestnosti a vážnosti se nacházela, ukazuje se z knih starého doktora Tertulliana libro 2, Eusebia libro 5, Cap. 24. Klementa Alexandrynského libro 1. Aby však v budoucích časech křesťané skrz nástroje nepřitele satanášce v takové počtě a službě do konce neumdleli, péči o to velikou, nejvyšší všeho křesťanstva hlavy a otcové měli a obzvláště nejvyšší biskup římský Urban toho jména čtvrtý o to se všelikterak vynasnažoval, aby Tělo Boží s nejvyšší poklonou bylo ctěno uctivě se svícemi a jinými ceremoniemi na procesí neseno slavnosti svátku obzvláštního i s octavou od lidu křesťanského ozdobováno bylo. Týmž způsobem nemenší o tu čest a slávu Těla Božího práci vedli Clemens pátý, Martin pátý, Eugenius čtvrtý i jiní těm podobně nejvyšší biskupové římské, otcové svatí a všeho křesťanstva hlavy, kteřížto, aby Tělo Syna Božího náležitou poklonou, pobožností, posty, almužnami, procesími, modlitbami, přítomností shromážděného lidu křesťanského v kostelích: Item svícemi horícími i jinými skutky dobrými ušetřeno býti mohlo, o to se všelijak s pilností nejvyšší starali. Pročež, aby tím ochotnější lid křesťanský k službám Těla Božího učinili, indulgentiae jisté a milosti duchovní k tomu cíli jsou nadali, kterýchž indulgentií svět křesťanský v poslušenství církve svaté katolické se zdržující spasitedlně užítky bral a tu památku Těla Syna Božího v náležité uctivosti zachovával. Ale ať tuto dobrotivého čtenáře mnohými příklady přespólních krajín nezaměstknávám buď toliko na tom dosti, jak veliké památky a jisté příklady bratrstva Těla Božího před některými sty lety v této naší zemi, v slavném království českém se nacházeli. Obzvláště pak příklad paměti hodný poznává se z listu Bonifáce devátého papeže okolo leta 1390, že slavné bratrstvo Těla Božího nedaleko od Hory Kuttný při klášteře Sedleckým k rádu Cisterciensův v kapli svatých apoštolův Filipa a Jakub se nacházelo, oběti pánu Bohu líbezné obětovalo, vroucnou pobožností a mnohými dobrými skutky velebnou svátost ozdobovalo.

Začež když pán Bůh požehnání své hojně věrným svým dával, velicí zástupové z dalekých míst tam přicházeli Tělu Božímu pokorně se klaněti a s potěšením duší svých putování svého užitek duchovní ve jménu Božím odnášeli. V kteréžto pobožnosti aby i ti i jiní tím ochotněji pokračovali a Tělu Syna Božího sloužili od téhož papeže Bonifacia devátého indulgentiemi a milostmi duchovními opatřeni byli.

Mimo to nacházela se ještě památka okolo leta 1515. Bratrstva Těla Božího při kostele Teynském v Starém městě Pražském, kteréžto bratrstvo slavnými s monstrancí procesími na onen čas při tom kostele Pánu Bohu sloužilo: Jako i těmito časy v témže slavném rezidenci císařské a královské městě tomu nejvyššímu Tělu Syna Božího oběti chvály od lidu požehnaného, ku příkladu mnohých přespólních lidí a obzvláště při kostele svatého Tomáše očitě se spatřují. Na kteréžto speciální k Tělu Božímu pobožnosti, zdaliž by byla těch časův nepokojných tak dobrý pozor láska křesťanská v této zemi české dávatí uměla, kdyby se k tomu vysoce bedlivá důstojnost arcibiskupská horlivě

nebyla příčinila nechť k připomenutí přijde, jakou o to péči měl slavné paměti pán, pan Zbyněk Berka arcibiskup Pražský, aby Tělu Božimu všelijaké počestnosti a poklona činěna byla, aby do kostelů farních po archidiecezi Pražské confraternie Těla Božího uvedené byly. Ukazuje se to poprvé z synodu duchovního léta 1605 v Praze na den svatého Václava držného: O čemž můžeš čísti list 60. de Eucharistia synodi Pragensis. Což pak dím o osvěcené knížetčí milosti pánu, panu kardinálovi z Harrachu, arcibiskupu Pražském etc., jakou horlivostí pastýřskou skrze brachia svá to opatrovat ráčil a až do nynějšího času opatruje! Nač předkové jeho arcibiskupové Pražští mysli, oč jsou tak horlivě pečovali, co jsou nařídili to a pomocí milého pána Boha pod šťastným jeho spravováním aneb regirováním arcibiskupem již jest dokonale fedrováno a rozšíření cti a slávy Boží skutečně přivedeno, tak, že netoliko na těch místech z předu psaných ale i na jiných mnohých confraternie pobožné jak k Božimu Tělu tak k přeblahoslavené Panně Marii i jiné tém podobné služby Boží čím déleji tím víceji pod správou jeho duchovní, otcovskou se vyzdvihují a zvelebují, stkví se a zkvětají.

Poznávajíc to tehdy také přednější osoby v Králové Dvoře J. M. královny České v městě věnném a u sebe to považujíc, že milý Bůh za prokázané dobrodiní darovaného zdávna žádostivého svatého pokoje hoden jest velikého poděkování, slávy, vděčnosti a in summa věčné oběti chvály, kterou by mohl jak nejvíceji uctěn býti, oblíbili sobě s raddou a zdáním dobrým některých duchovních osob pod titulem nejsvětějšího Těla Božího bratrstvo k oslavování nejvyššího Jména Božího na budoucí a věčné časy založiti.

Předně tehdy to sami mezi sebou léta 1650 začnouce v tom předsevzetí dobrém pokračujíc po některém času v přítomnosti osob z čtyř stavův v létu 1651 v den Očišťování Panny Marie na světlo vynesli. Protestando sacrificium laudis nejsvětějšímu Tělu Syna Božího činiti, rukami svými fascikul svíc dvanácte hořících držice podepsali a onoho dne na to, jakby tu oběť svou Pánu Bohu k vůli jistými artikulmi opatřiti mohli, bedlivě mysli: Tak, že po opáčených rozvážlivých deliberacích deset artikulův vedle sprostnosti a možnosti své sobě vyvoliti a sepsati dali. A poněvadž tomu vyrozuměli, že bez gruntu žádná věc dlouho trvati nemůže, pročez jak ne dřívěji mohli s poníženou supplikací k Jeho osvěcené knížetčí Milosti (titul) panu kardinálovi z Harrachu arcibiskupu Pražskému s takovou věcí se utekli při jeho residenci to plně vyhledávali, jej pokorně za otcovské požehnání začaté pobožnosti: item za potvrzení toho bratrstva svého též za approbaci artykulův svých desíti a za milostivou protekcí pod ochranu církve svaté katolické tu svou congregaci poddávajíc, prosili a žádali.

Usilujíc tehdy jak trpělivě tak i trvanlivě, čehož jsou tak poníženě vyhledávali, toho z milostivé dobrotivosti od Jeho Eminence pána, pana kardinála z Harrachu arcibiskupa Pražského s podpisem jeho ruky vlastní a visutou pečetí velkou arcibiskupskou jsou dosáhli. Čehož v třetím dílu této knížky jistá dokumenta spatřiti budeš moci.

Že pak horlivostí téhož bratrstva shromážděného z osob jak duchovních tak světských nevidělo se na tom dosti i to na péči měli, aby na svou congregaci svatosti papežské indulgentiemi opatřiti mohli, o to se tak postarali, že Její Milost paní, paní Eleonora ovdovělá císařovna římská v to se vložila. Jméno své v světě slavné pod symbolum: „Erit unica mihi“ do album bratrského rukou svou zapsati a indulgentie od svatosti papežské Innocentia desátého k lepšímu zrostu a k zvelebení Těla Božího v městě Dvoru nad Labem založené objednati ráčila. Kterýžto indulgentií aneb milostí na česko přeložených v třetím dílu knížky této moc a podstata vyrozuměti se může. Máš tedy, kdožkoliv jsi do toho tovaryšstva pod titulem Těla syna Božího srdce své naklonil, čím duši svou potěšiti, nebo vidíš, že ne jako věc nová, ale dávnými starými a gruntovními pobožnostmi utvrzená, tobě se poskytuje. Máš, kdokoliv pod tím praporcem Těla Kristova pobožně, trpělivě a trvanlivě rytířuješ naději velikou, žež Bůh tudy, skrze tu oběť chvály, do života věčného cestu ukazuje. Máš konečně nač se bezpečiti a můžeš, poněvadž ti Bůh sám skrze proroka ponavrhuje říka: Sacrificium honorificabit me, uctiř mne oběť chvály! Budeš tehdy, budeš moci tím ochotněji a horlivěji chváliti Spasitele svého v tom shromáždění a bratrstvu pobožným Těla Syna Božího abys za to poctěn byl věčnou slávou života nesmrtelného.

Kněz Vojtěch Lossius, děkan města Králova Dvora.

(Pokračování.)

Drobnosti.

Přibík Kadovský. (Podává J. Hille.) Při oblehání hradu Rábí u Horažďovic přišel Žižka v červenci r. 1421 o druhé zdravé své oko. Pamět toho činu vyobrazena byla na tamní bráně zvané Žižkově, jak o tom psali Balbín, Gabriel, Palacký, Bernau, Sedláček a j.

Dle nápisu pod obrazem tímto umístěného byl oným střelcem Přibík Kočovský. Rytířů však toho jména v Čechách nebylo; za to ale našel pisatel těchto řádků v Zemském archivu pražském a sice ve sbírce Wunschwitzově nepatrnou sice na pohled, ale pro dějiny hradu Rábí přece důležitou poznámku, že střelec onen nejmenoval se Kočovský, nýbrž **K a d o v s k ý**.

Gotfrid Daniel svob. pán z Wunschwitzu, meškaje totiž za účelem pátrání po šlechtických rodokmenech na hradě rábském, připsal dne 12. října r. 1712 ku svým výpiskům tento dodatek: „Četl jsem osobně tento nápis a shledal jsem, že původní jméno znělo **Přibík Kadovský** a nikoliv Kočovský“. Touto zprávou najisto zjištěno jest jméno onoho střelce.

Jmenovaný rytíř pocházel ze staročeské vladycké rodiny, která měla ve znaku kolo na modrém štítu a jichž původní sídlo byl Žihobec na Sušicku a později Kadov na Blatensku.

Vladykové tito rozdělili se někdy na počátku 15. stol. na dvě větve a sice jedna se usadila na Řesanicích u Horažďovic a psali se odtud Řesanští z Kadova a druhá v Štěnovicích u Plzně a psali se Štěnovičtí z Kadova. Náš Přibík pocházel z větve Řesanické a psával se Kadovský z Řesanic, též Žasanic.

R. 1413 jmenuje se pánem na Řesanicích. Za válek husitských držel se stranou krále Zikmunda a r. 1421 byl hejtmanem královským na hradě Lopatě u Plzně. Patřila mu také nějaká část Starého Smolivce, jež potomci jeho drželi.

R. 1431 dostal zápis na ves Tálín a Vyšovice v Plzeňsku ve dvou stech kop dluhu. V téže době prodal ves Královu Lhotu. Přibík Kadovský žil ještě r. 1456. Zda-li měl mužských potomků, není nám na ten čas známo. Pouze připomíná se dcera jeho Anna a s ní Hylbrandt ze Žasanic a Bušek z Frymburka.

Zádušní počet kostela lnářského 1601—1659. V archivu zámeckém ve Lnářích, r. 1910 vzorně nyní uspořádaném slov. p. Aug. Sedláčkem, školním radou v Písku, uloženy jsou staré zádušní knihy kostelů: bělčického, bezděkovského, hvoždanského, kadovského, kasejovického, kocelovického, lnářského, oujezdeckého a zabořského.

Nejstarší z nich jest kostela sv. Mikuláše ve Lnářích. Týž kostel býval ve 14. století farním, před válkou třicetiletou ale pro nedostatek katolických duchovních spravován byl faráři okolními. Kněžské obydlí stávalo při kostele a bývalo pronajímáno jednotlivcům. Stavení to však za války třicetileté zaniklo a jen dosud pojmenování pole „za farou“ památku na faru zachovalo.

Kostelní počet z kostelních a farních příjmů se od r. 1601 pro válečné příběhy nevedl. Když koupil panství lnářské p. Adam ze Sternberka a na Bechyni, nejv. purkrabí, nařídil, aby počet zádušní za minulá léta složen byl. I stalo se tak „l. 1622 v první pondělí v postě u přítomnosti urozeného pána Smila Muchka z Bukové a na Tchořovicích, též Severina Řepy, ouředníka lnářského, z poznamenání a register po neb. Křížovi Řezným, starším kostelníku lnářským, což jest k sobě od pátku po sv. Zachariáši r. 1601 až do r. 1622 to jest v jedenmécitna letech pořád zběhlých, všelijakých důchodů zádušních přijal a z nich zase, jak se dole píše, na všelijaké potřeby na groš míš. počítajíc vydán.

Příjem. Léta 1601 v pátek po sv. Julianě po sečtení počtu kostelního záduši sv. Mikuláše ve vsi Lnářích Křížovi Řeznému, staršímu kostelníku za příjem se kladou peníze hotové, kteréž od svrchupsaného kostelníka se vyčtly a na hotově vykázaly 17 kop 40 gr. — Více od téhož Kříže Řezného přijato platu kostelního z dědin a luk zádušních každoročně se scházejícího za 21 léta po 3 kopách 31 gr. 3 den. učiní toho 73 kop 50 gr. — Témuž odvedeno starých dluhů, které se od něho vedle rejstříku zvyupomínati měly, se při počtu vynašlo 252 kop 50 gr. — Více z krav zádušních, jichž se při počtu léta 1601 našlo 57, z každé za rok po 12 gr., počítajíc za 21 léta po 11 kop 24 gr. činí toho v těch letech příjmu. — Item ze 4 krav přikoupených v nově . . . z krávy po 12 gr. činí.*) — Pomoci při kostele, když se mše sv. sloužily, v těch letech vyžádáno . . . — Peněz od Jiříka Křížovského z lásky odevzdáno.

*) Obnos v originále vynečán.

— Z nájmu fary lnářské za 21 let ročně 22 grošů . . . — Summa summarum svrchupsaných příjmů kostelních při záduší sv. Mikuláše v 21 letech přijatých 613 kop 6 grošů 1 denár.

V y d á n í. Ctihodnému knězi Janovi, faráři hělčickému, z poručení J. M. pána projednáno, aby ve třech nedělích až do roka mši sv. a slovem Božím v chrámu lnářském posluhoval vedle s ním smlouvy učiněné, dáno . . . 7 kop. — Za víno v tom roce k službám Božím . 18 gr. — Pavelkovej za obědy a pivo pro téhož kněze, když v tom roce se žákem jedl, dáno . . . 2 kopy 12 gr. — Žáku od zpívání při mšech v tom roce . . 40 gr. — Od léta 1603 až do léta 1619 od sloužení sv. mše o posvěcení na sv. Mikuláše, knězi bělčickému, myslívskému, kvášnovickému dáno za každou mši sv. po 1 kopé, činí . . . 16 kop. — Za stravu i pivo těm p. farářům při každých posluhováních ve 16 letech . . 10 kop 45 gr. — Žákům od sloužení zpěvem při sv. mšech v těch letech dáno . . . 1 kopa 32 gr. — Za víno k službám božím, když se ho ze zámku dostati nemohlo v těch letech . . . 1 kopa 20 gr. — Poslům, když pro ta vína do okolních měst, též pro kněze do Bělčic, do Myslíva atd. i za jinými potřebami, kdež potřebí bylo, chodili v těch letech dáno . . . 1 kopa 3 gr. — Za 96 liber vosku na svíce do kostela, jichž drahně vojáci probrali, ve 21 letech počítajíc libru po 12 gr., dáno 19 kop 12 gr. — Od zdělání toho vosku na svíce, vedle sečtení, činí 1 k. 20 gr. — Za kadidlo k výročním svátkům do kostela . . . 16 gr. — Za mejdlo k praní komží a alby v těch letech i od praní 40 gr. — Za špik pro zvony v těch letech . . . 30 gr. — Vojtěchovi Pekárkovi od zvonění do kostela, když kněz sloužíval, item od klekání na úsvitě a u večer, někdy vedle nařízení čtyřikráte. It. proti mračnům vedle projednání za 21 léta po 40 gr., činí 14 kop. — Za 4 krávy kostelní, z nichž plat jde od léta 1612 po 3 kopách koupenny, činí 12 kop. — Šindelářům za 10.000 šindele k pobíjení střech na kostele, na věži a na faře po rozdílných penězích ve 20 letech koupěného za 12 kop 20 gr. — Za 6000 hřebu šindelního k pobíjení na kostele a na faře koupěného 4 k. 6 gr. Za prkna na oprávkou zvonice a půd na faře . . . 40 gr. — Za hřeb podlaždní k přibíjení těch prken . . . 30 gr. — Tesařům z Březí od pobíjení zvonice, kostela, vedle smlouvy též pobíjení na faře a udělání nové hradby u fary i od jiných děl, což potřebí bylo, dáno 6 kop 26 gr. — Za dva svazky železa na okování hřidelův, naložení čepův a srdcí po 50 gr. činí 1 kopy 40 gr. — Kováři z Kasejovic od díla, což při zvonech dělali a opravovali zapotřebí bylo . . . 45 gr. — Zámečnicku za nový klíč ke kostelu a od správkou zámku při dveřích kostelních . . . 20 gr. — Sklenáři od správkou oken v kostele a na faře. Item od dělání nových skel při kostele a na faře od vojákův vytlučených dáno 4 kopy 21 gr. — Hrnčíři od předělání kamen na faře v hořejší a dolejší světnici od vojákův sbořených a rozkopaných . . . 1 kopa 26 gr. — Zedníkovi od postavení nového komínu prvé od vojákův zbořeného, též od opravování zdi okolo krchova vedle smlouvy 3 kopy. — Provazníkům za provazy ke zvonům . . . 26 gr. — Za řemen, na kterém srdce visí, dáno 18 gr. — Na došky k přikrývání fary, od svázení těch doškův 46 gr. — Při sčítání za ryby dáno 20 gr. — Za knihy, do nichž se počet kostelní psátí bude, za svázání a jich na čisto přepsání . . . 2 kopy. — Summa summarum všeho vydání při záduší lnářském v jedenmécitna letech vy-

daného . . . 128 kop a 12 gr. — Rovnaje příjem s vydáním, nedostává se vydání k vyrovnání s příjmem o 484 kop 54 gr. miš.

O d v o d proti nedostatku v počtu zádušním lnářským se nacházejícím z register n. Kříže Řezného i zprávy, níz psaných lidí vyhledávání a vytázání.

Ves Lnář e. Martin Martinkovic, dluhu starého před počtem léta 1601 v pátek po sv. Julianě činěným zůstalého a nedopraceného 11 kop 49 gr. — Více ze dvou krav nájmu od sv. Havla léta 1601 až do sv. Havla 1621 to jest ve 21 roce po 12 gr. miš. . . . 8 kop 24 gr. — Z dědiny, kterouž drží pod 5 $\frac{1}{2}$ míry horaždovické po 20 gr. za 21 let počítajíc . . . 7 kop. — Pavel Maksa starého dluhu a 1 libru vosku 12 gr. . . . 3 kopy 24 gr. Nájmu z krávy za 21 léta . . . 4 k. 12 gr. — Vojtěch Pockárek st. dluhu na onen čas pozůstalého 12 kop 44 gr. Z dědin a louky platu po 19 gr. za 21 let . . . 6 kop 39 gr. Z jedné krávy za 21 léta po 12 gr. . . . 4 k. 12 gr. — Na gruntu Kabovském st. dluhu a za vosk 7 k. 28 gr. Ze dvou krav po 12 gr. za 21 léta . . . 8 kop 24 gr. — Matouš Hájek st. dluhu 4 kopy 40 gr. Z krávy nájmu 4 kopy 12 gr. — Václav Jirka st. dluhu 6 kop 4 gr. Z krávy nájmu 4 k. 54 gr. Z dědin po 14 gr. za 21 léta . . . 4 k. 54 gr. — Kříž Řeznej st. dluhu, kterýž se mu za rest klade 17 k. 40 gr. 3 den. Z krávy za 21 léta po 12 gr. . . . 4 kopy 12 gr. — Na gruntu Trškovském st. dluhu i za vosk 6 kop, nájmu z krávy za 21 léta 4 kopy 12 gr. — Jan Zahradník st. dluhu 8 k. 14 gr. Z krávy nájmu za 21 léta 4 kopy 12 gr. Z dědiny platu po 7 $\frac{1}{2}$. . . 2 k. 37 gr. 4 den. — Jan Fořt st. dluhu 12 kop 20 gr., z dědiny a louky sám za sebe i za Kutinu za 21 léta zadrželého 3 k. 30 gr., nájmu ze 3 krav za 21 léta . . . 12 k. 36 gr. — Matěj Šimonský st. dluhu 3 zl. 36 kr. a z krávy 4 k. 12 gr. — Matěj Kačer z platu dědin 2 kopy 4 gr. — Pavelka platu starého z dědin zadrželého 16 kop. Z dědin nového dluhu 12 kr. — Fišar z týchž dědin nového dluhu 2 kopy 35 gr. — Dorota Rošova platu z dědin 4 kopy 27 gr. — Na gruntu Matoušovským st. dluhu 6 k. 33 gr. Z krávy ode tří let 36 gr. — Havel Štika st. dluhu, z dvou krav 6 k. 36 gr. Item za Jaroše 1 k. 15 gr. Z dědin za 11 let po 7 gr. . . . 1 k. 17 gr. — Martin Šimáček st. dluhu 3 k. 24 gr., z krávy za 21 léta 4 k. 12 gr. — Jakub Franta za 21 léta za N. Vaněčka 4 k. 12 gr. — Pavelka z dědiny Matoušovské za 6 let po 7 gr. 42 gr. — Barbora Frýzková st. dluhu 4 k. 12 gr. Více nájmu z fary za 21 léta po 22 gr. 7 k. 52 gr. Na tu summu Pavelka má dát, 1 k. 52 gr. a ona Barbora Frýzková 6 kop. — Matěj Chalupník na Švendovském, což sobě má na vejruncích, má sobě poraziti, z krávy jedné, z trávníčku a z jedné dědiny 8 kop 30 gr.

Ve Vsi Předmíři. Kozlík měl krávu, kterouž dal Mlynářkovi za dědinu, léta 1611 zůstává z ní deset let platu po 12 gr. . . . 2 kopy. — Kozlík zůstává 4 libry vosku po 12 gr. . . . 48 gr. — Vavra Mlynářik zůstává nájmu z té krávy 11 let 2 kopy 12 gr. Starého dluhu za 11 liber vosku 4 kopy 12 gr. — Adam Švec z krávy, kterouž vzal od Kačera, má dáti sám nájmu po 12 gr. . . . 1 kopy 36 gr. Ze 4 libry vosku 48 gr. — Václav Kříž st. dluhu za 1 lib. vosku 2 k. 12 gr. Nájmu z krávy za 21 léta po 12 gr. 4 k. 12 gr. — Jiřík Slanec st. dluhu za vosk 2 k. 12 gr. Nájmu z krávy za 19 let 3 k. 48 gr. — Matěj Paleček st. dluhu za vosk od Beneše Kováře, který v Tchořovicích zůstává

2 k. 12 gr. Nájmu z krávy 4 k. 12 gr. — Pavel Polák st. dluhu za 11 liber vosku 2 k. 12 gr. Nájmu z krávy 4 k. 12 gr. — Prokop Ráž st. dluhu 2 kopy 12 gr. Nájmu z krávy za 21 léta 4 k. 12 gr. — Václav Kříž st. dluhu 2 kopy 12 gr. Nájmu z krav 4 kopy 12 gr. — Štěpán Franěk st. dluhu 2 k. 12 gr. a nájmu z krav 4 k. 12 gr. — Šimon Popelka st. dluhu 2 k. 12 gr. . . . 4 k. 12 gr. — Jan Man st. dluhu 2 k. 12 gr. . . . 4 k. 12 gr. — Václav Jicha st. dluhu 2 k. 12 gr. . . . 4 k. 12 gr. — Vít Vaněrka za 33 liber vosku 6 kop 36 gr., nájmu ze dvou krav za 21 léta 8 kop 24 gr. a z třetí krávy, kterouž vzal Radil, nájmu za 16 let 3 kopy 12 gr. — Pars, 97 kop 48 gr. —

Ves Zahorčice. Pavel Vlk ze 2 krav platu za 21 léta zůstává 7 kop 29 gr. — Hodymánek z 1 krávy zůstává dodati Říha 3 k. 29 gr. — Jan Voráč z 1 krávy má doplatit 2 k. 12 gr. — Jaroušek st. dluhu z dědiny po 25 gr. platu zůstává 4 k. 35 gr. Item za 21 léta zůstává 3 k. 20 gr. — Štěpán Liška ze dvou krav zůstává dodati 7 k. 29 gr. — Tomáš Baroch z dědiny po 6 gr. za 21 léta 2 k. 6 gr.

Ves Řířtě. Adam Karel st. dluhu za 11 lib. vosku 2 k. 12 gr. z krávy doplatit 3 k. 36 gr. — Řehoř Ráž st. dluhu za vosk 2 k 12 gr. a z krávy 3 k. 36 gr. — Václav Synek st. dluh 2 k. 12 gr. a z krávy 3 k. 36 gr. — Matěj Tršek st. dluhu 2 k. 12 gr. a z krávy 3 k. 36 gr. — Katerina Žáková st. dluhu za vosk 2 k. 12 gr. a z krávy 1 k. 48 gr. — Tomáš Benešovic st. dluhu za vosk 2 k. 12 gr. a z krávy za 21 let 4 k. 24 gr.

Ves Chlomek. Kříž Hůlka zůstal z krávy za 15 let platu 3 k. — Jan Zralý na Buchtovském za 20 let platu 4 kopy.

Ves Kocelovice. Jan Chvátal zůstává všechny platy po 12 gr. . . 4 k. 12 gr. — Jan Švec zůstává všechny platy po 12 gr. . . . 4 k. 12 gr. — Kašpar Hlaváč zůstává všechny platy po 12 gr. . . . 4 kopy 12 gr. — Burian Čadek zůstává všechny platy po 12 gr. . . . 4 k. 12 gr.

Městys Kasejovice. Anýžka Peleška zůstává 16 nájmu po 12 gr. . . . 3 kopy. — Václav Ptáček zůstává 19 nájmu 3 k. 48 gr. —

Ves Tchořovice. Tomáš Kus nájmu z krávy 2 kopy 36 gr. — Bárta Žákovec zůstává 15 platu 3 k. — Vondra Hejtmánek zůstává 19 platu 3 k. 48 gr.

Ves Zamlýní. Jakub Jirkovic st. dluhu za vosk 2 k. 12 gr. Nájmu za 21 léta 4 k. 12 gr. — Václav Pavelka dal dobrým úmyslem krávu, zůstává z ní nájmu za 21 let 4 k. 12 gr. — Pars 26 kop 48 gr. — Summa summarum všeho odvodu, kterýž se k srovnávání příjmu s vydáním vykazuje 475 kop 44 grošů vše míšen. — Srovnáváje příjem s vydáním s odvodem vykázaným, nedostává se vydání i odvodu k vyrovnání s příjmem o 9 kop 10 gr. jeden penz vše míš., kterou dědicové n. Kříže Řeznýho, poněvadž neukazují, aby nač vydány byly nebo od lidí povinny ze statku po něm pozůstalého složití a od sebe mimo což se jim v odvodu že dlužní jsou, klade, odvésti povinni budou.

O zádušních kravách. Léta 1622 v pondělí po neděli Invo-cavit učiněna poznamenání krav kostelních záduší sv. Mikuláše ve vsi Lnářích náležejících a u níž psaných osob zůstávajících, z nich platu ročního při sv. Jiří příštím léta tohoto 1622 po 12 gr. místo z jedné krávy skládati a odvozovati mají:

Lnáře. Po 3 kravách: Jan Fořt; po 2 kravách: Jan Martínek, Matěj Bílek a Havel Štika. Po 1 krávě: Pavel Maksa, Vojtěch Pekárek, Matěj Hájek, Václav Jirků, Kříž Řezný, Tršek, který v Řístech, Jan Zahradník, Matěj Šimonský, Jakub Franta, Mikuláš Novák, Martin Šimáček.

Předmíř: po 3 kravách: Vaněrka, po 2 kravách: Vávra Mlynařík, po 1 krávě: Bláha, Adam Švec, Václav Kříž, Jiřík Slanec, Matěj Paleček, Pavel Polák, Prokop Ráz, Štěpán Franěk, Šimon Popelka, Jan Vejšek, Václav Jícha, Martin Netušil a Jakub Zamlýnský.

Zahorčice: po 2 kravách: Pavel Vlk a Štěpán Liška, po 1 krávě: Hodymánek a Jan Voráč.

Chlomek. Po 1 krávě: Kříž Hůlka a Jan Zralý na Buchtovském Říste po 1 krávě: Adam Karel, Řehoř Ráz, Václav Synek, Matěj Tršek, Tomáš Beneš a Ondřej Chalupník.

Kocelovice. Po 1 krávě: Jan Chvátal, Janský, Kašpar, Hlaváč a Buryan Čadek.

Tchořovice. Po 1 krávě: Tomáš Kus, na místě jeho Bárta Krejčí, Bárta Žákovice a Ondřej Hejtmánek jinak Kuřák.

V Kasejovicích: Václav Ptáček. — Ve dvoře lnářským: krávy 2.

Poznamenání platův kostelních, kteréž níže psané osoby každoročně z luk a dědin k záduší lnářskému náležející každoročně platiti mají. Z luk: Jan Fišar 30 gr., Severin 7 gr., Matěj Chalupník 12 gr., Vávra Bílek 7 gr. — Z dědin: Pavel Martinkovic 20 gr., Pavel Sládek 12 gr., Václav Jirků 14 gr., Zahradník 7 gr. 4 den., Fořt 3 gr., M. Kačer 3 gr., Jan Fišar 40 gr., Pavelka 3 gr., Matěj Chalupník 6 gr., Jaroušek Zahorčice 25 gr., Baroch 6 gr., Severin 9 gr., Volfík 23 gr., Pavelka z fary a z dědin a luk, jichž Volfík užívá 1 kopu. — A poněvadž by se více jakého zádušního důchodu doptati mohlo a doptalo, k témuž záduší připojiti a obrátiti se má. — Mešního roucha při témž záduší žádného se nenachází. Co jsou měli, to od předešlých vrchností bylo jim vyzdviženo a co pozůstalo, to od lidu vojanského jedněch po druhých vybráno, vyvezeno a v nic obráceno.

Léta Páně 1628 ve čtvrtek den památný sv. Fabiana a Šebestiana, to jest 20. Januarii na poručení Jeho Mil. vsoceuroz. p. p. Jaroslava Volfa ze Sternberka na Lnářích, Bělčicích a Kladrubcích, JMC. raddy, komorníka a hejtmána kraje Prácheňského a pána dědičného, u přítomnosti JM. p. Jiřího Lokšana z Lokšanu, na domě v městě Březnici, uroz. a stat. rytíře p. Smila nejstar. Muchka z Bukové a na Tchořovicích a Jana Žeburu Planczkého, písaře radního města Planice, jakožto osob od J. M. pána k tomu dožádaných, přijmán a učiněn počet kostelní záduší lnářského založení sv. Mikuláše z register Vavřince Mlynaříka, staršího kostelníka téhož záduší lnářského, co jest k sobě od léta 1622 až zase do léta napřed psaného, to jest za pět let pořád zběhlých zase jakž dole se píše, na všelijaké potřeby k záduší na groš míšenský počítajíc, v tom čase vydával, tomu všemu z extraktu v tyto registra položeného šířeji vyzrozuměti se moci bude. — Summa všeho příjmu 593 kopy 35 gr. míš. vydání 567 kopy 19 groš. 1 denar.

Léta Páně 1644 6. Novembris na milostivé poručení Jeho Mil. vsoceuroz. p. p. Adama Matyáše hraběte z Trautmansdorfu a Reiperka, svob. pana Kleichenberku, Neustadtlů, pána na Týně Horšovském a Lnáři,

JMt. R. C. radě, skutečný komorník a soudce zemský v království Českém, pána dědičného u přítomnosti dvojctihodného p. Matěje Medeneusa, faráře kasejovického, p. Jiřka Grubera, hejtmana lnářského, p. Jana Martinidesa, primátora kasejovického a Mikuláše Prokopa, písaře obročního. učiněn jest počet záduší lnářského, založení sv. Mikuláše, co jest od leta 1643 až k tomuto počtu do truhlice kostelní přijato a zase vydáno, jakž připojený rejstřík příjem a vydání dále ukazuje a znamená.

Léta 1659 z nařízení J. Mil. urozeného p. p. Alše Ferdinanda Vratislava z Mitrovic, pána na Schlüsselburku a Hradišti, JMC. rady skut. komorníka král. místodržícího a presidenta komory v království Českém, soudce zemského, obnovena jest tato kniha a založena pro pořádnost k dobrému záduší sv. Mikuláše ve vsi Lnářích. — Nejprvé sepsán inventář, co se při tom záduší vynachází pod datum 1659: Zvony zavěšené 3, malý zvoneček ke mši sv., humeral, alba, manipular, stola, ornát, antipendium, po jednom kuse, ubrusů 11, šátek na oltář, ručníček po jednom kuse, skleněné ampulky 2. cínové svícny 4. — Začátek kostelnických účtů. Léta 1659 učiněn oučet za 8 let pořad zbledých, od r. 1651 až do 1659. — Vynachází se, poněvadž žádného pořádného staršího kostelníka nebylo v těch ušlých letech od žádného nic přijato nebylo a tomu, co správce duchovního užívají, to on z dědin a luk za svou práci vzal a běre a tak toliko tu zpráv pro resta a z dědin a z luk co se tu nepřehledalo, zůstávají, jakž níže specifikací ukazuje. — Rokem tímto počíná řada správně vedených každoročních účtů kostela sv. Mikuláše ve Lnářích.

Jan Hille.

Obsah ročníku XIX.

<i>Josef Hroch</i> : Dědinici v Deskách Zemských větších	93
<i>Dr. František Klobouk</i> : Staré pamětní knihy farní v Moravské Ostravě	53
<i>Dr. Antonín Kubiček</i> : České listiny ve městské knize Opavské	32
<i>P. Aug. Neumann O. S. A.</i> : K životopisu Jindřicha Grimara	55
<i>Dr. Vincenc Oehm</i> : Příspěvek ku kazatelské literatuře sv. Janské v XVIII. století	60
<i>Antonín Schulz</i> : Králové Dvůr v XVII. století	85, 161
<i>Cyrill A. Straka</i> : Švédové na Strahově a obležení Prahy r. 1648	87, 97
<i>František Štědrý</i> : Černčice	17, 110
<i>František Teplý</i> : Účastenství Hradeckých na českém povstání a jak je Vilém Slavata potrestal	1, 140
<i>František Zeman</i> : Inventář kněžský z r. 1729	126
<i>Posudky</i> : Tenora Jan, Účast kardinála Dietrichštejna za boje mezi arciknížetem Matyášem a Rudolfem II. roku 1608	95
Libri erectionum	96
Věstník Král. České Společnosti Nauk	96
Výroční zpráva Král. České Spol. Nauk za rok 1916	96
<i>Drobnosti</i> : <i>Hille Jan</i> : Příhik Kadovský	170
Zádušní počet kostela lnářského 1601—1659	171